

**Κοινοποίηση προς την ΕΕ Σχεδίου Μέτρων
αναφορικά με τις αγορές δημοσίως διαθέσιμων
τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών
υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση
(αγορές υπ. αρ. 3,4,5 και 6, Σύστασης της
Ευρωπαϊκής Επιτροπής) σύμφωνα με το Άρθρο 7
της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ**

Σεπτέμβριος , 2006

Μαρούσι

Πίνακας Περιεχομένων

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
2.ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΜΙΣΘΩΜΕΝΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ	14
2.1.Εισαγωγή.....	14
2.1.1. Στόχοι βάσει του νέου Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών 14	
2.1.2. Κανονιστικό Πλαίσιο	14
2.1.3. Διαδικασία ΕΕΤΤ.....	16
2.2.ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	18
2.2.1. Πλαίσιο	18
2.2.2. Πεδίο Εξέτασης.....	19
2.2.3. Η Δομή της Αγοράς	22
2.2.4. Σχετικές αγορές προϊόντων δημόσιων υπηρεσιών τηλεφωνίας που παρέχονται σε σταθερή θέση	25
2.2.4.1. Υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής πρόσβασης και των υπηρεσιών τηλεφωνικών κλήσεων	26
2.2.4.2. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της ζήτησης	27
2.2.4.3. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της προσφοράς	29
2.2.5. Υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας.....	31
2.2.5.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης	32
2.2.5.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς	39
2.2.6. Αποτελούν οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις διακριτές αγορές προϊόντων; 42	
2.2.6.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης	42
2.2.6.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς	47
2.2.7. Αποτελούν οι κλήσεις από σταθερό σε κινητούς διακριτή αγορά προϊόντων; 48	
2.2.7.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης	48
2.2.7.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς	51
2.2.8. Αποτελούν οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς διακριτή αγορά προϊόντων;.....	52
2.2.8.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς	53
2.2.9. Ανήκουν οι κλήσεις VoIP σε ξεχωριστή σχετική αγορά;.....	54
2.2.9.1. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της ζήτησης	55
2.2.10. Αποτελούν οι διεθνείς κλήσεις από σταθερό διακριτή αγορά προϊόντων;	57
2.2.10.1. Υποκατάσταση από πλευράς Ζήτησης	58
2.2.10.2. Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς	60
2.2.11. Εξέταση του εάν υπάρχουν διακριτές αγορές για τους οικιακούς και μη- οικιακούς χρήστες.....	61
2.2.11.1. Υποκατάσταση από πλευράς Ζήτησης	62
2.2.11.2. Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς.....	64
2.2.12. Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά	65
2.2.13. Γενικά Συμπεράσματα	66
2.3.Ανάλυση Αγοράς.....	69

2.3.1.	Ιστορικό	69
2.3.2.	Η δομή της Αγοράς	70
2.3.3.	Μερίδια Αγοράς	71
2.3.4.	Δυνητικός Ανταγωνισμός και Φραγμοί Εισόδου και Επέκτασης	73
2.3.5.	Έλλειψη Αντισταθμιστικής Αγοραστικής Ισχύος	76
2.3.6.	Αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές	78
2.3.7.	Εκπλήρωση των κριτηρίων που επιβάλλουν την «εκ των προτέρων» ρύθμιση σύμφωνα με το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Κανονιστικό Πλαίσιο	80
2.3.8.	Αρχικά Συμπεράσματα	86
2.4.	Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις – Αγορές Λιανικών Κλήσεων	88
2.4.1.	Κανονιστικό Πλαίσιο	88
2.4.2.	Η ανάγκη <i>Ex ante</i> Ρύθμισης	89
2.4.3.	Προβλήματα Ανταγωνισμού	91
2.4.3.1.	Δεσπόζουσα Θέση	92
2.4.3.2.	Κάθετη <i>Επέκταση</i>	92
2.4.3.3.	Οριζόντια <i>Επέκταση</i>	94
2.4.4.	Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις	94
2.4.4.1.	Κανονιστικές Υποχρεώσεις Σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση ..	94
2.4.4.2.	Κανονιστικές Υποχρεώσεις σύμφωνα με την Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία	95
2.4.5.	Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις	96
2.4.6.	Κατευθύνσεις για την επιλογή Υποχρεώσεων	103
2.4.7.	Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις που έχουν ήδη προταθεί για τις σχετικές αγορές	104
2.4.8.	Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις	106
3.	ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ, ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΕΣΗ	121
3.1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	121
3.1.1.	Στόχοι βάσει του Νέου Κανονιστικού Πλαισίου Επικοινωνιών	121
3.1.2.	Κανονιστικό Πλαίσιο	121
3.1.3.	Η Διαδικασία της EETT	123
3.1.4.	Δημόσια Διαβούλευση	125
3.1.5.	Δομή του Κειμένου της Διαβούλευσης	125
3.2.	Ορισμός Σχετικής Αγοράς	127
3.2.1.	Πλαίσιο	127
3.2.2.	Πεδίο Εξέτασης	128
3.2.3.	Η Δομή της Αγοράς	131
3.2.4.	Σχετικές αγορές προϊόντων δημόσιων υπηρεσιών τηλεφωνίας που παρέχονται σε σταθερή θέση	134
3.2.5.	Υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής πρόσβασης και των υπηρεσιών τηλεφωνικών κλήσεων	135
3.2.5.1.	Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της ζήτησης	136
3.2.5.2.	Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της προσφοράς	138
3.2.6.	Υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας	140
3.2.6.1.	Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης	141

3.2.6.2.	Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς	147
3.2.7.	Αποτελούν οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις διακριτές αγορές προϊόντων; 150	
3.2.7.1.	Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης	151
3.2.7.2.	Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς	155
3.2.8.	Αποτελούν οι κλήσεις από σταθερό σε κινητούς διακριτή αγορά προϊόντων; 156	
3.2.8.1.	Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης	156
3.2.8.2.	Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς	160
3.2.9.	Αποτελούν οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς διακριτή αγορά προϊόντων;.....	160
3.2.9.1.	Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς	161
3.2.10.	Ανήκουν οι κλήσεις VoIP σε ξεχωριστή σχετική αγορά;.....	163
3.2.10.1.	Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της ζήτησης	164
3.2.11.	Αποτελούν οι διεθνείς κλήσεις από σταθερό διακριτή αγορά προϊόντων; ...	166
3.2.11.1.	Υποκατάσταση από πλευράς Ζήτησης	166
3.2.11.2.	Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς	169
3.2.12.	Εξέταση του εάν υπάρχουν διακριτές αγορές για τους οικιακούς και μη- οικιακούς χρήστες.....	170
3.2.12.1.	Υποκατάσταση από πλευράς Ζήτησης	170
3.2.12.2.	Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς	173
3.2.13.	Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά	174
3.2.14.	Γενικά Συμπεράσματα	174
3.3.	Ανάλυση Αγοράς.....	178
3.3.1.	Ιστορικό	178
3.3.2.	Η δομή της Αγοράς	179
3.3.3.	Μερίδια Αγοράς.....	180
3.3.4.	Δυνητικός Ανταγωνισμός και Φραγμοί Εισόδου και Επέκτασης.....	182
3.3.5.	Έλλειψη Αντισταθμιστικής Αγοραστικής Ισχύος.....	185
3.3.6.	Αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές.....	187
3.3.7.	Εκπλήρωση των κριτηρίων που επιβάλλουν την «εκ των προτέρων» ρύθμιση σύμφωνα με το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Κανονιστικό Πλαίσιο	189
3.3.8.	Αρχικά Συμπεράσματα	195
3.4.	Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις – Αγορές Λιανικών Κλήσεων	197
3.4.1.	Κανονιστικό Πλαίσιο	197
3.4.2.	Η ανάγκη <i>Ex ante</i> Ρύθμισης.....	198
3.4.3.	Προβλήματα Ανταγωνισμού.....	200
3.4.3.1.	Δεσπόζουσα Θέση	201
3.4.3.2.	Κάθετη <i>Επέκταση</i>	201
3.4.3.3.	Οριζόντια <i>Επέκταση</i>	203
3.4.4.	Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις	203
3.4.4.1.	Κανονιστικές Υποχρεώσεις Σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση.....	203
3.4.4.2.	Κανονιστικές Υποχρεώσεις σύμφωνα με την Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία	204
3.4.5.	Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις	205
3.4.6.	Κατευθύνσεις για την επιλογή Υποχρεώσεων	212
3.4.7.	Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις που έχουν ήδη προταθεί για τις σχετικές αγορές.....	213
3.4.8.	Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις.....	215
3.5.	Ερωτήσεις Διαβούλευσης	229

3.6.ΣΧΟΛΙΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

EETT	231
3.6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	231
3.6.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	231
3.6.2.1. Σχόλια επί της διαδικασίας	231
3.6.2.2. Ορισμός αγοράς	232
3.6.2.3. Ανάλυση Αγοράς	239
3.6.2.4. Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις	241
3.6.3. Προτάσεις αναθεώρησης	250
3.6.4. ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	251
3.6.4.1. VIVODI	252
3.6.4.2. HELLAS ON LINE	254
3.6.4.3. ALTECTELECOMS	257
3.6.4.4. FORTHNET	258
3.6.4.5. TIM HELLAS	260
3.6.4.6. OTE	271
3.6.4.7. ALGONET	294
3.6.4.8. TELLAS	297

Στην παρούσα Κοινοποίηση παρουσιάζονται το Σχέδιο Μέτρων, οι μελέτες και η εθνική δημόσια διαβούλευση που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ σχετικά με τον ορισμό, την ανάλυση και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις αναφορικά με τις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση (*αγορές υπ' αρ. 3 - 6*). Ειδικότερα:

- **1^ο Κεφάλαιο – Εισαγωγή:** Στο πρώτο εισαγωγικό κεφάλαιο της παρούσας Κοινοποίησης παρατίθενται τα στάδια της διαδικασίας ανάλυσης αγορών της ΕΕΤΤ καθώς επίσης και μια περίληψη του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση.
- **2^ο Κεφάλαιο – Σχέδιο Μέτρων:** Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας Κοινοποίησης συμπεριλαμβάνεται το αναλυτικό Σχέδιο Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση. Ειδικότερα, παρατίθενται οι τελικές θέσεις της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό, την ανάλυση και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, όπως αυτή διαμορφώθηκε κατόπιν και των σχολίων των συμμετεχόντων στην σχετική εθνική δημόσια διαβούλευση που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ.
- **3^ο Κεφάλαιο - Εθνική Δημόσια Διαβούλευση αναφορικά με τον ορισμό, ανάλυση και τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις των αγορών δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση:** Στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας Κοινοποίησης παρατίθεται το κείμενο της εθνικής δημόσιας διαβούλευσης που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό, την ανάλυση και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση.

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

- **4^ο Κεφάλαιο – Σχόλια Συμμετεχόντων στη διαβούλευση και απαντήσεις ΕΕΤΤ:** Στο τέταρτο κεφάλαιο της παρούσας Κοινοποίησης παρατίθενται τα σχόλια των συμμετεχόντων στην εν λόγω διαβούλευση και οι απαντήσεις που παρείχε η ΕΕΤΤ επί των κυριότερων σημείων των παρατηρήσεών τους.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διαδικασία Ανάλυσης Αγορών

Η ΕΕΤΤ διεξήγαγε μια εθνική δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τον ορισμό, την ανάλυση και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις αναφορικά με τις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση από τις 27 Ιουλίου έως τις 28 Αυγούστου του 2006. Κατόπιν υποβολής των σχολίων των συμμετεχόντων στην ως άνω διαβούλευση η ΕΕΤΤ τον Σεπτέμβριο του 2006 παρείχε αναλυτικές απαντήσεις επί των κυριότερων σημείων των παρατηρήσεών τους.

Περίληψη Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση

Η ΕΕΤΤ εξέτασε μια σειρά ζητημάτων κατά τον ορισμό των σχετικών αγορών δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν παράγοντες από πλευράς προσφοράς και ζήτησης υποδεικνύουν ότι η οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων ανήκουν σε ξεχωριστές αγορές και κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων ανήκουν σε διακριτές αγορές.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε περαιτέρω εάν οι κλήσεις από σταθερό και οι κλήσεις από κινητό ανήκουν σε διαφορετικές αγορές. Κατά την ανάλυσή της, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη της πελάτες που έχουν τόσο σταθερή όσο και κινητή σύνδεση (που μπορούν να κάνουν και τους δύο τύπους κλήσεων) και πελάτες χωρίς σταθερή σύνδεση (που μπορούν να κάνουν μόνο κλήσεις από κινητό). Έχοντας σημειώσει την πιθανότητα για μονόπλευρη υποκατάσταση μεταξύ υπηρεσιών κλήσεων από σταθερό και από κινητό, η ΕΕΤΤ εξέτασε το βαθμό στον οποίο λειτουργικές διαφορές (συμπεριλαμβανομένων ποιοτικών)

επιδρούν στην ως άνω υποκατάσταση. Για αυτό το σκοπό παρακολούθησε τους όγκους κίνησης τα τελευταία χρόνια τόσο των σταθερών όσο και των κινητών εκκινουμένων κλήσεων (σε διάφορους τύπους καλούμενων μερών). Τα στοιχεία αυτά φαίνεται να αντικατοπτρίζουν συνολική αύξηση στον τομέα και όχι τόσο υποκατάσταση μεταξύ σταθερών και κινητών. Επιπλέον με εξαίρεση ορισμένους μεγάλους χρήστες κινητών (όταν κάνουν εθνικές κλήσεις) είναι πάντα φθηνότερο να καλεί κάποιος (είτε σταθερά είτε κινητά) από έναν σταθερό αριθμό. Η ΕΕΤΤ δεν διέγινωσε παράγοντες από πλευράς προσφοράς που να υποδεικνύουν την επέκταση της σχετικής αγοράς ώστε να περιλαμβάνει κλήσεις από κινητό.

Κατά την ανάλυσή της όπου προσδιόρισε διαφορετικές αγορές για αστικές και εθνικές κλήσεις, η ΕΕΤΤ υιοθέτησε την αρχική άποψη ότι οι εν λόγω τύποι κλήσεων δεν θεωρούνται ως υποκατάστατα από τους πελάτες. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι τοπικές και υπεραστικές σταθερές κλήσεις ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων.

Η ΕΕΤΤ κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς και οι υπεραστικές κλήσεις εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά. Ενώ οι σταθερές κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατα, τα στοιχεία της αγοράς που έχει στην κατοχή της η ΕΕΤΤ τείνουν να επιβεβαιώνουν ότι οι πελάτες θεωρούν αυτές τις κλήσεις (μαζί με τις κλήσεις σε κινητά) να εμπίπτουν σε μια ευρύτερη ομάδα σταθερών εκκινούντων κλήσεων που οι πελάτες αποκτούν από έναν πάροχο.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι κλήσεις μέσω VoIP δεν ανήκουν σε ξεχωριστή αγορά, αναγνωρίζοντας τις λειτουργικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε VoIP κλήσεις και κλήσεις μέσω της κλασσικής τηλεφωνίας καθώς επίσης και το εμβρυακό στάδιο του συγκεκριμένου τύπου υπηρεσίας. Σε κάθε περίπτωση η ΕΕΤΤ θα παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και αν είναι απαραίτητο θα μεταβάλλει τον ορισμό της σε μελλοντική ανάλυση.

Η εξέταση από την ΕΕΤΤ των υπηρεσιών διεθνών κλήσεων επιβεβαίωσε ότι οι εν λόγω κλήσεις δεν αποτελούν υποκατάστατα των υπηρεσιών εθνικών κλήσεων. Τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η ΕΕΤΤ υπέδειξαν ότι οι πελάτες επιλέγουν τον πάροχο τους για διεθνείς κλήσεις επί τη βάση της τιμολόγησης των προορισμών εκείνων που χρησιμοποιούν περισσότερο. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ κατέληξε ότι από πλευράς

υποκατάστασης προσφοράς, οι πάροχοι σε συγκεκριμένες οδούς αποκτούν τα απαραίτητα προϊόντα που θα τους επέτρεπαν να μεταστραφούν στην παροχή άλλων οδών. Ως εκ τούτου, η EETT θεωρεί ότι υπάρχει μια ενιαία αγορά για διεθνείς κλήσεις στην Ελλάδα.

Επιπλέον η EETT εξέτασε κατά πόσο υφίστανται διαφορετικές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες. Σε γενικές γραμμές, η EETT θεωρεί ότι οι δυναμικές από πλευράς ζήτησης που παρουσιάζονται στην αγορά, δεν παρέχουν σαφή και ασφαλή κριτήρια στην EETT για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, ούτε για τον χαρακτηρισμό ενός πελάτη ως οικιακού ή μη οικιακού και ως εκ τούτου δεν υποδεικνύουν τον ορισμό χωριστών σχετικών αγορών για υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας ανάλογα με το εάν αυτές αποκτώνται από οικιακούς ή μη-οικιακούς χρήστες. Ωστόσο η EETT θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις των δυναμικών της ζήτησης κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση.

Τέλος, η EETT υιοθέτησε την άποψη ότι υπάρχει μία ξεχωριστή εθνική αγορά για κάθε σχετική αγορά προϊόντων. Αυτή η άποψη βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι ο ΟΤΕ παρέχει τις υπηρεσίες του σε εθνική βάση, και με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις.

(II) Ανάλυση Αγοράς

Η εξέταση των στοιχείων της αγοράς από την EETT, την οδήγησε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι σχετικές αγορές για την παροχή σταθερών κλήσεων δεν είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστικές. Συνεπώς, η EETT είναι της άποψης ότι ο ΟΤΕ πρέπει να καθορισθεί ως επιχείρηση με ΣΙΑ στις ακόλουθες σχετικές αγορές:

- Αστικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες
- Εθνικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες (συμπεριλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ)
- Διεθνείς κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς χρήστες και μη οικιακούς χρήστες.

Η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι κάποιος υφιστάμενος πάροχος υπηρεσιών μπορεί να ασκήσει μια ανταγωνιστική πίεση στον ΟΤΕ στις ως άνω τρεις σχετικές αγορές, και δεν θεωρεί ότι η ως άνω κατάσταση ενδέχεται να αλλάξει κατά την διάρκεια της παρούσας εξέτασης.

Η ανάλυση για τις αγορές λιανικών αστικών κλήσεων και για τις αγορές λιανικών εθνικών κλήσεων υποδεικνύει ότι εν λόγω αγορές παρουσιάζουν αποτυχίες ανταγωνισμού και ελλείπει ρύθμισης, οι δυναμικές της αγοράς αδυνατούν να περιορίσουν τον ΟΤΕ στην τιμολόγησή των ως άνω κλήσεων.

Η ανάλυση αγοράς για τις διεθνείς κλήσεις υποδεικνύει επίσης ότι η λόγω αγορά παρουσιάζει επί του παρόντος αποτυχίες και ότι οι δυναμικές της αγοράς αδυνατούν να περιορίσουν τον ΟΤΕ στην τιμολόγησή των ως άνω κλήσεων ελλείπει ρύθμισης. Αυτό οφείλεται κυρίως στα πολύ υψηλά μερίδια του ΟΤΕ στις αγορές των διεθνών κλήσεων και στα οφέλη που έχει λόγω των οικονομιών κλίμακας και σκοπού. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ αναγνωρίζει ότι οι συνθήκες στην εν λόγω αγορά δύναται να μεταβληθούν με την πλήρη συμμόρφωση του ΟΤΕ με τις υποχρεώσεις του αναφορικά με την επιλογή και προεπιλογή φορέα έχουν μια επίδραση στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Η ΕΕΤΤ σημειώνει συνεπώς ότι υφίσταται δυνατότητα ανάπτυξης αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο μέλλον στην αγορά διεθνών κλήσεων σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι στην αγορά των εθνικών (αστικών και υπεραστικών) κλήσεων αλλά σημειώνει ότι ακόμα και στις διεθνείς κλήσεις ο ανταγωνισμός δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως ακόμα. Ως εκ τούτου στα πλαίσια της μακροπρόθεσμης ανάλυσής της και κατά τον σχεδιασμό των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ λαμβάνει υπόψη της την πιθανότητα να αναπτυχθεί περισσότερος ανταγωνισμός στην εν λόγω αγορά.

(III) Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Προκειμένου να αντιμετωπισθεί η έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού αναφορικά με την παροχή λιανικών κλήσεων, η ΕΕΤΤ προτείνει όπως επιβληθούν στον ΟΤΕ οι ακόλουθες υποχρεώσεις:

1. Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης για όλες τις κλήσεις.
2. Υποχρεώσεις διαφάνειας, υπό τη μορφή παροχής πληροφοριών τιμολογίων (συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων) προς το κοινό και

προς την ΕΕΤΤ. Στην περίπτωση πακέτων υπηρεσιών υποχρέωση για δημοσίευση των τιμών των επιμέρους στοιχείων που απαρτίζουν το πακέτο.

3. Στην περίπτωση οποιουδήποτε πακέτου υπηρεσιών, υποχρέωση προς τον πάροχο ΣΙΑ να επιτρέπει στους πελάτες του να προμηθεύονται ξεχωριστά (αδεσμοποίητα) οποιαδήποτε από τα στοιχεία του πακέτου υπηρεσιών.
4. Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού ενιαία για τις αστικές και εθνικές κλήσεις.
5. Έλεγχος τιμών λιανικής, υπό τη μορφή:
  - a. Ανώτατο όριο τιμής στη λιανική τιμή των αστικών, υπεραστικών και κλήσεων dial-up προς internet (συμπεριλαμβανόμενου ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) που τερματίζουν στο δίκτυο του ΟΤΕ και ανώτατο όριο τιμής στο τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό προς κινητό και στο τέλος παρακράτησης για αστικές, υπεραστικές και dial-up κλήσεις προς Internet που τερματίζουν στο δίκτυο εναλλακτικών παρόχων.
  - b. Υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους για τις υπηρεσίες των αστικών, υπεραστικών και dial-up κλήσεων προς Internet (συμπεριλαμβανόμενου ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) που τερματίζουν στο δίκτυο του ΟΤΕ, για το τέλος παρακράτησης κλήσεων από σταθερό σε κινητό και για τα τέλη παρακράτησης για αστικές, υπεραστικές, dial-up προς Internet και κλήσεις προς άλλους παρόχους υπηρεσιών στην περίπτωση που οι κλήσεις τερματίζουν στο δίκτυο εναλλακτικών παρόχων.
  - c. Υποχρέωση κοστολόγησης βάσει του υπάρχοντος ΠΚΚ-ΤΚ (FDC-CCA) μοντέλου.

2. ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΜΙΣΘΩΜΕΝΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ

2.1. Εισαγωγή

2.1.1. Στόχοι βάσει του νέου Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών

Το Άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο θέτει ως στόχους πολιτικής που διέπουν την δράση της ΕΕΤΤ κατά την άσκηση των καθηκόντων της στον τομέα παροχής δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών:

- την προώθηση του ανταγωνισμού
- τη συμβολή στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και,
- την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η παρούσα ανάλυση συνάδει με τους ανωτέρω στόχους, καθώς η ΕΕΤΤ επιδιώκει να προωθήσει τον ανταγωνισμό διασφαλίζοντας το μέγιστο όφελος για τους τελικούς χρήστες σε επίπεδο τιμής, επιλογών και ποιότητας.

2.1.2. Κανονιστικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το νέο κανονιστικό πλαίσιο για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και δικτύων¹, η ΕΕΤΤ καλείται να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα

---

¹ Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, το οποίο αποτελείται από την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“*Οδηγία Πλαίσιο*”), Ε.Ε. 2002 L 108/33, και τέσσερις άλλες Οδηγίες (συλλογικά αναφέρονται ως οι “*Ειδικές Οδηγίες*”), που είναι οι εξής: Οδηγία 2002/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την Αδειοδότηση των δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“*η Οδηγία για την Αδειοδότηση*”), ΕΕ 2002 L 108/21, Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (“*η Οδηγία για την Πρόσβαση*”), ΕΕ 2002 L 108/7, Οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“*η Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία*”), ΕΕ 2002 L 108/51, και η Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“*η*

των ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ορισμού αγορών όπως αυτή τίθεται στην *Οδηγία Πλαίσιο*.² Επιπλέον, η ΕΕΤΤ καλείται να διεξάγει ανάλυση των σχετικών αγορών προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον υφίσταται ή όχι σε αυτές αποτελεσματικός ανταγωνισμός.³ Εφόσον διαπιστώσει ότι η σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική (δηλαδή εφόσον μια ή περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά ('ΣΙΑ'), η ΕΕΤΤ οφείλει σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο να καθορίσει τις επιχειρήσεις με ΣΙΑ στην αγορά αυτή και να επιβάλει σε αυτές τις κατά περίπτωση ενδεδειγμένες ειδικές ρυθμιστικές υποχρεώσεις.⁴

Στην περίπτωση όπου διαπιστώνει ότι η σχετική αγορά είναι επαρκώς ανταγωνιστική, με βάση την Οδηγία Πλαίσιο η ΕΕΤΤ δεν επιβάλει νέες ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε κάποια επιχείρηση στην αγορά αυτή, ενώ σε περίπτωση που έχει επιβάλει στο παρελθόν ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις στη σχετική αυτή αγορά, αίρει αυτές.⁵

Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η διαδικασία ανάλυσης της αγοράς σύμφωνα με το Άρθρο 16 πρέπει να ακολουθεί χρονικά τον ορισμό της σχετικής αγοράς, ο οποίος λαμβάνει χώρα το συντομότερο δυνατό μετά την υιοθέτηση, ή τη μεταγενέστερη αναθεώρηση της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Σχετικές Αγορές.⁶ Κατά τον ορισμό των σχετικών αγορών και τη διεξαγωγή της

Οδηγία για την Ιδιωτική Ζωή και τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες”), ΕΕ 2002 L 201/37. Τέσσερις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τέθηκαν σε ισχύ στις 24 Απριλίου του 2002. Το τελευταίο τμήμα του Ευρωπαϊκού Κανονιστικού πακέτου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, η Οδηγία για την Προστασία της Ιδιωτικής Ζωής στις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, ετέθη σε ισχύ την 31η Ιουλίου 2002.

² Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

³ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16.

⁴ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16(4).

⁵ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16(3).

⁶ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

ανάλυσης του ανταγωνισμού επί αυτών, η ΕΕΤΤ καλείται να λάβει υπόψη στο μέγιστο δυνατό βαθμό τη Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές καθώς και τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.⁷

2.1.3. Διαδικασία ΕΕΤΤ

Για τις ανάγκες της διαδικασίας ορισμού και ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ χρησιμοποίησε στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων χρηστών και παρόχων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η ΕΕΤΤ πραγματοποιεί τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς σύμφωνα με το Νόμο 3431/2006 'Περί Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Άλλες Διατάξεις' [ΦΕΚ 13 /03.02.2006] (ο «Νόμος») που αποτελεί το νέο Ελληνικό Νόμο για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες που τέθηκε σε ισχύ την 3^η Φεβρουαρίου, 2006⁸. Ο Νόμος μεταφέρει στην Ελληνική νομοθεσία τη δέσμη Οδηγιών της ΕΕ του 2002 (Οδηγίες 2002/19/ΕΚ, 2002/20/ΕΚ, 2002/21/ΕΚ, 2002/22/ΕΚ και 2002/77/ΕΚ).

Το Άρθρο 12 παρ.1 (α) του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ τη γενική αρμοδιότητα σχετικά με την ανάλυση αγορών (συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των σχετικών αγορών προϊόντων/υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της ανάλυσης της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού, καθώς και τον Ορισμό των Παρόχων με ΣΙΑ και την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων σε μια ορισμένη σχετική αγορά), σύμφωνα με τις διατάξεις του.

Το Άρθρο 12 παρ.1 (ι) και (ιβ) παρέχει στην ΕΕΤΤ την αρμοδιότητα να διενεργεί δημόσιες διαβουλεύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με

---

⁷ Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ανάλυση της Αγοράς και την Εκτίμηση Σημαντικής Ισχύος, ΕΕ 2002 C 165/3,

⁸ Για τη διεξαγωγή του ορισμού και της ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ έχει συλλέξει επίσης στοιχεία δυνάμει του προϊσχύοντος Νόμου Τηλεπικοινωνιών (Νόμος 2867/2000 'Οργάνωση και Λειτουργία των Τηλεπικοινωνιών και Λοιπές Διατάξεις' [ΦΕΚ273/19.12.2000, Τεύχος Α]), (άρθρα, 3 παρ. 14, 15 και 19).

άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ και την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο.

Το Άρθρο 12 παρ.1 (ιστ) σε συνδυασμό με το άρθρο 64 παρ.1 παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων, τόσο για τους σκοπούς ex ante ρύθμισης του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όσο και για ex post έρευνα και εφαρμογή. Ειδικότερα, το άρθρο 64 παρ.1 του Νόμου επιβάλλει σε όλες τις επιχειρήσεις που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών υπό καθεστώς Γενικής Άδειας να παρέχουν όλες τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που απαιτούνται προκειμένου η ΕΕΤΤ να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις ή τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τη νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων (άρθρο 64 παρ.1, εδ.(στ)) όλων των πληροφοριών που απαιτούνται για την ανάλυση αγοράς και τον προσδιορισμό των επιχειρήσεων με ΣΙΑ. Σύμφωνα με το άρθρο 64 παρ.4 του Νόμου, οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες άμεσα κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και το βαθμό λεπτομέρειας που καθορίζει η ΕΕΤΤ και εφόσον δεν ορίζεται άλλη προθεσμία, εντός είκοσι (20) εργασίμων ημερών από το αίτημα. Ο Νόμος ορίζει ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα πέντε (5) εργασίμων ημερών για την παροχή πληροφοριών.

Επίσης, σύμφωνα με το Άρθρο 12 παρ.1(στ) του Νόμου, οι αρμοδιότητες σχετικά με το δίκαιο του Ανταγωνισμού όσον αφορά τον τομέα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών ανήκει στην ΕΕΤΤ και όχι στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της σχετικά με το δίκαιο του ανταγωνισμού, το άρθρο 14 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του Νόμου 703/1977, συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας ελέγχου βιβλίων και άλλων εγγράφων των τηλεπικοινωνιακών παρόχων και της έρευνας των στα γραφεία και λοιπές εγκαταστάσεις τους.

2.2. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

2.2.1. Πλαίσιο

Η ΕΕΤΤ καλείται, σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ορισμού αγορών όπως αυτή τίθεται στην Οδηγία Πλαίσιο. Η υποχρέωση αυτή αφορά τόσο τις σχετικές αγορές που προσδιορίζονται στη Σύσταση όσο και τυχόν πρόσθετες σχετικές αγορές που δύναται να ορίσει η ΕΕΤΤ. Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ διεξάγει τον ορισμό αγορών σύμφωνα με τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού λαμβάνοντας ιδιαίτερος υπόψη τη Σύσταση, καθώς και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.⁹

Η διαδικασία ορισμού αγορών στοχεύει στο να προσδιορίσει με συστηματικό τρόπο τις ανταγωνιστικές πιέσεις που υφίστανται οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών για την αποτελεσματική ανάλυση της αγοράς. Μια σχετική αγορά προϊόντων αποτελείται από το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα κατά την αντίληψη των καταναλωτών, όχι μόνο από την άποψη των αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους, της τιμής ή της επιδιωκόμενης χρήσης τους, αλλά και τις συνθήκες ανταγωνισμού ή/ και τη διάρθρωση της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά.¹⁰

Ο ορισμός της σχετικής αγοράς προσδιορίζει τους περιορισμούς στην πρακτική καθορισμού τιμών των παρόχων που προκύπτουν από τη δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς. Για το σκοπό ορισμού της σχετικής αγοράς, η ΕΕΤΤ λαμβάνει υπόψη μια σειρά μεθοδολογιών κατά την αξιολόγηση της υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς,

---

⁹ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

¹⁰ Βλ., παραδείγματος χάριν, Υπόθεση *Michelin v. Commission* [1983] ECR 3461, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό σχετικών αγορών για τους σκοπούς του Κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού (“Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον Ορισμό Αγορών”), ΕΕ 1997 C 372/3, και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

συμπεριλαμβανομένου του τεστ SSNIP όπου είναι πρακτικά δυνατό να εφαρμοσθεί.¹¹ Με βάση το εν λόγω τεστ, μια συγκεκριμένη υπηρεσία ή ένα σύνολο υπηρεσιών συνιστά χωριστή σχετική αγορά εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος μπορούσε να επιβάλει μια μικρή αλλά ουσιώδη (έως και 10%), μη προσωρινή αύξηση τιμής πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο, χωρίς να μειωθούν οι πωλήσεις, με συνέπεια η αύξηση της τιμής να αποδειχτεί ότι είναι κερδοφόρος.¹² Ο ορισμός της σχετικής αγοράς εξετάζει την πιθανή ανταγωνιστική ανταπόκριση μιας ομάδας (μη οριακού αριθμού) πελατών, δηλαδή όχι απαραίτητα της πλειοψηφίας των πελατών.¹³

Μια σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι σχετικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και προμήθεια των σχετικών προϊόντων ή/και υπηρεσιών, στην οποία οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και διακριτές από γειτονικές περιοχές, όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ουσιαστικά διαφορετικές.

2.2.2. Πεδίο Εξέτασης

Η Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές εξετάζει τη σχέση μεταξύ χρήσης πρόσβασης και κλήσεων, σημειώνοντας ότι, ενώ συνήθως παρέχονται ως ένα πακέτο, ορισμένοι τελικοί χρήστες επιλέγουν εναλλακτικούς παρόχους για την παροχή κλήσεων. Κατά συνέπεια, ένας πάροχος που θα επιχειρούσε να αυξήσει την τιμή των εξερχόμενων κλήσεων άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου θα αντιμετώπιζε την βάσιμη πιθανότητα οι τελικοί χρήστες να μεταπηδούσαν μεταξύ των εναλλακτικών παρόχων. Η χρήση κωδικών επιλογής (Carrier Selection (CS)) και προεπιλογής φορέα (Carrier PreSelection (CPS)) διευκολύνει την παροχή υπηρεσιών από εναλλακτικούς παρόχους. Επίσης, ενώ οι πάροχοι πρόσβασης

---

¹¹ Βλέπε την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον Ορισμό Αγορών και τις Κατευθυντήριες Γραμμές .

¹² Βλέπε την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον Ορισμό Αγορών και τις Κατευθυντήριες Γραμμές .

¹³ Βλέπε, παραδείγματος χάρι, Υπόθεση, *Hoffman-La Roche & Co. A. G. v. Commission* [1979] ECR 461 and *Ahmed Saeed Flugreisen v. Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs* [1989] ECR 803.

ανταγωνίζονται στην παροχή κλήσεων, δεν φαίνεται ότι οι πάροχοι που παρέχουν κλήσεις μέσω του CPS/CS θα εισέρχονταν συστηματικά στην αγορά πρόσβασης συνεπεία μιας μικρής αλλά σημαντικής μη παροδικής αύξησης της τιμής της πρόσβασης.

Στη συνέχεια, η Σύσταση συμπεραίνει ότι οι αστικές/τοπικές¹⁴, εθνικές¹⁵ και διεθνείς κλήσεις δεν υποκαθίστανται μεταξύ τους από την πλευρά της ζήτησης. Ωστόσο, από την πλευρά της προσφοράς, σημειώνει ότι μια αύξηση στις τιμές σε μία από αυτές τις κατηγορίες κλήσεων θα μπορούσε να ενθαρρύνει τους παρόχους προκειμένου να προμηθευτούν τις αναγκαίες υποδομές/υπηρεσίες για να ξεκινήσουν να παρέχουν σε μια από τις άλλες κατηγορίες (αναγνωρίζοντας την πιθανότητα συγκεκριμένων περιορισμών στην απόκτηση των αναγκαίων υποδομών/υπηρεσιών για τις διεθνείς υπηρεσίες). Επίσης, για κλήσεις από σταθερό σε κινητό, η υποκαταστασιμότητα είναι πιθανό να διευρύνει το πεδίο της αγοράς πέρα από τα στενά όρια που φαίνεται να υποδεικνύουν οι παράγοντες της ζήτησης (ομοίως υποθέτοντας ότι οι αναγκαίες υποδομές/υπηρεσίες χονδρικής είναι διαθέσιμες).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμπεραίνει ότι, με βάση την υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της προσφοράς, θα ήταν κανονικά σωστό να οριστεί μια ευρεία λιανική αγορά για εξερχόμενες κλήσεις. Ωστόσο, σημειώνει ότι ο στενότερος ορισμός των αγορών μπορεί να είναι ορθότερος όταν δεν είναι δυνατή η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει την καταλληλότητα ορισμού χωριστών αγορών οικιακών και μη οικιακών χρηστών για τις αγορές πρόσβασης και κλήσεων. Δηλώνει ότι είναι συνήθης αυτός ο διαχωρισμός, επειδή οι συμβατικοί όροι παροχής μπορεί να διαφέρουν. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί επίσης απίθανο να ανταποκριθεί ένας πάροχος στην αγορά μη οικιακών χρηστών σε αυξημένες τιμών στην αγορά οικιακών χρηστών, διότι οι οικονομίες εξυπηρέτησης των διαφορετικών κατηγοριών πελατών

---

¹⁴ Οι τοπικές κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς

¹⁵ Για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης, ως εθνικές ορίζονται οι υπεραστικές κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς, οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς κινητούς αριθμούς και οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών

μπορεί να διαφέρουν σημαντικά. Κατά συνέπεια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει ότι είναι ορθό να οριστούν χωριστές κατηγορίες οικιακών και μη οικιακών πελατών για τις αγορές προϊόντων που ορίζονται.

Η αξιολόγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της παροχής δεδομένων και άλλων σχετικών υπηρεσιών επιβεβαιώνει ότι η πρόσβαση PSTN και η πρόσβαση μέσω γραμμών ISDN εξακολουθούν να είναι οι πιο συνήθεις μορφές πρόσβασης για τη λήψη/ αποστολή *δεδομένων* για οικιακούς χρήστες και μικρές επιχειρήσεις. Σημειώνει ότι οι πελάτες που απαιτούν πρόσβαση υψηλότερης χωρητικότητας (που επιτρέπει ταχύτερη μετάδοση μεγάλου όγκου δεδομένων) μπορούν να αποκτήσουν ευρυζωνική πρόσβαση (που είναι πιο ακριβή). Η *Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές* στη συνέχεια εξετάζει τις διαφορές ανάμεσα στις υπηρεσίες στενής ζώνης και στις ευρυζωνικές υπηρεσίες δεδομένων, σημειώνοντας τις λειτουργικές διαφορές (*δηλαδή*, οι ευρυζωνικές συνδέσεις είναι πάντοτε συνδεδεμένες ('always on'), παρέχουν υψηλότερη χωρητικότητα και μπορούν να υποστηρίξουν πρόσθετες υπηρεσίες με λειτουργικότητα που απαιτεί μεγαλύτερη χωρητικότητα), τις τιμολογιακές διαφορές (*δηλαδή*, η χρέωση ευρυζωνικών υπηρεσιών είναι κατά κανόνα με πάγιο (*δηλαδή* η τιμή δεν επηρεάζεται από τη χρήση) και πιο ακριβή από τις βασικές υπηρεσίες dial-up) και τις διαφορές στην ποιότητα της υπηρεσίας.

Η *Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές* της Επιτροπής ορίζει τις ακόλουθες τέσσερις σχετικές αγορές προϊόντων:

- Δημόσιες τοπικές και/ή εθνικές τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για οικιακούς πελάτες
- Δημόσιες διεθνείς τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για οικιακούς πελάτες
- Δημόσιες τοπικές και/ή εθνικές τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για μη οικιακούς πελάτες, και
- Δημόσιες διεθνείς τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για μη οικιακούς πελάτες

Η EETT εξέτασε την καταλληλότητα αυτών των ορισμών αγοράς και την κατάλληλη οριοθέτηση μεταξύ των σχετικών αγορών για την Ελλάδα.

2.2.3. Η Δομή της Αγοράς

Ο ΟΤΕ λειτουργεί ένα εθνικό δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών πλήρους κάλυψης. Παρά το γεγονός ότι το Δεκέμβριο 2005 υπήρχαν 16 αδειοδοτημένοι πάροχοι δημόσιων σταθερών δικτύων στην Ελλάδα, σύμφωνα με εκτίμηση της ΕΕΤΤ λιγότερο από το 1% των συνδέσεων σταθερής τηλεφωνίας παρέχονταν από παρόχους δικτύου εκτός του ΟΤΕ. Ενώ οι περισσότεροι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν σημεία παρουσίας ανά την Ελλάδα, η εναλλακτική υποδομή τοπικής πρόσβασης είναι περιορισμένη. Οι περισσότεροι εναλλακτικοί παρέχουν πρόσβαση και υπηρεσίες χρησιμοποιώντας αδεσμοποίητους τοπικούς βρόχους, μισθωμένες γραμμές και συνδέσεις σταθερής ασύρματης πρόσβασης.

Το Σεπτέμβριο 2005, υπήρχαν 24 πάροχοι με άδεια παροχής υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας,¹⁶ 12 εκ των οποίων ήταν ενεργοί στην παροχή υπηρεσιών Επιλογής και Προεπιλογής Φορέα μέσω μισθωμένου ή ιδιόκτητου δικτύου.¹⁷ Βάσει των λιανικών εσόδων όλων των σταθερών κλήσεων (δηλαδή κλήσεων στο Internet¹⁸, τοπικών, υπεραστικών, διεθνών και κλήσεων σε κινητά), το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ το 2004 ήταν 75,6%,¹⁹ το οποίο μειώθηκε σε 74% το 2005.

Τα στοιχεία της ΕΕΤΤ σχετικά με την διάδοση της Επιλογής και της Προεπιλογής Φορέα από το 2001, παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

---

¹⁶ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 'European Electronic Communications Regulation and Markets 2005 (11th Report)' [SEC(2006)193] - *εφεξής καλούμενη '11^η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής'*, Παράρτημα, Τόμος II, σελ.9. Σημειώνεται ότι ο ορισμός της Επιτροπής εξαιρεί τους απλούς μεταπωλητές, π.χ. τους παρόχους υπηρεσιών τηλεφωνίας μέσω προπληρωμένων καρτών.

¹⁷ 11^η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Παράρτημα, Τόμος II, σελίδες 24-25 και Τόμος I, σελ.120.

¹⁸ Εξαριουμένων των κλήσεων 801 στο Internet.

¹⁹ 11^η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Παράρτημα, Τόμος II, σελ.18.

Συνολικός Αριθμός Πελατών CS και CPS που αναφέρθηκαν (ως είχαν στο τέλος του εξαμήνου)

	2001		2002		2003		2004		2005	
	30/06/2001	31/12/2001	30/06/2002	31/12/2002	30/06/2003	31/12/2003	30/06/2004	31/12/2004	30/06/2005	31/12/2005
CS ^{1,2}	1.489	4.568	193.574	459.019	961.004	1.157.192	1.069.097	1.134.080	514.474	614.329
CPS ²					13.775	175.629	395.622	475.900	547.375	621.903

¹ Τα στοιχεία πελατών, έως και το 2004, παρουσιάζουν κάποιες ανακολουθίες, που προέκυψαν κυρίως από το γεγονός ότι μερικοί πάροχοι συμπεριέλαβαν και στις δύο κατηγορίες πελατών (CS και CPS) τους πελάτες τους με ταυτόχρονη δυνατότητα χρήσης και της προεπιλογής και της επιλογής, όπως συμπεριέλαβαν και κάποιους μη-ενεργούς συνδρομητές ή ανέφεραν αριθμούς συμβολαίων αντί για αριθμούς πελατών.

² Οι μεταβλητές για το 2005 ορίστηκαν με μεγαλύτερη σαφήνεια ώστε να αφορούν συγκεκριμένα τον αριθμό των πελατών (και όχι τον αριθμό των συμβολαίων) και πιο συγκεκριμένα τον αριθμό των ενεργών συνδρομητών που ήταν εγγεγραμμένοι (για τις εν λόγω υπηρεσίες) στο τέλος του εξαμήνου (ένας συνδρομητής ορίστηκε ως «ενεργός» εάν είχε τιμολογηθεί τουλάχιστον μία φορά στους τελευταίους 3 μήνες του εξαμήνου). Επίσης, για την αποφυγή διπλομετρήσεων, συνδρομητής με τουλάχιστον μία γραμμή CPS (άσχετα αν είχε και γραμμές CS), έχει αναφερθεί μόνο ως συνδρομητής CPS.

Επίσης, βάσει των στοιχείων της EETT, ο όγκος της εξερχόμενης κίνησης των έμμεσα συνδεδεμένων συνδρομητών (δηλαδή συνδρομητών μέσω CS και CPS) αυξήθηκε από 57 εκατ. λεπτά το πρώτο εξάμηνο του 2002, σε 1,196 και 2,560 δις τα πρώτα εξάμηνα του 2003 και 2004 αντίστοιχα και έφτασε τα 2,928 δις λεπτά το πρώτο εξάμηνο του 2005 (βλ. πίνακα κατωτέρω). Αυτό αντιπροσωπεύει μια αύξηση κατά 51 φορές στον όγκο αυτής της κίνησης.

Από τα ανωτέρω έπεται ότι τόσο ο ρυθμός αύξησης των πελατών CS/CPS όσο και του εξερχόμενου όγκου κίνησης μέσω CS/CPS, υπήρξαν σημαντικοί.

Όπως συνάγεται από τον κατωτέρω πίνακα, ο εξερχόμενος όγκος κίνησης από σταθερό στην Ελλάδα ανήλθε το 2005 σε 32,880 δις λεπτά. Εξ αυτών, 15,148 δις αφορούσαν τοπικές κλήσεις, 2,770 δις υπεραστικές, 2,513 δις κλήσεις σε κινητά, 515 εκατ. διεθνείς και 11,935 δις λεπτά κλήσεις στο Internet²⁰ (βλ. και «Εξέλιξη του όγκου κλήσεων» στην Ενότητα 2.6).

²⁰

Εξαμρουμένων των κλήσεων 801 στο Internet.

Εξερχόμενος όγκος κίνησης από σταθερό²¹

	2002		2003		2004		2005	
	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2
Κίνηση άμεσα συνδεδεμένων συνδρομητών	16.353.981.550	15.886.917.493	16.424.861.488	15.316.115.819	15.812.145.646	14.252.621.004	14.425.154.466	12.878.130.618
Κίνηση έμμεσα συνδεδεμένων συνδρομητών	56.963.818	316.981.875	1.195.823.369	1.984.678.691	2.560.077.584	2.603.202.114	2.928.488.042	2.648.556.840
Σύνολο	16.410.945.368	16.203.899.368	17.620.684.857	17.300.794.510	18.372.223.230	16.855.823.118	17.353.642.508	15.526.687.458

Όσον αφορά τα λιανικά έσοδα, από τα στοιχεία της EETT προκύπτει ότι από το σύνολο των €1.226 εκατ. που ξοδεύτηκαν στην Ελλάδα το 2005 για υπηρεσίες κλήσεων σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας, 34,1% δαπανήθηκε σε τοπικές κλήσεις, 10,5% σε υπεραστικές, 39,4% σε κλήσεις σε κινητά, 10,3% σε διεθνείς κλήσεις και 5,7% σε κλήσεις στο Internet.²²

Οι λιανικές υπηρεσίες ευρείας ζώνης που παίρνουν οι οικιακοί χρήστες και οι μικρές εταιρείες παρέχονται κυρίως μέσω ADSL του OTE, και δίνουν μέγιστη ταχύτητα ρυθμού καθόδου περίπου 384, 512 ή 1024 kbps.²³ Το μεγαλύτερο μέρος τους εύρους ζώνης χρησιμοποιείται για την λήψη δεδομένων, και δύναται να χρησιμοποιείται τόσο για κίνηση φωνής όσο και δεδομένων. Επί του παρόντος υπάρχει μόνο ένας ελάχιστος αριθμός γραμμών πρόσβασης άλλων τύπων DSL π.χ. SDSL.

Στην παρούσα εξέταση, η EETT επεδίωξε να συνεκτιμήσει μια σειρά από παραμέτρους για την αξιολόγηση των σχετικών αγορών λιανικών υπηρεσιών τηλεφωνίας. Εξέτασε τα επενδυτικά κίνητρα των παρόχων καθώς και τις επιλογές κατασκευής ή αγοράς (build or buy) υποδομής που πρέπει να κάνουν οι νεοεισερχόμενοι.

²¹ Τα νούμερα που αναφέρονται εδώ καλύπτουν τις ακόλουθες κατηγορίες κλήσεων: τοπικές, υπεραστικές, κλήσεις προς κινητά, διεθνείς και Internet (εξαιρουμένων των κλήσεων 801 στο Internet). Όλες οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται.

²² Εξαιρουμένων των κλήσεων 801 στο Internet.

²³ Το τελευταίο διάστημα υπάρχουν αρκετές προσφορές (κυρίως από εναλλακτικούς παρόχους) στην αγορά με ακόμη μεγαλύτερες ταχύτητες ρυθμού καθόδου

Τέλος, η EETT έλαβε ιδιαιτέρως υπόψη της την ανάγκη να διασφαλιστεί τη δυνατότητα των παρόχων να έχουν επαρκή απόδοση των επενδύσεών τους.

2.2.4. Σχετικές αγορές προϊόντων δημόσιων υπηρεσιών τηλεφωνίας που παρέχονται σε σταθερή θέση

Η EETT εξέτασε το εύρος των κατάλληλων λιανικών αγορών για την παροχή δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση (αγορές «κλήσεων»). Στα πλαίσια της ως άνω εξέτασης, εκτίμησε τα τεχνικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά των διάφορων εναλλακτικών υπηρεσιών λιανικής, την αντίληψη και συμπεριφορά των καταναλωτών, τις ιστορικές διακυμάνσεις των τιμών των πιθανών ανταγωνιστικών υπηρεσιών, τις μεταβολές των τιμών και τα σχετικά τιμολόγια, καθώς και τα κόστη μεταστροφής (είτε αυτά πηγάζουν από τεχνολογικές επενδύσεις ή από αποκλειστικές συμφωνίες και ποινικές ρήτρες σε συμβόλαια, ή από άλλες πηγές).

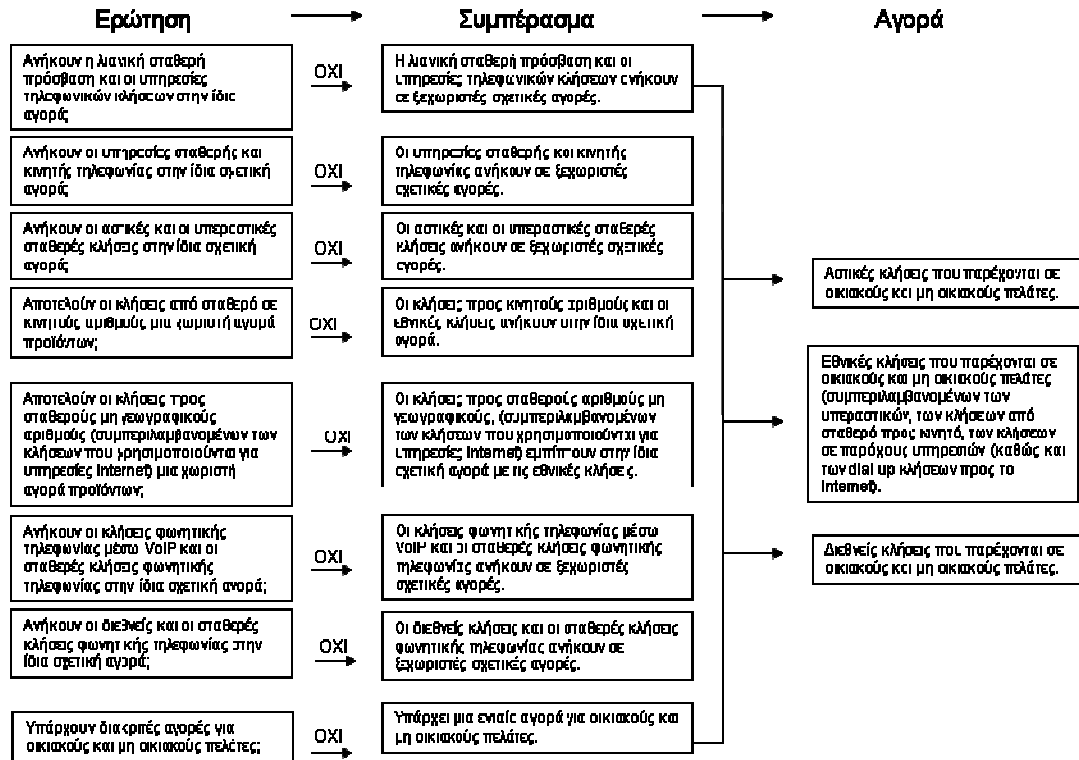
Ενόψει της υπάρχουσας δομής της αγοράς και των διαθέσιμων υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης, η ανάλυση του ορισμού αγορών της EETT εξετάζει τα κάτωθι σημεία, τα οποία απεικονίζονται και στο Σχήμα 1 κατωτέρω:

- Ανήκουν οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;
- Ανήκουν οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;
- Ανήκουν οι αστικές και υπεραστικές σταθερές κλήσεις στην ίδια σχετική αγορά;
- Αποτελούν οι κλήσεις από σταθερό σε κινητούς αριθμούς μια χωριστή αγορά προϊόντων;
- Αποτελούν οι κλήσεις σε σταθερούς μη γεωγραφικούς αριθμούς (συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων προς αριθμούς που χρησιμοποιούνται για υπηρεσίες Internet) μια χωριστή αγορά προϊόντων;
- Ανήκουν οι κλήσεις φωνητικής τηλεφωνίας μέσω VoIP σε μία ξεχωριστή προϊόντων και υπηρεσιών
- Αποτελούν οι διεθνείς κλήσεις προς σταθερό μια χωριστή αγορά προϊόντων;

- Υπάρχουν διακριτές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;
- Ποια είναι η σχετική γεωγραφική αγορά;

Στα πλαίσια αυτά η EETT θα εξετάσει την υποκαταστασιμότητα από πλευρά ζήτησης και προσφοράς.

Δημόσια διαθέσιμες τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση

Σχήμα 1

2.2.4.1. Υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής πρόσβασης και των υπηρεσιών τηλεφωνικών κλήσεων

Πρωταρχικώς η EETT εξέτασε εάν στην Ελλάδα οι συνθήκες ζήτησης και προσφοράς στις υπηρεσίες πρόσβασης και στις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας είναι

τέτοιες που να υποδεικνύουν ότι υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για υπηρεσίες πρόσβασης και τηλεφωνίας. Κατά την ως άνω άσκηση, η ΕΕΤΤ εξέτασε την υποκατάσταση από πλευράς ζήτησης στο επίπεδο λιανικής και την υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς στο επίπεδο χονδρικής.

2.2.4.2. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της ζήτησης

Η υποκατάσταση από πλευράς ζήτησης εκτιμά την έκταση στην οποία οι καταναλωτές προτίθενται να υποκαταστήσουν την υπό εξέταση υπηρεσία με άλλες υπηρεσίες.

Κατά την εκτίμηση της υποκαταστασιμότητας από πλευράς ζήτησης, η ΕΕΤΤ χρησιμοποίησε όλες τις σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τη λειτουργικότητα, τις μεταβολές των τιμών των πιθανών ανταγωνιστικών υπηρεσιών και τις σχετικές υπάρχουσες τιμολογιακές πληροφορίες. Εξέτασε επίσης εάν σημαντικά κόσθη μεταστροφής (είτε αυτά πηγάζουν από τεχνολογικές επενδύσεις, αποκλειστικές ή ποινικές ρήτρες σε υπάρχοντα συμβόλαια ή από άλλες πηγές) εμποδίζουν τη δυνατότητα των πελατών να υποκαταστήσουν μια υπηρεσία συνεπεία μιας μικρής αλλά σημαντικής και μη παροδικής αύξησης της τιμής.

Λειτουργικότητα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων και οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης διαφοροποιούνται από πλευράς λειτουργικότητας. Ουσιαστικά, οι πελάτες χρειάζονται υπηρεσίες πρόσβασης ώστε να μπορούν να έχουν υπηρεσίες τηλεφωνίας (δηλ. η πρόσβαση αποτελεί προϋπόθεση της απόκτησης υπηρεσιών τηλεφωνίας). Επιπλέον, είναι απίθανο ότι ένας πελάτης θα αποκτούσε πρόσβαση χωρίς να επιθυμεί την απόκτηση υπηρεσιών τηλεφωνικών κλήσεων.

Έως την εισαγωγή της επιλογής φορέα το έτος 2002, η πρόσβαση και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας παρέχονταν ως ένα πακέτο (δηλ. πρόσβαση και κλήσεις). Ενώ η πρόσβαση και οι κλήσεις παρουσιάζονταν ως ξεχωριστές υπηρεσίες στους λογαριασμούς, παρέχονταν ως μια δέσμη υπηρεσιών.

Η επιλογή και η προεπιλογή φορέα, δίνουν τη δυνατότητα στους πελάτες να αποκτούν κλήσεις από έναν εναλλακτικό πάροχο υπηρεσιών (είτε επί τη βάση της κάθε

πραγματοποιούμενης κλήσης ή για όλες τις κλήσεις που εμπίπτουν σε μια προκαθορισμένη κατηγορία). Οι εν λόγω κλήσεις (που εκκινούν από το δίκτυο του παρέχοντος την πρόσβαση παρόχου) δρομολογούνται από το δίκτυο του παρέχοντος την πρόσβαση παρόχου στο σχετικό σημείο διασύνδεσης με τον πάροχο που παρέχει τις υπηρεσίες.

Σε ορισμένα Κράτη Μέλη, αλλά όχι επί του παρόντος στην Ελλάδα, είναι δυνατό οι εναλλακτικοί πάροχοι να ‘μεταπωλούν’ τις υπηρεσίες πρόσβασης (χρησιμοποιώντας χονδρική εκμίσθωση γραμμών (Wholesale line rental (WLR))). Ενώ οι εναλλακτικοί πάροχοι δεν έχουν τεχνικό ή λειτουργικό έλεγχο της σύνδεσης πρόσβασης, είναι σε θέση να τιμολογούν τον πελάτη για την σύνδεση πρόσβασης, και ως εκ τούτου έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν ‘ενιαίο λογαριασμό’ με τον ίδιο τρόπο με τον πάροχο που παρέχει πρόσβαση.

Λαμβάνοντας υπόψη τις υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω επιλογής και προεπιλογής φορέα και την μη παροχή της υπηρεσίας της χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών καθώς επίσης και την περιορισμένη εναλλακτική υποδομή τοπικής πρόσβασης στην Ελλάδα, είναι πιο πιθανό να αλλάξει κάποιος πάροχο τηλεφωνικών υπηρεσιών παρά πάροχο πρόσβασης.

Αριθμός πελατών

Το ανωτέρω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία της EETT, τα οποία υποδεικνύουν ότι περισσότεροι πελάτες αποκτούν υπηρεσίες τηλεφωνίας παρά υπηρεσίες πρόσβασης από εναλλακτικούς παρόχους. Παραδείγματος χάριν, στα τέλη του 2004 λιγότερο από 1% των συνδρομητών λάμβαναν τοπική πρόσβαση από τους εναλλακτικούς παρόχους, ενώ την ίδια χρονική στιγμή το ποσοστό των συνδρομητών που χρησιμοποιούσαν τους εναλλακτικούς παρόχους για τοπικές κλήσεις ήταν 12,5% (από 3,8% στα τέλη του 2003), και 22% για υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις (από σχεδόν 14% στα τέλη του 2003).²⁴ Αντίστοιχα, στα τέλη του 2005 το ποσοστό των

---

²⁴ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 'European Electronic Communications Regulation and Markets 2005 (11^η Έκθεση)' [SEC(2006)193], Παράρτημα, Volume II, σελ. 22. Σημειώνεται ότι,

συνδρομητών που λάμβαναν τοπική πρόσβαση από τους εναλλακτικούς παρόχους παρέμεινε κάτω του 1%, ενώ το ποσοστό των συνδρομητών που χρησιμοποιούσαν τους εναλλακτικούς παρόχους για τοπικές κλήσεις ήταν 16% και για υπεραστικές/ διεθνείς κλήσεις 25%.

Τιμολόγηση

Υπάρχουν ξεκάθαρες λειτουργικές διαφορές μεταξύ της πρόσβασης και των τηλεφωνικών υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, είναι σαφές ότι οι πελάτες δεν δύνανται να ανταποκριθούν σε μια αύξηση της τιμής μιας εκ των υπηρεσιών και να μεταστραφούν στην άλλη ή να αποκτήσουν «περισσότερη» εκ της άλλης υπηρεσίας. Συνεπώς, οι τελικοί καταναλωτές δεν θα εδύναντο και δεν θα ανταποκρινόνταν σε μια αύξηση της τιμής των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου μεταστρεφόμενοι στις υπηρεσίες κλήσεων (και αντιστρόφως).

2.2.4.3. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της προσφοράς

Η υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς υποδεικνύει σε ποιες περιπτώσεις οι πάροχοι υπηρεσιών, πέραν των ήδη υπαρχόντων στην αγορά, θα μεταστρέφονταν (βραχυπρόθεσμα) στην παροχή εναλλάξιμων υπηρεσιών χωρίς να υποστούν σημαντικό επιπρόσθετο κόστος. Για την περίπτωση εκείνη όπου το συνολικό κόστος που απαιτείται για την μεταστροφή της παραγωγής είναι σχετικά αμελητέο, η

σύμφωνα με τη χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία, τα ποσοστά των συνδρομητών που αφορούν σε τοπικές κλήσεις προκύπτουν λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συνδρομητές των εναλλακτικών παρόχων που λαμβάνουν υπηρεσίες τοπικών κλήσεων (α) μέσω άμεσης πρόσβασης για φωνητική τηλεφωνία, και (β) μέσω Προεπιλογής Φορέα. Τα ποσοστά ωστόσο των συνδρομητών που αφορούν σε υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις, προκύπτουν λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συνδρομητές των εναλλακτικών παρόχων που λαμβάνουν υπηρεσίες υπεραστικών και διεθνών κλήσεων μέσω των (α) και (β) ανωτέρω, και επιπρόσθετα (γ) τους μισούς συνδρομητές των εναλλακτικών παρόχων που λαμβάνουν υπηρεσίες υπεραστικών και διεθνών κλήσεων μέσω Επιλογής Φορέα. Διευκρινίζεται τέλος, ότι όλα τα ανωτέρω στοιχεία που αφορούν στα τέλη του 2003 βασίζονται σε στοιχεία της ΕΕΤΤ αλλά δεν περιλαμβάνονται στην 11^η Έκθεση.

εναλλακτική υπηρεσία δύναται να ενσωματωθεί στον ορισμό της σχετικής αγοράς. Το γεγονός ότι μια επιχείρηση δύναται να κατέχει τα απαραίτητα εφόδια για την παροχή μιας υπηρεσίας δε λαμβάνεται υπόψη εάν για την προσοδοφόρα είσοδο στην αγορά παροχής της υπηρεσίας θα απαιτούνταν σημαντικές επιπρόσθετες επενδύσεις.

Ενώ όλοι οι υφιστάμενοι πάροχοι υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης παρέχουν επίσης τηλεφωνικές υπηρεσίες, δεν ισχύει και το αντίστροφο. Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ εξέτασε την έκταση στην οποία οι υφιστάμενοι πάροχοι τηλεφωνικών υπηρεσιών θα άρχιζαν να παρέχουν υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης, συνεπεία μιας αύξησης της τιμής άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου της τάξης έως και 10%.

Λειτουργική υποκαταστασιμότητα

Για την παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης από τη μια πλευρά, και για την παροχή υπηρεσιών λιανικής τηλεφωνίας από την άλλη, απαιτούνται ξεχωριστές και διαφορετικές υποδομές/ υπηρεσίες. Για να είναι σε θέση κάποιος εναλλακτικός πάροχος να εισέλθει στην αγορά πρόσβασης συνεπεία μιας αύξησης της τιμής έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου, πρέπει να ελέγχει τις ευκολίες πρόσβασης είτε αυτές είναι ιδιοκτησία του, είτε υπό τον έλεγχο του (λχ αδεσμοποίητος τοπικός βρόχος) είτε αποτελούν προϊόν μεταπώλησης (λχ. WLR). Οι υποδομές/ υπηρεσίες χονδρικής τις οποίες αποκτούν, επί του παρόντος, οι εναλλακτικοί πάροχοι προκειμένου να είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες τηλεφωνίας (λχ εκκίνηση με προεπιλογή φορέα) δεν τους επιτρέπουν την παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης.

Παρομοίως, ένας πάροχος πρόσβασης ο οποίος ουσιαστικά δεν ελέγχει ή κατέχει ευκολίες πρόσβασης (λχ. ένας πάροχος ο οποίος μεταπωλεί πρόσβαση χρησιμοποιώντας μια χονδρική υπηρεσία όπως η χονδρική εκμίσθωση γραμμών (WLR)) χρειάζεται υποδομές πρόσβασης όπως επιλογή ή προεπιλογή φορέα και υπηρεσίες εκκίνησης κλήσεων προκειμένου να είναι σε θέση να παρέχει υπηρεσίες τηλεφωνίας.

Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας είναι λειτουργικά υποκατάστατα από πλευράς προσφοράς.

Τιμολόγηση

Το βασικό ερώτημα είναι εάν τα κόστη των υποδομών/ μέσων που απαιτούνται από υφιστάμενους παρόχους υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνίας αντίστοιχα, είναι τέτοια ώστε να επιτρέπουν την μεταστροφή στην παροχή της άλλης υπηρεσίας σε

περίπτωση μιας αύξησης της τιμής έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι πάροχοι υπηρεσιών τηλεφωνίας δεν θα μεταστρέφονταν στην παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης μέσω ευκολιών που είτε θα έπρεπε να εγκαταστήσουν είτε θα έπρεπε να αναλάβουν τον έλεγχο (λχ αδεσμοποίητος τοπικός βρόχος) συνεπεία μιας τέτοιας αύξησης της τιμής. Σε περίπτωση που οι χονδρικές υπηρεσίες επιλογής και προεπιλογής φορέα είναι διαθέσιμες σε κοστοστρεφείς τιμές, ένας υφιστάμενος πάροχος λιανικής πρόσβασης ενδεχομένως να ανταποκρινόταν σε μια αύξηση της τιμής (έως και 10%) και να ξεκινούσε να παρέχει υπηρεσίες λιανικής τηλεφωνίας.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα υπάρχοντα στοιχεία αναφορικά με τον αριθμό των πελατών επιβεβαιώνουν ότι εάν οι υποχρεώσεις επιλογής και προεπιλογής φορέα παραμείνουν σε ισχύ, οι πελάτες θα αντιδράσουν σε μια αύξηση των υπηρεσιών τηλεφωνίας άνω της ανταγωνιστικής τιμής αλλάζοντας πάροχο, και νέοι πάροχοι πιθανόν να εισέλθουν στην αγορά φωνητικής τηλεφωνίας. Αντιθέτως, τέτοιου είδους μεταστροφή δεν θα επέρχεται για την περίπτωση μιας αύξησης της τιμής έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου για τις υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας είναι συμπληρωματικές και όχι εναλλάξιμες υπηρεσίες. Ως εκ τούτου δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά.

2.2.5. Υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας

Κατά την εξέταση του εάν οι λιανικές υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά, η ΕΕΤΤ εξέτασε κατά πόσο ένας τελικός χρήστης θα έκανε μια κλήση από κινητό αντί για μια κλήση από σταθερό και αντιστρόφως.

Ο βαθμός υποκατάστασης σταθερού-κινητού σχετίζεται, προφανώς άμεσα, με την διαθεσιμότητα των σταθερών και κινητών τηλεφώνων. Βάσει της έρευνας καταναλωτών της ΕΕΤΤ που διενεργήθηκε τον Ιούλιο του 2005 σχετικά με την

παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην ελληνική επικράτεια (καλούμενη εφεξής Έρευνα Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT), η διείσδυση της σταθερής τηλεφωνίας στα ελληνικά νοικοκυριά εκτιμήθηκε στο 87%, με το 58,7% του συνόλου των ερωτώμενων (ένας ενήλικας 18 ετών και άνω, ανά νοικοκυριό) να έχει δηλώσει την κατοχή σταθερού τηλεφώνου στο νοικοκυριό και παράλληλα την κατοχή (από τον ίδιο τον ερωτώμενο) προσωπικού κινητού τηλεφώνου²⁵. Το 28,3% δήλωσε την κατοχή μόνο σταθερού. Από το 13% των νοικοκυριών χωρίς σταθερό τηλέφωνο, περίπου το 90% (11,6% του συνόλου των νοικοκυριών) δήλωσε την κατοχή μόνο κινητού τηλεφώνου. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω εκτιμήσεις σε συνδυασμό με συγκεκριμένες απόψεις και συνήθειες των χρηστών τηλεφωνίας στην Ελλάδα (μέρος εκ των οποίων αποτυπώθηκαν μέσω της ίδιας έρευνας), στα πλαίσια της παρούσας ανάλυσής της η EETT θεώρησε και εξέτασε τις ακόλουθες κατηγορίες χρηστών: (α) τους χρήστες που μπορούν να κάνουν τόσο σταθερές όσο και κινητές κλήσεις (γιατί διαθέτουν και σταθερή σύνδεση και κινητό τηλέφωνο) και επιλέγουν να κάνουν τον έναν τύπο κλήσεων αντί του άλλου, (β) τους χρήστες που κάνουν μόνο κλήσεις από κινητό (γιατί δεν διαθέτουν γραμμή σταθερής πρόσβασης στο νοικοκυριό τους ή διαθέτουν αλλά δεν την χρησιμοποιούν για να κάνουν φωνητικές κλήσεις).

Επίσης, η EETT εξέτασε το βαθμό στον οποίο κάποιος πάροχος που παρέχει λιανικές σταθερές ή κινητές υπηρεσίες θα ξεκινούσε να παρέχει την άλλη υπηρεσία ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμών της τάξης του 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου.

2.2.5.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης

Λειτουργική υποκαταστασιμότητα

Σε σειρά αποφάσεών της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι υπάρχει μια αγορά για υπηρεσίες κινητής, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών κινητής πρόσβασης, οι οποίες δεν δύναται να αντιμετωπίζονται ως λειτουργικά εναλλάξιμες

---

²⁵ Σημειώνεται ότι η κατοχή κινητού τηλεφώνου στην Έρευνα Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT είχε την έννοια της κατοχής συνδρομής συμβολαίου ή προπληρωμένης κάρτας.

με τις υπηρεσίες σταθερής.²⁶ Η βασική λειτουργική διαφορά της είναι το στοιχείο της κινητικότητας που ενυπάρχει σε όλες τις υπηρεσίες κινητής. Ενώ επί τη βάση των τεχνολογικών εξελίξεων δύνανται να παρέχονται παρόμοιες υπηρεσίες μέσω σταθερών και κινητών συνδέσεων, οι σταθερές συνδέσεις δεν διαθέτουν το χαρακτηριστικό της κινητικότητας. Είναι πιθανόν να υπάρχει μονόπλευρη υποκαταστασιμότητα, καθόσον οι υπηρεσίες κινητής δεν μπορούν να υποκατασταθούν από υπηρεσίες σταθερές..

Παρά την πιθανή μονομερή υποκατάσταση, υφίστανται λειτουργικές διαφορές σχετικά με την ποιότητα υπηρεσίας και το εύρος ζώνης αναμετάδοσης. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την Έρευνα Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT, 29% των ερωτηθέντων που δήλωσαν κάτοχοι και σταθερού και κινητού τηλεφώνου, ισχυρίστηκαν ότι θα εξακολουθούσαν την χρήση του σταθερού τους τηλεφώνου στο σπίτι, ακόμα και αν οι χρεώσεις για κλήσεις από σταθερό και κινητό τηλέφωνο ήταν στο ίδιο επίπεδο. Επίσης, 56% των ερωτηθέντων με σταθερό και κινητό, συμφώνησαν απόλυτα ή απλώς συμφώνησαν ότι δεν πιστεύουν ότι το κινητό τους τηλέφωνο μπορεί να αντικαταστήσει το σταθερό τους τηλέφωνο. Κατά συνέπεια, οι καταναλωτές εξακολουθούν να αντιλαμβάνονται την ύπαρξη λειτουργικών διαφορών ανάμεσα στις σταθερές και κινητές συνδέσεις και κλήσεις.

Έρευνες καταναλωτών που διενεργήθηκαν ανά την Ευρώπη επεσήμαναν ότι οι τελικοί καταναλωτές θεωρούν την 'ποιότητα λήψης' ως μια εκ των σημαντικότερων παραμέτρων στα πλαίσια της απόφασής τους να χρησιμοποιήσουν σταθερή ή κινητή πρόσβαση.²⁷ Αντίστοιχα, σύμφωνα με την Έρευνα Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT, 84% εκ των συμμετεχόντων που δήλωσαν κατοχή και σταθερού τηλεφώνου στο νοικοκυριό και προσωπικού κινητού τηλεφώνου, δήλωσαν επιπρόσθετα ότι η ποιότητα της κλήσης είναι είτε 'πολύ

---

²⁶ Βλέπε για παράδειγμα υποθέσεις, *Telia/Telenor* Case No COMP/M.1439; *Vodafone/Mannesmann* Case No COMP/M.1795; *Telia/Sonera* Case No COMP/M.2803.

²⁷ Βλέπε για παράδειγμα, "SME Telecommunications Survey 2004 Report and Analysis", ComReg, 25 Ιανουαρίου 2005, σελ. 9 και "EU Telecoms Services Indicators", Ipsos, 2004, σελ 51.

σημαντική' ή 'σημαντική' κατά την απόφασή τους να επιλέξουν αν θα πραγματοποιήσουν μία κλήση από κινητό ή από σταθερό τηλέφωνο. Η ποιότητα της κλήσης αποτέλεσε τον δεύτερο σημαντικότερο παράγοντα για τους καταναλωτές μετά την τιμή.²⁸ Επίσης, 53% εκ των συμμετεχόντων που διαθέτουν και σταθερό και κινητό τηλέφωνο, συμφώνησαν απόλυτα ή απλώς συμφώνησαν με την πρόταση ότι 'όσον αφορά στην ποιότητα τηλεφωνικών κλήσεων και το λόγο χρήσης σταθερού τηλεφώνου δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση πέρα από τη σταθερή τηλεφωνία'.

Μια λειτουργική διαφορά μεταξύ σταθερής και κινητής πρόσβασης πηγάζει από το εύρος ζώνης αναμετάδοσης. Επί του παρόντος, η σταθερή πρόσβαση PSTN και οι συνδέσεις BRA ISDN δύνανται να υποστηρίζουν συνδέσεις δεδομένων σε ταχύτητες έως και 128 Kbps. Οι συνδέσεις κινητής πρόσβασης στην Ελλάδα (2G και 2,5G) υποστηρίζουν θεωρητικά επί του παρόντος ταχύτητες δεδομένων έως και 115 Kbps. Ενώ η τεχνολογία 3G θα βελτιώσει την διαθέσιμη ταχύτητα της κινητής πρόσβασης, δεν είναι ξεκάθαρο στην EETT εάν η τεχνολογία αυτή θα έχει ουσιαστική επίδραση στον βαθμό υιοθέτησης των υπηρεσιών δεδομένων κινητής πρόσβασης μέσα στον χρονικό ορίζοντα της παρούσας εξέτασης. Η EETT θα συνεχίσει ωστόσο να παρακολουθεί τις εξελίξεις αναφορικά με το εν λόγω ζήτημα.

Εξέλιξη του όγκου κλήσεων

Η EETT εξέτασε τις εξελίξεις των εν λόγω κλήσεων για να εξάγει συμπεράσματα αναφορικά με την υποκαταστασιμότητα κινητών και σταθερών. Η διαχρονική εξέλιξη του όγκου των κλήσεων που εκκινούν από σταθερό και από κινητό τηλέφωνο παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες.

---

²⁸ Βάσει της ίδιας έρευνας, η ποιότητα της κλήσης αξιολογήθηκε ως σημαντικότερος παράγοντας από την ευκολία και την ασφάλεια επικοινωνίας.

Εξερχόμενος όγκος κίνησης από σταθερό	H1 2002 (λεπτά)	H2 2002 (λεπτά)	H1 2003 (λεπτά)	H2 2003 (λεπτά)	H1 2004 (λεπτά)	H2 2004 (λεπτά)	H1 2005 (λεπτά)	H2 2005 (λεπτά)
Τοπική – βλ. Σημείωση α	8.913.571.318	7.998.189.370	8.350.855.156	7.638.789.787	8.313.673.483	7.389.836.483	8.012.869.909	7.134.748.899
Υπεραστική – βλ. Σημείωση β	1.177.957.655	1.218.185.305	1.236.781.129	1.312.450.062	1.374.715.621	1.365.869.461	1.403.760.577	1.365.834.850
Προς κινητό – βλ. Σημείωση γ	985.326.481	1.073.748.018	1.031.829.683	1.138.405.949	1.192.591.083	1.232.137.261	1.235.134.796	1.277.741.826
Διεθνής, συμπεριλαμβανομένης κίνησης μέσω καρτών	387.755.964	421.972.900	416.932.949	458.809.012	487.153.311	520.777.592	477.383.102	528.185.981
Σύνολο - βλ. Σημείωση δ	11.464.611.418	10.712.095.593	11.036.398.917	10.548.454.810	11.368.133.498	10.508.620.797	11.129.148.384	10.306.511.556

Σημειώσεις:

α. Εξαιρείται η κίνηση μέσω καρτών. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη περιλαμβάνει τις (τοπικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης και freephone.

β. Εξαιρείται η κίνηση μέσω καρτών. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη περιλαμβάνει τις (υπεραστικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης και freephone.

γ. Εξαιρείται η κίνηση μέσω καρτών.

δ. Τα νούμερα εδώ καλύπτουν τοπικές, υπεραστικές, κλήσεις προς κινητά και διεθνείς κλήσεις. Οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται για όλες τις κατηγορίες κλήσεων εκτός από τις διεθνείς.

Εξεργάσιμος όγκος κίνησης από κινητό	H1 2002 (λεπτά)	H2 2002 (λεπτά)	H1 2003 (λεπτά)	H2 2003 (λεπτά)	H1 2004 (λεπτά)	H2 2004 (λεπτά)	H1 2005 (λεπτά)	H2 2005 (λεπτά)
On-net	695.167.706	929.446.209	1.167.159.014	1.531.281.035	1.720.657.807	1.906.432.880	2.125.667.367	2.677.736.702
Off-net	740.253.180	952.202.369	1.113.507.765	1.429.113.397	1.612.174.946	1.845.963.362	2.032.429.657	2.306.202.915
Προς σταθερό (OTE και εναλλακτικοί πάροχοι)	514.500.993	600.632.343	623.718.329	729.625.572	745.310.657	822.552.622	820.755.671	915.631.318
Διεθνής	129.685.581	176.044.745	145.018.347	214.250.648	167.573.801	232.249.556	179.530.281	250.887.107
Σύνολο	2.079.607.460	2.658.325.666	3.049.403.455	3.904.270.652	4.245.717.211	4.807.198.420	5.158.382.976	6.150.458.042

Βάσει των ανωτέρω, ενώ ο ρυθμός μεταβολής του όγκου των κλήσεων από κινητό είναι μεγαλύτερος, ο ρυθμός μεταβολής από σταθερό δεν παρουσιάζει μείωση τέτοια που ενδεχομένως να υποδείκνυε υποκαταστασιμότητα. Ο όγκος των σταθερών τοπικών κλήσεων μειώθηκε κατά 6% μεταξύ του H1 2002 και H1 2003, κατά λιγότερο από 0.5% μεταξύ του H1 2003 και του H1 2004 και κατά 4% μεταξύ του H1 2004 και H1 2005. Η EETT δεν πιστεύει ότι αυτή η μεταβολή στον όγκο των κλήσεων αντανακλά σημαντική υποκατάσταση.

Είναι επίσης σημαντικό να εξεταστεί εάν η αύξηση των κλήσεων από κινητό αντανακλά αύξηση στη συνολική ζήτηση για υπηρεσίες κλήσεων. Ο συνολικός όγκος κλήσεων (από σταθερό και κινητό) τα πρώτα εξάμηνα των ετών 2002-2005 και οι σχετικές ποσοστιαίες μεταβολές από έτος σε έτος παρουσιάζονται κατωτέρω:

Εξερχόμενος όγκος κίνησης (λεπτά)	H1 2002	H1 2003	H1 2003/ H1 2002 % μεταβολή	H1 2004	H1 2004/ H1 2003 % μεταβολή	H1 2005	H1 2005/ H1 2004 % μεταβολή
Από σταθερό – βλ. Σημείωση α	11.464.611.418	11.036.398.917	-4%	11.368.133.498	3%	11.129.148.384	-2%
Από κινητό Βλ. Σημείωση β	2.079.607.460	3.049.403.455	47%	4.245.717.211	39%	5.158.382.976	21%
Σύνολο	13.544.218.878	14.085.802.372	4%	15.613.850.709	11%	16.287.531.360	4%
Σημειώσεις:							
α. Τα νούμερα καλύπτουν τοπικές, υπεραστικές, κλήσεις προς κινητά και διεθνείς κλήσεις. Οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται για όλες τις κατηγορίες κλήσεων εκτός από τις διεθνείς.							
β. Τα νούμερα καλύπτουν κλήσεις κινητό προς κινητό, κινητό προς σταθερό και διεθνείς κλήσεις.							

Κατά την άποψη της EETT, η αύξηση που παρατηρείται στον συνολικό όγκο των υπηρεσιών κλήσεων κατά την εξεταζόμενη περίοδο ενισχύει την άποψη ότι οι υπηρεσίες κλήσεων από σταθερό και από κινητό είναι συμπληρωματικές και όχι υποκατάστατες υπηρεσίες. Την άποψη αυτή ενισχύουν και τα αποτελέσματα της Έρευνας Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT, μέρος της οποίας αφορούσε συγκεκριμένα την συλλογή στοιχείων αναφορικά με την υποκαταστασιμότητα σταθερού-κινητού τηλεφώνου (βλ. σχετική συζήτηση στην Λειτουργική Υποκαταστασιμότητα ανωτέρω).

Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία που διαθέτει η EETT, μόνο μια μειοψηφία των χρηστών τηλεφωνίας στην Ελλάδα κάνουν κλήσεις μόνο από κινητό τηλέφωνο (γιατί δεν διαθέτουν γραμμή σταθερής πρόσβασης στο νοικοκυριό τους ή διαθέτουν αλλά δεν την χρησιμοποιούν για να κάνουν φωνητικές κλήσεις). Κατά συνέπεια, άλλοι πελάτες (εξαιρουμένης δηλ. της μειοψηφίας) θα μπορούσαν να ανταποκριθούν σε μια αύξηση τιμών υποκαθιστώντας τις κλήσεις από κινητά.

Οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας έχουν εισάγει στην αγορά μεγάλο αριθμό πακέτων κινητής τηλεφωνίας έτσι ώστε να κάνουν οικονομικά πιο ελκυστική τη δυνατότητα του καταναλωτή να μοιράζει τις κλήσεις του από το γραφείο ή το σπίτι ανάμεσα στο σταθερό και κινητό του τηλέφωνο:

- Οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να κερδίσουν από εκπτώσεις για κλήσεις on-net, με αποτέλεσμα να γίνονται οι συγκεκριμένες κλήσεις συχνά πιο φθηνές από τις συνήθως ακριβότερες κλήσεις από σταθερό σε κινητό.
- Τα πακέτα κινητής τηλεφωνίας έχουν, συνήθως ενσωματωμένο χρόνο ομιλίας χωρίς χρέωση «free minutes», ο οποίος ίσως να μην αξιοποιείται πλήρως από τους καταναλωτές όσο αυτοί είναι εκτός σπιτιού ή γραφείου. Η μέση τιμή ανά λεπτό τέτοιων πακέτων είναι συνήθως πολύ χαμηλή για τους μεγάλους χρήστες. Για μερικές κλήσεις από το σπίτι ή το γραφείο είναι φθηνότερο να χρησιμοποιούμε την κινητή σύνδεση αντί για τη σταθερή.
- Πρέπει να σημειωθεί ότι στο χρόνο ομιλίας χωρίς χρέωση «free minutes» συμπεριλαμβάνονται μόνο κλήσεις εσωτερικού και όχι διεθνείς κλήσεις σε κινητά ή κλήσεις σε SPs, έτσι ώστε για αυτούς τους τύπους κλήσης να μην υπάρχει οικονομικό κίνητρο να χρησιμοποιήσεις το κινητό τηλέφωνο στο σπίτι αντί του σταθερού.

Εφαρμόζοντας το τεστ του υποθετικού μονοπωλίου (SSNIP) για τις κλήσεις σταθερής τηλεφωνίας στενής ζώνης είναι απίθανο να βρεθεί μία αρκετά μεγάλη απώλεια κίνησης σε μία υποθετική αύξηση της τιμής της κλήσης από σταθερό της τάξης του 5-10%, τέτοια ώστε να κάνει την αύξηση αυτή μη κερδοφόρα. Για κλήσεις εντός Ελλάδος, το οικονομικό κίνητρο να χρησιμοποιήσουν το κινητό αντί για το σταθερό τηλέφωνο στο σπίτι ή στο γραφείο περιορίζεται στους πολύ μεγάλους πελάτες. Ωστόσο η ποιότητα λήψης θα εμποδίσει πολλούς μεγάλους πελάτες να στραφούν στη χρήση κινητού ενώ βρίσκονται στο σπίτι ή στο γραφείο. Επίσης, οι πάροχοι σταθερής είναι σε θέση να εντοπίσουν ομάδες πελατών

περισσότερο επιρρεπείς στην υποκατάσταση σταθερού από κινητό και να προσφέρουν ειδικά σε αυτούς πακέτα τιμών με εκπτώσεις όγκου. Επομένως, η ΕΕΤΤ, δεν θεωρεί ότι το ποσοστό των πελατών που θα έκαναν κλήσεις από κινητό αντί από σταθερό κατόπιν μίας αύξησης της τιμής των κλήσεων από σταθερό κατά 5-10% θα ήταν αρκετοί ώστε να κάνει μία αύξηση τιμής μη κερδοφόρα.

Για κλήσεις σε άλλες χώρες δεν υπάρχει συνήθως οικονομικό πλεονέκτημα αν χρησιμοποιήσει το κινητό του τηλέφωνο αντί για το σταθερό του. Ως αποτέλεσμα, το τεστ υποθετικού μονοπωλίου θα δείξει ότι οι πελάτες θα στραφούν σε ικανοποιητικό ποσοστό στη σταθερή τους γραμμή για διεθνείς κλήσεις.

2.2.5.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς δύναται να υπάρξει εάν ένας πάροχος δικτύου κινητής αντιδρούσε σε μια αύξηση της τιμής ενός υποθετικού μονοπωλιακού παρόχου σταθερών υπηρεσιών έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου, και άρχιζε να παρέχει παρόμοιες υπηρεσίες, και αντιστρόφως.

Δεδομένων των λειτουργικών διαφορών μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και κινητής, η ΕΕΤΤ δεν πιστεύει ότι οι πάροχοι υπηρεσιών σταθερής θα προχωρούσαν στη δημιουργία εναλλακτικών κινητών δικτύων πρόσβασης συνεπεία μιας τέτοιας αύξησης της τιμής της λιανικής τιμής κινητής, ενόψει μάλιστα και του κόστους, του απαιτούμενου χρόνου, και του καθεστώτος ρύθμισης της πρόσβασης στο σχετικό φάσμα. Επιπροσθέτως, δεν πιστεύει ότι μια τέτοια αύξηση θα οδηγούσε στη σύναψη συμφωνίας με τον υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο με όρους που θα διευκόλυναν τον ανταγωνισμό.

Ένας πάροχος δικτύου κινητής αντίθετα, θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την υπάρχουσα υποδομή του για να παρέχει υπηρεσίες σταθερών (αν όχι ενσύρματων) κλήσεων. Ωστόσο, θα έπρεπε να το κάνει με όρους (κυρίως τιμολογιακούς) που θα καθιστούσαν το συνολικό πακέτο κινητής εναλλάξιμο των υπηρεσιών σταθερής. Διαφορετικά, η υπηρεσία κινητής θα αποτελούσε μια

EETT

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

συμπληρωματική υπηρεσία και όχι μια εναλλάξιμη υπηρεσία των αντίστοιχων σταθερών υπηρεσιών.

Επιπλέον, ένας πάροχος κινητής ο οποίος θα σκεπτόταν την είσοδο στην αγορά σταθερών υπηρεσιών, θα έπρεπε να κάνει αλλαγές στο δίκτυο πρόσβασής του, προκειμένου να αντιμετωπίσει το ζήτημα της ποιότητας υπηρεσίας/ ποιότητας λήψης που επισημάνθηκε ανωτέρω. Κάτι τέτοιο ωστόσο θα απαιτούσε ως ελάχιστο, κάποιες επενδύσεις προκειμένου να αυξήσει την ισχύ μετάδοσης του υπάρχοντος ραδιοεξοπλισμού και πιθανότατα, την εγκατάσταση επιπρόσθετων κεραιών προκειμένου να διασφαλισθεί η ποιότητα σε πυκνοκατοικημένες περιοχές.

Επιπροσθέτως, οι περισσότεροι πάροχοι κινητής θα έπρεπε να εγκαταστήσουν επιπλέον υποδομές στις γεωγραφικές περιοχές στις οποίες δεν έχουν επί του παρόντος κάλυψη. Οι περισσότεροι πάροχοι κινητής προβαίνουν στην δημιουργία των δικτύων τους λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό κάλυψης του πληθυσμού και όχι την γεωγραφική κάλυψη. Προκειμένου να ανταγωνιστούν ένα δίκτυο με πλήρη κάλυψη, οι εν λόγω πάροχοι κινητής θα έπρεπε να εγκαταστήσουν επιπρόσθετες ευκολίες προκειμένου να καλύψουν τυχόν κενά όσον αφορά την κάλυψή τους.

Εκτός από τα επιπρόσθετα κόστη, οι πάροχοι δικτύων κινητής, θα έπρεπε να εξετάσουν τις επιπτώσεις της υιοθέτησης μιας ανταγωνιστικής λιανικής τιμολόγησης των υπηρεσιών σταθερής. Προβαίνοντας δε στην ως άνω ενέργεια θα έπρεπε να διασφαλίσουν ότι δεν θα διακινδυνεύσουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο για τις υπηρεσίες κινητής.

Η EETT θεωρεί ότι το κόστος για την επιπρόσθετη δημιουργία ευκολιών και για τις επενδύσεις που επισημάνθηκε ανωτέρω, σε συνδυασμό με τους περιορισμούς από οικονομίες σκοπού που πηγάζουν από το χαμηλότερο εύρος ζώνης των ραδιοδικτύων πρόσβασης, καθιστούν την υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς απίθανη κατά την διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση. Επί του παρόντος, το ως άνω συμπέρασμα δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι και οι τρεις λειτουργούντες στην Ελληνική επικράτεια πάροχοι κινητής κατέχουν άδειες ΣΑΠ, δεδομένου του περιορισμένου αριθμού των ευκολιών σταθερής πρόσβασης (αντίθετα με το δίκτυο κορμού και το backhaul)

που αυτοί λειτουργούν επί της παρούσης. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ θα παρατηρεί προσεκτικά τις εξελίξεις όσον αφορά τα ανωτέρω.

Η ΕΕΤΤ είναι ενήμερη ως προς τα προϊόντα σύγκλισης σταθερής/κινητής τηλεφωνίας που έχουν εισαχθεί σε άλλες χώρες και αναγνωρίζει ότι δύνανται να εισαχθούν σχετικά γρήγορα από παρόχους που έχουν πρόσβαση στις απαιτούμενες ευκολίες.²⁹ Ως εκ τούτου, προτίθεται να παρατηρεί στενά εάν θα υπάρξουν αντίστοιχες εξελίξεις στην αγορά κατά την διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση.

Συμπεράσματα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι απίθανο επί του παρόντος ή στο άμεσο μέλλον ο τελικός καταναλωτής να μεταστραφεί στις υπηρεσίες κινητής, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση των τιμών των υπηρεσιών σταθερής έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου.

Επιπροσθέτως, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι επί του παρόντος ένας πάροχος κινητής τηλεφωνίας δεν δύναται να εισέλθει στην αγορά παρέχοντας τηλεφωνικές υπηρεσίες μέσω συνδέσεων σταθερής ασύρματης πρόσβασης (χρησιμοποιώντας είτε φάσμα GSM ή φάσμα LMDS) σε έναν σημαντικό αριθμό πελατών χωρίς να επωμισθεί σημαντικά κόστη και να διακινδυνεύσει το επιχειρηματικό του μοντέλο όσον αφορά τις λιανικές κλήσεις κινητής.

---

²⁹ Τέτοιου είδους υπηρεσίες είναι επί του παρόντος διαθέσιμες σε έναν αριθμό Κρατών Μελών, συμπεριλαμβανομένων της Γερμανίας και της Μ.Βρετανίας. Παρέχονται μέσω της χρήσης του Ραδιοδικτύου Πρόσβασης και των συσκευών κινητής. Τόσο οι σταθεροί όσο και οι κινητοί αριθμοί σχετίζονται με την συσκευή. Μέσα σε μία προκαθορισμένη ζώνη κοντά στην οικία, οι κλήσεις τερματίζουν σε (και εκκινούν από) σταθερό αριθμό, και χρεώνονται σε τιμές σταθερής. Εκτός της ζώνης, η συσκευή επανέρχεται στη συνήθη λειτουργία της ως κινητό.

2.2.6. Αποτελούν οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις διακριτές αγορές προϊόντων;

Η Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές αναφέρει ότι οι πελάτες λιανικής δεν αντιλαμβάνονται τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις ως υποκατάστατα. Ωστόσο, αξιολογώντας τις δυναμικές από την πλευρά της προσφοράς, η Επιτροπή σημειώνει ότι μια αύξηση τιμών σε μια από τις υπηρεσίες από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο θα μπορούσε να οδηγήσει τους παρόχους της άλλης υπηρεσίας να εισέλθουν στην αγορά (υπό την προϋπόθεση διαθεσιμότητας των αναγκαίων υποδομών και υπηρεσιών χονδρικής). Επομένως, η υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς θα μπορούσε να εγγυηθεί τον ορισμό μιας ενιαίας σχετικής αγοράς προϊόντων.

2.2.6.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης

Η EETT θα εξετάσει την υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης στο επίπεδο λιανικής (και θα εξετάσει ζητήματα χονδρικής στα πλαίσια της ανάλυσης της υποκατάστασης προσφοράς σε επίπεδο λιανικής). Η υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης παρέχει ένα τρόπο μέτρησης του βαθμού στον οποίο οι πελάτες είναι έτοιμοι να υποκαταστήσουν την υπό εξέταση υπηρεσία με άλλες υπηρεσίες. Αξιολογώντας την υποκατάσταση από πλευράς ζήτησης, η EETT εξέτασε τις υφιστάμενες τιμές και τάσεις των τιμών για τις υπηρεσίες τοπικών και υπεραστικών κλήσεων, μαζί με τη λειτουργική υποκαταστασιμότητα.

Λειτουργικότητα

Η EETT θεωρεί ότι είναι σωστό να αξιολογηθεί η λειτουργικότητα από την πλευρά της ζήτησης ξεκινώντας από την πλησιέστερη δυνατή σχετική αγορά προϊόντων. Επομένως, δεν θεωρεί ότι είναι απαραίτητο ή σωστό να οριστούν σχετικές αγορές με βάση το συγκεκριμένο καλούμενο αριθμό (αν και θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι μια κλήση σε ένα συγκεκριμένο αριθμό δεν μπορεί να υποκαταστήσει την κλήση σε έναν άλλο συγκεκριμένο αριθμό). Η EETT θεωρεί ότι είναι πιο σωστό να εξεταστεί εάν οι κλήσεις μιας συγκεκριμένης κατηγορίας (π.χ. τοπικές κλήσεις) που παρέχονται υπό ομοιόμορφους όρους είναι λειτουργικά

υποκατάστατα των κλήσεων άλλων κατηγοριών (π.χ. υπεραστικές κλήσεις) που παρέχονται υπό ομοιόμορφους όρους.

Η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική άποψη ότι οι τοπικές και υπεραστικές κλήσεις δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατα για τους πελάτες. Η λειτουργική υποκατάσταση μεταξύ των δύο υπηρεσιών είναι ανεπαρκής για να μπορεί ένας πελάτης να μεταστραφεί κάνοντας υπεραστικές κλήσεις, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμών έως και 10% από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο τοπικών κλήσεων (ή αντιστρόφως).

Τιμολόγηση

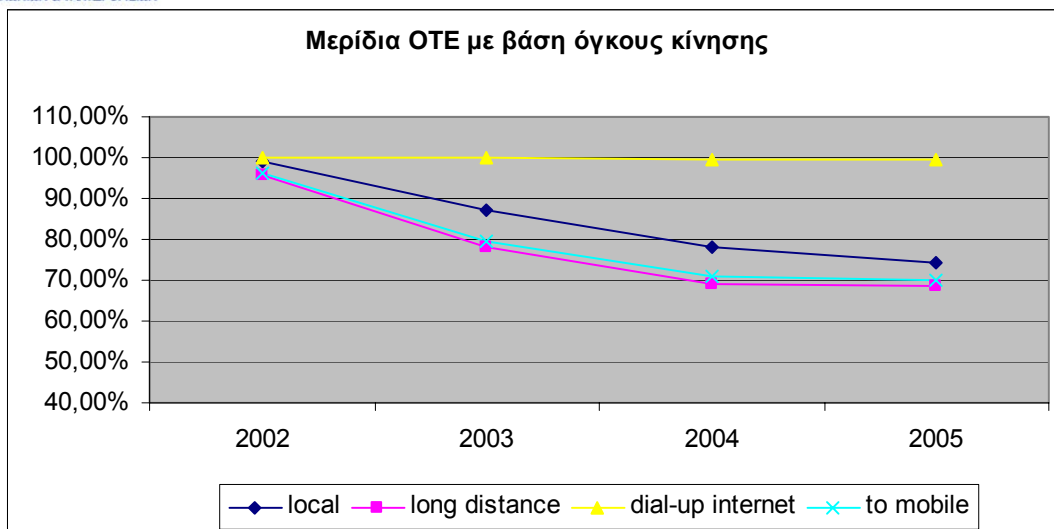
Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν μια αύξηση τιμών έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή για τις υπεραστικές κλήσεις από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο θα οδηγούσε τους πελάτες να μεταστραφούν στις αστικές κλήσεις (και αντιστρόφως). Όπως περιγράφεται ανωτέρω, θεωρεί ότι η έλλειψη λειτουργικής υποκαταστασιμότητας αποκλείει αυτή τη μεταστροφή μεταξύ κλήσεων.

Κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, το κρίσιμο ζήτημα είναι εάν οι πελάτες θα άλλαζαν παρόχους μόνο σε σχέση με την κατηγορία κλήσεων που είναι αντικείμενο της αύξησης τιμών, και όχι για όλες τις εθνικές φωνητικές κλήσεις. Εάν οι πελάτες ήταν πιθανό να αλλάξουν μόνο για την κατηγορία κλήσεων που αποτελεί αντικείμενο της αύξησης, η ΕΕΤΤ είναι πιθανότερο να διαπιστώσει ότι οι κατηγορίες κλήσεων ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές, με την επιφύλαξη ζητημάτων από την πλευρά της προσφοράς. Δεδομένου ότι οι δυνατότητες Προεπιλογής/ Επιλογής φορέα δεν επιτρέπουν την διαφοροποίηση μεταξύ υπεραστικών και αστικών κλήσεων η εξέταση των άνω ζητημάτων θα βασισθεί στα μερίδια του ΟΤΕ και των εναλλακτικών παρόχων αναφορικά με τις υπεραστικές και αστικές κλήσεις.

Ωστόσο, η παρατηρούμενη διαφορά στα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ βάσει του όγκου των εξερχόμενων αστικών και υπεραστικών κλήσεων (βλ. τρίτη και πέμπτη στήλη στον κατωτέρω πίνακα, καθώς επίσης και το σχετικό Διάγραμμα) υποδεικνύουν ότι οι πελάτες επιλογής / προεπιλογής στην Ελλάδα τείνουν να χρησιμοποιούν την επιλογή / προεπιλογή περισσότερο για υπεραστικές παρά για αστικές κλήσεις, ή/και ότι οι συνδρομές επιλογής / προεπιλογής είναι πιο δημοφιλείς στους καταναλωτές που

κάνουν σημαντική υπεραστική κίνηση συγκριτικά με την αστική παρά σε αυτούς που κάνουν κυρίως τοπικές κλήσεις. Και στις δύο περιπτώσεις, αυτό πιθανότατα αντανακλά την αντίληψη των καταναλωτών ότι το όφελος που επιτυγχάνεται από την πραγματοποίηση μίας τοπικής κλήσης μέσω επιλογής / προεπιλογής είναι μικρότερο από αυτό που επιτυγχάνεται από την πραγματοποίηση μιας υπεραστικής.

	Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στις τοπικές κλήσεις βάσει λιανικών εσόδων – βλ. Σημείωση α	Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στις τοπικές κλήσεις βάσει εξερχόμενου όγκου – βλ. Σημείωση β	Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στις υπεραστικές κλήσεις βάσει λιανικών εσόδων – βλ. Σημείωση γ	Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στις υπεραστικές κλήσεις βάσει εξερχόμενου όγκου – βλ. Σημείωση δ
2002	99,15%	98,92%	97,07%	95,86%
2003	88,42%	87,06%	83,58%	78,13%
2004	79,10%	78,03%	74,53%	69,25%
2005	75,24%	74,08%	73,10%	68,51%
Σημειώσεις				
α. Για το 2002, τα έσοδα του ΟΤΕ που λήφθηκαν υπόψη περιλαμβάνουν επιπρόσθετα: (1) έσοδα από κλήσεις dial-up Internet ΕΠΑΚ, (2) έσοδα από υπηρεσίες σύντομων κωδικών, και (3) έσοδα από καλούντες για (τοπικές) κλήσεις μεριζώμενης χρέωσης. Για το Η1 2003, τα έσοδα του ΟΤΕ που λήφθηκαν υπόψη περιλαμβάνουν τα (2) και (3) ανωτέρω. Για το Η2 2003, περιλαμβάνουν το (3).				
β. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη περιλαμβάνει επιπρόσθετα τις (τοπικές) κλήσεις μεριζώμενης χρέωσης και freephone.				
γ. Για το 2002, τα έσοδα του ΟΤΕ που λήφθηκαν υπόψη περιλαμβάνουν επιπρόσθετα: (1) έσοδα από κλήσεις dial-up Internet ΠΕΑΚ και (2) έσοδα από καλούντες για (υπεραστικές) κλήσεις μεριζώμενης χρέωσης. Για το 2003, τα έσοδα του ΟΤΕ που λήφθηκαν υπόψη περιλαμβάνουν το (2) ανωτέρω.				
δ. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ περιλαμβάνει επιπρόσθετα τις (υπεραστικές) κλήσεις μεριζώμενης χρέωσης και freephone.				

Η ΕΕΤΤ εξέτασε τις υφιστάμενες τιμές αστικών και υπεραστικών κλήσεων των παρόχων φωνητικής τηλεφωνίας στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των προσφερόμενων εκπτώτικων πακέτων. Ενδεικτικά παρουσιάζονται κατωτέρω τιμές αστικών και υπεραστικών κλήσεων:³⁰

Οι τιμές αστικών κλήσεων του ΟΤΕ:

Χρέωση	Δευτ - Παρ (0800-2000)	Δευ- Παρ (2000-0800)	Σάββατο	Κυριακή
Έως 2 λεπτά (χρέωση ανά λεπτό)	€0.026/ λεπτό	€0.026/ λεπτό	€0.026/ λεπτό	€0.026/ λεπτό
Μετά τα 2 λεπτά (χρέωση ανά δευτερόλεπτο)	€0.00043333/ sec (€0.026/ λεπτό)	€0.00041667/ sec (€0.025/ λεπτό)	€0.00041667/ sec (€0.025/ λεπτό)	€0.00040000/ sec (€0.024/ λεπτό)

Οι τιμές υπεραστικών του ΟΤΕ³¹:

³⁰ Σύμφωνα με την Απόφαση 381/2.

³¹ Οι υπεραστικές κλήσεις είναι οι κλήσεις μεταξύ κόμβων σε διαφορετικούς Νομούς, όπου η απόσταση μεταξύ των κόμβων είναι μεγαλύτερη από 45 km.

Χρέωση	Δευ - Παρ (0800–2000)	Δευ- Παρ (2000– 0800)	Σάββατο	Κυριακή
Έως και 25 δευτερόλεπτα (χρέωση ανά 25 δευτερόλεπτα)	€0.026/ 25 δευτερόλεπτα	--	--	Χρεώνεται ως τοπική κλήση
Μετά τα 25 δευτερόλεπτα (χρέωση ανά δευτερόλεπτο)	€0,00103333/ δευτερόλεπτο (€0.062/ λεπτό)	--	--	
Έως και 28 δευτερόλεπτα (χρέωση ανά 28 δευτερόλεπτα)	--	€0.026/ 28 δευτερόλεπτο	€0.026/ 28 seconds	
Μετά τα 28 δευτερόλεπτα (χρέωση ανά δευτερόλεπτο)	--	€0,0009167/ δευτερόλεπτο (€0.055/ λεπτό)	€0,0009167/δευτερόλεπτο (€0.055/ λεπτό)	

Από την ανωτέρω εξέταση προέκυψαν τιμολογιακές διαφοροποιήσεις οι οποίες δεν επιτρέπουν, επί του παρόντος την ένταξη των αστικών και των υπεραστικών κλήσεων σε μια ενιαία σχετική αγορά προϊόντων. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι και η αυξανόμενη χρήση και ο περίπλοκος χαρακτήρας των πακέτων (ιδίως αυτών που συνδέονται με εκπτώσεις) μπορεί να οδηγήσουν στη διαμόρφωση της αντίληψης από τον πελάτη ότι οι υπηρεσίες πωλούνται ως πακέτο τοπικών και υπεραστικών κλήσεων. Επί του παρόντος, όμως, δεν μπορεί να αγνοηθεί ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις ότι οι τοπικές και οι άλλες κλήσεις ακολουθούν διαφορετικά μοντέλα αγοράς.

2.2.6.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

Οι εναλλακτικοί πάροχοι μπορούν να ξεκινήσουν την παροχή φωνητικών κλήσεων με δύο τρόπους: (1) μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη δική τους υποδομή ή (2) μπορούν να μεταπωλούν χωρητικότητα.

Δεν υπάρχουν τεχνικοί λόγοι που να αποτρέπουν έναν πάροχο που παρέχει εθνικές κλήσεις να παρέχει και τοπικές κλήσεις (ή αντιστρόφως). Για παράδειγμα, οι πάροχοι που προσφέρουν και τις δύο κατηγορίες κλήσεων χρειάζονται τα στοιχεία της εκκίνησης και του τερματισμού, μαζί με συνδεσιμότητα μεταξύ κέντρων. Για να είναι σε θέση να παρέχει αστικές κλήσεις, ένας πάροχος χρειάζεται τις ίδιες υποδομές και υπηρεσίες χονδρικής που απαιτούνται και για την παροχή υπεραστικών κλήσεων (και αντιστρόφως).

Ωστόσο, τα περιθώρια κέρδους μεταξύ αστικών και υπεραστικών κλήσεων μπορεί να διαφέρουν, εξαιτίας διαφόρων παραγόντων, περιλαμβανομένων αποφάσεων τακτικής σχετικά με την τοποθεσία και τη σύνθεση της πελατειακής βάσης στην οποία στοχεύουν, αποφάσεων σχετικών με τεχνικά ζητήματα όπως η μεταγωγή και τα σημεία παρουσίας ((PoP) καθώς και η τιμολόγηση σε επίπεδο χονδρικής (π.χ. οι τιμολογιακές διαφορές ανάμεσα στη εθνική και τοπική διασύνδεση).

Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι ένας πάροχος τοπικών φωνητικών κλήσεων θα ήταν σε θέση να μεταστραφεί στην παροχή υπεραστικών κλήσεων, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμών κατά 10% από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο. Ωστόσο το αντίστροφο ενώ από τεχνικής άποψης δύναται να είναι εφικτό η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις σε δικτυακή υποδομή προκειμένου τα επίπεδα κέρδους να κυμανθούν σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι τοπικές και υπεραστικές σταθερές κλήσεις ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων. Αν και οι απαιτούμενες επενδύσεις/υποδομές για την παροχή κάθε κατηγορίας κλήσεων δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις από την πλευρά της προσφοράς, το περιθώριο για αυτές τις διαφορετικές κατηγορίες κλήσεων διαφέρει.

2.2.7. Αποτελούν οι κλήσεις από σταθερό σε κινητούς διακριτή αγορά προϊόντων;

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν οι κλήσεις προς κινητούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές ή υπεραστικές κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο.

2.2.7.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης

Λειτουργικότητα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι σταθερές κλήσεις προς κινητά και οι σταθερές κλήσεις προς τοπικούς ή υπεραστικούς αριθμούς γίνονται όλο και περισσότερο λειτουργικά υποκαταστάσιμες για τους πελάτες. Τα στοιχεία του όγκου της κίνησης και η σημαντική διείσδυση της κινητής τηλεφωνίας υποδεικνύουν ότι οι πελάτες είναι όλο και περισσότερο πρόθυμοι να κάνουν σταθερές κλήσεις προς κινητά αντί για τοπικές ή υπεραστικές κλήσεις προς σταθερούς αριθμούς (για να επικοινωνήσουν με το ίδιο καλούμενο μέρος). Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι ο αριθμός των κλήσεων αυτών δεν είναι πλέον *de minimis* και θα συνεχίσει να αυξάνεται κατά τη διάρκεια της παρούσας εξέτασης της αγοράς. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στον πρώτο πίνακα στην «Εξέλιξη του όγκου κλήσεων» στην Ενότητα 2.6, ο όγκος των κλήσεων από σταθερό σε κινητό αυξήθηκε σημαντικά από το 2002 έως τα μέσα του 2005.

Τιμολόγηση

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν μια αύξηση έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή για τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο θα οδηγούσε τους πελάτες να μεταστραφούν στην κλήση γεωγραφικών αριθμών (και αντιστρόφως).

Η ΕΕΤΤ εξέτασε τις υφιστάμενες χρεώσεις για κλήσεις προς κινητά. Οι ισχύουσες χρεώσεις (Ιούλιος 2006) του ΟΤΕ για κλήσεις από σταθερό σε κινητό παρουσιάζονται κατωτέρω (χωρίς ΦΠΑ):

Πάροχος τερματισμού	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>30 δευτερόλεπτα)
Cosmote	30 δευτερόλεπτα (€0.0770)	€0,00256723/ δευτερόλεπτο
Vodafone	30 δευτερόλεπτα (€0.0770)	€0,00256723/ δευτερόλεπτο
TIM	30 δευτερόλεπτα (€0.0795)	€0,00265042/ δευτερόλεπτο
Q-Telecom	30 δευτερόλεπτα (€0.1020)	€0,00340000/ δευτερόλεπτο

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι τιμές ενδεικτικών προγραμμάτων δύο εναλλακτικών παρόχων (όπως αναφέρονται στις ιστοσελίδες τους). Οι εναλλακτικοί πάροχοι μέσω CS/CPS για κάθε κλήση, χωρίς μηνιαία χρέωση, χρεώνουν ως εξής:

Πάροχος Α (χωρίς ΦΠΑ)

Πάροχος τερματισμού	Δευ-Παρ		Σαββατοκύριακο	
	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>60 δευτερόλεπτα)	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>60 δευτερόλεπτα)
Cosmote	60 δευτερόλεπτα (€0.1504)	€0,002507/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1387)	€0,002311/ δευτερόλεπτο
Vodafone	60 δευτερόλεπτα (€0.1504)	€0,002507/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1387)	€0,002311/ δευτερόλεπτο
TIM	60 δευτερόλεπτα (€0.1588)	€0,002647/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1504)	€0,002507/ δευτερόλεπτο

Q-Telecom	60 δευτερόλεπτα (€0.1840)	€0,003067/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1723)	€0,002871/ δευτερόλεπτο
-----------	------------------------------	----------------------------	------------------------------	----------------------------

Πάροχος Β (χωρίς ΦΠΑ)

	08:00 – 20:00		20:00 – 08:00	
Πάροχος τερματισμού	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>60 δευτερόλεπτα)	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>60 δευτερόλεπτα)
Cosmote	60 δευτερόλεπτα (€0.1700)	€0,00283333/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1600)	€0,002666666/ δευτερόλεπτο
Vodafone	60 δευτερόλεπτα (€0.1700)	€0,00283333/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1600)	€0,002666666/ δευτερόλεπτο
TIM	60 δευτερόλεπτα (€0.1700)	€0,00283333/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1600)	€0,002666666/ δευτερόλεπτο
Q-Telecom	60 δευτερόλεπτα (€0.2290)	€0,00381653/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.2290)	€0,00381653/ δευτερόλεπτο

Επομένως, η EETT δεν θεωρεί ότι η τιμολόγηση των κλήσεων προς κινητά επιβάλλει κάποιο περιορισμό στις κλήσεις προς σταθερά δίκτυα. Οι τιμές για κλήσεις από σταθερό προς κινητό είναι περίπου τρεις με τέσσερις φορές μεγαλύτερες από αυτές για υπεραστικές κλήσεις.

Κατά την άποψη της EETT, το κρίσιμο ζήτημα είναι εάν οι πελάτες θα άλλαζαν παρόχους μόνο για την κατηγορία κλήσεων που είναι αντικείμενο της αύξησης τιμών και όχι για όλες τις εθνικές κλήσεις. Εάν ήταν πιθανό οι πελάτες να αλλάξουν μόνο για την κατηγορία κλήσεων στην οποία έχει σημειωθεί η αύξηση τιμών, η EETT θα ήταν πιθανότερο να διαπιστώσει ότι οι κατηγορίες κλήσεων ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές, με την επιφύλαξη ζητημάτων που σχετίζονται με την προσφορά. Δεδομένου ότι οι δυνατότητες Προεπιλογής/ Επιλογής φορέα δεν επιτρέπουν την διαφοροποίηση μεταξύ υπεραστικών και κλήσεων προς κινητούς αριθμούς η εξέταση των άνω

ζητημάτων θα βασισθεί στα μερίδια του ΟΤΕ και των εναλλακτικών παρόχων αναφορικά με τις υπεραστικές κλήσεις και κλήσεις προς κινητά. Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα στην ενότητα 2.7 στο οποίο παρουσιάζεται η διαχρονική μεταβολή των μεριδίων των εναλλακτικών παρόχων, τα μερίδια των εναλλακτικών παρόχων αναφορικά με τις κλήσεις προς κινητούς και υπεραστικούς αριθμούς σχεδόν ταυτίζονται. Αυτό υποδεικνύει ότι οι πελάτες επιλογής / προεπιλογής στην Ελλάδα τείνουν να χρησιμοποιούν στο ίδιο βαθμό την επιλογή / προεπιλογή για υπεραστικές και για κλήσεις προς κινητούς αριθμούς

2.2.7.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

Η EETT εξέτασε εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος σταθερών μη τοπικών εθνικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς θα ήταν σε θέση να αυξήσει επικερδώς τις τιμές σε γεωγραφικούς αριθμούς κατά 10% πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο, χωρίς να εισέλθουν στην αγορά οι πάροχοι κλήσεων σε αριθμούς κινητών (και αντιστρόφως).

Τέτοιοι πιθανοί νεοεισερχόμενοι ήδη θα λαμβάνουν τα αναγκαία προϊόντα χονδρικής (μέσω της υφιστάμενης πρόσβασης και των συμφωνιών διασύνδεσης) για να ξεκινήσουν την παροχή τέτοιων υπηρεσιών. Συνεπώς, το κόστος της εισόδου θα είναι περιορισμένο και πιθανόν θα είναι εφικτό βραχυπρόθεσμα.

Ωστόσο, η EETT θεωρεί ότι για τις υπεραστικές κλήσεις το κίνητρο εισόδου είναι στενά συνδεδεμένο με τα αντίστοιχα τιμολογιακά περιθώρια. Και πάλι, οι αποφάσεις τακτικής σχετικά με την τοποθεσία και τη σύνθεση της πελατειακής βάσης στην οποία στοχεύει ο πάροχος, και με τη δομή τιμολόγησης της χονδρικής και τις τεχνικές αποφάσεις παίζουν σημαντικό ρόλο. Η EETT πιστεύει ότι ένας πάροχος υπεραστικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς θα ήταν σε θέση να ξεκινήσει την παροχή κλήσεων σε αριθμούς κινητής. Επίσης, φαίνεται ότι το ίδιο ισχύει και για τη μεταστροφή από κλήσεις σε κινητά σε υπεραστικές κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς.

Ωστόσο, η EETT δεν θεωρεί ότι αυτή η μεταστροφή είναι εξίσου βιώσιμη ανάμεσα σε αστικές κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς και κλήσεις από σταθερό σε κινητό.

Η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική άποψη ότι οι κλήσεις από σταθερό προς κινητό και οι κλήσεις από σταθερό προς υπεραστικούς γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

2.2.8. Αποτελούν οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς διακριτή αγορά προϊόντων;

Οι σταθερές κλήσεις προς σταθερούς μη γεωγραφικούς αριθμούς μπορεί να μη είναι εξίσου λειτουργικά εναλλάξιμες, ιδίως εάν δεν μπορούν να διευκολύνουν κλήσεις προς το ίδιο καλούμενο μέρος με τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς. Οι αριθμοί αυτοί συνήθως χρησιμοποιούνται από παρόχους υπηρεσιών για σκοπούς πωλήσεων, προώθησης προϊόντων και εφαρμογές υποστήριξης πελατών.

Οι κλήσεις σε πολλούς τέτοιους αριθμούς, ιδίως όταν το καλούμενο μέρος εξακολουθεί να προσφέρει στους καλώντες και γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς (ή το έκανε στο παρελθόν ή αντικατέστησε ένα γεωγραφικό αριθμό με ένα μη γεωγραφικό αριθμό), μπορεί να θεωρηθούν υποκατάστατες από τους καλώντες πελάτες. Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι αυτό είναι ιδίως πιθανό σε σχέση με τους επονομαζόμενους μη γεωγραφικούς αριθμούς 'one phone' και freephone.

Η ΕΕΤΤ αντιλαμβάνεται ότι, ουσιαστικά, οι πελάτες αγοράζουν μια δέσμη μη τοπικών εθνικών κλήσεων από τον πάροχο. Κατά συνέπεια, δε φαίνεται να υπάρχουν χωριστές συμπεριφορές καταναλωτών για σταθερές κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς. Η ΕΕΤΤ δεν γνωρίζει κάποιες εξελίξεις που μπορεί να αλλάξουν τη συμπεριφορά του πελάτη στην επιλογή παρόχου σταθερών κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς στα χρονικά πλαίσια της παρούσας εξέτασης.

Τέλος, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι όροι και προϋποθέσεις (εκτός από τις τιμές) βάσει των οποίων παρέχονται οι σταθερές κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς δεν διαφέρουν σημαντικά από αυτούς που προσφέρονται για άλλες κατηγορίες μη τοπικών εθνικών κλήσεων.

2.2.8.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος σταθερών μη τοπικών εθνικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς (συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων στο Internet) θα ήταν σε θέση να αυξήσει επικερδώς τις τιμές κατά 10% πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο, χωρίς οι πάροχοι σταθερών κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς να εισέλθουν στην αγορά (και αντιστρόφως).

Αυτοί οι πιθανοί νεοεισερχόμενοι, θα έχουν ήδη αποκτήσει τα αναγκαία προϊόντα και υπηρεσίες χονδρικής (μέσω της υφιστάμενης πρόσβασης και των συμφωνιών διασύνδεσης) για να ξεκινήσουν την παροχή υπηρεσιών. Επομένως, το κόστος εισόδου θα είναι περιορισμένο και θα ήταν δυνατή βραχυπρόθεσμα η είσοδος νέων παρόχων (οι πιθανοί νεοεισερχόμενοι θα έπρεπε να επενδύσουν σε POPs, κτλ.).

Ωστόσο, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, όπως και για τις σταθερές υπεραστικές κλήσεις, τα κίνητρα εισόδου συνδέονται στενά με τα σχετικά περιθώρια κέρδους. Και πάλι, οι αποφάσεις τακτικής σχετικά με την τοποθεσία και τη σύνθεση της πελατειακής βάσης στην οποία στοχεύει ο πάροχος, μαζί με τη δομή της τιμολόγησης χονδρικής και τις τεχνικές αποφάσεις έχουν σημαντικό ρόλο. Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι ο πάροχος υπεραστικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς θα ήταν σε θέση να ξεκινήσει την παροχή κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς. Επίσης φαίνεται ότι το ίδιο ισχύει στην περίπτωση της μεταστροφής της παροχής από κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς σε υπεραστικές κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς.

Ιδίως σχετικά με τις κλήσεις στο Internet, η δομή της τιμολόγησης χονδρικής, μαζί με τη σχέση ανάμεσα στη χονδρική και λιανική τιμολόγηση, παίζουν σημαντικό ρόλο. Για παράδειγμα, τα ισχύοντα λιανικά τέλη ΕΠΑΚ του ΟΤΕ είναι σημαντικά χαμηλότερα από τα τέλη για τοπικές κλήσεις και τα τέλη για λιανικές κλήσεις ΠΕΑΚ είναι επίσης χαμηλότερα από τα τέλη υπεραστικών φωνητικών κλήσεων. Συγχρόνως, οι χονδρικές υπηρεσίες έχουν τέτοια δομή που τα σχετικά εμπορικά πακέτα είναι βιώσιμα μόνο εάν ο πάροχος της υπηρεσίας (ISP – Internet Service Provider) έχει PoP στην περιφέρεια. Κατά συνέπεια, δεν είναι ξεκάθαρο για την ΕΕΤΤ ότι τα περιθώρια κέρδους είναι επαρκή, δεδομένης της απαιτούμενης επένδυσης σε PoPs, για να εγγραφούν την είσοδο ως ανταπόκριση σε μία αύξηση τιμών όχι περισσότερο από 10%.

Τελικά, η ΕΕΤΤ δεν πιστεύει ότι αυτή η μεταστροφή είναι εξίσου βιώσιμη ανάμεσα σε αστικές κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς και κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική άποψη ότι οι κλήσεις από σταθερό σε μη γεωγραφικούς αριθμούς (περιλαμβανομένων κλήσεων στο Internet) και οι υπεραστικές κλήσεις από σταθερό σε γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

2.2.9. Ανήκουν οι κλήσεις VoIP σε ξεχωριστή σχετική αγορά;

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν οι φωνητικές κλήσεις μέσω Internet (περιλαμβανομένου του VoIP) ανήκουν σε αγορές που είναι χωριστές από τις σχετικές αγορές για υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας. Υπάρχουν διαφορετικές κατηγορίες τέτοιων υπηρεσιών που παρέχονται και λειτουργούν με διαφορετικούς τρόπους.

Voice over Internet Protocol (VoIP) είναι ένας γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη μεταφορά φωνής μέσω δικτύων δεδομένων σε πραγματικό χρόνο χρησιμοποιώντας μεταγωγή πακέτων (packet switching), σε αντίθεση με τη μεταγωγή κυκλώματος (circuit switching) που χρησιμοποιείται στη κλασική τηλεφωνία.

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες διαφέρουν σε πολυπλοκότητα, από απλή επικοινωνία μεταξύ χρηστών του Διαδικτύου (peer-to-peer), έως την παροχή σχεδόν όλων των λειτουργιών μιας κλασικής τηλεφωνικής γραμμής.

Υπηρεσίες που βασίζονται στο VoIP έχουν κάνει την εμφάνισή τους και στην Ελλάδα ήδη απ' το 2004, αν και η διείσδυση τους στην αγορά θεωρείται ακόμα πολύ περιορισμένη.

Η ΕΕΤΤ διακρίνει δύο γενικά μοντέλα υπηρεσιών ανάλογα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους αν και εμπορικά ο διαχωρισμός δεν είναι τόσο σαφής. Σε κάθε περίπτωση ο συγκεκριμένος διαχωρισμός δεν πρέπει να θεωρείται δεσμευτικός για τους παρόχους στην περιγραφή της υπηρεσίας που θα παρέχουν στον καταναλωτή. Τα δύο μοντέλα υπηρεσιών είναι:

- Unmanaged VoIP service - σε αυτή την κατηγορία έχουμε παροχή ενός προϊόντος ή υπηρεσίας χωρίς όμως εξασφάλιση ποιότητας. Ο πάροχος δηλαδή δίνει στον χρήστη το εργαλείο για να πραγματοποιήσει κλήσεις VoIP, αλλά δεν διαθέτει τη δυνατότητα να εξασφαλίσει την ποιότητα της κλήσης από άκρο σε άκρο (end-to-end) και σε μερικές περιπτώσεις δεν δίνει τη δυνατότητα κλήσεων προς ή από το PSTN. Στην unmanaged τηλεφωνία VoIP επιτρέπεται η νομαδικότητα, δηλαδή η δυνατότητα του χρήστη να συνδέεται από οποιοδήποτε σημείο πρόσβασης στο Διαδίκτυο και να πραγματοποιεί και να δέχεται κλήσεις, είτε βρίσκεται σε ενσύρματο είτε σε ασύρματο δίκτυο. Η κατηγορία αυτή ονομάζεται και Voice over Internet – VoI, αφού η κλήση δρομολογείται μέσω του Διαδικτύου.
- Managed VoIP service - σε αυτή τη κατηγορία έχουμε παροχή υπηρεσίας με την εξασφάλιση, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, της ποιότητας των κλήσεων. Ο πάροχος δίνει τον απαραίτητο εξοπλισμό στον χρήστη ανάλογα με τη μορφή που θα έχει η υπηρεσία και επιπλέον του παρέχει τη δυνατότητα κλήσεων προς και από το PSTN, όπως επίσης και υπηρεσίες που συνήθως διαθέτει κανείς όταν χρησιμοποιεί μια παραδοσιακή τηλεφωνική σύνδεση, όπως αναγνώριση αριθμού κλήσης, προσωπικός τηλεφωνητής, αναμονή και εκτροπή κλήσεων. Για κλήσεις προς άλλα δίκτυα ο πάροχος αναλαμβάνει τη σύνδεση του καλούμενου με το κατάλληλο gateway και πληρώνει τα τέλη τερματισμού στο δίκτυο του άλλου παρόχου.

2.2.9.1. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της ζήτησης

Λειτουργικές διαφορές

Υπάρχουν αρκετά λειτουργικά χαρακτηριστικά τα οποία διαφοροποιούν τις υπηρεσίες VoIP από την κλασική τηλεφωνία στην αντίληψη ενός χρήστη. Οι λειτουργικές διαφορές εξαρτώνται κατά πολύ από το είδος της προσφερόμενης υπηρεσίας VoIP. Οι πιο σημαντικές είναι οι ακόλουθες:

- Δυνατότητα κλήσεων από/προς το δίκτυο κλασσικής τηλεφωνίας: Υπάρχουν υπηρεσίες VoIP που δεν επιτρέπουν τις κλήσεις από ή/και προς τα δίκτυα κλασσικής τηλεφωνίας.
- Νομαδικότητα: Ο VoIP χρήστης έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιεί και να δέχεται κλήσεις σε οποιοδήποτε μέρος κι αν βρίσκεται, ανεξάρτητα από τον κωδικό της κάθε περιοχής.
- Ποιότητα υπηρεσίας: Η ποιότητα μιας κλήσης VoIP σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι εγγυημένη και εξαρτάται από παράγοντες, όπως το είδος της σύνδεσης του τελικού χρήστη και οι συνθήκες κίνησης στο διαδίκτυο.
- Πρόσβαση σε αριθμούς εκτάκτου ανάγκης (emergency calls): Σε μερικές περιπτώσεις οι πληροφορίες που μεταφέρονται στο κέντρο διαχείρισης κλήσεων εκτάκτου ανάγκης είναι ελλιπείς, ενώ σε άλλες περιπτώσεις δεν παρέχεται καν η δυνατότητα κλήσης αριθμών εκτάκτου ανάγκης.
- Ακεραιότητα και διαθεσιμότητα δικτύου: Η διαθεσιμότητα της υπηρεσίας VoIP περιορίζεται λόγω της άμεσης εξάρτησης από την παροχή ρεύματος.
- Ασφάλεια των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων: Ιδιαίτερα στην περίπτωση δρομολόγησης μέσω του διαδικτύου, η ασφάλεια των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων είναι ένας τομέας στον οποίο υστερούν κατά πολύ ορισμένες υπηρεσίες VoIP.

Πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι υπάρχουν υπηρεσίες VoIP, κυρίως στην περίπτωση όπου παρέχονται από τον πάροχο της ευρυζωνικής πρόσβασης, οι οποίες προσφέρουν στον τελικό χρήστη σχεδόν όλες τις δυνατότητες της κλασσικής τηλεφωνίας. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, τέτοιες υπηρεσίες μπορεί να θεωρηθούν ως υποκατάστατο της κλασσικής τηλεφωνίας

Τιμολόγηση

Με δεδομένη την πολυπλοκότητα και την διαφορετικότητα των επιχειρηματικών μοντέλων που σχετίζονται με την προσφορά υπηρεσιών VoIP καθώς και το γεγονός ότι η διάθεση τέτοιων υπηρεσιών στην Ελλάδα βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, κάνει την εξαγωγή οποιουδήποτε συμπεράσματος σχετικά με την τιμολόγηση σχεδόν αδύνατη.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχουν συγκεκριμένες περιπτώσεις managed υπηρεσιών VoIP που παρέχονται στον χρήστη μαζί με την ευρυζωνική σύνδεση πάνω από αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο και οι οποίες να μπορούν να θεωρηθούν υποκατάστατα της κλασσικής τηλεφωνίας.

Με δεδομένο όμως το εμβρυακό στάδιο του συγκεκριμένου τύπου υπηρεσίας και τον μικρό αριθμό αδεσμοποίητων τοπικών βρόχων (λιγότεροι από 11000 βρόχοι τον Ιούλιο του 2006), η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι κλήσεις μέσω της συγκεκριμένης υπηρεσίας δεν αποτελούν ξεχωριστή αγορά.

Σε κάθε περίπτωση η ΕΕΤΤ θα παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και αν είναι απαραίτητο θα μεταβάλλει τον ορισμό της σε μελλοντική ανάλυση.

2.2.10. Αποτελούν οι διεθνείς κλήσεις από σταθερό διακριτή αγορά προϊόντων;

Η Σύσταση για τις σχετικές αγορές, ορίζει ότι οι καταναλωτές δεν θεωρούν τις αστικές, εθνικές και διεθνείς κλήσεις ως υποκατάστατα. Ωστόσο, αναφέρει αναλυτικά τις δυναμικές από πλευράς προσφοράς της παροχής των εν λόγω υπηρεσιών. Ειδικότερα, σημειώνει την πιθανότητα εισόδου στην αγορά υφιστάμενων παρόχων αστικών ή/και εθνικών κλήσεων συνεπεία μιας αύξησης της τιμής κατά 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο (υπό τον όρο της απόκτησης επιπρόσθετων χονδρικών στοιχείων για την παροχή διεθνών κλήσεων συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς χωρητικότητας στην προκείμενη δικαιοδοσία και τις συμφωνίες τερματισμού κλήσεων που είναι απαραίτητες για να τερματιστεί η κλήση). Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν υπάρχουν παράγοντες από πλευράς προσφοράς που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εκτίμηση του εάν οι υπηρεσίες διεθνών κλήσεων εμπίπτουν σε ξεχωριστή σχετική αγορά.

2.2.10.1. Υποκατάσταση από πλευράς Ζήτησης

Λειτουργικότητα

Κλήσεις σε έναν συγκεκριμένο διεθνή προορισμό δε μπορούν να τερματιστούν σε κάποιον άλλο προορισμό (ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι μικρού κόστους δρομολογήσεις ή χρησιμοποίηση μέσων δρομολόγησης είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να αποκτήσουν χωρητικότητα με το φθηνότερο δυνατό τρόπο). Ως εκ τούτου, ξεκάθαρα δεν υπάρχει πιθανότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης για τις διεθνείς και τις εθνικές υπηρεσίες κλήσεων.

Ωστόσο, η EETT αντιλαμβάνεται ότι οι πελάτες τείνουν να χρησιμοποιούν τον ίδιο πάροχο για κλήσεις προς όλους τους διεθνείς προορισμούς (ή τουλάχιστον για την πλειοψηφία τους). Ενώ οι πελάτες δύνανται να έχουν τηλεφωνικές συνήθειες που είναι αυξημένες προς ορισμένους προορισμούς, η EETT δεν έχει αποδείξεις ότι αποκτούν υπηρεσίες από διαφορετικούς προμηθευτές για διαφορετικούς προορισμούς.

Ως εκ τούτου, η EETT θεωρεί ότι οι πελάτες επιλέγουν τον πάροχο τους για τις διεθνείς κλήσεις με αναφορά τις συνολικές απαιτήσεις τους για διεθνείς κλήσεις, ακόμα και εάν οι κλήσεις τιμολογούνται επί τη βάση προορισμών ή ‘ζωνών προορισμών’. Φαίνεται ότι κάνουν την επιλογή του προμηθευτή τους ανάλογα με τους όρους και τις προϋποθέσεις παροχής στις χώρες εκείνες που καλούν συχνότερα. Ωστόσο, η εν λόγω επιλογή εφαρμόζεται συνήθως για όλες τις διεθνείς οδούς.

Τιμολογιακή Δομή

Οι τιμές για διεθνείς κλήσεις ιστορικά είναι υψηλότερες στην Ελλάδα από αυτές των αστικών ή εθνικών κλήσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τιμές των διεθνών κλήσεων είναι πολλαπλάσιες αυτών των εθνικών κλήσεων. Ωστόσο, η EETT σημειώνει ότι οι τιμές των διεθνών κλήσεων έχουν μειωθεί με το χρόνο. Επιπλέον, σχεδόν όλοι οι νεοεισερχόμενοι πάροχοι στην Ελλάδα παρέχουν διεθνείς κλήσεις.

Όλοι οι πάροχοι διεθνών κλήσεων στην Ελλάδα τιμολογούν τις κλήσεις επί τη βάση «ομάδων προορισμών» (ή ‘ζωνών’). Υπάρχει κάποια διαφοροποίηση μεταξύ των παρόχων αναφορικά την ομαδοποίηση και τις σχετικές τιμές της κάθε ομάδας. Ωστόσο, αυτή η αρχή εφαρμόζεται από όλους ενιαία. Επιπλέον, όπως διαφαίνεται στον πίνακα

κατωτέρω, οι πάροχοι τείνουν να ενσωματώνουν τις οδούς με τους υψηλότερους όγκους στις ομάδες με την χαμηλότερη τιμολόγηση.

Οι υφιστάμενες τιμές του ΟΤΕ³² για τις διεθνείς κλήσεις παρατίθενται κατωτέρω:

Ζώνη	Χρέωση ανά λεπτό			
	Ώρες Αιχμής		Ώρες Μη-Αιχμής	
	Σε σταθερή γραμμή	Σε κινητή γραμμή	Σε σταθερή γραμμή	Σε κινητή γραμμή
E.E.	€0.0034918	€0.0047242	€0.0034918	€0.0047242
Αλβανία	€0.0034918	€0.0041052	€0.0034918	€0.0041052
Ζώνη I	€0.0041052		€0.0041052	
Ζώνη II	€0.0048890		€0.0048890	
Ζώνη III	€0.0097800		€0.0087900	
Ζώνη IV	€0.0146700		€0.0136870	
Ζώνη V	€0.0195600		€0.0185770	
Ζώνη VI	€0.0317900		€0.0293460	

Επισημαίνεται ότι οι τιμές του ΟΤΕ για τις διεθνείς κλήσεις έχουν μειωθεί στη διάρκεια του χρόνου.

Οι υφιστάμενες τιμές των εναλλακτικών παρόχων³³ είναι πολύ ανταγωνιστικές αυτών του ΟΤΕ. Για παράδειγμα η τιμή της Vinodi για τις ώρες αιχμής στα 25 Κράτη

³² Ιστοσελίδα του ΟΤΕ – Ιούνιος 2006.

³³ Ως έχουν κατά τον Ιούνιο του 2006.

Μέλη, τις ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Φιλιπίνες, Σιγκαπούρη και Βουλγαρία είναι €0.16504 ανά λεπτό (ή 0.003273€/δευτερόλεπτο). Οι τιμές της ACN για τους προορισμούς της Ζώνης 1 που αναγράφονται κατωτέρω είναι €0.24 (σε σταθερά) και €0.17 (σε κινητά) ή αντίστοιχα 0.004000€/δευτερόλεπτο και 0,0028333.

Αυτά τα τιμολογιακά στοιχεία επιβεβαιώνουν την αρχική άποψη της EETT ότι οι πελάτες επιλεγουν επιλέγουν τον προμηθευτή τους για τις διεθνείς κλήσεις με αναφορά στους όρους και προϋποθέσεις της παροχής (συμπεριλαμβανομένων των τιμών) στις βασικές οδούς. Οι τιμολογιακές δομές που ισχύουν επί του παρόντος στην Ελλάδα υιοθετούν κοινές ή ομοειδείς τιμές για τους πιο συνήθεις προορισμούς κλήσεων. Επιπλέον, οι τιμές δεν ασκούν τιμολογιακή πίεση στις τιμές για τις υπηρεσίες εθνικών (υπεραστικών) φωνητικών κλήσεων..

Στοιχεία λεπτών διεθνών κλήσεων τείνουν να επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των χαμηλότερων τιμών και των των προορισμών με τον υψηλότερο όγκο. Η EETT είναι της άποψης ότι αυτό αντανακλά μια σειρά παραγόντων που επηρεάζουν. Πρώτον, οι οδοί υψηλότερων όγκων είναι πιο ελκυστικοί για τους νεοεισερχόμενους παρόχους. Δεύτερον, το κόστος παροχής επιπρόσθετης κίνησης χρησιμοποιώντας υπάρχουσες συμφωνίες για διεθνή χωρητικότητα, μεταγωγή και τελικό τερματισμό είναι χαμηλότερα από τα κόστη που απαιτούνται για να θεμελιωθούν τέτοιες συμφωνίες για νέους προορισμούς κλήσεων. Τρίτον, οι προορισμοί τερματισμού με υψηλούς όγκους είναι απελευθερωμένοι, το οποίο καθιστά ευκολότερο να εισέλθει κάποιος στις απαραίτητες συμφωνίες τερματισμού. Τέλος, οι αυξανόμενοι όγκοι συχνά μειώνουν τις πραγματικές χρεώσεις (είτε επί της βάσης των μετρήσεων ή αναφορικά με το εύρος ζώνης) για τη διεθνή μεταγωγή (εάν όχι και τον τερματισμό).

2.2.10.2. Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς

Η EETT εξέτασε εάν θεωρήσεις/ υποθέσεις από την πλευρά της προσφοράς σχετικά με τις διεθνείς κλήσεις απαιτούν την επέκταση της σχετικής αγοράς ώστε να περιλαμβάνει τόσο τις εθνικές και διεθνείς κλήσεις. Επιπλέον εξέτασε εάν απαιτείται ο προσδιορισμός σχετικών ξεχωριστών αγορών για κλήσεις σε μεμονωμένους προορισμούς ή ομάδες προορισμών.

Όπως σημειώθηκε ανωτέρω, η παροχή υπηρεσιών διεθνών κλήσεων απαιτεί όπως ο πάροχος έχει συγκεκριμένες συμφωνίες για διεθνή μεταφορά/χωρητικότητα και τελικό τερματισμό. Ειδικότερα, ο εν λόγω πάροχος πρέπει να έχει εισέλθει σε τέτοιες συμφωνίες που να καθιστούν οικονομικά δυνατό να παρέχει υπηρεσίες διεθνών κλήσεων σε λιανικές τιμές που είναι αρκετά χαμηλές ώστε να προσελκύσουν επαρκείς όγκους κίνησης. Οι εν λόγω συμφωνίες δεν απαιτούνται για την παροχή εθνικών κλήσεων.

Η EETT σημειώνει ότι οι όροι και προϋποθέσεις της παροχής των χονδρικών προϊόντων που απαιτούνται για την παροχή διεθνών κλήσεων διαφέρουν ανάλογα με τη χώρα που γίνεται ο τερματισμός. Ως εκ τούτου, η παροχή υπηρεσιών φωνής σε διάφορες χώρες απαιτεί την χρήση διαφορετικών προϊόντων από την πλευρά της προσφοράς. Ωστόσο, η EETT σημειώνει ότι δεν υπάρχουν πάροχοι διεθνών κλήσεων που να παρέχουν υπηρεσίες μόνο σε συγκεκριμένες χώρες τερματισμού. Συνεπώς, οι πάροχοι πρέπει να αγοράσουν όλα τα απαραίτητα προϊόντα προκειμένου να είναι σε θέση να εισέλθουν στην αγορά.

Επιπλέον, οι ως άνω πάροχοι πρέπει είτε να κατασκευάσουν υποδομές εκκίνησης ή να χρησιμοποιήσουν επιλογή/προεπιλογή φορέα για να εκκινήσουν κλήσεις. Η πρώτη προσέγγιση πιθανόν να μην είναι οικονομικά βιώσιμη για την πλειοψηφία των παρόχων, ιδιαίτερα για αυτούς που θέλουν να παρέχουν μαζικές υπηρεσίες στην αγορά. Ωστόσο, η EETT σημειώνει ότι υπάρχει μικρή διαφορά στους όρους των υπηρεσιών που αποκτώνται για την εκκίνηση εθνικών και διεθνών κλήσεων.

Συμπέρασμα

Η EETT κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι υπάρχει μια διακριτή σχετική αγορά για τις διεθνείς κλήσεις φωνητικής τηλεφωνίας.

2.2.11. Εξέταση του εάν υπάρχουν διακριτές αγορές για τους οικιακούς και μη-οικιακούς χρήστες

Εξετάζοντας εάν οι λιανικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες εμπίπτουν σε μια ενιαία αγορά, η EETT εκτίμησε εάν υπάρχουν διαφορές σχετικά με τους όρους παροχής των εν λόγω υπηρεσιών (τόσο από άποψη

τιμής ή άλλους) που υποδεικνύουν ότι οι πελάτες δεν αντιμετωπίζουν τις υπηρεσίες που παρέχονται σε διάφορους τύπους πελατών ως υποκατάστατες.

Επιπλέον, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν υπάρχουν διαφορές στις δυναμικές της προσφοράς των υπηρεσιών λιανικών κλήσεων για τους οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες.

2.2.11.1. Υποκατάσταση από πλευράς Ζήτησης

Η ΕΕΤΤ εξέτασε την έκταση στην οποία διαφορές αναφορικά με την επιλογή πελατών, την τιμολόγηση, και άλλους όρους παροχής και αντίληψης από πλευράς τελικού καταναλωτή υποδεικνύουν ότι οι οικιακοί χρήστες θα ανταποκρίνονταν σε μια αύξηση της τιμής έως και 10% άνω της ανταγωνιστικής τιμής για τις υπηρεσίες λιανικών κλήσεων μεταπηδώντας σε μια υπηρεσία για μη οικιακούς χρήστες και αντίστροφα.

Λειτουργική υποκατάσταση

Οι υπηρεσίες λιανικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες είναι ουσιαστικά λειτουργικά υποκατάστατες.

Τιμολόγηση και επιλογή πελατών

Ο ΟΤΕ προσφέρει μια σειρά από εκπτώτικα πακέτα τα οποία όμως λόγω της μορφής που παρέχονται δεν δίνουν σαφή και ασφαλή κριτήρια στην ΕΕΤΤ για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, ούτε για τον χαρακτηρισμό ενός πελάτη ως οικιακού ή μη οικιακού. Πιο συγκεκριμένα, ο ΟΤΕ παρέχει τις διάφορες εκπτώσεις του για λιανικές κλήσεις σε όλους τους πελάτες. Επί της αρχής, τόσο οι οικιακοί όσο και οι μη οικιακοί χρήστες μπορούν να γίνουν συνδρομητές των εκπτώτικών του σχημάτων.

Συνοπτικά, ο ΟΤΕ παρέχει τα κάτωθι εκπτώτικα σχήματα:

- ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ (με κανένα επιπλέον κόστος);
- ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ δωρεάν χρόνος ομιλίας;
- STUDENT PACK για φοιτητές που έχουν σταθερή γραμμή (με κανένα επιπλέον κόστος)

- ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ 65+ για οικιακούς χρήστες που έχουν πάρει σύνταξη και είναι άνω των 65 ετών (με κανένα επιπλέον κόστος)
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑ ΟΙΚΙΑΚΟΥΣ ΠΕΛΑΤΕΣ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ
- ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ – εκπτώσεις για εταιρικούς πελάτες (με ένα τέλος €3.57); και
- ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ PLUS - εκπτώσεις για μεγάλους εταιρικούς πελάτες (με ένα τέλος €59.50).

Στα ανωτέρω σχήματα και εκπωτικά επίπεδα οι πελάτες φαίνεται να επιλέγουν από μόνοι τους (με εξαίρεση το ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ PLUS). Η έρευνα καταναλωτών της EETT που διεξήχθη τον Ιούλιο του 2005 επιβεβαιώνει ότι σχεδόν 75% των καταναλωτών δεν έχουν ακόμα εγγραφεί σε κάποιο εκπωτικό σχήμα. Περίπου το 8% των καταναλωτών εγγράφονται στο ΟΤΕΠΙΛΟΤΕΣ, λιγότερο από 3% στο ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ Ελεύθερος Χρόνος ομιλίας και λιγότερο από 2% στο ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ. Επιπλέον το 43% των συμμετεχόντων ήταν ενήμεροι του σχήματος ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ. Τέλος, περίπου το 1/8 των συνδρομητών του ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ δεν είναι ενήμεροι του πακέτου ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ.

Επιπροσθέτως, ενώ ο ΟΤΕ υποστηρίζει ότι δεν διακρίνει ούτε κατηγοριοποιεί τους πελάτες του ως οικιακούς ή μη-οικιακούς και συνεπώς δεν διαφοροποιεί από άποψη τιμής μεταξύ του εάν κάποιος πελάτης είναι οικιακός ή μη οικιακός ³⁴, υπάρχει ένα τμήμα που ασχολείται αποκλειστικά με την διαχείριση των μεγάλων μη οικιακών πελατών. Σύμφωνα με τον ΟΤΕ, οι ως άνω πελάτες λαμβάνουν εξατομικευμένες υπηρεσίες διαχείρισης λογαριασμών και υποστήριξη. Ως εκ τούτου, δύναται να υπάρχει

---

³⁴ Ο ΟΤΕ δεν παρείχε στην EETT στοιχεία αναφορικά με την κατηγοριοποίηση/ διαχωρισμό των πελατών σε οικιακούς/ μη οικιακούς για τους σκοπούς της ανάλυσης αγορών. Ωστόσο, πρόσφατα ο ΟΤΕ, στα πλαίσια του κοστολογικού ελέγχου, υποστηρίζει ότι έκανε κάποιες προσεγγίσεις για να κατηγοριοποιήσει τους πελάτες στις ως άνω κατηγορίες επαφίμενος στον εξ ιδίους χαρακτηρισμό τους.

κάποιος βαθμός διαφοροποίησης όσον αφορά τους όρους (πέραν της τιμής) παροχής τηλεφωνικών υπηρεσιών σε μερικούς πελάτες.

Συμπέρασμα

Σε γενικές γραμμές, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι δυναμικές από πλευράς ζήτησης που παρουσιάζονται στην αγορά, δεν παρέχουν σαφή και ασφαλή κριτήρια στην ΕΕΤΤ για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, ούτε για τον χαρακτηρισμό ενός πελάτη ως οικιακού ή μη οικιακού και ως εκ τούτου δεν υποδεικνύουν τον ορισμό χωριστών σχετικών αγορών για υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας ανάλογα με το εάν αυτές αποκτώνται από οικιακούς ή μη-οικιακούς χρήστες. Ωστόσο η ΕΕΤΤ θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις των δυναμικών της ζήτησης κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση.

2.2.11.2. Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς

Η ΕΕ υπέδειξε ότι δύνανται να υπάρχουν διαφορές στα οικονομικά της παροχής λιανικών κλήσεων στους οικιακούς και στους μη οικιακούς πελάτες. Η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι η ΕΕ αναφέρεται στην πιθανότητα εκμετάλλευσης μεγαλύτερων οικονομικών κλίμακας και σκοπού.

Η ΕΕΤΤ συμφωνεί επί της αρχής ότι οι οικονομίες κλίμακας και σκοπού που είναι πιθανόν διαθέσιμες στους παρόχους υπηρεσιών κλήσεων σε πελάτες με μεγαλύτερο από το μέσο όρο επίπεδο κατανάλωσης, καθιστούν την είσοδο νέων τηλεπικοινωνιακών παρόχων για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών πιο θελκτική.

Ωστόσο, η εναλλακτική υποδομή, ιδιαίτερα η υποδομή για την παροχή πρόσβασης σε τελικούς χρήστες είναι εξαιρετικά περιορισμένη στην Ελλάδα. Επιπλέον υπάρχουν περιορισμένα κίνητρα για τους εναλλακτικούς να παρέχουν υπηρεσίες μόνο σε μη οικιακούς πελάτες σε περιοχές όπου έχουν εγκατεστημένες ευκολίες. Ενώ υπάρχουν περιοχές όπου η συγκέντρωση των μη οικιακών πελατών είναι υψηλή (βλέπε εμπορικές περιοχές της Αθήνας), τα κόστη που απαιτούνται για την εγκατάσταση πρόσθετων συνδέσεων μεταξύ ήδη εγκατεστημένων δικτύων (π.χ. σε οπτικούς δακτυλίους) δεν διαφοροποιούνται σημαντικά και για διαμερίσματα και για κτίρια επιχειρήσεων. Ως εκ

τούτου, η ΕΕΤΤ δεν έχει επαρκή στοιχεία και δεν δύναται να προβεί σε υποθέσεις αναφορικά με τις διαφορές οικονομιών κλίμακος και σκοπού όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της δεν υποδεικνύουν ότι υπάρχουν διαφορετικές δυναμικές προσφοράς όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών λιανικής φωνητικής τηλεφωνίας σε οικιακούς χρήστες από τη μια πλευρά και σε μη-οικιακούς χρήστες από την άλλη.

Ενόψει των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ διαμόρφωσε την αρχική άποψη ότι η παροχή φωνητικών κλήσεων σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες εμπίπτει στην ίδια σχετική αγορά.

2.2.12. Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά

Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή εκείνη στην οποία οι σχετικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και αγορά σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών αναφορικά με τις οποίες οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και δύναται να διακριθούν από άλλες γειτονικές περιοχές.

Επί τη βάση αυτή, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για την παροχή λιανικών κλήσεων, είναι εθνική στο εύρος της και συνίσταται σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια. Η ως άνω θέση βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι ο ΟΤΕ παρέχει τις υπηρεσίες του μέσα στην ως άνω σχετική αγορά σε εθνική βάση, και με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις. Για την περίπτωση όπου άλλες υπηρεσίες δύναται να παρέχονται από άλλους παρόχους σε κλίμακα μικρότερη της εθνικής, οι ως άνω υπηρεσίες ανταγωνίζονται τις υπηρεσίες του ΟΤΕ σε εθνικό κλίμακα.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ διαμόρφωσε την αρχική άποψη ότι υπάρχει μια εθνική γεωγραφική αγορά στην Ελλάδα για υπηρεσίες λιανικών φωνητικών κλήσεων η οποία καλύπτει όλη την Ελληνική επικράτεια.

2.2.13. Γενικά Συμπεράσματα

Η ΕΕΤΤ εξέτασε ένα ευρύ πλέγμα παραγόντων κατά τον ορισμό των αγορών λιανικών κλήσεων. Ειδικότερα, εξέτασε:

- Εάν η σταθερή πρόσβαση και οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές
- Εάν οι σταθερές και κινητές υπηρεσίες ανήκουν σε ξεχωριστές αγορές
- Εάν οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις (σε γεωγραφικούς αριθμούς) ανήκουν σε ξεχωριστές αγορές προϊόντων
- Εάν οι σταθερές κλήσεις σε κινητούς αριθμούς εμπίπτουν σε ξεχωριστές αγορές;
- Εάν οι σταθερές κλήσεις σε μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς (περιλαμβανομένων των κλήσεων προς αριθμούς που χρησιμοποιούνται για υπηρεσίες Internet) εμπίπτουν σε ξεχωριστές αγορές
- Εάν οι κλήσεις φωνητικής τηλεφωνίας μέσω VoIP ανήκουν σε ξεχωριστή σχετική αγορά προϊόντων
- Εάν οι διεθνείς κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστή σχετική αγορά προϊόντων
- Εάν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, και
- Το γεωγραφικό εύρος των σχετικών αγορών.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν παράγοντες από πλευράς προσφοράς και ζήτησης υποδεικνύουν ότι η οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων ανήκουν σε ξεχωριστές αγορές. Συμπεραίνοντας ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων είναι λειτουργικά διαφορετικές, η ΕΕΤΤ σημείωσε την σχετική φύση της ζήτησης για τις υπηρεσίες πρόσβασης. Η ΕΕΤΤ κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων ανήκουν σε διακριτές αγορές.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε περαιτέρω εάν οι κλήσεις από σταθερό και οι κλήσεις από κινητό ανήκουν σε διαφορετικές αγορές. Κατά την ανάλυσή της, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη της πελάτες που έχουν τόσο σταθερή όσο και κινητή σύνδεση (που μπορούν να κάνουν και τους δύο τύπους κλήσεων) και πελάτες χωρίς σταθερή σύνδεση (που μπορούν να κάνουν μόνο κλήσεις από κινητό). Έχοντας σημειώσει την πιθανότητα για μονόπλευρη

υποκατάσταση μεταξύ υπηρεσιών κλήσεων από σταθερό και από κινητό, η EETT εξέτασε το βαθμό στον οποίο λειτουργικές διαφορές (συμπεριλαμβανομένων ποιοτικών) επιδρούν στην ως άνω υποκατάσταση. Για αυτό το σκοπό παρακολούθησε τους όγκους κίνησης τα τελευταία χρόνια τόσο των σταθερών όσο και των κινητών εκκινουμένων κλήσεων (σε διάφορους τύπους καλούμενων μερών). Τα στοιχεία αυτά φαίνεται να αντικατοπτρίζουν συνολική αύξηση στον τομέα και όχι τόσο υποκατάσταση μεταξύ σταθερών και κινητών. Επιπλέον με εξαίρεση ορισμένους μεγάλους χρήστες κινητών (όταν κάνουν εθνικές κλήσεις) είναι πάντα φθηνότερο να καλεί κάποιος (είτε σταθερά είτε κινητά) από έναν σταθερό αριθμό. Η EETT δεν διέγινε παράγοντες από πλευράς προσφοράς που να υποδεικνύουν την επέκταση της σχετικής αγοράς ώστε να περιλαμβάνει κλήσεις από κινητό.

Κατά την ανάλυσή της όπου προσδιόρισε διαφορετικές αγορές για αστικές και εθνικές κλήσεις, η EETT υιοθέτησε την αρχική άποψη ότι οι εν λόγω τύποι κλήσεων δεν θεωρούνται ως υποκατάστατα από τους πελάτες. Η EETT θεωρεί ότι οι τοπικές και υπεραστικές σταθερές κλήσεις ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων.

Η EETT κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς και οι υπεραστικές κλήσεις εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά. Ενώ οι σταθερές κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατα, τα στοιχεία της αγοράς που έχει στην κατοχή της η EETT τείνουν να επιβεβαιώνουν ότι οι πελάτες θεωρούν αυτές τις κλήσεις (μαζί με τις κλήσεις σε κινητά) να εμπίπτουν σε μια ευρύτερη ομάδα σταθερών εκκινούντων κλήσεων που οι πελάτες αποκτούν από έναν πάροχο.

Η EETT θεωρεί ότι οι κλήσεις μέσω VoIP δεν ανήκουν σε ξεχωριστή αγορά, αναγνωρίζοντας τις λειτουργικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε VoIP κλήσεις και κλήσεις μέσω της κλασσικής τηλεφωνίας καθώς επίσης και το εμβρυακό στάδιο του συγκεκριμένου τύπου υπηρεσίας. Σε κάθε περίπτωση η EETT θα παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και αν είναι απαραίτητο θα μεταβάλλει τον ορισμό της σε μελλοντική ανάλυση.

Η εξέταση από την EETT των υπηρεσιών διεθνών κλήσεων επιβεβαίωσε ότι οι εν λόγω κλήσεις δεν αποτελούν υποκατάστατα των υπηρεσιών εθνικών κλήσεων. Τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η EETT υπέδειξαν ότι οι πελάτες επιλέγουν τον

πάροχο τους για διεθνείς κλήσεις επί τη βάσει της τιμολόγησης των προορισμών εκείνων που χρησιμοποιούν περισσότερο. Επιπλέον, η EETT κατάληξε ότι από πλευράς υποκατάστασης προσφοράς, οι πάροχοι σε συγκεκριμένες οδούς αποκτούν τα απαραίτητα προϊόντα που θα τους επέτρεπαν να μεταστραφούν στην παροχή άλλων οδών. Ως εκ τούτου, η EETT θεωρεί ότι υπάρχει μια ενιαία αγορά για διεθνείς κλήσεις στην Ελλάδα.

Επιπλέον η EETT εξέτασε κατά πόσο υφίστανται διαφορετικές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες. Σε γενικές γραμμές, η EETT θεωρεί ότι οι δυναμικές από πλευράς ζήτησης που παρουσιάζονται στην αγορά, δεν παρέχουν σαφή και ασφαλή κριτήρια στην EETT για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, ούτε για τον χαρακτηρισμό ενός πελάτη ως οικιακού ή μη οικιακού και ως εκ τούτου δεν υποδεικνύουν τον ορισμό χωριστών σχετικών αγορών για υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας ανάλογα με το εάν αυτές αποκτώνται από οικιακούς ή μη-οικιακούς χρήστες. Ωστόσο η EETT θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις των δυναμικών της ζήτησης κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση.

Τέλος, η EETT υιοθέτησε την άποψη ότι υπάρχει μία ξεχωριστή εθνική αγορά για κάθε σχετική αγορά προϊόντων. Αυτή η άποψη βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι ο ΟΤΕ παρέχει τις υπηρεσίες του σε εθνική βάση, και με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις.

2.3. Ανάλυση Αγοράς

2.3.1. Ιστορικό

Έχοντας πρώτα ορίσει τις σχετικές αγορές (βλέπε Ενότητα 2), η ΕΕΤΤ καλείται να προβεί σε ανάλυση σχετικά με το εάν οι σχετικές αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές με αναφορά στο εάν κάποια επιχείρηση ή επιχειρήσεις θεωρούνται ότι κατέχουν ΣΙΑ στις αγορές αυτές. Στο σημείο 27 του Προοιμίου της *Οδηγίας Πλαίσιο* αναφέρεται ότι η σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική “*όταν υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στην αγορά*”. Το Άρθρο 14 της *Οδηγίας Πλαίσιο*, που αντανakλά τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου, αναφέρει ότι:

“Μια επιχείρηση θεωρείται ότι κατέχει σημαντική ισχύ στην αγορά εφόσον, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, ευρίσκεται σε θέση ισοδύναμη προς δεσπόζουσα θέση, ήτοι σε θέση οικονομικής ισχύος που της επιτρέπει να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και, τελικά, τους καταναλωτές”.

Επιπλέον, στις περιπτώσεις εκείνες όπου μια επιχείρηση έχει σημαντική ισχύ σε μια συγκεκριμένη αγορά, δύναται να θεωρηθεί ως έχουσα σημαντική ισχύ σε μια στενά συνδεδεμένη αγορά, εάν οι δεσμοί μεταξύ των δύο αγορών είναι τέτοιοι ώστε να είναι δυνατή η επέκταση της ισχύος που κατέχει η επιχείρηση στην πρώτη αγορά στην συνδεδεμένη αγορά με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της ισχύος της εν λόγω επιχείρησης στην αγορά.³⁵

Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ καλείται να αξιολογήσει τη ΣΙΑ σύμφωνα με το Κοινοτικό δίκαιο και να λάβει υπόψη «στο μέγιστο δυνατό βαθμό» τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ.³⁶ Τα κριτήρια που θεωρούνται σημαντικά στο

---

³⁵ Οδηγία Πλαίσιο, άρθρο 14(3).

³⁶ Οδηγία Πλαίσιο, άρθρο 16(1).

ζήτημα της ΣΙΑ στην παροχή σταθερών λιανικών κλήσεων αναλύονται κατωτέρω, και συμπεριλαμβάνουν:

- Τη σχετική ισχύ του ΟΤΕ στην αγορά με αναφορά στο μερίδιο αγοράς, τόσο σε σχέση με άλλους παρόχους όσο και εν όψει της εξέλιξης της αγοράς
- Την πιθανότητα ύπαρξης δυνητικού ανταγωνισμού ικανού να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση στον ΟΤΕ, ιδίως εν όψει των φραγμών εισόδου, των φραγμών μεταστροφής και των φραγμών επέκτασης, και
- Την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής δύναμης των πελατών.

2.3.2. Η δομή της Αγοράς

Όπως αναφέρθηκε στην Ενότητα 2 της παρούσας διαβούλευσης, οι λιανικές σταθερές κλήσεις δύνανται να παρέχονται με έναν από τους κάτωθι δύο τρόπους:

- Από έναν πάροχο πρόσβασης ο οποίος χρησιμοποιεί το δικό του δίκτυο για να μεταδώσει τις κλήσεις. Στην Ελλάδα, ο ΟΤΕ αποτελεί μακράν τον μεγαλύτερο πάροχο σε αυτό το μέρος της αγοράς. Υπάρχει πολύ περιορισμένη ανάπτυξη εναλλακτικών υποδομών στην Ελλάδα, πέραν αυτών των παρόχων κινητής.³⁷
- Από έναν έμμεσο πάροχο πρόσβασης, ειδικότερα από έναν πάροχο επιλογής ή προεπιλογής φορέα, ο οποίος πωλεί κλήσεις στον πελάτη ή σε κάποιον λιανέμπορο. Ο πελάτης, δύναται να επιλέξει να αγοράσει αστικές κλήσεις, εθνικές κλήσεις (συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων σε κινητά και σε άλλους μη γεωγραφικούς αριθμούς) και/ή διεθνείς κλήσεις από τον εναλλακτικό πάροχο ή να τις αγοράσει ανά κλήση.³⁸

---

³⁷ Βλέπε σχετική συζήτηση στη διαβούλευση σχετικά με τις αγορές λιανικής πρόσβασης. Επί του παρόντος υπάρχουν 24 αδειοδοτημένοι σταθεροί πάροχοι φωνητικής τηλεφωνίας που παρέχουν υπηρεσίες εκ των οποίων 13 προσφέρουν εμπορικά υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας μέσω μισθωμένων ή αυτοπαρεχόμενων δικτύων.

³⁸ Δώδεκα (12) εναλλακτικοί πάροχοι παρέχουν τις λιανικές υπηρεσίες φωνής τους μέσω προεπιλογής φορέα.

2.3.3. Μερίδια Αγοράς

Ο υπολογισμός των μεριδίων αγοράς αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κριτήριο στα πλαίσια της εκτίμησης του εάν υφίσταται ΣΙΑ - δεσπόζουσα θέση. Τα υψηλά μερίδια αγοράς χρησιμοποιούνται συχνά ως τεκμήριο αγοραστικής ισχύος. Αν και τα υψηλά μερίδια αγοράς δεν αρκούν θεωρητικώς από μόνα τους για να θεμελιώσουν την ύπαρξη ΣΙΑ (δεσπόζουσας θέσης), είναι απίθανο μια επιχείρηση η οποία δεν κατέχει ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς στην σχετική αγορά να βρίσκεται σε δεσπόζουσα θέση - ΣΙΑ.

Όπως υπογραμμίζεται στις ‘Κατευθυντήριες Γραμμές’ της Επιτροπής για την ύπαρξη ΣΙΑ, πολύ υψηλά μερίδια αγοράς άνω του 50% στην σχετική αγορά – εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις - συνιστούν ένδειξη ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης.³⁹ Ωστόσο οι ‘Κατευθυντήριες Γραμμές’ τονίζουν επίσης ότι η ύπαρξη ΣΙΑ δεν δύναται να θεμελιωθεί μόνο επί τη βάσει υψηλών μεριδίων αγοράς και οι ρυθμιστικές αρχές οφείλουν να διεξάγουν ανάλυση του συνόλου των οικονομικών χαρακτηριστικών της σχετικής αγοράς προτού καταλήξουν στο συμπέρασμα αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ.⁴⁰

Ο καθορισμός των μεριδίων αγοράς εξαρτάται από τον ακριβή ορισμό αγοράς που υιοθετείται. Όπως σημειώθηκε στην Ενότητα 2 της παρούσας διαβούλευσης, οι σχετικές αγορές, είναι αυτές των δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση στην Ελλάδα. Ειδικότερα:

Αγορές αστικών και εθνικών κλήσεων

- Αστικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς πελάτες και μη οικιακούς πελάτες
- Εθνικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς πελάτες και μη οικιακούς πελάτες (συμπεριλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν και τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ)

Αγορά Διεθνών κλήσεων

---

³⁹ Κατευθυντήριες Γραμμές, παράγραφος 75.

⁴⁰ Κατευθυντήριες Γραμμές, παράγραφος 78.

- Διεθνείς κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς χρήστες και μη οικιακούς χρήστες.

Αγορές Αστικών και Εθνικών κλήσεων

Βάσει του εξερχόμενου όγκου, το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ για το 2005 ανέρχεται στο 74,08 % στην αγορά αστικών κλήσεων και στο 90,60% στην αγορά εθνικών κλήσεων (περιλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν και τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ-ΠΕΑΚ, τις κλήσεις μεριζόμενου κόστους 801, τις κλήσεις ατελούς χρέωσης 800, τις κλήσεις σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας και τις κλήσεις σε σύντομους κωδικούς).

Η διαχρονική εξέλιξη αυτών των μεριδίων του ΟΤΕ παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

	Μερίδιο ΟΤΕ στην αγορά αστικών κλήσεων εξερχόμενου όγκου - Σημείωση α	Μερίδιο ΟΤΕ στην αγορά εθνικών κλήσεων, βάσει του εξερχόμενου όγκου - βλ. Σημείωση β
2002	98,92%	98,83%
2003	87,06%	94,52%
2004	78,03%	91,83%
2005	74,08%	90,60%
Σημειώσεις:		
α. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη περιλαμβάνει επιπρόσθετα τις (τοπικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης και freephone.		
β. Εδώ περιλαμβάνονται: υπεραστικές, κλήσεις από σταθερό προς κινητό, κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ-ΠΕΑΚ, τις κλήσεις μεριζόμενου κόστους 801, τις κλήσεις ατελούς χρέωσης 800, τις κλήσεις σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας και τις κλήσεις σε σύντομους κωδικούς. Σημειώνεται ότι έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη δεν περιλαμβάνει τις (τοπικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης και freephone.		

Αγορές Διεθνών κλήσεων

Βάσει του εξερχόμενου όγκου (συμπεριλαμβανομένων κλήσεων με χρήση προπληρωμένων καρτών), το μερίδιο του ΟΤΕ στην αγορά διεθνών κλήσεων, εκτιμάται για το 2005 στο 48,70%. Στην αγορά διεθνών κλήσεων τα αποτελέσματα της επιλογής και προεπιλογής φορέα φαίνεται να έγιναν περισσότερο αισθητά από ότι στις υπόλοιπες αγορές των δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, καθότι το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ για τις αγορές αυτές έχει υποστεί την μεγαλύτερη μείωση συγκριτικά με τα μερίδιά του στις υπόλοιπες αγορές. Το επίπεδο του μεριδίου αγοράς ωστόσο υποδηλώνει ξεκάθαρα ‘δεσπόζουσα θέση’ ελλείψει πειστικών αποδείξεων από άλλους παράγοντες ότι η αγορά υπόκειται σε ανταγωνισμό. Η διαχρονική εξέλιξη του μεριδίου αγοράς παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

	Μερίδιο ΟΤΕ στην αγορά διεθνών κλήσεων, βάσει του εξερχόμενου όγκου (συμπεριλαμβανομένων κλήσεων μέσω χρήσης προπληρωμένων καρτών)
2002	93,27%
2003	72,99%
2004	57,89%
2005	48,70%

2.3.4. Δυνητικός Ανταγωνισμός και Φραγμοί Εισόδου και Επέκτασης

Παρά την ύπαρξη πολύ υψηλών μεριδίων αγοράς, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του ΟΤΕ για κάθε μία από τις σχετικές αγορές, μπορεί θεωρητικά να υπάρξει ανταγωνιστικός περιορισμός εάν είναι εφικτή σημαντική είσοδος στην αγορά. Συνεπώς, η απειλή εισόδου στην αγορά, είτε μακροπρόθεσμα είτε βραχυπρόθεσμα, είναι ένας από τους βασικούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς για τους κοινοποιημένους φορείς, τουλάχιστον όταν η είσοδος είναι πιθανή (και όχι υποθετική), έγκαιρη και σημαντική. Η απειλή εισόδου μειώνεται από την ύπαρξη φραγμών εισόδου.

Δυνητικός Ανταγωνισμός/Φραγμοί Εισόδου

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι παραμένουν φραγμοί εισόδου στις αγορές των σταθερών λιανικών κλήσεων. Ενώ είναι δυνατόν να εισέλθει κάποιος στην αγορά χωρίς να προβεί σε σημαντικές επενδύσεις σε υποδομή, απαιτούνται επενδύσεις για τις πωλήσεις, για την προώθηση των προϊόντων και την τιμολόγησή τους, για την εξυπηρέτηση πελατών κοκ. Επιπροσθέτως, η σχέση που έχει δημιουργηθεί μεταξύ του πελάτη και του παρόχου που του παρέχει δίκτυο, δίνει τη δυνατότητα και τα μέσα στον τελευταίο να ‘ανακτήσει’ τους όποιους πελάτες αποχωρήσουν από αυτόν.⁴¹ Η πιθανότητα να φύγουν οι πελάτες γρήγορα από κάποιον νεοεισερχόμενο αυξάνει περαιτέρω το κόστος του καθότι επιβάλλει την συνεχή ‘υπεράσπιση’ των πελατών του.

Σε ορισμένα άλλα Κράτη Μέλη, οι (Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές – ΕΡΑ) επεδίωξαν να μειώσουν τους φραγμούς εισόδου που υφίστανται λόγω της μόνιμης σχέσης ‘πρόσβασης’ του δεσπόζοντος φορέα εκμετάλλευσης με τους πελάτες του, καθιστώντας υποχρεωτική τη Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών (WLR), μέσω της οποίας ένας πάροχος κλήσεων δύναται να παρέχει στους πελάτες του ένα πακέτο κλήσεων και πρόσβασης. Συχνά, το ως άνω ρυθμιστικό μέτρο επιβλήθηκε στα πλαίσια της εξέτασης της αγοράς χονδρικής εκκίνησης κλήσεων. Οι ΕΡΑ θεωρούν ότι οι ως άνω προσφορές WLR παρέχουν όχι μόνο τη δυνατότητα επιλογής ενιαίας τιμολόγησης αλλά επιτρέπουν επίσης στον πάροχο κλήσεων να συνδυάζει διάφορες ελαστικές τιμολογιακές δομές και δέσμες πρόσβασης/κλήσεων. Η ΕΕΤΤ πρότεινε επίσης την ως άνω ρυθμιστική υποχρέωση στα πλαίσια της εξέτασης της αγοράς για τις αγορές λιανικής πρόσβασης, αν και η εν λόγω υποχρέωση είναι το ίδιο κατάλληλη και για τη χονδρική εκκίνηση κλήσεων. Όπως υποδεικνύουν τα ανωτέρω, η WLR δύναται να θεωρηθεί είτε ως μια υπηρεσία απαραίτητη για τη διευκόλυνση της παροχής λιανικής πρόσβασης από έναν πάροχο υπηρεσιών που δεν έχει τεχνικό έλεγχο της σύνδεσης πρόσβασης, ή ως μια υπηρεσία που αποτελεί το χαμηλότερο σκαλοπάτι στην σκάλα των επενδύσεων χονδρικής πρόσβασης.

Επιπροσθέτως, ο ΟΤΕ έχει πλεονεκτήματα κόστους έναντι των νεοεισερχόμενων λόγω των οικονομιών κλίμακος και σκοπού που πηγάζουν από τα κοινά στοιχεία και

---

⁴¹Βλέπε επίσης συζήτηση στην 11^η Έκθεση όπου αναλύεται η αρνητική επίδραση της πολιτικής ‘επανάκτησης πελατών’..

προϊόντα για την παροχή των διαφόρων υπηρεσιών. Οι οικονομίες σκοπού σχετίζονται με την ύπαρξη μιας ευρείας γκάμας υπηρεσιών με κοινά κόστη καθώς ο πάροχος δύναται να ανακτήσει τα κοινά κόστη από την κάθε υπηρεσία. Οι οικονομίες κλίμακας σχετίζονται με την ύπαρξη μεγαλύτερων όγκων για την κάθε υπηρεσία καθώς το κόστος για την παροχή μιας μονάδας μειώνεται δεδομένου ότι ο πάροχος δύναται να μοιράσει τα κόστη ανάμεσα σε περισσότερες μονάδες.

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι η επίδραση των αποτελεσμάτων των οικονομιών κλίμακας και σκοπού, αν και σημαντική, είναι σχετικά πιο περιορισμένη στις αγορές κλήσεων από ότι στις αγορές πρόσβασης. Αυτό οφείλεται στο ότι ο εναλλακτικός πάροχος δύναται να χρησιμοποιήσει το δίκτυο του δεσπόζοντος φορέα εκμετάλλευσης χωρίς να χρειάζεται να υποστεί τα κόστη επένδυσης που συνδέονται με νέες υποδομές. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ τονίζει επίσης ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι κατάφεραν να αυξήσουν τα μερίδια αγοράς τους στις αγορές κλήσεων συνεπεία των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που τους επέτρεψαν να αποκτούν τα σχετικά προϊόντα χονδρικής σε κοστοστρεφείς τιμές.

Τονίζεται ότι οι φραγμοί εισόδου πιθανόν να ήταν πολύ χαμηλότεροι εάν ο ΟΤΕ υλοποιούσε πλήρως και συμμορφωνόταν με τις κανονιστικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε επίπεδο χονδρικής. Προς το παρόν οι φραγμοί εισόδου θεωρούνται επαρκώς υψηλοί ώστε να υποστηρίζεται το συμπέρασμα περί ΣΙΑ του ΟΤΕ δεδομένου ότι:

- ο ΟΤΕ δεν συμμορφώνεται επαρκώς με τις υποχρεώσεις του στις χονδρικές αγορές Διασύνδεσης (αγορές υπ. Αριθ. 8-9-10 της σχετικής Σύστασης), και για την παροχή ΑΠΤΒ και
- η Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών δεν εφαρμόζεται επί του παρόντος.

Δεδομένου ότι σημαντικές κανονιστικές υποχρεώσεις στο επίπεδο χονδρικής, πρόκειται να εφαρμοσθούν υπό το νέο καθεστώς, θα απαιτηθεί τουλάχιστον η πάροδος του χρονικού διαστήματος για το οποίο γίνεται η παρούσα ανάλυση προκειμένου να υπάρξει κάποια επίδραση στον ανταγωνισμό στο επίπεδο λιανικής.

Στην περίπτωση που εφαρμοσθούν αποτελεσματικά οι υποχρεώσεις που αφορούν την επιλογή και προεπιλογή φορέα, τη διασύνδεση, την ΑΠΤΒ καθώς και την Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών, η ΣΙΑ του ΟΤΕ μπορεί να εκλείψει.

Φραγμοί Μετακίνησης

Οι χαμηλοί φραγμοί μετακίνησης παρέχουν μια βάση επί της οποίας δύναται να αντικρουστεί το τεκμήριο δεσπόζουσας θέσης επί τη βάσει μεριδίων αγοράς. Επί τη βάσει στοιχείων που έχει συγκεντρώσει η ΕΕΤΤ φαίνεται ότι η ενημέρωση των πελατών αναφορικά με τη δυνατότητα εναλλακτικών κλήσεων χρησιμοποιώντας εναλλακτικούς παρόχους αυξάνεται, αλλά δεν έχει φτάσει να αγγίζει την πλειοψηφία στην αγορά των τελικών χρηστών. Επιπλέον, όπως συζητήθηκε στην Ενότητα 3.3 ανωτέρω, φαίνεται ότι οι διαφορές που παρατηρούνταν στο παρελθόν αναφορικά με την επιθυμία των τελικών χρηστών να αποκτήσουν επιλογή/προεπιλογή για διαφορετικά είδη κλήσεων, έχουν εξαφανιστεί με τον καιρό.

Δεδομένου ότι η τιμή εξακολουθεί να αποτελεί τον παράγοντα που καθορίζει τις επιλογές των πελατών αναφορικά με την απόφασή τους να αλλάξουν παρόχο κλήσεων⁴², είναι πιθανόν ότι ένας νεοεισερχόμενος θα πρέπει να προσφέρει σημαντικές εκπτώσεις ή πολύ διαφοροποιημένες υπηρεσίες προκειμένου να ωθήσει τους πελάτες να μετακινηθούν σε αυτόν. Η πρώτη στρατηγική ωστόσο είναι δύσκολη δεδομένου ότι ο νεοεισερχόμενος εξαρτάται από τα χονδρικά προϊόντα του πρώην δεσπόζοντα φορέα εκμετάλλευσης προκειμένου να παρέχει τα λιανικά προϊόντα του. Επιπροσθέτως, η επικέντρωση των εναλλακτικών παρόχων σε ανταγωνισμό επί τη βάσει των τιμών έχει αρνητικές επιπτώσεις στη ικανότητά τους να αποκομίσουν σημαντικά έσοδα που θα τους επιτρέψουν να καλύψουν το κόστος εισόδου τους και να χρηματοδοτήσουν την αρχική υπηρεσία ή επιπλέον καινοτόμες υπηρεσίες ανά πελάτη ή την παροχή επιπρόσθετων υπηρεσιών.

2.3.5. Έλλειψη Αντισταθμιστικής Αγοραστικής Ισχύος

Εάν ένας πάροχος ασκεί πρακτικές που συνιστούν πιθανή εκμετάλλευση της αγοραστικής του ισχύος, οι πελάτες τους μπορεί να έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν αντισταθμιστική αγοραστική ισχύ έναντι των πρακτικών αυτών. Όταν οι αγοραστές είναι

---

⁴² Σύμφωνα με την έρευνα καταναλωτών της ΕΕΤΤ που διεξήχθη τον Ιούλιο του 2005, οι 'χαμηλές χρεώσεις' θεωρούνται ως ο σημαντικότερος παράγοντας από τους καταναλωτές με σταθερή σύνδεση στο σπίτι τους.

μεγάλοι και ισχυροί, μπορεί να έχουν τη δυνατότητα να αντιδράσουν αποτελεσματικά σε μια απόπειρα αύξησης των τιμών από τους πωλητές. Η ΕΕΤΤ εξέτασε την πιθανότητα και/ή την ύπαρξη τέτοιας αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος αλλά κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς μπορεί να υπάρχει μόνο όπου οι μεγάλοι πελάτες έχουν τη δυνατότητα (εντός εύλογου χρόνου) να στραφούν σε αξιόπιστες εναλλακτικές (π.χ. να μην αγοράζουν καθόλου ή να αλλάξουν προμηθευτή) ως αντίδραση σε μια αύξηση τιμών ή απειλούμενη αύξηση τιμών.

Η ΕΕΤΤ δεν διαπίστωσε ενδείξεις αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος σε οποιαδήποτε εκ των αγορών λιανικών σταθερών φωνητικών κλήσεων για την παροχή αστικών, εθνικών και διεθνών κλήσεων. Οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας είναι σε μεγάλο βαθμό ομοιογενείς και υπάρχει περιορισμένο πεδίο για καινοτομίες από πλευράς προϊόντων και υπηρεσιών.

Ως εκ τούτου, οι διαπραγματεύσεις επικεντρώνονται αποκλειστικά στη τιμή. Σε αυτό το πλαίσιο, το γεγονός ότι υπάρχει περιορισμένη εναλλακτική υποδομή στην Ελλάδα σημαίνει ότι οι αξιόπιστοι εναλλακτικοί προμηθευτές στους οποίους δύνανται να σκεφτούν να μεταπηδήσουν οι πελάτες, πρέπει να αποκτήσουν χονδρικά προϊόντα από τον ΟΤΕ προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας. Η επιλογή και η προεπιλογή φορέα επιτρέπουν στους πελάτες να αποκτήσουν λιανικές υπηρεσίες από τους εναλλακτικούς παρόχους. Ωστόσο δεν έχουν επίδραση στο βαθμό στον οποίο οι εναλλακτικοί πάροχοι εξαρτώνται από τα χονδρικά προϊόντα του ΟΤΕ προκειμένου να μπορούν να παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες.

Αυτή η εξάρτηση έχει επίδραση στην ικανότητα των πελατών να απειλήσουν πειστικά να μεταπηδήσουν σε εναλλακτικούς παρόχους, καθότι ο ΟΤΕ μπορεί να επηρεάσει τόσο το είδος όσο και την ποιότητα των χονδρικών υπηρεσιών που είναι διαθέσιμες στους εναλλακτικούς παρόχους και μέσω της χονδρικής τιμολόγησης μπορεί να περιορίσει τα λιανικά τους περιθώρια.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχουν περιορισμένες ενδείξεις ότι ασκείται αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη.

2.3.6. Αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές

Μια σειρά καταγγελιών που έχουν υποβληθεί ενώπιον της ΕΕΤΤ αναφορικά με αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές του ΟΤΕ στην παροχή σταθερών τηλεφωνικών υπηρεσιών και συναφών υπηρεσιών, καθώς και οι συναφείς ακροάσεις που έχουν διεξαχθεί από την ΕΕΤΤ, υποδεικνύουν ότι ο ΟΤΕ είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τη δεσπόζουσα θέση του παρά την ύπαρξη διαφόρων υποχρεώσεων που του έχουν επιβληθεί επί τη βάση του προηγούμενου καθεστώτος. Ειδικότερα οι Πάροχοι κατήγγειλαν στην ΕΕΤΤ ότι ο ΟΤΕ προβαίνει σε:

- Παράνομη χρήση και αξιοποίηση προσωπικών δεδομένων/ στοιχείων συνδρομητών, τα οποία ο ΟΤΕ Α.Ε. έχει συλλέξει λόγω της υποβολής σε αυτόν αιτήσεων ενεργοποίησης της υπηρεσίας Προεπιλογής φορέα, στα πλαίσια επανακτητικής εκστρατείας-καμπάνιας (win back campaign) κατά παράβαση διατάξεων του ΥΠΔ 2003 (ΑΠ ΕΕΤΤ 278/64/15-4-2003, ΦΕΚ 457/Β/2003). Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των εταιρειών, ο ΟΤΕ Α.Ε., κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας, κάνει χρήση των στοιχείων που γνωρίζει από τη μεταξύ τους διασύνδεση, ενώ αντίθετα θα έπρεπε να μεριμνά ώστε να μην υφίσταται καμία επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τμημάτων χονδρικής και λιανικής του που διαχειρίζονται πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα συνδρομητών εναλλακτικών παρόχων.
- Στοχευμένη προσέγγιση συνδρομητών των Εταιρειών με χρήση προνομιακών πληροφοριών,
- Παραπλανητική πληροφόρηση συνδρομητών των Εταιρειών σχετικά αφενός με τις ισχύουσες διαφορές τιμολογίων τους και του ΟΤΕ και αφετέρου με την αξιοπιστία τους στην αγορά των τηλεπικοινωνιών.
- Παραβίαση της προβλεπόμενης διαδικασίας ενεργοποίησης και κατάργησης της υπηρεσίας προεπιλογής φορέα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα, όπως ίσχυε κατά

την ημερομηνία διεξαγωγής της εν λόγω ακρόασης⁴³, το Υπόδειγμα Προσφοράς Διασύνδεσης του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος για το έτος 2003 και σχετικό προσάρτημα σε αυτό σχετικά με την παροχή της Προεπιλογής Φορέα⁴⁴. Συγκεκριμένα, οι εταιρείες κατήγγειλαν ότι ο ΟΤΕ, κατά παράβαση της προβλεπόμενης στον Κανονισμό Προεπιλογής Φορέα διαδικασίας, προβαίνει σε

- α) άρνηση ενεργοποίησης νέων αιτήσεων Προεπιλογής Φορέα, μετά από διενέργεια «ελέγχου βουλήσεως» του συνδρομητή, στο πλαίσιο σχετικής ανακοίνωσης του ΟΤΕ περί πραγματοποίησης δειγματοληπτικών ελέγχων πραγματικής δήλωσης των συνδρομητών να ενεργοποιήσουν Προεπιλογή Φορέα, και σε
  - β) μονομερή κατάργηση των αιτήσεων προεπιλογής, με λανθασμένη ενημέρωση των καταναλωτών ως προς τη διαδικασία κατάργησης προεπιλογής και μη ενημέρωση του δικτύου πωλήσεων από τον ΟΤΕ Α.Ε., αλλά και περαιτέρω μη γνωστοποίηση του αιτήματος κατάργησης από τον Προεπιλεγμένο στον ΟΤΕ Α.Ε.
- Μη σύνταξη Κώδικα Δεοντολογίας.

Στα ανωτέρω ασφαλιστικά μέτρα εξεδόθη προσωρινή διαταγή υπέρ των καταγγελλόντων εντούτοις τα ασφαλιστικά απορρίφθηκαν στη συνέχεια λόγω μη απόδειξης συνδρομής της προϋπόθεσης του κατ' επείγοντος. Με την προσωρινή διάταξη ο ΟΤΕ κλήθηκε όπως:

- Απέχει από κάθε ενέργεια κατάργησης προεπιλογής συνδρομητών κατά παράβαση της διαδικασίας κατάργησης προεπιλογής η οποία προβλέπεται στην Απόφαση της ΕΕΤΤ ΑΠ: 254/70/31-05-02 "Κανονισμός Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα στην Ελληνική Αγορά" (ΦΕΚ 773/Β/2002), όπως

---

⁴³ Απόφαση της ΕΕΤΤ 254/70/2002, τροποποιηθείσα.

⁴⁴ ΑΠ ΕΕΤΤ 269/66/31-12-2002 «Έγκριση Προσαρτήματος στο Υπόδειγμα Προσφοράς Διασύνδεσης του ΟΤΕ σχετικά με την Παροχή της Προεπιλογής Φορέα»

ισχύει τροποποιηθείσα με την ΑΠ ΕΕΤΤ 339/32/30-12-2004 «Τροποποίηση του Κανονισμού Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα στην Ελληνική Αγορά», (ΦΕΚ 38/Β/2005), και συγκεκριμένα να προβαίνει στη σχετική κατάργηση μόνο εφόσον και αφότου αποσταλεί σε αυτόν από τον πάροχο η σχετική αίτηση του συνδρομητή και όπως

- Προβαίνει σε άρνηση ενεργοποίησης προεπιλογής συνδρομητών σε συνέχεια της υποβολής σε αυτόν σχετικής αίτησης συνδρομητή από πάροχο, μόνο για τους λόγους που περιοριστικά αναφέρονται στον ως άνω Κανονισμό.

Ενώ παράλληλα απειλήθηκε επιβολή διοικητικού προστίμου για κάθε κατάργηση ή άρνηση ενεργοποίησης προεπιλογής συνδρομητή κατά παράβαση της προσωρινής διάταξης⁴⁵.

2.3.7. Εκπλήρωση των κριτηρίων που επιβάλλουν την «εκ των προτέρων» ρύθμιση σύμφωνα με το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Κανονιστικό Πλαίσιο

I. Εισαγωγή

Στις 28 Ιουνίου 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ένα *Σχέδιο Σύστασης για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση (η 'Σύσταση')*.⁴⁶ Το Σχέδιο Σύστασης το οποίο πρόκειται να αντικαταστήσει την υφιστάμενη Σύσταση, θέτει μεταξύ άλλων τρία

---

⁴⁵Επ' αυτού, διενεργήθηκε ακρόαση (κύρια διαδικασία) για το ενδεχόμενο κατάπτωσης του προβλεπόμενου στην Προσωρινή Διάταξη προστίμου καθώς και κύρια διαδικασία επί των ως άνω καταγγελιών επί των οποίων επίκειται η έκδοση της Απόφασης.

⁴⁶ Βλέπε Staff Working Document της Επιτροπής –Δημόσια Διαβούλευση στο Σχέδιο Σύστασης της Επιτροπής για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, SEC(2006) 837, 28 Ιουνίου 2006.

κριτήρια τα οποία θα πρέπει να αξιολογεί μια ΕΡΑ, εν προκειμένω η ΕΕΤΤ, κατά την εκτίμηση της αναγκαιότητας εκ των προτέρων κανονιστικής παρέμβασης σε μια επιμέρους αγορά προϊόντος (η οποία δεν περιλαμβάνεται σε αυτές που αναφέρονται συγκεκριμένα στη Σύσταση).

Για τις αγορές που περιλαμβάνονται στη Σύσταση, δημιουργείται για τις ΕΡΑ τεκμήριο ότι τα τρία κριτήρια πληρούνται. Εντούτοις, κάθε ΕΡΑ δικαιούται να επιλέξει να καθορίσει κατά πόσο τα εν λόγω κριτήρια πληρούνται ή όχι για τη συγκεκριμένη αγορά την οποία αναλύει. Περαιτέρω, κάθε ΕΡΑ δικαιούται, βάσει των διατάξεων της Σύστασης, να καθορίσει μια νέα σχετική αγορά προϊόντος εφόσον εντοπίζει μια περίπτωση στην οποία οι καταναλωτές υφίστανται ζημία η οποία δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί επαρκώς με την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων σε μια σχετική αγορά από αυτές που ορίζονται στη Σύσταση. Κατά τον ορισμό της νέας σχετικής αγοράς η ΕΡΑ οφείλει να διασφαλίσει ότι η εν λόγω αγορά:

- ορίζεται επί τη βάσει των αρχών του ανταγωνισμού όπως αυτές αναπτύσσονται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς στα πλαίσια του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού⁴⁷,
- συνάδει με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής⁴⁸ σχετικά με την ανάλυση αγορών και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά, και
- πληρεί τα τρία βασικά κριτήρια τα οποία περιγράφονται στη συνέχεια.

Στην αναθεωρημένη Σύσταση, η Επιτροπή *επισημαίνει ότι στις περιπτώσεις όπου προτείνεται ότι κάποιες από τις αγορές θα αφαιρεθούν από τη Σύσταση, στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα μεταξύ της δημοσίευσης του Σχεδίου Σύστασης και την τελική υιοθέτησή της, η κάθε ΕΡΑ οφείλει να προσαρτά στην ανάλυσή της το αιτιολογικό βάσει του οποίου θεωρεί ότι πληρούνται τα τρία κριτήρια. Μετά την τελική υιοθέτηση και θέση σε ισχύ*

---

⁴⁷ Βλέπε την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. ΕΕ. [1997] C372/5.

⁴⁸ Βλέπει τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής σχετικά με την ανάλυση αγορών και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά σύμφωνα με το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο ηλεκτρονικών επικοινωνιών ΕΕ [2002] C165/6.

της τελικής Σύστασης οι ΕΡΑ δεν θα έχουν πλέον την υποχρέωση να αποδεικνύουν στην Επιτροπή την πλήρωση των τριών κριτηρίων για τις αγορές που ορίζονται στην Σύσταση.

II. Τα *Ex Ante* κριτήρια

Η Σύσταση προσδιορίζει τρία κριτήρια τα οποία όταν εκτιμάται ότι συντρέχουν σωρευτικά, θεωρούνται κατάλληλα για τον προσδιορισμό των αγορών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση, και συγκεκριμένα:

- (1) Η ύπαρξη υψηλών φραγμών εισόδου.
- (2) Η έλλειψη δυναμικού ανταγωνισμού πίσω από τους υφιστάμενους φραγμούς εισόδου.
- (3) Η έλλειψη αποτελεσματικότητας των *ex post* κανόνων του ανταγωνισμού προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες της αγοράς οι οποίες εντοπίστηκαν στην υπό εξέταση σχετική αγορά

Το κάθε ένα από τα κριτήρια αυτά εξετάζεται χωριστά στη συνέχεια.

(1) Το πρώτο κριτήριο επιβάλλει την εξέταση της ύπαρξης υψηλών και όχι μεταβατικών φραγμών εισόδου. Ιδιαίτερα σχετικοί σε αυτό το σημείο είναι δύο τύποι φραγμών εισόδου στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών: *δομικοί φραγμοί και νομικοί ή κανονιστικοί φραγμοί*. Δομικός φραγμός εισόδου υφίσταται όταν το επίπεδο της τεχνολογίας και η σχετική δομή κόστους, ή/και το επίπεδο της ζήτησης είναι τέτοια ώστε να δημιουργούν ασύμμετρες συνθήκες μεταξύ του δεσπόζοντος παρόχου και των νεοεισερχομένων οι οποίες δημιουργούν φραγμούς ή και περιορίζουν την είσοδο τους στην αγορά ή την επέκτασή τους σε αυτή. Ως παράδειγμα η Σύσταση θεωρεί ότι υψηλοί δομικοί φραγμοί μπορεί να εντοπισθούν στις περιπτώσεις που η αγορά χαρακτηρίζεται από απόλυτα πλεονεκτήματα κόστους, σημαντικές οικονομίες κλίμακας και/ ή οικονομίες σκοπού, περιορισμούς χωρητικότητας και υψηλά μη ανακτήσιμα κόστη. Οι νομικοί ή κανονιστικοί φραγμοί δεν προκύπτουν από οικονομικές συνθήκες αλλά είναι το αποτέλεσμα νομοθετικών, κανονιστικών ή άλλων κρατικών μέτρων τα οποία επηρεάζουν άμεσα τις συνθήκες εισόδου και /ή τη θέση των παρόχων στη σχετική αγορά. Σημαντικός νομικός ή κανονιστικός φραγμός εισόδου ενδέχεται να υπάρχει όταν η είσοδος σε μια συγκεκριμένη αγορά γίνεται μη βιώσιμη εξαιτίας κανονιστικών απαιτήσεων και εφόσον

η εν λόγω κατάσταση αναμένεται να διαρκέσει για ένα προβλέψιμο χρονικό διάστημα. Ως παράδειγμα τέτοιας περίπτωσης αναφέρεται η περίπτωση που υπάρχει νομικός περιορισμός του αριθμού των επιχειρήσεων που έχουν πρόσβαση στο φάσμα ραδιοσυχνοτήτων.

Σημαντική προϋπόθεση στο πρώτο κριτήριο είναι το εάν οι φραγμοί εισόδου είναι πιθανόν να είναι μη –προσωρινοί στα πλαίσια μιας "modified Greenfield approach" (εάν η σχετική υπό εξέταση αγορά δεν έχει ρυθμιστεί με βάση το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο, αλλά υφίσταται ρύθμιση εκτός του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου η οποία λαμβάνεται υπόψη).

(2) Το δεύτερο κριτήριο αναφέρεται στα δυναμικά χαρακτηριστικά της αγοράς βάσει των οποίων δεν τείνει σε βάθος χρόνου σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Το εν λόγω κριτήριο είναι δυναμικό, με την έννοια ότι λαμβάνει υπόψη έναν αριθμό χαρακτηριστικών δομής και συμπεριφοράς τα οποία από την πλευρά τους καταδεικνύουν κατά πόσο, στο χρονικό ορίζοντα της ανάλυσης, η σχετική αγορά έχει τα χαρακτηριστικά εκείνα τα οποία δικαιολογούν την επιβολή των κανονιστικών υποχρεώσεων που αναφέρονται στο ρυθμιστικό πλαίσιο. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η εφαρμογή του συγκεκριμένου κριτηρίου περιλαμβάνει την εξέταση πίσω από τους συγκεκριμένους φραγμούς εισόδου, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι όταν μια αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου, άλλοι δομικοί παράγοντες ή χαρακτηριστικά της αγοράς και εξελίξεις ενδέχεται να σημαίνουν ότι η αγορά τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Αυτό μπορεί να συμβαίνει σε αγορές στις οποίες ένας περιορισμένος αλλά επαρκής αριθμός επιχειρήσεων πίσω από τους φραγμούς εισόδου έχουν διαφορετικές δομές κόστους και αντιμετωπίζουν ελαστική από άποψη τιμών, αγοραστική ζήτηση. Στις περιπτώσεις που οι δυναμικές στην αγορά αλλάζουν με ταχείς ρυθμούς, πρέπει να δοθεί έμφαση ώστε να γίνει επιλογή της περιόδου εξέτασης η οποία αντικατοπτρίζει τις σχετικές εξελίξεις στην αγορά.

Ως γενικός κανόνας ισχύει ότι όσο αργότερα αναμένεται να πραγματοποιηθεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός, τόσο πιο πιθανό είναι να πληρούται το δεύτερο κριτήριο.

(3) Το τρίτο κριτήριο εξετάζει κατά πόσο το δίκαιο του ανταγωνισμού είναι επαρκές να αντιμετωπίσει την αποτυχία της αγοράς (χωρίς την επιβολή εκ των προτέρων ρύθμισης) λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η εκ των προτέρων ρύθμιση θεωρείται κατάλληλο συμπλήρωμα στο δίκαιο του ανταγωνισμού στις περιπτώσεις όπου η εφαρμογή του τελευταίου δεν αντιμετωπίζει επαρκώς την αποτυχία της αγοράς. Σύμφωνα με την Επιτροπή, τέτοια παραδείγματα αποτελούν περιπτώσεις όπου η απαιτούμενη ρυθμιστική υποχρέωση για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς δεν θα μπορούσε να επιβληθεί σύμφωνα με το δίκαιο του ανταγωνισμού (όπως υποχρεώσεις πρόσβασης υπό ορισμένες συνθήκες ή υποχρεώσεις κοστολόγησης) και είναι αναγκαία παρέμβαση για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς (π.χ. ανάγκη αναλυτικής λογιστικής για ρυθμιστικούς λόγους, εκτίμηση κόστους, παρακολούθηση όρων συμπεριλαμβανομένων τεχνικών παραμέτρων), στις περιπτώσεις που απαιτείται συχνή και έγκαιρη παρέμβαση, ή όπου είναι ουσιώδης η ύπαρξη νομικής βεβαιότητας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι διαφορές μεταξύ της εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού και της εκ των προτέρων ρύθμισης όσον αφορά στα μέσα που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς, δεν θα έπρεπε από μόνες τους να διαφοροποιούν την κατάσταση.

III Εφαρμογή των εκ των προτέρων κριτηρίων στην εν λόγω διαβούλευση

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι απαιτείται η προτεινόμενη εκ των προτέρων παρέμβαση της στις υπό εξέταση αγορές καθότι τα τρία κριτήρια που έχουν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πληρούνται τόσο επί του παρόντος, καθώς και μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Ειδικότερα:

1) Φραγμοί Εισόδου

Όπως αναλύεται στην ενότητα 3.4 της διαβούλευσης, ο ΟΤΕ απολαμβάνει σημαντικές οικονομίες κλίμακος στις αγορές σταθερών τηλεφωνικών κλήσεων, έστω και αν οι οικονομίες κλίμακος που απολαμβάνει ο ΟΤΕ στην αγορά πρόσβασης είναι υψηλότερες. Υπάρχει μικρή ή και μηδαμινή πιθανότητα, οι οικονομίες κλίμακος του ΟΤΕ να μειωθούν κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα της παρούσας εξέτασης χωρίς

την πραγματοποίηση επενδύσεων σε εναλλακτική υποδομή σταθερού δικτύου με πανελλαδική κάλυψη

2) Δυναμικός Ανταγωνισμός

Αν και ο ανταγωνισμός στην Ελλάδα για κλήσεις λιανικής είναι πιο έντονος απ' ό,τι στις περισσότερες άλλες αγορές, αυτό το επίπεδο ανταγωνισμού βασίζεται περισσότερο στη διαθεσιμότητα της δυνατότητας επιλογής/προεπιλογής φορέα (βλέπε σχετική συζήτηση στο τμήμα για τον Ορισμό Αγοράς της παρούσας διαβούλευσης), οι οποίες είναι ρυθμιστικές υποχρεώσεις που δύνανται να επιβάλλονται σύμφωνα με το νέο ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο, σε παρόχους με ΣΙΑ. Εν απουσία των εν λόγω *ex ante* κανονιστικών υποχρεώσεων στην Ελλάδα, είναι πολύ δύσκολο να διανοηθεί κανείς την ύπαρξη οποιουδήποτε ουσιαστικού περιορισμού στην τιμολογιακή πολιτική του ΟΤΕ τόσο στο εγγύς μέλλον όσο και μεσοπρόθεσμα. Σε κάθε περίπτωση, η EETT έχει ήδη προβλέψει τα σημεία όπου ο ανταγωνισμός είναι περισσότερο πιθανό να διαβρώσει τη ΣΙΑ του ΟΤΕ, και έχει ενισχύσει αυτή τη δυνατότητα με τις κατάλληλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις.

3) Κανόνες Ανταγωνισμού

Όπως επισημάνθηκε και στην ενότητα 3.6, μια σειρά καταγγελιών που έχουν υποβληθεί ενώπιον της EETT αναφορικά με αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές του ΟΤΕ στην παροχή σταθερών τηλεφωνικών υπηρεσιών και συναφών υπηρεσιών, καθώς και οι συναφείς ακροάσεις που έχουν διεξαχθεί από την EETT, υποδεικνύουν ότι ο ΟΤΕ παραμένει σε θέση να χρησιμοποιεί τη δεσπόζουσα θέση του παρά την ύπαρξη διαφόρων *ex ante* υποχρεώσεων που του έχουν επιβληθεί επί τη βάση του προηγούμενου καθεστώτος. Ενόψει των ανωτέρω συνάγεται ότι πληρούνται όλα τα τρία κριτήρια που αναφέρονται στην αναθεωρημένη Σύσταση ως βάση αξιολόγησης από μία ΕΡΑ για την εκτίμηση αναγκαιότητας εκ των προτέρων κανονιστικής παρέμβασης σε μία επιμέρους αγορά προϊόντων.

Πέρα όλων των ανωτέρω αξίζει να σημειωθεί ότι ο ΟΤΕ έχει συστηματικά προσβάλει την πλειοψηφία των Αποφάσεων της EETT ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων, και έχει λάβει αναστολή εκτέλεσης για της πλειοψηφία των διοικητικών προστίμων που έχουν επιβληθεί από την EETT κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, υποβαθμίζεται σημαντικά το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της άσκησης από την ΕΕΤΤ των περί ανταγωνισμού αρμοδιοτήτων της. Τέλος, όπως είναι προφανές από τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις που περιγράφονται σε αυτή τη Δημόσια Διαβούλευση, το πρωταρχικό ζήτημα ανταγωνισμού που πρέπει να αντιμετωπισθεί από την ΕΕΤΤ είναι η πιθανή υπερβολική τιμολόγηση, η οποία είναι αναμφισβήτητα η πιο δύσκολη περίπτωση υποθέσεων ανταγωνισμού για να αποδειχτεί, ιδίως όσον αφορά την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που αφορούν το βάρος απόδειξης.

Συμπέρασμα

Τα τρία κριτήρια τα οποία θα δικαιολογούσαν την επιβολή *ex ante* ρυθμιστικών υποχρεώσεων ικανοποιούνται για τις διάφορες αγορές προϊόντων που αναφέρονται σε αυτή τη διαβούλευση και θεωρείται ότι θα συνεχίσουν να ισχύουν για όλη τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα της παρούσας εξέτασης της αγοράς.

Εντούτοις, το ανωτέρω συμπέρασμα δεν περιορίζει την ΕΕΤΤ σε κάθε επόμενη ανάλυση αγοράς που μπορεί να διεξάγει.

2.3.8. Αρχικά Συμπεράσματα

Η εξέταση των στοιχείων της αγοράς από την ΕΕΤΤ, την οδήγησε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι σχετικές αγορές για την παροχή σταθερών κλήσεων δεν είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστικές. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι ο ΟΤΕ πρέπει να καθορισθεί ως επιχείρηση με ΣΙΑ στις ακόλουθες σχετικές αγορές:

- Αστικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες
- Εθνικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες (συμπεριλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ)
- Διεθνείς κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς χρήστες και μη οικιακούς χρήστες.

Όπως συζητήθηκε στην Ενότητα 3.2 – 3.5, η EETT δεν θεωρεί ότι κάποιος υφιστάμενος πάροχος υπηρεσιών μπορεί να ασκήσει μια ανταγωνιστική πίεση στον ΟΤΕ στις ως άνω τρεις σχετικές αγορές, και δεν θεωρεί ότι η ως άνω κατάσταση ενδέχεται να αλλάξει κατά την διάρκεια της παρούσας εξέτασης.

Η ανάλυση για τις αγορές λιανικών αστικών κλήσεων και για τις αγορές λιανικών εθνικών κλήσεων υποδεικνύει ότι εν λόγω αγορές παρουσιάζουν αποτυχίες ανταγωνισμού και ελλείπει ρύθμισης, οι δυναμικές της αγοράς αδυνατούν να περιορίσουν τον ΟΤΕ στην τιμολόγησή των ως άνω κλήσεων.

Η ανάλυση αγοράς για τις διεθνείς κλήσεις υποδεικνύει επίσης ότι η λόγω αγορά παρουσιάζει επί του παρόντος αποτυχίες και ότι οι δυναμικές της αγοράς αδυνατούν να περιορίσουν τον ΟΤΕ στην τιμολόγησή των ως άνω κλήσεων ελλείπει ρύθμισης. Αυτό οφείλεται κυρίως στα πολύ υψηλά μερίδια του ΟΤΕ στις αγορές των διεθνών κλήσεων και στα οφέλη που έχει λόγω των οικονομιών κλίμακας και σκοπού. Ωστόσο, η EETT αναγνωρίζει ότι οι συνθήκες στην εν λόγω αγορά δύναται να μεταβληθούν με την πλήρη συμμόρφωση του ΟΤΕ με τις υποχρεώσεις του αναφορικά με την επιλογή και προεπιλογή φορέα έχουν μια επίδραση στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Η EETT σημειώνει συνεπώς ότι υφίσταται δυνατότητα ανάπτυξης αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο μέλλον στην αγορά διεθνών κλήσεων σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι στην αγορά των εθνικών (αστικών και υπεραστικών) κλήσεων αλλά σημειώνει ότι ακόμα και στις διεθνείς κλήσεις ο ανταγωνισμός δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως ακόμα. Ως εκ τούτου στα πλαίσια της μακροπρόθεσμης ανάλυσής της και κατά τον σχεδιασμό των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η EETT λαμβάνει υπόψη της την πιθανότητα να αναπτυχθεί περισσότερος ανταγωνισμός στην εν λόγω αγορά.

2.4.Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις – Αγορές Λιανικών Κλήσεων

2.4.1. Κανονιστικό Πλαίσιο

Όπως αναφέρθηκε στην Ενότητα 2 της παρούσας διαβούλευσης, η ΕΕΤΤ διαμόρφωσε την αρχική άποψη ότι υπάρχουν οι ακόλουθες λιανικές αγορές σταθερών κλήσεων στην Ελλάδα:

- Αστικές κλήσεις
- Εθνικές κλήσεις (συμπεριλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν και τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ)
- Διεθνείς κλήσεις

Η ανάλυση αγοράς στην Ενότητα 3 κατέληξε ότι υπάρχει έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού για όλες τις ως άνω λιανικές αγορές, και ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ σε κάθε μια σχετική αγορά.

Η ανάλυση των αγορών κλήσεων εκπονήθηκε με βάση την υπόθεση ότι μια σειρά χονδρικών ρυθμιστικών υποχρεώσεων θα διατηρηθούν ή θα επιβληθούν, όπως αναφέρθηκε και στα πλαίσια των αναλύσεων αγορών που διενέργησε η ΕΕΤΤ νωρίτερα ή παράλληλα με την παρούσα ανάλυση. Οι εν λόγω αναλύσεις αγοράς αφορούν:

- Τη χονδρική αγορά για αδεσμοποίητους τοπικούς βρόχους (Αγορά 11)
- Τη χονδρική αγορά για ευρυζωνική πρόσβαση (Αγορά 12)
- Τις χονδρικές αγορές για τα τερματικά και ζευκτικά τμήματα μισθωμένων γραμμών (Αγορές 13 και 14)
- Τις χονδρικές αγορές για τη διασύνδεση (εκκίνηση κλήσεων, διαβίβαση και τερματισμός) (Αγορές 8-10) και
- Τις λιανικές αγορές για σταθερή πρόσβαση στενής ζώνης (Αγορές 1-2).

Η ΕΕΤΤ συμπέρανε ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ σε όλες τις ως άνω σχετικές αγορές, και πρότεινε μια σειρά ρυθμιστικών υποχρεώσεων. Δεδομένου ότι αυτές οι κανονιστικές υποχρεώσεις δεν αναμένεται να επαρκούν για να δημιουργήσουν αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις λιανικές αγορές κλήσεων κατά τη χρονική περίοδο της παρούσας ανάλυσης, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να επιβάλει επιπλέον κανονιστικές υποχρεώσεις.

Η ΕΕΤΤ είναι υποχρεωμένη, σύμφωνα με το Άρθρο 8(2) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, όταν ένας πάροχος καθορίζεται ότι έχει ΣΙΑ, να επιβάλει στον πάροχο αυτό τις υποχρεώσεις που ορίζονται στα Άρθρα 9 έως 13 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, όπως κρίνει κατάλληλο η ΕΕΤΤ.

Επίσης, το Άρθρο 19 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* υποχρεώνει την ΕΕΤΤ να επιβάλει στις επιχειρήσεις που κοινοποιούνται ως έχουσες ΣΙΑ στην παροχή σύνδεσης και χρήσης του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου σε σταθερή θέση, σύμφωνα με το Άρθρο 16(3), να επιτρέπουν στους συνδρομητές τους να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες οποιουδήποτε διασυνδεδεμένου παρόχου δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών: (α) ανά κλήση πληκτρολογώντας έναν κωδικό επιλογής φορέα, και (β) μέσω προεπιλογής, βάσει συστήματος παράκαμψης των προεπιλογμένων επιλογών ανά κλήση, με πληκτρολόγηση προθέματος ή κωδικού επιλογής φορέα.

Τέλος, σύμφωνα με το Άρθρο 17 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία*. Η ΕΕΤΤ καλείται, όταν ορίζει ότι κάποια λιανική αγορά δεν είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστική και διαπιστώνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με την *Οδηγία για την Πρόσβαση* ή το Άρθρο 19 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* δεν θα οδηγούσε σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό, να επιβάλει τις υποχρεώσεις που κρίνει απαραίτητες για να επιτύχει τους σκοπούς αυτούς, στις επιχειρήσεις που έχουν καθοριστεί από την ΕΕΤΤ ως έχουσες ΣΙΑ σε μια συγκεκριμένη αγορά λιανικής.

2.4.2. Η ανάγκη *Ex ante* Ρύθμισης

Ο βασικός στόχος του Νέου Κανονιστικού Πλαισίου είναι να θεσπίσει εναρμονισμένο πλαίσιο για τη ρύθμιση υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συναφών ευκολιών και συναφών υπηρεσιών σε όλα τα Κράτη-Μέλη

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές⁴⁹ ορίζουν ότι ο σκοπός επιβολής *ex ante* υποχρεώσεων σε παρόχους που έχουν οριστεί ως έχοντες ΣΙΑ, είναι να διασφαλισθεί ότι οι πάροχοι αυτοί δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ισχύ τους στην αγορά με σκοπό είτε να περιορίσουν ή να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά, είτε να επεκτείνουν την ισχύ τους αυτή σε γειτονικές αγορές. Η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει *ex ante* υποχρεώσεις μόνο σε αγορές όπου υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με ΣΙΑ, και όπου τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει του Εθνικού και Κοινοτικού Δικαίου του ανταγωνισμού δεν κρίνονται ως επαρκή ή άμεσα προκειμένου να ξεπερασθεί πιθανή αποτυχία της αγοράς. Όταν οι αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές, η *ex post* εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές επαρκής για την αποτροπή της δημιουργίας δεσπόζουσας θέσης και καταχρηστικής εκμετάλλευσης από ένα ή περισσότερα μέρη. Όπου, για ιστορικούς λόγους, μια αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, και/ ή υπάρχουν υψηλοί μη παροδοικοί φραγμοί εισόδου, το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν θεωρείται επαρκές για να προωθήσει την ανάπτυξη ανταγωνισμού. Οι *ex ante* υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την ΕΕΤΤ σε επιχειρήσεις με ΣΙΑ αποσκοπούν στην εκπλήρωση των συγκεκριμένων στόχων που τίθενται στις σχετικές οδηγίες, ενώ οι ρυθμίσεις που επιβάλλονται βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού αποσκοπούν στην επιβολή κυρώσεων για συμφωνίες ή καταχρηστικές συμπεριφορές που περιορίζουν ή στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.

Οι *ex ante* ρυθμίσεις απαιτούνται στις υπό εξέταση συνθήκες προκειμένου να προωθήσουν και να διευκολύνουν την ανάπτυξη ανταγωνισμού, καθώς οι *ex post* ρυθμίσεις του δικαίου του ανταγωνισμού δεν είναι αποτελεσματικές προκειμένου να εδραιωθεί ένα επαρκές επίπεδο ανταγωνισμού, δεδομένου ότι οι αποτυχίες της αγοράς που σχετίζονται με την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης θα παραμείνουν.

---

⁴⁹ Κατευθυντήριες Γραμμές, Παράγραφος 16.

Οι *Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ* καθιστούν σαφές ότι μόνο ο ορισμός μιας επιχείρησης ως κατέχουσας ΣΙΑ σε μια συγκεκριμένη αγορά, χωρίς την επιβολή των κατάλληλων κανονιστικών υποχρεώσεων δεν συνάδει με τις διατάξεις του νέου κανονιστικού πλαισίου και ιδίως με το Άρθρο 16 (4) της *Οδηγίας Πλαίσιο*.⁵⁰ Στην πραγματικότητα, το Άρθρο 8 (2) της *Οδηγίας Πλαίσιο* ορίζει ότι οι ΕΡΑ θα πρέπει να επιβάλουν τουλάχιστον μία κανονιστική υποχρέωση στην επιχείρηση που έχει ορισθεί ως έχουσα ΣΙΑ.

Για τους λόγους που εξηγούνται στην Ενότητα 3 ανωτέρω, η ανάλυση της ΕΕΤΤ οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ στις εθνικές λιανικές αγορές σταθερών κλήσεων που καλύπτονται από την παρούσα Διαβούλευση.

2.4.3. Προβλήματα Ανταγωνισμού

Τα ζητήματα που αναφέρονται κατωτέρω περιγράφουν τα πραγματικά και πιθανά προβλήματα του ανταγωνισμού τα οποία μπορεί να εμφανισθούν στις αγορές λιανικών κλήσεων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απαρίθμηση των προβλημάτων αυτών δεν είναι αποκλειστική, αλλά ενδεικτική των προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν αντιμετωπίσει οι ρυθμιστές παγκοσμίως. Όπως συμβαίνει αρκετές φορές, ορισμένα από αυτά τα προβλήματα του ανταγωνισμού ή τις πιθανές αποτυχίες της αγοράς, μπορεί να φαίνονται υποθετικά στα πλαίσια μιας εξέτασης της αγοράς, κυρίως διότι έχουν ήδη αντιμετωπιστεί με τις υφιστάμενες ρυθμίσεις.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα προβλήματα ανταγωνισμού που ανακύπτουν λόγω της δεσπόζουσας θέσης του ΟΤΕ στις αγορές λιανικών κλήσεων εμπίπτουν σε τρεις γενικές κατηγορίες:

- Δεσπόζουσα θέση στην αγορά
- Κάθετη επέκταση
- Οριζόντια επέκταση

Τα προβλήματα ανταγωνισμού αναλύονται με αναφορά σε κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες.

---

⁵⁰ The *SMP Guidelines*, at Paragraph 114.

2.4.3.1. Δεσπόζουσα Θέση

Η δεσπόζουσα θέση στην αγορά μπορεί να δημιουργήσει τις ακόλουθες μορφές προβλημάτων:

- **Παρεμπόδιση εισόδου:** Η EETT σημειώνει ότι οι σημαντικές οικονομίες κλίμακος, σκοπού και πυκνότητας σε συνδυασμό με τα μη ανακτήσιμα κόστη που συνδέονται με την κατασκευή και λειτουργία δικτύων τοπικής πρόσβασης, λειτουργούν ως φραγμοί εισόδου αναφορικά με την παροχή κλήσεων από άμεσους παρόχους πρόσβασης. Ωστόσο, οι φραγμοί ελαττώνονται όταν εφαρμοσθεί αποτελεσματικά η αδεσμοποίηση πρόσβαση στον τοπικό βρόχο και η διασύνδεση και ο πάροχος με ΣΙΑ συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του για την πρόσβαση.
- **Καταχρηστική συμπεριφορά:** Η ισχύς στην αγορά μπορεί να επιτρέψει σε έναν πάροχο με ΣΙΑ να διατηρήσει τιμές που είναι υψηλότερες από αυτές που θα επικρατούσαν σε μια ανταγωνιστική αγορά.
- **Παραγωγική αναποτελεσματικότητα και χαμηλή ποιότητα υπηρεσίας:** Αντί να αντανάκλαται σε υπερβολικά κέρδη, η ισχύς στην αγορά μπορεί να οδηγεί σε έλλειψη επενδύσεων, υπερβολικά κόστη και/ή ποιότητα υπηρεσίας χαμηλότερη από μία ανταγωνιστική αγορά.

2.4.3.2. Κάθετη Επέκταση

Η κάθετη επέκταση μπορεί να εμφανιστεί όταν μια εταιρία ελέγχει κάποια υποδομή που είναι ουσιώδης για μια δυναμικά ανταγωνιστική λιανική αγορά. Ο κάτοχος του προϊόντος ανωτέρου σταδίου μπορεί να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στην λιανική αρνούμενος την πρόσβαση ή περιορίζοντας την πρόσβαση στο προϊόν του χρησιμοποιώντας τιμολογιακές ή μη τιμολογιακές παραμέτρους. Η επέκταση αγοραστικής ισχύος με μη τιμολογιακά μέσα δύναται να περιλαμβάνει – διακριτική χρήση πληροφοριών ή την παρακράτηση πληροφοριών, τακτικές καθυστερήσεων, σύζευξη προϊόντων, διακρίσεις από πλευράς ποιότητας, στρατηγικό σχεδιασμό χαρακτηριστικών προϊόντων, και μη κατάλληλη χρήση πληροφοριών που αφορούν

ανταγωνιστές. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχουν αποδείξεις και δυνατότητες για κάθετη επέκταση ισχύος στις Ελληνικές λιανικές αγορές για κλήσεις από σταθερή θέση.

Πρώτον, ο ΟΤΕ μπορεί να επεκτείνει την ισχύ που κατέχει στη χονδρική αγορά τοπικών βρόχων στις λιανικές σταθερές αγορές κλήσεων στενής ζώνης. Από αυτή την άποψη, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι έχουν υπάρξει πολλές καθυστερήσεις στην αδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου συνεπεία της μη συμμόρφωσης του ΟΤΕ με τις Αποφάσεις της ΕΕΤΤ.⁵¹ Η ΕΕΤΤ σημειώνει επίσης ότι έως τώρα, ο ΟΤΕ δεν παρέχει κάποιο προϊόν χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών (WLR) σε εναλλακτικούς παρόχους. Η χονδρική εκμίσθωση γραμμών (WLR) θα επέτρεπε ουσιαστικά σε παρόχους επιλογής/προεπιλογής φορέα να συνδέουν την πρόσβαση με τις κλήσεις, να αντιγράφουν τις τιμολογιακές επιλογές του κοινοποιημένου φορέα και να παρέχουν έναν ενιαίο λογαριασμό. Η ΕΕΤΤ έχει αναλύσει αυτό το πρόβλημα ανταγωνισμού στο κείμενο της ανάλυσης της Αγοράς 11, και στα πλαίσια των αγορών λιανικής πρόσβασης στενής ζώνης και έχει προτείνει τις κατάλληλες κανονιστικές υποχρεώσεις για την αντιμετώπισή του.

Δεύτερον, ο ΟΤΕ μπορεί να επεκτείνει την ισχύ που έχει στην αγορά σχετικά με τις χονδρικές γραμμές και τη διασύνδεση αρνούμενος την πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες χονδρικής ή περιορίζοντας την πρόσβαση με τιμολογιακή ή μη τιμολογιακά μέσα. Για παράδειγμα, ο ΟΤΕ έχει αρνηθεί να παρέχει σε εναλλακτικούς παρόχους τμηματικά κυκλώματα (PPCs) και μισθωμένες γραμμές διασύνδεσης υψηλής χωρητικότητας. Η ΕΕΤΤ σημειώνει επίσης ότι η συμπίεση περιθωρίου μεταξύ των τιμών κλήσεων λιανικής του ΟΤΕ και του κόστους της διασύνδεσης αποτελούν μια σημαντική απειλή για τα επιχειρηματικά πλάνα των εναλλακτικών παρόχων. Η ΕΕΤΤ έχει αναλύσει τα σχετικά προβλήματα ανταγωνισμού στην εξέταση των σχετικών αγορών για τις χονδρικές μισθωμένες γραμμές και τη διασύνδεση και πρότεινε κατάλληλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις για την αντιμετώπισή τους.

51

Βλ. και Κοινοποίηση της ΕΕΤΤ για την Αγορά 11

2.4.3.3. Οριζόντια Επέκταση

Οριζόντια επέκταση ισχύος λαμβάνει χώρα όταν μια επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση χρησιμοποιεί την ισχύ της σε μια αγορά προκειμένου να επεκτείνει την ισχύ της σε σχετικές αγορές. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ μπορεί να χρησιμοποιήσει τη δεσπόζουσα θέση του στις λιανικές αγορές κλήσεων από σταθερή θέση για να επηρεάσει καταχρηστικά άλλες αγορές, όπως τη λιανική αγορά ευρυζωνικών υπηρεσιών. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται γιατί ο ΟΤΕ έχει μια μεγάλη και σταθερή εγκατεστημένη πελατειακή βάση στις λιανικές αγορές σταθερών κλήσεων και μπορεί να χρησιμοποιήσει την παρουσία του στις αγορές για να ενισχύσει και να βελτιώσει τη θέση του σε άλλες αγορές.

2.4.4. Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Η Οδηγία για την Πρόσβαση και η Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία παρέχουν στην ΕΕΤΤ μια σειρά από κανονιστικές υποχρεώσεις που μπορεί να εφαρμόσει λόγω της αρχικής διαπίστωσης ύπαρξης ΣΙΑ στις λιανικές αγορές κλήσεων από σταθερή θέση.

Οι κανονιστικοί έλεγχοι των λιανικών υπηρεσιών πρέπει να επιβάλλονται μόνο εάν η ΕΕΤΤ συμπεραίνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση (υποχρεώσεις πρόσβασης) ή το Άρθρο 19 της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία (υποχρέωση επιλογής φορέα και προεπιλογής φορέα) δεν θα επιτύχουν τους στόχους που ορίζονται στο Άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο.

Αυτό σημαίνει ότι όταν η ΕΕΤΤ ορίζει ότι μια συγκεκριμένη λιανική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, πρέπει πρώτα να αξιολογήσει το βαθμό στον οποίο τα προβλήματα ανταγωνισμού που έχει εντοπίσει σε αυτή τη λιανική αγορά αντιμετωπίζονται με την επιβολή υποχρεώσεων σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση, ή σύμφωνα με το Άρθρο 19 της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία, σε οποιαδήποτε επιχείρηση έχει ορίσει ότι έχει σημαντική ισχύ σε αυτή την αγορά λιανικής.

2.4.4.1. Κανονιστικές Υποχρεώσεις Σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση

Η ΕΕΤΤ σημειώνει και πάλι ότι έχει προτείνει, ως αποτέλεσμα δύο προηγούμενων αναλύσεων αγοράς, κανονιστικές υποχρεώσεις χονδρικής σύμφωνα με

την Οδηγία για την Πρόσβαση σχετικά με την αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου, τη διασύνδεση και τις υπηρεσίες επιλογής φορέα / προεπιλογής φορέα. Καθώς αυτές οι κανονιστικές υποχρεώσεις δεν θεωρήθηκαν επαρκείς για να δημιουργήσουν αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις αγορές λιανικών κλήσεων, η EETT είναι υποχρεωμένη να επιβάλει επιπλέον υποχρεώσεις στον πάροχο με ΣΙΑ.

Οι υποχρεώσεις που μπορούν να επιβληθούν σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση περιλαμβάνουν τις εξής: διαφάνεια (άρθρο 9), μη διακριτική μεταχείριση (άρθρο 10), λογιστικό διαχωρισμό (άρθρο 11), πρόσβαση και χρήση ειδικών ευκολιών δικτύου (άρθρο 12), έλεγχος τιμών και κοστολόγηση (άρθρο 13). Η EETT δεν θεωρεί ότι υπάρχουν χονδρικές υποχρεώσεις πέραν των προτεινόμενων που θα αντιμετώπιζαν τα προβλήματα ανταγωνισμού που προσδιορίστηκαν στις αγορές λιανικών κλήσεων.

2.4.4.2. Κανονιστικές Υποχρεώσεις σύμφωνα με την Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία

Σύμφωνα με το Άρθρο 19 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* η EETT καλείται, όταν ορίζει ότι μια σχετική αγορά που περιλαμβάνει την παροχή σύνδεσης με και χρήσης του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου σε σταθερή θέση δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, να επιβάλει υποχρεώσεις σε παρόχους με ΣΙΑ για να επιτρέψει στους συνδρομητές τους να αποκτούν πρόσβαση στις υπηρεσίες οποιουδήποτε διασυνδεδεμένου παρόχου δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών: (α) ανά κλήση πληκτρολογώντας έναν κωδικό επιλογής φορέα, και (β) με προεπιλογή, βάσει συστήματος παράκαμψης των προεπιλεγμένων επιλογών ανά κλήση, με πληκτρολόγηση προθέματος ή κωδικού επιλογής φορέα. Η EETT σημειώνει ότι έχει ήδη προτείνει στα πλαίσια της εξέτασης της αγοράς χονδρικής εκκίνησης κλήσεων να διατηρηθεί η εν λόγω υποχρέωση. Διαπίστωσε ωστόσο επίσης στα πλαίσια της ανάλυσης της για τις διάφορες αγορές κλήσεων, ότι η ως άνω υποχρέωση δεν αρκεί ώστε να καταστεί η αγορά ανταγωνιστική.

Όταν η EETT συμπεραίνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με το Άρθρο 19 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* δεν θα οδηγήσουν στην επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο*, η EETT καλείται, σύμφωνα με

το Άρθρο 17 (1) της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* να επιβάλει τις κατάλληλες υποχρεώσεις στις επιχειρήσεις που έχουν ΣΙΑ στη σχετική λιανική αγορά.

Οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται μπορούν να περιλαμβάνουν την υποχρέωση οι κοινοποιημένες επιχειρήσεις να μη χρεώνουν υπερβολικές τιμές, να μην εμποδίζουν την είσοδο στην αγορά ή να μην εμποδίζουν τον ανταγωνισμό ορίζοντας ληστρικές τιμές, να μη δείχνουν αθέμιτη προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες ή να συνδέουν αδικαιολόγητα υπηρεσίες. Για να προστατεύσει τα συμφέροντα των τελικών χρηστών, ενώ προωθεί τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει στις επιχειρήσεις αυτές

- Μέτρα ανώτατου ορίου τιμών,
- Μέτρα για τον έλεγχο συγκεκριμένων τιμών, ή
- Μέτρα για προσανατολισμό των τιμών στο κόστος (υποχρέωση κοστοστρέφειας) ή σε τιμές σε συγκρίσιμες αγορές.

Επίσης, μια επιχείρηση που υπόκειται σε τιμολογιακές ρυθμίσεις ή άλλο αντίστοιχο έλεγχο λιανικής, σύμφωνα με το Άρθρο 17 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία*, καλείται να λειτουργεί και να διατηρεί ένα σύστημα κοστολόγησης που είναι, μεταξύ άλλων, κατάλληλο για να διασφαλίσει τη συμμόρφωση της επιχείρησης με τις υποχρεώσεις που της επιβάλλονται σύμφωνα με το Άρθρο 17 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία*.

2.4.5. Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Προκειμένου να αξιολογηθεί καλύτερα η ανάγκη για συγκεκριμένες κανονιστικές υποχρεώσεις, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι υφιστάμενες κανονιστικές υποχρεώσεις που έχουν ήδη επιβληθεί στον ΟΤΕ σχετικά με υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και συναφείς υπηρεσίες.

Σύμφωνα με την προηγούμενη εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία (ONP) (ιδίως τον νόμο 2867/2000 και το π.δ. 181/1999, που εκδόθηκε για τη μεταφορά της Οδηγίας 98/10/ΕΕ), επιβλήθηκαν στον ΟΤΕ όλες οι σχετικές υποχρεώσεις που περιγράφονται σε αυτά τα νομικά κείμενα όσον αφορά Οργανισμούς που παρέχουν σταθερά δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα (και / ή δημόσια διαθέσιμες τηλεφωνικές υπηρεσίες), καθώς και

αυτές που εφαρμόζονται σε αυτούς που παρέχουν σταθερά δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που έχουν καθοριστεί ως έχοντες ΣΙΑ.

Ειδικότερα, έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ οι ακόλουθες ιδίως υποχρεώσεις:

- Να παρέχει σύμβαση που ορίζει τις υπηρεσίες που θα παρέχονται ή θα παραπέμπει σε δημόσια διαθέσιμους όρους και προϋποθέσεις, όπως ορίζονται σύμφωνα με το Άρθρο 10 της Οδηγίας 98/10,
- Να δημοσιεύει επαρκείς και επίκαιρες πληροφορίες για τους καταναλωτές σχετικά με τους τυπικούς όρους και προϋποθέσεις σχετικά με την πρόσβαση και χρήση του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και/ή των δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των τιμών για τους τελικούς χρήστες,
- Υποχρέωση να επιτυγχάνει συγκεκριμένη ποιότητα υπηρεσίας, και πιο συγκεκριμένα η υποχρέωση να επιτυγχάνει συγκεκριμένους στόχους απόδοσης, καθώς και να τηρεί ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με την απόδοσή του τις οποίες οφείλει να υποβάλει στην ΕΕΤΤ, σύμφωνα με την άδειά του,
- Να παρέχει στους χρήστες αναλυτικό λογαριασμό,
- Να παρέχει, εφόσον είναι τεχνικά εφικτά και οικονομικά βιώσιμο, τις ευκολίες που αναφέρονται στο Παράρτημα I, Μέρος 2 της Οδηγίας 98/10,
- Να παρέχει τις ευκολίες που αναφέρονται στο Παράρτημα I, Μέρος 3 της Οδηγίας 98/10,
- Να παρέχει φορητότητα αριθμών,
- Να παρέχει ειδική πρόσβαση δικτύου (να ανταποκρίνεται σε εύλογα αιτήματα από οργανισμούς που παρέχουν τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο σταθερή δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε τερματικά σημεία δικτύου εκτός των τερματικών σημείων δικτύου που παρέχονται συνήθως),
- Υποχρέωση Κοστοστρέφειας τιμών για τη χρήση του σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και των σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών υπηρεσιών, την οποία οφείλει να αποδεικνύει στα πλαίσια του ετήσιου κοστολογικού ελέγχου που διεξάγει η ΕΕΤΤ,

- Υποχρέωση τήρησης κοστολογικού συστήματος ΠΚΚ-ΤΚ για την κοστολόγηση των υπηρεσιών σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας,
- Υποχρέωσης υποβολής κοστολογικών στοιχείων στην ΕΕΤΤ για τον ετήσιο έλεγχο συμμόρφωσης με την υποχρέωση κοστοστρέφειας και τον έλεγχο τήρησης του συστήματος κοστολόγησης,
- Υποχρέωση διαφάνειας (που περιλαμβάνει τον επαρκή διαχωρισμό των τιμών για ευκολίες εκτός της παροχής σύνδεσης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο), και υποχρέωση διαφάνειας και αμεροληψίας σχετικά με τα εκπτώτικα πακέτα για χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών,
- Υποχρέωση δημοσιότητας ιδίως να τηρεί μια κατάλληλη περίοδο δημόσιας ανακοίνωσης που ορίζεται από την ΕΕΤΤ πριν την εφαρμογή αλλαγών τιμολογίων.

Στον ΟΤΕ επεβλήθη επίσης η υποχρέωση να ανταποκρίνεται σε κάθε εύλογο αίτημα για σύνδεση στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο και για πρόσβαση στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο και σε σταθερές δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες, έτσι ώστε να καλύπτεται ολόκληρη η Ελληνική επικράτεια (υποχρέωση Καθολικής Υπηρεσίας).

Σε αυτά τα πλαίσια, σύμφωνα με τις ανωτέρω υποχρεώσεις, η ΕΕΤΤ προέβη στην έκδοση μιας σειράς κανονιστικών Αποφάσεων στις οποίες ρυθμιζόταν οι λεπτομέρειες των ως άνω υποχρεώσεων.⁵² Η κάτωθι λίστα είναι ενδεικτική:

Ι. Απόφαση *EETT 254/70, ΦΕΚ 773/2002, για την “Κανονισμός της Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα στην Ελληνική Αγορά”*. Η Απόφαση αυτή εισάγει την Προεπιλογή Φορέα στην Ελληνική αγορά. Τα βασικά σημεία της Απόφασης αυτής είναι τα ακόλουθα:

1. Οι Οργανισμοί με ΣΙΑ στην αγορά σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών υπηρεσιών έχουν την υποχρέωση να παρέχουν προεπιλογή.

---

⁵² Οι εν λόγω υποχρεώσεις διατηρούνται σε ισχύ σύμφωνα με τα άρθρα 27 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ και το άρθρο 68(1) του Ν. 3431/2006.

2. Οι Οργανισμοί που έχουν ειδική άδεια, είναι διασυνδεδεμένοι με τον υπόχρεο πάροχο και τους έχουν εκχωρηθεί οι σχετικοί αριθμοδοτικοί πόροι, έχουν το δικαίωμα να παρέχουν υπηρεσίες μέσω προεπιλογής φορέα..
3. Οι δυνατότητες της Προεπιλογή είναι:
  - a. Δυνατότητα 1 : όλες οι διεθνείς κλήσεις,
  - b. Δυνατότητα 2: υπεραστικές και κλήσεις προς κινητά,
  - c. Δυνατότητα 3: διεθνείς, υπεραστικές, αστικές και κλήσεις προς κινητά.
4. Όλοι οι συνδρομητές PSTN και ISDN έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν προεπιλογή.
5. Η Απόφαση ορίζει τις μεθοδολογίες για τον υπολογισμό του κόστους παροχής Προεπιλογής:
6. Το κόστος ενεργοποίησης ανά γραμμή (κόστος υπόχρεου παρόχου για να παρέχει προεπιλογή) πρέπει να είναι κοστοστρεφές και εγκρίνεται από την EETT.
7. Ο υπόχρεος πάροχος δεν χρεώνει άμεσα τους συνδρομητές για την παροχή Προεπιλογής.
8. Περιγραφή των διαδικασιών για την παροχή Προεπιλογής.
9. Κανόνες για την υποβολή ετήσιων στοιχείων για την Προεπιλογή στην EETT.

II. Απόφαση *EETT 366/48, ΦΕΚ 22/Β/17-1-2006, για την Τροποποίηση του Κανονισμού Προεπιλογής*. Η Απόφαση αυτή ήταν η δεύτερη τροποποίηση του Κανονισμού Προεπιλογής. Τα βασικά σημεία της νέας Απόφασης είναι:

1. Τροποποίηση των επιλογών Προεπιλογής:
  - a. Δυνατότητα 1 : όλες οι διεθνείς κλήσεις
  - b. Δυνατότητα 2: υπεραστικές και κλήσεις προς κινητά
  - c. Δυνατότητες 1,2: διεθνείς, υπεραστικές και κλήσεις προς κινητά
  - d. Δυνατότητα 3: όλες οι κλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς (εκτός των κλήσεων σε αριθμούς σειράς 807, δηλ. παρόχους τηλεφωνικών καρτών).

2. Όροι προστασίας του καταναλωτή.

3. Τροποποίηση των διαδικασιών ενεργοποίησης/αλλαγής/κατάργησης Προεπιλογής.

III. Απόφαση EETT ΑΠ. 394/21/6-7-06 "Αναβολή έναρξης εφαρμογής της υπ' αριθμόν τρία (3) Δυνατότητας Σχήματος Προεπιλογής Φορέα (όλες οι κλήσεις), όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 5, παρ. 1 της Απόφασης της EETT ΑΠ 366/48/8-12-2005 «Τροποποίηση και Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο του Κανονισμού Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα στην Ελληνική Αγορά» (ΦΕΚ 22/Β/2006).:

IV. Απόφαση EETT 233/34, ΦΕΚ 1501/Β/8-11-2001, για την Αναλυτική χρέωση. Η Απόφαση αυτή επέβαλε σε παρόχους φωνητικής τηλεφωνίας, την υποχρέωση να παρέχουν, μεταξύ άλλων, αναλυτικούς λογαριασμούς.

V. Απόφαση EETT 254/71/31-5-2002, ΦΕΚ 791/Β/2002 "Κανονισμός Εισαγωγής της Φορητότητας στην Ελληνική Αγορά".

VI. Απόφαση EETT 210/10/28-2-2001 "Έγκριση Επιχειρησιακού Κοστολογικού Συστήματος του ΟΤΕ". Η Απόφαση αυτή εγκρίνει το κοστολογικό σύστημα ΠΚΚ του ΟΤΕ ως κατάλληλο για την κοστολόγηση της πρόσβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο, καθώς και για τις σταθερές δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες και μισθωμένες γραμμές.

VII. Απόφαση EETT 277/64, ΦΕΚ 514/Β/2-5-2003, "Κανονισμός διαδικασιών Ελέγχου, και υποχρεώσεις δημοσιότητας τιμολογίων παρόχων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών ή/και δικτύων". Η Απόφαση αυτή επιβάλλει μεταξύ άλλων στους παρόχους σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και/ή υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας γενικές υποχρεώσεις δημοσιότητας στο βαθμό που υποχρεούνται να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τους τιμοκαταλόγους τους στα σημεία πώλησης των υπηρεσιών τους, στα λιανικά καταστήματα, ή να λειτουργούν τηλεφωνικό κέντρο παροχής πληροφοριών τιμολόγησης και στην ιστοσελίδα της εταιρίας. Σύμφωνα με την ίδια Απόφαση, οι πάροχοι με ΣΙΑ έχουν πιο αυστηρές υποχρεώσεις δημοσιότητας των τιμολογίων λιανικής. Υποχρεούνται να δημοσιεύουν σε τρεις εφημερίδες

(2 πολιτικές και 1 οικονομική) και στο δικτυακό τους τόπο, τα νέα τιμολόγια, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών προσφορών και των όρων και προϋποθέσεων. Επίσης, πρέπει να τα κοινοποιούν στην ΕΕΤΤ. Οι τιμές εφαρμόζονται 10 ημέρες μετά τη δημοσίευσή τους (εκτός εάν περιλαμβάνουν μόνο μειώσεις τιμών, οπότε μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα με τη δημοσίευση). Επίσης, οι πάροχοι με ΣΙΑ στην πρόσβαση στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και/ή σε υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας πρέπει να κοινοποιούν τα εκπτώτικα πακέτα τους, τα οποία εφαρμόζονται 20 μέρες μετά τη δημοσίευσή τους (εκτός εάν η ΕΕΤΤ παρέμβει με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων εφόσον πιθανολογείται ότι οι εν λόγω εκπτώσεις παραβιάζουν τις άλλες υποχρεώσεις του παρόχου που προσφέρει εκπτώσεις (διαφάνεια, αμεροληψία, κοστοστρέφεια, συμμόρφωση με τις αρχές του ανταγωνισμού)).

Η ίδια Απόφαση προβλέπει τη διαδικασία για τον ετήσιο κοστολογικό έλεγχο των τιμολογίων του ΟΤΕ για τις υπό ρύθμιση υπηρεσίες, καθώς και του κοστολογικού συστήματος που εφαρμόζεται από τον πάροχο με ΣΙΑ. Η κοστολογική πολιτική του ΟΤΕ για την πρόσβαση στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και τις σταθερές δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες έχει αποτελέσει αντικείμενο μιας σειράς κανονιστικών παρεμβάσεων της ΕΕΤΤ, με τα ακόλουθα πιο πρόσφατα παραδείγματα:

VIII. Απόφαση ΕΕΤΤ 339/31, ΦΕΚ 1973/ 31.12.2004. Η ΕΕΤΤ, με την απόφαση αυτή επέτρεψε στον ΟΤΕ να εφαρμόσει τις λιανικές τιμές φωνητικής τηλεφωνίας και τις αντίστοιχες εκπτώτικες προσφορές (ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ, ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ), χωρίς να εγκρίνει σε καμία περίπτωση (ως κοστοστρεφείς) τις τιμές αυτές, καθώς ο ΟΤΕ δεν είχε υποβάλει, όπως όφειλε, τα στοιχεία κόστους που απαιτούνταν για τον έλεγχο του έτους 2005. Η ανωτέρω Απόφαση υποχρεώνει τον ΟΤΕ να παρέχει στην ΕΕΤΤ κάθε δύο μήνες όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα στην ΕΕΤΤ για να επιβεβαιώσει, την ex post συμμόρφωση των ανωτέρω τιμών, όπως εφαρμόζονται από τον ΟΤΕ, με τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού για κάθε κατηγορία πελατών, προκειμένου να καθορίσει τη συμμόρφωση με τους κανόνες αυτούς.

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

ΙΧ. Απόφαση ΕΕΤΤ 381/1/3-4-2006, ΦΕΚ 681/Β/2006 “Αποτελέσματα Κοστολογικού Ελέγχου του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε. (ΟΤΕ Α.Ε.) Έτους 2005 (με απολογιστικά στοιχεία 2003)” και Απόφαση ΕΕΤΤ 381/2/3-4-2006, ΦΕΚ 558/Β/4-5-2006 “ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΤΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ, ΜΙΣΘΩΜΕΝΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ, ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΚΑΙ ΑΔΕΣΜΟΠΟΙΗΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΒΡΟΧΟ”. Σύμφωνα με την πρώτη Απόφαση, η ΕΕΤΤ, μετά από τον ετήσιο έλεγχο για το έτος 2005, δημοσίευσε τα αποτελέσματα των κοστοστρεφών τιμών για υπηρεσίες φωνητικών κλήσεων (Αστική κλήση, υπεραστική κλήση, τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό προς κινητό, τέλος παρακράτησης για κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς, τέλος παρακράτησης για κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς). Σύμφωνα με την δεύτερη Απόφαση, η ΕΕΤΤ επέτρεψε στον ΟΤΕ να εφαρμόσει τις τιμές για τις υπηρεσίες λιανικών κλήσεων και κάποιες εκπτωτικές προσφορές (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥ ΟΜΙΛΙΑΣ και αναπροσαρμογή του υφιστάμενου πακέτου ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ PLUS), χωρίς ωστόσο σε καμία περίπτωση να εγκρίνονται (ως κοστοστρεφείς) οι ανωτέρω τιμές, δεδομένου ότι ο ΟΤΕ δεν είχε υποβάλει, όπως όφειλε, τα στοιχεία κόστους που απαιτούνταν για τον έλεγχο του έτους 2006. Η ανωτέρω Απόφαση υποχρεώνει τον ΟΤΕ να παρέχει στην ΕΕΤΤ κάθε δύο μήνες όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα στην ΕΕΤΤ για να επιβεβαιώσει, την ex post συμμόρφωση των ανωτέρω τιμών, όπως εφαρμόζονται από τον ΟΤΕ, με τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού για κάθε κατηγορία πελατών, προκειμένου να καθορίσει τη συμμόρφωση με τους κανόνες αυτούς. Παράλληλα σημειώνεται ότι σημαντικές καθυστερήσεις του ΟΤΕ στην υποβολή των κοστολογικών στοιχείων και την επιβαλλόμενη απόδειξη της κοστοστρέφειας, έχει οδηγήσει στην επιβολή προστίμων με Αποφάσεις της ΕΕΤΤ⁵³ κατόπιν της διεξαγωγής σχετικών Ακροάσεων κατά του υπόχρεου Οργανισμού.

---

⁵³ ΕΕΤΤ ΑΠ.: 339/40/30.12.2004 και ΑΠ ΕΕΤΤ 392/025/22-06-2006

Χ. Απόφαση ΕΕΤΤ 399/49 ‘Αναβολή έναρξης εφαρμογής των τελών παρακράτησης των κλήσεων από σταθερά τηλέφωνα ΟΤΕ σε κινητά τηλέφωνα και από σταθερά τηλέφωνα ΟΤΕ σε γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς άλλων σταθερών δικτύων, όπως αυτά τροποποιήθηκαν με την Απόφαση της ΕΕΤΤ ΑΠ 381/2/3-4-2006 «Λήψη Απόφασης επί της πρότασης του ΟΤΕ σχετικά με τα τιμολόγια φωνητικής τηλεφωνίας, μισθωμένων γραμμών, διασύνδεσης και αδεσμοποίησης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο» (ΦΕΚ 558/Β/2006)»’ Σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση αναβάλλεται μέχρι την 1.11.2006 η έναρξη εφαρμογής των τελών παρακράτησης των κλήσεων από σταθερά τηλέφωνα ΟΤΕ σε κινητά τηλέφωνα και από σταθερά τηλέφωνα ΟΤΕ σε γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς άλλων σταθερών δικτύων, όπως αυτά τροποποιήθηκαν με την Απόφαση της ΕΕΤΤ ΑΠ 381/2/3-4-2006.

2.4.6. Κατευθύνσεις για την επιλογή Υποχρεώσεων

Κατά την επιλογή των κατάλληλων υποχρεώσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν εντοπιστεί, η ΕΕΤΤ έχει την υποχρέωση να λάβει υπόψη τους στόχους που αναφέρονται στο Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο* (την προώθηση του ανταγωνισμού, τη συνεισφορά στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών). Σύμφωνα με το Άρθρο 8 (4) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις που θα επιβληθούν βασίζονται στη φύση του προβλήματος ανταγωνισμού που εντοπίζεται και είναι αναλογικές και αιτιολογημένες εν όψει των στόχων που τίθενται στο Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο* και επιβάλλονται μόνο μετά από διαβούλευση σύμφωνα με τα Άρθρα 6 και 7 της *Οδηγίας* αυτής.

Επίσης, σύμφωνα με τα Άρθρο 17(2) της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία*, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε έναν πάροχο σύμφωνα με το Άρθρο 17(1) της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* βασίζονται στη

φύση του προβλήματος που εντοπίζεται και είναι αναλογικές και αιτιολογημένες εν όψει των στόχων που τίθενται στο Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο*.

Δεδομένων των πραγματικών και πιθανών προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν εντοπιστεί και προκύπτουν από τη ΣΙΑ στη λιανική αγορά κλήσεων, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να επιβάλει τις κατάλληλες κανονιστικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις που ορίζονται ως έχουσες σημαντική ισχύ σε μια συγκεκριμένη αγορά σύμφωνα με το Άρθρο 14 της *Οδηγίας Πλαίσιο*.

Όπως ορίστηκε προηγουμένως, η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι είναι απίθανο εντός της περιόδου της παρούσας εξέτασης να υπάρξει η πιθανότητα ανάπτυξης αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις αγορές λιανικών κλήσεων. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προτείνει την επιβολή των κατάλληλων υποχρεώσεων σε παρόχους με ΣΙΑ που η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι θα ενθαρρύνουν την αποτελεσματική επένδυση και καινοτομία και θα προωθήσει τον ανταγωνισμό στις αγορές λιανικών κλήσεων.

Όταν εντοπίζονται προβλήματα σε μια συγκεκριμένη αγορά και μια επιχείρηση έχει οριστεί ως έχουσα ΣΙΑ, η ΕΕΤΤ θα επιλέξει τις κανονιστικές υποχρεώσεις με βάση τη φύση των προβλημάτων. Όπου είναι δυνατό, θα εξεταστεί μια σειρά κανονιστικών υποχρεώσεων ώστε να επιλεγεί η λιγότερο επιβαρυντική κανονιστική υποχρέωση, ώστε να ακολουθείται η αρχή της αναλογικότητας.

Τέλος, οι κανονιστικές υποχρεώσεις που επιλέγονται θα πρέπει να είναι συμβατές με την παροχή κινήτρων. Αυτό σημαίνει ότι οι κανονιστικές υποχρεώσεις θα επιλεγούν και θα σχεδιαστούν με τρόπο που διασφαλίζει ότι η συμμόρφωση με τη ρύθμιση υπερβαίνει τα οφέλη της παράβασης.

2.4.7. Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις που έχουν ήδη προταθεί για τις σχετικές αγορές

Σύμφωνα με το Άρθρο 12(1) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση* μια ΕΡΑ μπορεί να επιβάλει υποχρεώσεις σε παρόχους να ικανοποιούν εύλογα αιτήματα πρόσβασης και χρήσης ειδικών υποδομών δικτύου και σχετικών ευκολιών, μεταξύ άλλων σε περιπτώσεις όπου η ΕΡΑ θεωρεί ότι η άρνηση πρόσβασης ή οι μη εύλογοι όροι και προϋποθέσεις που έχουν παρόμοιες συνέπειες, θα εμπόδιζαν την

ανάπτυξη μιας βιώσιμης ανταγωνιστικής αγοράς στη λιανική ή δεν θα ήταν προς το συμφέρον των τελικών χρηστών.

Ένα σημαντικό εμπόδιο στην ανάπτυξη βιώσιμου ανταγωνισμού στις αγορές λιανικών κλήσεων είναι οι οικονομίες κλίμακος, σκοπού και πυκνότητας που συνδέονται με την κατασκευή και λειτουργία δικτύων τοπικής πρόσβασης, καθώς και τα σημαντικά μη ανακτήσιμα κόστη που συνδέονται με την είσοδο. Η είσοδος παρόχων σε επαρκή βαθμό ώστε να επιτευχθεί η αναπαραγωγή του υφιστάμενου δικτύου του ΟΤΕ είναι απίθανη κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση. Για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη βιώσιμου ανταγωνισμού και να ενθαρρυνθούν οι εναλλακτικοί πάροχοι να προχωρήσουν στην κλίμακα επενδύσεων, θα πρέπει να επιβληθούν κανονιστικές υποχρεώσεις που να επιτρέπουν πρόσβαση στα προϊόντα χονδρικής του ΟΤΕ. Κατά την επιβολή των κανονιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ θα διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις αυτές είναι αναλογικές και έχουν λάβει υπόψη τα κίνητρα επενδύσεων

Στα πλαίσια της ανάλυσης αγορών που διεξάγεται παράλληλα στις οποίες η ΕΕΤΤ κατέληξε ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ, πρότεινε να του επιβληθούν υποχρεώσεις οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την υποχρέωση πρόσβασης, την υποχρέωση διαφάνειας, την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης, την υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού καθώς και την υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης. Οι εν λόγω υποχρεώσεις αφορούν μεταξύ άλλων:

- Παροχή χονδρικής πρόσβασης στον αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο (προτάθηκε στα πλαίσια της χονδρικής αγοράς για Αδεσμοποίητη Πρόσβαση στον Τοπικό Βρόχο),
- Χονδρική παροχή ζευκτικών και τερματικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών (προτάθηκε στην εξέταση για τις αγορές χονδρικών μισθωμένων γραμμών),
- Παροχή χονδρικής εκκίνησης κλήσεων, τερματισμού και διαβίβασης (προτάθηκε στα πλαίσια της εξέτασης των αγορών διασύνδεσης),

- Παροχή επιλογής και προεπιλογής φορέα (προτάθηκε στην εξέταση της χονδρικής αγοράς εκκίνησης κλήσεων),
- Παροχή χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών (προτάθηκε στην εξέταση της αγοράς σταθερής πρόσβασης στενής ζώνης αλλά δύναται επίσης να αντιμετωπίσει αποτυχίες της αγοράς στη χονδρική εκκίνηση κλήσεων) .

Ενώ οι ως άνω υποχρεώσεις βάσει της Οδηγίας για την πρόσβαση προτάθηκαν για την αντιμετώπιση προβλημάτων ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές πρόσβασης, είναι επίσης κατάλληλες και ιδιαίτερα σημαντικές προκειμένου να αντιμετωπισθούν προβλήματα στις αγορές λιανικών κλήσεων και συνεπώς ορισμένες από αυτές επαναλαμβάνονται στο παρόν.

2.4.8. Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

Στην παρούσα Ενότητα, η EETT παραθέτει τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που προτείνει να επιβληθούν στον ΟΤΕ ενόψει των συνθηκών της αγοράς.

Α. Έλεγχος Τιμών για Λιανικές Κλήσεις

Δεδομένης της δεσπόζουσας θέσης του ΟΤΕ στην παροχή λιανικών κλήσεων, ο εν λόγω οργανισμός δύναται να καταχράται την ως άνω θέση του χρεώνοντας υπερβολικές τιμές ή τιμές κάτω του κόστους ή προβαίνοντας σε συμπίεση περιθωρίου. Επί του παρόντος, το βασικό ρυθμιστικό μέτρο που προλαμβάνει τις ως άνω καταχρηστικές συμπεριφορές είναι η κοστοστρέφεια. Η κοστοστρέφεια αποτελεί μια γενική υποχρέωση που δύναται να εμποδίσει τον πάροχο με ΣΙΑ να χρεώνει υπερβολικές τιμές αλλά μπορεί να βοηθήσει επίσης στη διασφάλιση του ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν επιχειρεί να εμποδίσει την είσοδο στην αγορά ή να αποτρέψει τον ανταγωνισμό χρεώνοντας αδικαιολόγητα χαμηλές τιμές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό ή προβαίνοντας σε συμπίεση περιθωρίου.

Το άρθρο 17(2) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία, δίνει τη δυνατότητα στην EETT να εφαρμόσει κατάλληλα μέτρα ανώτατου ορίου τιμής σε επίπεδο λιανικής προκειμένου να ελέγχει συγκεκριμένες τιμές ή να εφαρμόσει μέτρα που να προσανατολίσουν τις τιμές στο κόστος ή σε τιμές που ισχύουν σε

συγκρίσιμες αγορές προκειμένου να προστατεύσει τα συμφέροντα των τελικών χρηστών και να προωθήσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Οι υποχρεώσεις που θα εφαρμοσθούν δύνανται να εμπεριέχουν απαιτήσεις ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν χρεώνει υπερβολικές τιμές, δεν εμποδίζει την είσοδο στην αγορά ή παρεμποδίζει τον ανταγωνισμό χρεώνοντας τιμές κάτω του κόστους, δεν δείχνει προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες ή προβαίνει σε αδικαιολόγητη σύζευξη προϊόντων.

A1) Ανώτατο Όριο Τιμής (Price-Cap)

Η EETT προτείνει να επιβληθεί ένα ανώτατο όριο τιμής στις λιανικές αγορές κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση. Ο κύριος στόχος του ανώτατου ορίου τιμής είναι να εμποδισθεί ο πάροχος με δεσπόζουσα θέση – ΣΙΑ να χρεώνει υπερβολικές τιμές.

(i) Το εύρος της ρύθμισης του ανώτατου ορίου τιμής

Η EETT εξέτασε εάν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ανώτατα όρια τιμής για όλους τους τύπους των κλήσεων ή εάν η εφαρμογή τους θα πρέπει να είναι πιο περιορισμένη. Δεδομένου του επιπέδου ανταγωνισμού στις αγορές διεθνών κλήσεων, η EETT είναι της άποψης ότι για αυτού του είδους τις κλήσεις δεν θα απαιτηθεί κάποιο ανώτατο όριο τιμής. Η EETT θεωρεί ότι επί του παρόντος, δεν υπάρχει κίνδυνος ο ΟΤΕ να τιμολογεί υπερβολικά τις ως άνω κλήσεις. Σε περίπτωση που ο ΟΤΕ θα εφαρμόσει συμπίεση περιθωρίου ή τιμές κάτω του κόστους για τις διεθνείς κλήσεις προς συγκεκριμένες χώρες/ζώνες τερματισμού, η EETT θα χρησιμοποιήσει τις αρμοδιότητές της για εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού προκειμένου να αντιμετωπίσει το ως άνω πρόβλημα.

Η EETT θεωρεί επίσης ότι δεν θα ήταν κατάλληλο να εφαρμοσθεί ένα ανώτατο όριο τιμής για κλήσεις σε Παρόχους Υπηρεσιών (πλην των παρόχων υπηρεσιών internet) δεδομένης της μεγάλης διαφοροποίησης στο τύπο κλήσεων, στις σειρές αριθμών, στις τιμολογιακές σχέσεις και συμφωνίες καταμερισμού εσόδων, τα οποία θα ήταν δύσκολο να ενσωματωθούν σε ένα ανώτατο όριο τιμής. Για τις περιπτώσεις εκείνες όπου υπάρχει λόγος να θεωρηθεί ότι για συγκεκριμένους τύπους κλήσεων προς παρόχους υπηρεσιών, ο ΟΤΕ χρεώνει

υπερβολικές τιμές ή προβαίνει σε συμπίεση περιθωρίου, η ΕΕΤΤ θα παρέμβει επί τη βάση των αρμοδιοτήτων της για εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού.

Η ΕΕΤΤ προτείνει συνεπώς να επιβληθεί ένα ξεχωριστό ανώτατο όριο τιμής για κάθε μία από τις ακόλουθες υπηρεσίες : ⁵⁴

1. Αστικές κλήσεις προς συνδρομητές του ΟΤΕ
2. Τέλος παρακράτησης για αστικές κλήσεις προς συνδρομητές εναλλακτικών παρόχων
3. Υπεραστικές κλήσεις προς συνδρομητές του ΟΤΕ
4. Τέλος παρακράτησης για υπεραστικές κλήσεις προς συνδρομητές εναλλακτικών παρόχων
5. Τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό σε κινητό
6. Κλήσεις dial-up προς το Internet (συμπεριλαμβανομένου του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) όταν ο πάροχος της υπηρεσίας (Internet Service Provider – ISP) φιλοξενείται/διασυνδέεται στο δίκτυο του ΟΤΕ
7. Τέλος παρακράτησης για κλήσεις dial-up προς το Internet όταν ο ο πάροχος της υπηρεσίας (ISP) φιλοξενείται/διασυνδέεται στο δίκτυο εναλλακτικού παρόχου

Συγκεκριμένα, θα εφαρμοσθεί ανώτατο όριο τιμής στη λιανική τιμή των υπό 1,3 και 6 υπηρεσιών όπως αυτές αναφέρονται ανωτέρω, ενώ θα εφαρμοστεί ανώτατο όριο τιμής στο τέλος παρακράτησης για τις υπόλοιπες υπηρεσίες (υπό 2, 4, 5 και 7 ανωτέρω).

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι ο ΟΤΕ ενδεχομένως να χρησιμοποιήσει την αγοραστική ισχύ του για να χρεώσει υψηλότερες λιανικές τιμές εάν οι κλήσεις τερματίζονται στο δίκτυο ενός εναλλακτικού παρόχου (σε σχέση με το εάν οι κλήσεις τερματίζονταν στο δίκτυο του ΟΤΕ). Μια τέτοια στρατηγική μπορεί να ακολουθηθεί προκειμένου να δοθεί ένα κίνητρο στους καταναλωτές ώστε να γίνουν συνδρομητές του ΟΤΕ (αντί κάποιου εναλλακτικού παρόχου) ή για να δοθεί

---

⁵⁴ Στα πλαίσια της παράλληλης εξέτασης της λιανικής πρόσβασης στενής ζώνης, η ΕΕΤΤ πρότεινε επίσης να υποβληθεί η πρόσβαση (μίσθωση γραμμών και σύνδεση PSTN και ISDN) σε ένα ανώτατο όριο τιμής.

κίνητρο στους ISPs ώστε να συνδεθούν με το δίκτυο του ΟΤΕ (αντί αυτό ενός εναλλακτικού παρόχου).

Η ΕΕΤΤ εξέτασε περαιτέρω, εάν τα ανώτατα όρια τιμής θα πρέπει να περιοριστούν στα βασικά τιμολόγια (αντίστοιχα τα τέλη παρακράτησης θα βασίζονται στα συνήθη τιμολόγια) ή εάν θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα τιμολόγια, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώτικων τιμολογίων. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι το να συμπεριληφθούν τα εκπτώτικα τιμολόγια μαζί με τα συνήθη τιμολόγια θα αύξανε σημαντικά την πολυπλοκότητα των ανώτατων ορίων τιμής χωρίς να επιφέρει πρόσθετα οφέλη. Ο κύριος στόχος των ανώτατων ορίων τιμής είναι να διαφυλάσσουν από υπερβολικές τιμές. Τιμολόγια ωστόσο που παρέχουν εκπτώσεις όγκου ή εσόδων παρέχουν στους πελάτες καλύτερες προσφορές. Ενδεχομένως βέβαια τα ως άνω τιμολόγια να εγείρουν ζητήματα ανταγωνισμού εάν έχουν ως αποτέλεσμα ληστρικές τιμές ή συμπίεση περιθωρίου σε ορισμένα τμήματα της αγοράς. Ωστόσο, τα ως άνω προβλήματα ανταγωνισμού είναι δύσκολο να αντιμετωπισθούν δια της επιβολής ενός ανώτατου ορίου τιμής, ιδιαίτερα εάν προκύπτουν σε στενά οριζόμενες αγορές. Για να αντιμετωπίσει αυτές τις περιπτώσεις, η ΕΕΤΤ προτείνει να παρέμβει χρησιμοποιώντας και πληροφορίες που παρέχει ο ΟΤΕ στα πλαίσια των υποχρεώσεών του για υποβολή στοιχείων κόστους.

(ii) Καθορισμός των παραμέτρων του ανώτατου ορίου τιμής

Η ΕΕΤΤ προτείνει να τεθούν τα ανώτατα όρια τιμών στο επίπεδο $CPI - X$, όπου CPI καθορίζει τον δείκτη τιμών του καταναλωτή (Consumer Price Index) και X είναι ο παράγοντας που αντικατοπτρίζει αναμενόμενες ετήσιες βελτιώσεις αποτελεσματικότητας στην παροχή του συγκεκριμένου τύπου κλήσης που καλύπτεται από το ανώτατο όριο τιμής⁵⁵ και δύναται επίσης να περιλαμβάνει άλλους παράγοντες όπως η ανάγκη για περαιτέρω στάθμιση τιμών.

---

⁵⁵ Στη θεωρία, το X πρέπει να αντικατοπτρίζει τη διαφορά σε βελτιώσεις παραγωγικότητας της ρυθμιζόμενης επιχείρησης και στη βιομηχανία γενικώς.

Ο παράγοντας X προτείνεται να είναι σταθερός για όλη τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής του ανώτατου ορίου τιμής και να ισούται με το μηδέν.

Το CPI θα αναθεωρείται μια φορά το χρόνο και σε σύντομο χρονικό διάστημα αφότου το ετήσιο CPI για το προηγούμενο έτος γίνει διαθέσιμο και θα προσδιορίζει το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο μεταβολής των τιμών των υπηρεσιών.

Η EETT προτείνει επίσης να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να κοινοποιεί στην EETT προς έγκριση τις όποιες τιμολογιακές αλλαγές, είτε αυτές αφορούν μεταβολές στη λιανική τιμή είτε μεταβολές σε τέλη παρακράτησης, ένα εύλογο διάστημα προτού αυτές τεθούν σε εφαρμογή, προκειμένου ο ΟΤΕ να συμμορφωθεί και με τις υποχρεώσεις διαφάνειας που του έχουν επιβληθεί, και να επιδείξει ότι οι τιμολογιακές αλλαγές τελούν σε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ανώτατου ορίου τιμής.

A2) Υποβολή στοιχείων κόστους για τις υπηρεσίες λιανικών κλήσεων

Ο ΟΤΕ επί του παρόντος έχει υποχρέωση κοστοστρέφειας για τις αστικές και υπεραστικές λιανικές κλήσεις. Έχει επίσης υποχρέωση κοστοστρέφειας για το τέλος παρακράτησης για τις κλήσεις από σταθερό προς κινητό, για το τέλος παρακράτησης για τις κλήσεις προς μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς, και για το τέλος παρακράτησης για τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς. Το κοστολογικό σύστημα του ΟΤΕ ελέγχεται σε ετήσια βάση προκειμένου να εκτιμηθεί η συμμόρφωσή του με τις εγκεκριμένες από την EETT μεθοδολογίες και προκειμένου να εγκριθούν οι κοστοστρεφείς τιμές των ρυθμιζόμενων υπηρεσιών. Η μεθοδολογία που έχει εγκρίνει η EETT είναι αυτή του Πλήρως Κατανεμημένου Κόστους (μοντέλο Fully Distributed Cost - FDC) το οποίο χρησιμοποιεί ως βάση το τρέχον κόστος (ΠΚΚ–TK). Η υποχρέωση κοστοστρέφειας για τις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας επιβάλλεται συνεπώς με έναν λιγότερο περιοριστικό τρόπο από ότι η κοστοστρέφεια σε υπηρεσίες χονδρικής όπου έχει επιβληθεί η κοστολόγηση επί τη βάσει του Μέσου Μακροπρόθεσμου Επαυξητικού Κόστους με βάση το Τρέχον Κόστος (MMEK-TK) (Long Run Average Incremental Cost Current Cost Accounting - LRAIC/CCA).

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υφιστάμενες υποχρεώσεις του ΟΤΕ να περιλαμβάνει στο κοστολογικό σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ τα λιανικά προϊόντα κλήσεων (τέλη λιανικών κλήσεων και τέλη παρακράτησης ανάλογα με το που τερματίζει η κλήση) όπως αναφέρθηκαν αμέσως παραπάνω, πρέπει να διατηρηθούν και ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει στην ΕΕΤΤ ετησίως (ένα μήνα μετά την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων του από τη γενική συνέλευση) όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον προσδιορισμό του κόστους των ακόλουθων προϊόντων:

- Αστικές κλήσεις προς συνδρομητές του ΟΤΕ
- Τέλος παρακράτησης για αστικές κλήσεις προς συνδρομητές εναλλακτικών παρόχων
- Υπεραστικές κλήσεις προς συνδρομητές του ΟΤΕ
- Τέλος παρακράτησης για υπεραστικές κλήσεις προς συνδρομητές εναλλακτικών παρόχων
- Τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό σε κινητό,
- Κλήσεις dial-up προς το Internet (συμπεριλαμβανομένου του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) όταν ο ISP φιλοξενείται/διασυνδέεται στο δίκτυο του ΟΤΕ
- Τέλος παρακράτησης για κλήσεις dial-up προς το Internet όταν ο ISP φιλοξενείται/διασυνδέεται στο δίκτυο εναλλακτικού παρόχου
- Τέλος παρακράτησης για κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών όταν αυτοί φιλοξενούνται/διασυνδέονται στο δίκτυο εναλλακτικού παρόχου

Η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα έχει ευρύτερο αποτέλεσμα (από ότι τα ανώτατα όρια τιμής), καθότι θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει να αποφευχθεί ο περιορισμός της εισόδου ανταγωνιστών στην αγορά δια της εφαρμογής αδικαιολόγητα χαμηλών τιμών ή δια της εφαρμογής συμπίεσης περιθωρίου. Η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα παραμένει απαραίτητο συμπληρωματικό στοιχείο του ανώτατου ορίου τιμής. Ενώ το ανώτατο όριο τιμής βοηθά να αποφευχθεί η υπερβολική τιμολόγηση, η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα διασφαλίζει ότι οι τιμές δεν είναι ούτε ληστρικές ούτε ικανές να οδηγήσουν σε συμπίεση περιθωρίου.

A3. Κοστολόγηση

Το Άρθρο 17(4) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία, προβλέπει ότι οι ΕΡΑ θα διασφαλίζουν ότι στις περιπτώσεις εκείνες όπου μια επιχείρηση υπόκειται σε ρύθμιση των λιανικών της τιμολογίων ή σε άλλους σχετικούς ελέγχους τιμών, θα εφαρμόζονται τα κατάλληλα κοστολογικά συστήματα. Οι ΕΡΑ δύνανται να ορίζουν τον τύπο και την μεθοδολογία κοστολόγησης που θα εφαρμοσθεί. Η συμμόρφωση με το σύστημα κοστολόγησης θα διασφαλίζεται από ανεξάρτητο εξειδικευμένο φορέα. Οι ΕΡΑ θα διασφαλίζουν ότι δημοσιεύεται ετησίως δήλωση αναφορικά με τη συμμόρφωση.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι στην περίπτωση που απαιτείται να υποβληθούν στοιχεία κόστους των υπό εξέταση προϊόντων, είναι απαραίτητο όπως η επιχείρηση με ΣΙΑ έχει κοστολογικά συστήματα τα οποία προσεγγίζουν, προσδιορίζουν, εκτιμούν και κατανέμουν τα σχετικά κόστη στις υπηρεσίες και προϊόντα σύμφωνα με τα συμφωνηθείσες αρχές κοστολόγησης. Από αυτή την άποψη, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι αναφορικά με τις λιανικές αγορές κλήσεων φωνητικής τηλεφωνίας, η υφιστάμενη προσέγγιση που βασίζεται στο FDC-CC είναι κατάλληλη και πρέπει να διατηρηθεί.

B. Λογιστικός Διαχωρισμός

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση κοστολόγησης για τα προϊόντα κλήσεων φωνητικής τηλεφωνίας (λιανικής) πρέπει να συμπληρώνεται με την υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού.

Κατά την επιλογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ πρέπει να διασφαλίσει ότι οι επιλεγόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις βασίζονται στη φύση του προσδιορισθέντος προβλήματος, ότι είναι εύλογες και αναλογικές και βοηθούν στην προώθηση του ανταγωνισμού ώστε να εδραιωθεί κάποια στιγμή αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην αγορά, και ότι συμβάλουν στα οφέλη του καταναλωτή. Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού είναι σχεδιασμένη ώστε να παρέχονται στοιχεία από τον ΟΤΕ που να βοηθούν στο να εκτιμηθεί εάν υπάρχει ή όχι συμπύεση περιθωρίου και η ΕΕΤΤ θεωρεί συνεπώς ότι η επιβολή της εν λόγω υποχρέωσης στον ΟΤΕ είναι δικαιολογημένη και βασίζεται στη φύση του προσδιορισθέντος προβλήματος της αγοράς.

Ο σκοπός της επιβολής της υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού είναι επίσης να παρέχεται ένα υψηλότερο επίπεδο λεπτομέρειας σε σχέση με τις πληροφορίες που άλλως θα προέκυπταν μόνο από τις υποχρεωτικές από τον νόμο οικονομικές καταστάσεις του ΟΤΕ, να παρατηρείται στενά η συμπεριφορά του ΟΤΕ ως προς την παροχή κλήσεων φωνητικής τηλεφωνίας (λιανικής) σαν αυτή να συνιστούσε μια ξεχωριστή επιχειρηματική πράξη από μόνη της, καθώς επίσης και να προλαμβάνεται πιθανή μη δίκαιη σταυροειδής επιδότηση.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι θα πρέπει να καταρτίζονται και να δημοσιεύονται οι ακόλουθες χρηματοοικονομικές πληροφορίες ενιαία για τις αστικές και εθνικές κλήσεις (με την επιφύλαξη της αρχής του επιχειρηματικού απορρήτου και άλλων γενικών νομικών υποχρεώσεων):⁵⁶

- Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως
- Κατάσταση απασχολούμενου κεφαλαίου (λεπτομερής μέθοδος υπολογισμού και τιμές των χρησιμοποιούμενων παραμέτρων)
- Ενοποίηση λογαριασμών και συμφωνία με προβλεπόμενους από το νόμο λογαριασμούς ή άλλες πηγές πληροφοριών κοστολόγησης
- Περιγραφή της μεθόδου κοστολόγησης, με αναφορά της βάσης και των προτύπων κόστους, των μεθόδων κατανομής και αποτίμησης, της αναγνώρισης και χειρισμού έμμεσου κόστους
- Παρατηρήσεις σχετικές με τη μη διακριτική μεταχείριση (λεπτομερή τέλη μεταφοράς προκειμένου να δικαιολογείται η συμμόρφωση με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης)
- Έκθεση λογιστικού ελέγχου
- Περιγραφή των πολιτικών λογιστικής και ρυθμιστικώς προβλεπόμενων λογιστικών αρχών και

---

⁵⁶ Παράρτημα της Σύστασης της Επιτροπής της 19^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 για το λογιστικό διαχωρισμό και τα συστήματα κοστολόγησης σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, (OJ L 266/64 of 11.10.2005).

- Δήλωση συμμόρφωσης προς τους κανόνες του Ευρωπαϊκού και Εθνικού δικαίου.⁵⁷

Ωστόσο η EETT, προτού λάβει την απόφασή της για τον ακριβή βαθμό του κάθετου και οριζόντιου λογιστικού διαχωρισμού που προτίθεται να επιβάλει στον ΟΤΕ, προτείνει να διαβουλευθεί περαιτέρω τις μεθοδολογίες λογιστικού διαχωρισμού. Για το ενδιάμεσο διάστημα και ωσότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες διαβούλευσης, η EETT θα απαιτεί από τον ΟΤΕ τη συμμόρφωση με τις ισχύουσες υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού σύμφωνα με τις Αποφάσεις της EETT ΑΠ. 211/3/2001 (ΦΕΚ Β/466/2001) και ΑΠ. EETT 304/34/2004.

Γ. Μη Διακριτική Μεταχείριση

Υπάρχει κίνδυνος, ο πάροχος με ΣΙΑ να χρησιμοποιήσει την αγοραστική του δύναμη προκειμένου να προβεί σε διακριτική μεταχείριση που βλάπτει τον ανταγωνισμό. Το Άρθρο 17(2) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία δίνει την ευχέρεια στην EETT να απαιτεί από τον πάροχο με ΣΙΑ να μην δείχνει αδικαιολόγητη προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες, παρέχοντάς τους επί παραδείγματι εκπτώσεις όταν υπάρχει ρίσκο να μεταπηδήσουν σε κάποιον ανταγωνιστή, και ως εκ τούτου να βλάπτει τον ανταγωνισμό.

Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης εμποδίζει τους παρόχους να εκμεταλλευθούν την αγοραστική τους δύναμη χρεώνοντας υψηλές τιμές για

---

⁵⁷ Η Σύσταση της Επιτροπής, προβλέπει ότι η ετήσια δήλωση συμμόρφωσης πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:
- τα συμπεράσματα του ορκωτού ελεγκτή;

-όλες τις ασυμφωνίες που διαπιστώθηκαν;

- συστάσεις εκ μέρους του ορκωτού ελεγκτή (με περιγραφή των αντίστοιχων συνεπειών);

- πλήρης περιγραφή της μεθόδου επαλήθευσης που ακολουθήθηκε και

- ορισμένα συγκεντρωτικά χρηματοοικονομικά και λογιστικά δεδομένα (όπως για παράδειγμα προσαρμογές εκτίμησης τρέχοντος κόστους, βασικές παραδοχές των μεθόδων κατανομής, επίπεδο κατανεμόμενου κόστους και βαθμός διακριτότητας του μοντέλου).

Η δημοσίευση της δήλωσης συμμόρφωσης και των αποτελεσμάτων του λογιστικού ελέγχου πρέπει να υποβάλλεται σε μορφή εύκολα προσβάσιμη από τα ενδιαφερόμενα μέρη, εντύπως ή ηλεκτρονικά, ή να δημοσιεύονται στο δικτυακό τόπο του φορέα εκμετάλλευσης ή τον δικτυακό τόπο της EETT.

υπηρεσίες που δεν είναι ανταγωνιστικές και χαμηλές τιμές για τις ανταγωνιστικές υπηρεσίες. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να διασφαλισθεί ότι ο ΟΤΕ συμμορφώνεται με την υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης.

Περαιτέρω, η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης απαγορεύει στον πάροχο με ΣΙΑ να εφαρμόζει ανόμοιους όρους σε όμοιες περιστάσεις ή να εφαρμόζει όμοιους όρους σε ανόμοιες περιπτώσεις. Κάτι τέτοιο δε σημαίνει βέβαια ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν δύναται να παρέχει διαφορετικούς όρους και προϋποθέσεις σε διαφορετικές ομάδες πελατών, αλλά ότι οι όποιες διαφορές πρέπει να δικαιολογούνται αντικειμενικά. Στο επίπεδο λιανικής, βασική αιτιολογία διαφοροποιήσεων αποτελούν οι διαφορές κόστους.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά των σταθερών λιανικών κλήσεων υποδεικνύει ότι το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί από μόνο του να αντιμετωπίσει αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές. Επιπλέον, τα μέτρα που έχουν υιοθετηθεί στο επίπεδο χονδρικής δύνανται να μην επαρκούν για να εμποδιστεί η αδικαιολόγητη διακριτική μεταχείριση στο επίπεδο λιανικής καθότι η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης στη χονδρική εφαρμόζεται γενικώς στη χονδρική σχέση.

Η ΕΕΤΤ προτείνει συνεπώς να εφαρμόσει μια υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλους τους τύπους λιανικών κλήσεων του ΟΤΕ. Σύμφωνα με την ως άνω υποχρέωση θα απαγορεύεται στον ΟΤΕ να κάνει διακρίσεις ανάμεσα στους πελάτες του κατά την παροχή υπηρεσιών λιανικών κλήσεων. Η ΕΕΤΤ προτείνει όπως η απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης εφαρμοσθεί σε όλες τις διαφορές που δύνανται να έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση του ανταγωνισμού. Η εν λόγω αρχή θα εφαρμόζεται επί μιας μακροπρόθεσμης βάσης.

Δ. Διαφάνεια: Κοινοποίηση και δημοσίευση των όρων και προϋποθέσεων

Το Άρθρο 21 της Οδηγίας για την Καθολική υπηρεσία, καθορίζει (για όλους τους παρόχους) τις πληροφορίες εκείνες που πρέπει να διατίθενται στους πελάτες. Αναφέρει ότι αποτελεί ρόλο της ΕΕΤΤ να διασφαλίζει ότι οι τελικοί χρήστες έχουν στη διάθεσή τους διαφανείς και ενημερωμένες πληροφορίες για τις εφαρμοστέες τιμές και τιμολόγια. Σύμφωνα με το Άρθρο 21(2) η ΕΕΤΤ δύναται να καθορίζει τις

πληροφορίες που θα δημοσιεύονται για τα τιμολόγια αναφορικά με την πρόσβαση, τα τέλη χρήσης, τις εκπτώσεις και τα ειδικά τιμολογιακά σχήματα.

Προκειμένου να διασφαλίσει τη διαφάνεια, η EETT θεωρεί απαραίτητο οι πάροχοι υπηρεσιών να λειτουργούν επί τη βάσει συγκεκριμένων αρχών ως προς την παρουσίαση των τιμολογιακών τους πληροφοριών. Οι τιμολογιακές πληροφορίες θα πρέπει να είναι ακριβείς, κατανοητές και προσβάσιμες στους τελικούς χρήστες των δημόσιων διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών. Οι πάροχοι υπηρεσιών θα παρέχουν τιμολογιακές πληροφορίες κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος του καταναλωτή και θα παρέχουν μια άμεση σύνδεση στο δικτυακό τους τόπου για τις τιμολογιακές τους πληροφορίες.

Επί του παρόντος, οι πάροχοι με ΣΙΑ υπόκεινται σε υποχρεώσεις προηγούμενης κοινοποίησης αναφορικά με τις λιανικές τους τιμές. Υποχρεούνται να δημοσιεύουν σε τρεις εφημερίδες (δύο πολιτικές και μια οικονομική) να κοινοποιούν στην EETT τις τιμές τους, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών προσφορών και όρων και προϋποθέσεων, 10 ημέρες πριν από την εφαρμογή τους (εκτός και εάν οι νέες τιμές αφορούν μόνο μειώσεις προηγούμενων τιμών όπου και εφαρμόζονται άμεσα).

Όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών/πρόσβασης φωνητικής τηλεφωνίας, υπόκεινται σε γενικές υποχρεώσεις δημοσίευσης λχ υποχρεούνται να δημοσιεύουν τιμές στα σημεία των λιανικών τους πωλήσεων και στο δικτυακό τους τόπο.

Στην παρούσα διαβούλευση αναφορικά με τις αγορές λιανικών κλήσεων, η EETT εξετάζει εάν απαιτείται να επιβληθούν επιπρόσθετες υποχρεώσεις στους παρόχους με ΣΙΑ. Προηγούμενη δημοσίευση τιμών, όρων και προϋποθέσεων επωφελεί τους καταναλωτές και βοηθά τους ανταγωνιστές να διαπιστώσουν αντι-ανταγωνιστικές συμπεριφορές. Υπάρχει ωστόσο το ρίσκο ότι η προηγούμενη κοινοποίηση από τον πάροχο με ΣΙΑ να βοηθήσει άλλους παρόχους να ακολουθήσουν τις τιμολογιακές αλλαγές και να μειωθεί ως εκ τούτου η εισαγωγή από αυτούς επιθετικών ή καινοτόμων τιμών στην αγορά. Η EETT θεωρεί ότι η παρούσα υποχρέωση κοινοποίησης και προηγούμενης δημοσίευσης συνεχίζει να είναι κατάλληλη. Επιπλέον απαιτείται από τον ΟΤΕ κάθε φορά που επιθυμεί να μειώσει τις τιμές των υπηρεσιών του ή να εφαρμόσει κάποιο εκπτώτικό πακέτο ή

προσφορά, να κοινοποιεί στην ΕΕΤΤ την πρόταση του, συνοδευόμενη με όλα τα απαραίτητα στοιχεία. Ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι η πρόταση του δεν προκαλεί επιθετική τιμολόγηση, συμπίεση περιθωρίου ή οποιοδήποτε άλλο περιορισμό του ανταγωνισμού. Η ΕΕΤΤ, μετά από έλεγχο, δύναται να εγκρίνει, να εγκρίνει υπό όρους/ τροποποιήσεις ή να απορρίψει την πρόταση του ΟΤΕ. Σε κάθε περίπτωση έγκρισης εκπαιδευτικού πακέτου ή προσφοράς, η δυνατότητα εφαρμογής του θα συνοδεύεται με την υποχρέωση του ΟΤΕ να παρέχει στην ΕΕΤΤ απολογιστικά στοιχεία προκειμένου να ελέγχεται η συμμόρφωση του με τους κανόνες του ανταγωνισμού. Ο ΟΤΕ δεν προβαίνει σε οποιαδήποτε ανακοίνωση της πρότασης του πριν την έγκριση της ΕΕΤΤ. Τα εγκριθέντα εκπαιδευτικά πακέτα ή προσφορές ή η εγκριθείσα μείωση τιμής δύνανται να εφαρμοστούν από την επομένη της δημοσίευσής τους.

Ε. Αλληλένδετη πώληση προϊόντων στη λιανική / Σύζευξη

Κατά την εκτίμηση των προβλημάτων ανταγωνισμού στη λιανική αγορά κλήσεων, η ΕΕΤΤ επισήμανε ότι η σύζευξη (bundling) προϊόντων λιανικής όπως λχ η σύζευξη πρόσβασης και κλήσεων, δύναται να παρεμποδίσει τον ανταγωνισμό, κυρίως δια της επέκτασης της αγοραστικής ισχύος σε γειτονικές αγορές και τον περιορισμό της ελευθερίας προσδιορισμού τιμών.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι προκειμένου να αντιμετωπισθεί κάτι τέτοιο πρέπει να επιβληθεί μια υποχρέωση αδεσμοποίησης. Ο κύριος στόχος της υποχρέωσης αδεσμοποίησης είναι να προληφθεί η δημιουργία φραγμών εισόδου στην αγορά που άλλως θα επέρχεται δια της οριζόντιας επέκτασης της αγοραστικής ισχύος και η οποία (οριζόντια επέκταση αγοραστικής ισχύος) θα περιόριζε τον ανταγωνισμό με αρνητικές συνέπειες στους καταναλωτές. Παρότι, η σύζευξη προϊόντων δύναται να οδηγεί σε οικονομίες κλίμακας και σκοπού με αποτέλεσμα να υπάρχει εξοικονόμηση για τους τελικούς καταναλωτές, δύναται επίσης εκ της φύσης της να οδηγήσει σε έλλειψη διαφάνειας καθότι δύο ή περισσότερα προϊόντα πωλούνται ως ενιαίο πακέτο.

Ως εκ τούτου, οι απαιτήσεις για προηγούμενη δημοσίευση και κοινοποίηση που αναφέρθηκαν ανωτέρω και οι γενικές υποχρεώσεις διαφάνειας που

επιβάλλονται στους τους παρόχους σύμφωνα με το Άρθρο 21 της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία θα ισχύουν και για τις περιπτώσεις σύζευξης προϊόντων (bundling) και θα περιορίσουν την έκταση στην οποία η σύζευξη (bundling) δύναται να περιορίσει τη διαφάνεια στην αγορά.

Το Άρθρο 10(1) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία που εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις που έχουν καθορισθεί ως πάροχοι ορισμένων υπηρεσιών καθολικής υπηρεσίας (ο ΟΤΕ είναι επί του παρόντος ο πάροχος Καθολικής Υπηρεσίας) προβλέπει μεταξύ άλλων ότι μια ‘καθορισμένη επιχείρηση θα.....καθορίζει όρους και προϋποθέσεις για την παροχή τέτοιων επιπρόσθετων ευκολιών και υπηρεσιών ώστε ο συνδρομητής να μην είναι υποχρεωμένος να πληρώνει για ευκολίες ή υπηρεσίες που δεν είναι απαραίτητες ή δεν απαιτούνται για την υπηρεσία που αυτός θέλει’. Επιπλέον, ο ΟΤΕ θα συνεχίσει βάσει του Άρθρου 10(1) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία να διασφαλίζει ότι τα τιμολόγια για τις ευκολίες που είναι επιπρόσθετες για την παροχή σύνδεσης στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο είναι επαρκώς αδεσμοποιημένα έτσι ώστε οι χρήστες να μην υποχρεούνται να πληρώνουν για ευκολίες που δεν είναι απαραίτητες για την αιτούμενη υπηρεσία.

Η EETT προτείνει να επιβληθεί η υποχρέωση στον πάροχο με ΣΙΑ που να του επιβάλλει να μην προβαίνει σε αδικαιολόγητη ζεύξη προϊόντων. Η EETT θα θεωρεί ως μη εύλογη την σύζευξη προϊόντων ή υπηρεσιών που δεν επιτρέπει στον καταναλωτή να αγοράσει μεμονωμένα ένα προϊόν/ υπηρεσία που επιθυμεί παρά μόνο μαζί με το δεσμοποιημένο προϊόν. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι η EETT αναμένει από τον πάροχο με ΣΙΑ να παρέχει κάθε τύπο κλήσης που αποτελεί μέρος ενός δεσμοποιημένου προϊόντος ως χωριστό προϊόν.

Οι υποχρεώσεις που σχετίζονται με το πρόβλημα της υπερβολικής τιμολόγησης και υποχρεώσεις που έχουν τεθεί ώστε να προληφθεί η παρεμπόδιση του ανταγωνισμού που προκαλείται από αδικαιολόγητα χαμηλές τιμές θα εφαρμόζονται και για τα δεσμοποιημένα προϊόντα με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζονται και για τα αδεσμοποίητα.

Η EETT προτείνει να επιβληθούν οι ως άνω αρχές σε όλες τις περιπτώσεις σύζευξης προϊόντων (bundling) είτε αυτές αφορούν σύζευξη μόνο στην παρούσα αγορά είτε αφορούν σύζευξη προϊόντων που εμπίπτουν στην παρούσα αγορά με

άλλα προϊόντα, ανεξαρτήτως του εάν προσδιορίζονται ή όχι ως υπηρεσίες/ προϊόντα ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Περίληψη Προτεινόμενων Υποχρεώσεων

Προκειμένου να αντιμετωπισθεί η έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού αναφορικά με την παροχή λιανικών κλήσεων, η ΕΕΤΤ προτείνει όπως επιβληθούν στον ΟΤΕ οι ακόλουθες υποχρεώσεις:

6. Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης για όλες τις κλήσεις.
7. Υποχρεώσεις Διαφάνειας, υπό τη μορφή παροχής πληροφοριών τιμολογίων (συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων) προς το κοινό και προς την ΕΕΤΤ. Στην περίπτωση πακέτων υπηρεσιών υποχρέωση για δημοσίευση των τιμών των επιμέρους στοιχείων που απαρτίζουν το πακέτο.
8. Στην περίπτωση οποιουδήποτε πακέτου υπηρεσιών, υποχρέωση προς τον πάροχο ΣΙΑ να επιτρέπει στους πελάτες του να προμηθεύονται ξεχωριστά (αδεσμοποίητα) οποιαδήποτε από τα στοιχεία του πακέτου υπηρεσιών.
9. Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού ενιαία για τις αστικές και εθνικές κλήσεις.
10. Έλεγχος τιμών λιανικής, υπό τη μορφή:
  - a. Ανώτατο όριο τιμής στη λιανική τιμή των αστικών, υπεραστικών και κλήσεων dial-up προς internet (συμπεριλαμβανόμενου ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) που τερματίζουν στο δίκτυο του ΟΤΕ και ανώτατο όριο τιμής στο τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό προς κινητό και στο τέλος παρακράτησης για αστικές, υπεραστικές και dial-up κλήσεις προς Internet που τερματίζουν στο δίκτυο εναλλακτικών παρόχων.
  - b. Υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους για τις υπηρεσίες των αστικών, υπεραστικών και dial-up κλήσεων προς Internet (συμπεριλαμβανόμενου ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) που τερματίζουν στο

δίκτυο του ΟΤΕ, για το τέλος παρακράτησης κλήσεων από σταθερό σε κινητό και για τα τέλη παρακράτησης για αστικές, υπεραστικές, dial-up προς Internet και κλήσεις προς άλλους παρόχους υπηρεσιών στην περίπτωση που οι κλήσεις τερματίζουν στο δίκτυο εναλλακτικών παρόχων.

- ε. Υποχρέωση κοστολόγησης βάσει του υπάρχοντος ΠΚΚ-ΤΚ (FDC-CCA) μοντέλου.

Πίνακας: Προτεινόμενες ‘ex ante’ ρυθμιστικές υποχρεώσεις

Τύπος κλήσης	Μη-Διακριτική Μεταχείριση	Διαφάνεια	Λογιστικός Διαχωρισμός	Ανώτατο όριο τιμής	Υποβολή στοιχείων κόστους	Κοστολόγηση
Αστικές κλήσεις	Ναι	Ναι	Ενιαία	Ναι	Ναι	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Υπεραστικές κλήσεις	Ναι	Ναι		Ναι	Ναι	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Κλήσεις Σταθερό προς Κινητό	Ναι	Ναι		Ναι	Ναι	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Κλήσεις Internet dial-up	Ναι	Ναι		Ναι	Ναι	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Κλήσεις σε Παρόχους υπηρεσιών	Ναι	Ναι		Όχι	Ναι (όταν οι πάροχοι φιλοξενούνται στο δίκτυο εναλλακτικού ή παρόχου)	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Διεθνείς κλήσεις	Ναι	Ναι	Όχι	Όχι	Όχι	Όχι

3. ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ, ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΕΣΗ

3.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

3.1.1. Στόχοι βάσει του Νέου Κανονιστικού Πλαισίου Επικοινωνιών

Το Άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο θέτει ως στόχους πολιτικής που διέπουν την δράση της ΕΕΤΤ κατά την άσκηση των καθηκόντων της στον τομέα παροχής δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών:

- την προώθηση του ανταγωνισμού
- τη συμβολή στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και,
- την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η παρούσα ανάλυση συνάδει με τους ανωτέρω στόχους, καθώς η ΕΕΤΤ επιδιώκει να προωθήσει τον ανταγωνισμό διασφαλίζοντας το μέγιστο όφελος για τους τελικούς χρήστες σε επίπεδο τιμής, επιλογών και ποιότητας.

3.1.2. Κανονιστικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το νέο κανονιστικό πλαίσιο για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και δικτύων⁵⁸, η ΕΕΤΤ καλείται να ορίσει σχετικές αγορές στον

---

⁵⁸ Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, το οποίο αποτελείται από την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“η Οδηγία Πλαίσιο”), Ε.Ε. 2002 L 108/33, και τέσσερις άλλες Οδηγίες (συλλογικά αναφέρονται ως οι “Ειδικές Οδηγίες”), που είναι οι εξής: Οδηγία 2002/20/ΕΚ του

τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ορισμού αγορών όπως αυτή τίθεται στην *Οδηγία Πλαίσιο*.⁵⁹ Επιπλέον, η ΕΕΤΤ καλείται να διεξάγει ανάλυση των σχετικών αγορών προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον υφίσταται ή όχι σε αυτές αποτελεσματικός ανταγωνισμός.⁶⁰ Εφόσον διαπιστώσει ότι η σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική (δηλαδή εφόσον μια ή περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά ('ΣΙΑ'), η ΕΕΤΤ οφείλει σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο να καθορίσει τις επιχειρήσεις με ΣΙΑ στην αγορά αυτή και να επιβάλει σε αυτές τις κατά περίπτωση ενδεδειγμένες ειδικές ρυθμιστικές υποχρεώσεις.⁶¹

Στην περίπτωση όπου διαπιστώνει ότι η σχετική αγορά είναι επαρκώς ανταγωνιστική, με βάση την Οδηγία Πλαίσιο η ΕΕΤΤ δεν επιβάλει νέες ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε κάποια επιχείρηση στην αγορά αυτή, ενώ σε περίπτωση που έχει επιβάλει στο παρελθόν ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις στη σχετική αυτή αγορά, αίρει αυτές.⁶²

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την Αδειοδότηση των δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“η *Οδηγία για την Αδειοδότηση*”), ΕΕ 2002 L 108/21, Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (“η *Οδηγία για την Πρόσβαση* ”), ΕΕ 2002 L 108/7, Οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“η *Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία* ”), ΕΕ 2002 L 108/51, και η Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“η *Οδηγία για την Ιδιωτική Ζωή και τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες* ”), ΕΕ 2002 L 201/37. Τέσσερις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τέθηκαν σε ισχύ στις 24 Απριλίου του 2002. Το τελευταίο τμήμα του Ευρωπαϊκού Κανονιστικού πακέτου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, η Οδηγία για την Προστασία της Ιδιωτικής Ζωής στις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, ετέθη σε ισχύ την 31η Ιουλίου 2002.

⁵⁹ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

⁶⁰ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16.

⁶¹ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16(4).

⁶² Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16(3).

Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η διαδικασία ανάλυσης της αγοράς σύμφωνα με το Άρθρο 16 πρέπει να ακολουθεί χρονικά τον ορισμό της σχετικής αγοράς, ο οποίος λαμβάνει χώρα το συντομότερο δυνατό μετά την υιοθέτηση, ή τη μεταγενέστερη αναθεώρηση της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Σχετικές Αγορές.⁶³ Κατά τον ορισμό των σχετικών αγορών και τη διεξαγωγή της ανάλυσης του ανταγωνισμού επί αυτών, η EETT καλείται να λάβει υπόψη στο μέγιστο δυνατό βαθμό τη Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές καθώς και τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.⁶⁴

3.1.3. Η Διαδικασία της EETT

Για τις ανάγκες της διαδικασίας ορισμού και ανάλυσης αγορών, η EETT χρησιμοποίησε στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων χρηστών και παρόχων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η EETT πραγματοποιεί τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς σύμφωνα με το Νόμο 3431/2006 ‘Περί Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Άλλες Διατάξεις’ [ΦΕΚ 13 /03.02.2006] (ο «Νόμος») που αποτελεί το νέο Ελληνικό Νόμο για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες που τέθηκε σε ισχύ την 3^η Φεβρουαρίου, 2006⁶⁵. Ο Νόμος μεταφέρει στην Ελληνική νομοθεσία τη δέσμη Οδηγιών της ΕΕ του 2002 (Οδηγίες 2002/19/ΕΚ, 2002/20/ΕΚ, 2002/21/ΕΚ, 2002/22/ΕΚ και 2002/77/ΕΚ).

Το Άρθρο 12 παρ.1 (α) του Νόμου παρέχει στην EETT τη γενική αρμοδιότητα σχετικά με την ανάλυση αγορών (συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των σχετικών αγορών προϊόντων/υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της

---

⁶³ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

⁶⁴ Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ανάλυση της Αγοράς και την Εκτίμηση Σημαντικής Ισχύος, ΕΕ 2002 C 165/3,

⁶⁵ Για τη διεξαγωγή του ορισμού και της ανάλυσης αγορών, η EETT έχει συλλέξει επίσης στοιχεία δυνάμει του προϊσχύοντος Νόμου Τηλεπικοινωνιών (Νόμος 2867/2000 ‘Οργάνωση και Λειτουργία των Τηλεπικοινωνιών και Λοιπές Διατάξεις’ [ΦΕΚ273/19.12.2000, Τεύχος Α]), (άρθρα, 3 παρ. 14, 15 και 19).

ανάλυσης της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού, καθώς και τον Ορισμό των Παρόχων με ΣΙΑ και την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων σε μια ορισμένη σχετική αγορά), σύμφωνα με τις διατάξεις του.

Το Άρθρο 12 παρ.1 (ι) και (ιβ) παρέχει στην ΕΕΤΤ την αρμοδιότητα να διενεργεί δημόσιες διαβουλεύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ και την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο.

Το Άρθρο 12 παρ.1 (ιστ) σε συνδυασμό με το άρθρο 64 παρ.1 παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων, τόσο για τους σκοπούς ex ante ρύθμισης του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όσο και για ex post έρευνα και εφαρμογή. Ειδικότερα, το άρθρο 64 παρ.1 του Νόμου επιβάλλει σε όλες τις επιχειρήσεις που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών υπό καθεστώς Γενικής Άδειας να παρέχουν όλες τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που απαιτούνται προκειμένου η ΕΕΤΤ να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις ή τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τη νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων (άρθρο 64 παρ.1, εδ.(στ)) όλων των πληροφοριών που απαιτούνται για την ανάλυση αγοράς και τον προσδιορισμό των επιχειρήσεων με ΣΙΑ. Σύμφωνα με το άρθρο 64 παρ.4 του Νόμου, οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες άμεσα κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και το βαθμό λεπτομέρειας που καθορίζει η ΕΕΤΤ και εφόσον δεν ορίζεται άλλη προθεσμία, εντός είκοσι (20) εργασίμων ημερών από το αίτημα. Ο Νόμος ορίζει ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα πέντε (5) εργασίμων ημερών για την παροχή πληροφοριών.

Επίσης, σύμφωνα με το Άρθρο 12 παρ.1(στ) του Νόμου, οι αρμοδιότητες σχετικά με το δίκαιο του Ανταγωνισμού όσον αφορά τον τομέα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών ανήκει στην ΕΕΤΤ και όχι στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της σχετικά με το δίκαιο του ανταγωνισμού, το άρθρο 14 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή

στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του Νόμου 703/1977, συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας ελέγχου βιβλίων και άλλων εγγράφων των τηλεπικοινωνιακών παρόχων και της έρευνας των στα γραφεία και λοιπές εγκαταστάσεις τους.

3.1.4. Δημόσια Διαβούλευση

Όλες οι παρατηρήσεις επί της Διαβούλευσης αυτής είναι ευπρόσδεκτες. Ωστόσο, θα διευκόλυνε το έργο της EETT που συνίσταται στην ανάλυση των απαντήσεων, εάν οι παρατηρήσεις υποβάλλονται με παραπομπή στον αριθμό της σχετικής ερώτησης του παρόντος εγγράφου στην ενότητα «Ερωτήσεις Διαβούλευσης». Η παρούσα διαβούλευση εκκινεί στις **27/07/2006** έως τις **28/08/2006 και ώρα 10:00 π.μ.** Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους εγγράφως και επώνυμα στη διεύθυνση της EETT (Λεωφ. Κηφισίας 60, 15125 – Μαρούσι Αθήνα) καθώς και ηλεκτρονικά (σε επεξεργάσιμη μορφή) στη διεύθυνση market.analysis@eett.gr, μέχρι τις **28/08/2006 και ώρα 10:00 π.μ.**

Η EETT εκτιμά ότι πολλά από τα ζητήματα που τίθενται στο παρόν έγγραφο πιθανόν να απαιτούν από κάποιους την παροχή εμπιστευτικών πληροφοριών προς υποστήριξη των παρατηρήσεών τους. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να προσδιορίζουν σαφώς το τμήμα των απαντήσεων που είναι εμπιστευτικό, και εάν είναι εφικτό, να το παρέχουν σε χωριστό παράρτημα της απάντησής τους. Η EETT θα διαχειριστεί τις πληροφορίες αυτές ως αυστηρά εμπιστευτικές. Σημειώνεται ότι οποιεσδήποτε απαντήσεις πέραν της καταληκτικής ημερομηνίας ή/και τροποποιήσεις απαντήσεων στη δημόσια διαβούλευση δεν θα γίνονται δεκτές.

3.1.5. Δομή του Κειμένου της Διαβούλευσης

Η Ενότητα 2 της παρούσας διαβούλευσης παρουσιάζει το μεθοδολογικό πλαίσιο του ορισμού των σχετικών αγορών δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, και ορίζει το πεδίο της εξέτασης. Στη συνέχεια παρουσιάζει τα αρχικά συμπεράσματα της EETT σχετικά με τον ορισμό

των αγορών δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών τηλεφωνίας που παρέχονται σε σταθερή θέση

Η Ενότητα 3 της παρούσας Διαβούλευσης αποτελείται από την ανάλυση των σχετικών αγορών προϊόντων δημόσιων υπηρεσιών τηλεφωνίας που παρέχονται σε σταθερή θέση.

Η Ενότητα 4 παρουσιάζει την αξιολόγηση της ΕΕΤΤ σχετικά με τις κατάλληλες υποχρεώσεις που θα πρέπει να επιβληθούν σε επιχειρήσεις που έχουν οριστεί ότι έχουν ΣΙΑ (βλ. Ενότητα 4).

Η Ενότητα 5 του κειμένου της Διαβούλευσης παρουσιάζει τις ερωτήσεις της Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό αγοράς, την ανάλυση αγοράς και τις κανονιστικές υποχρεώσεις που προτείνονται στις Ενότητες 2, 3 και 4 της παρούσας Διαβούλευσης.

3.2.Ορισμός Σχετικής Αγοράς

3.2.1. Πλαίσιο

Η ΕΕΤΤ καλείται, σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ορισμού αγορών όπως αυτή τίθεται στην Οδηγία Πλαίσιο. Η υποχρέωση αυτή αφορά τόσο τις σχετικές αγορές που προσδιορίζονται στη Σύσταση όσο και τυχόν πρόσθετες σχετικές αγορές που δύναται να ορίσει η ΕΕΤΤ. Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ διεξάγει τον ορισμό αγορών σύμφωνα με τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού λαμβάνοντας ιδιαίτερως υπόψη τη Σύσταση, καθώς και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.⁶⁶

Η διαδικασία ορισμού αγορών στοχεύει στο να προσδιορίσει με συστηματικό τρόπο τις ανταγωνιστικές πιέσεις που υφίστανται οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών για την αποτελεσματική ανάλυση της αγοράς. Μια σχετική αγορά προϊόντων αποτελείται από το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα κατά την αντίληψη των καταναλωτών, όχι μόνο από την άποψη των αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους, της τιμής ή της επιδιωκόμενης χρήσης τους, αλλά και τις συνθήκες ανταγωνισμού ή/ και τη διάρθρωση της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά.⁶⁷

Ο ορισμός της σχετικής αγοράς προσδιορίζει τους περιορισμούς στην πρακτική καθορισμού τιμών των παρόχων που προκύπτουν από τη δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς. Για το σκοπό ορισμού της σχετικής αγοράς, η ΕΕΤΤ λαμβάνει υπόψη μια σειρά μεθοδολογιών κατά την

---

⁶⁶ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

⁶⁷ Βλ., παραδείγματος χάριν, Υπόθεση *Michelin v. Commission* [1983] ECR 3461, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό σχετικών αγορών για τους σκοπούς του Κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού (“Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον Ορισμό Αγορών”), ΕΕ 1997 C 372/3, και τις *Κατευθυντήριες Γραμμές*.

αξιολόγηση της υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς, συμπεριλαμβανομένου του τεστ SSNIP όπου είναι πρακτικά δυνατό να εφαρμοσθεί.⁶⁸ Με βάση το εν λόγω τεστ, μια συγκεκριμένη υπηρεσία ή ένα σύνολο υπηρεσιών συνιστά χωριστή σχετική αγορά εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος μπορούσε να επιβάλει μια μικρή αλλά ουσιώδη (έως και 10%), μη προσωρινή αύξηση τιμής πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο, χωρίς να μειωθούν οι πωλήσεις, με συνέπεια η αύξηση της τιμής να αποδειχτεί ότι είναι κερδοφόρος.⁶⁹ Ο ορισμός της σχετικής αγοράς εξετάζει την πιθανή ανταγωνιστική ανταπόκριση μιας ομάδας (μη οριακού αριθμού) πελατών, δηλαδή όχι απαραίτητα της πλειοψηφίας των πελατών.⁷⁰

Μια σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι σχετικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και προμήθεια των σχετικών προϊόντων ή/και υπηρεσιών, στην οποία οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και διακριτές από γειτονικές περιοχές, όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ουσιαστικά διαφορετικές.

3.2.2. Πεδίο Εξέτασης

Η Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές εξετάζει τη σχέση μεταξύ χρήσης πρόσβασης και κλήσεων, σημειώνοντας ότι, ενώ συνήθως παρέχονται ως ένα πακέτο, ορισμένοι τελικοί χρήστες επιλέγουν εναλλακτικούς παρόχους για την παροχή κλήσεων. Κατά συνέπεια, ένας πάροχος που θα επιχειρούσε να αυξήσει την τιμή των εξερχόμενων κλήσεων άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου θα αντιμετώπιζε την βέβαιη πιθανότητα οι τελικοί χρήστες να μεταπηδούσαν μεταξύ των εναλλακτικών παρόχων. Η χρήση κωδικών επιλογής (Carrier Selection (CS)) και προεπιλογής φορέα (Carrier PreSelection (CPS)) διευκολύνει την παροχή υπηρεσιών από εναλλακτικούς παρόχους. Επίσης, ενώ οι πάροχοι πρόσβασης

---

⁶⁸ Βλέπε την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον Ορισμό Αγορών και τις Κατευθυντήριες Γραμμές .

⁶⁹ Βλέπε την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον Ορισμό Αγορών και τις Κατευθυντήριες Γραμμές .

⁷⁰ Βλέπε, παραδείγματος χάρι, Υπόθεση, *Hoffman-La Roche & Co. A. G. v. Commission* [1979] ECR 461 and *Ahmed Saeed Flugreisen v. Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs* [1989] ECR 803.

ανταγωνίζονται στην παροχή κλήσεων, δεν φαίνεται ότι οι πάροχοι που παρέχουν κλήσεις μέσω του CPS/CS θα εισέρχονταν συστηματικά στην αγορά πρόσβασης συνεπεία μιας μικρής αλλά σημαντικής μη παροδικής αύξησης της τιμής της πρόσβασης.

Στη συνέχεια, η Σύσταση συμπεραίνει ότι οι αστικές/τοπικές ⁷¹, εθνικές⁷² και διεθνείς κλήσεις δεν υποκαθίστανται μεταξύ τους από την πλευρά της ζήτησης. Ωστόσο, από την πλευρά της προσφοράς, σημειώνει ότι μια αύξηση στις τιμές σε μία από αυτές τις κατηγορίες κλήσεων θα μπορούσε να ενθαρρύνει τους παρόχους προκειμένου να προμηθευτούν τις αναγκαίες υποδομές/υπηρεσίες για να ξεκινήσουν να παρέχουν σε μια από τις άλλες κατηγορίες (αναγνωρίζοντας την πιθανότητα συγκεκριμένων περιορισμών στην απόκτηση των αναγκαίων υποδομών/υπηρεσιών για τις διεθνείς υπηρεσίες). Επίσης, για κλήσεις από σταθερό σε κινητό, η υποκαταστασιμότητα είναι πιθανό να διευρύνει το πεδίο της αγοράς πέρα από τα στενά όρια που φαίνεται να υποδεικνύουν οι παράγοντες της ζήτησης (ομοίως υποθέτοντας ότι οι αναγκαίες υποδομές/υπηρεσίες χονδρικής είναι διαθέσιμες).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμπεραίνει ότι, με βάση την υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της προσφοράς, θα ήταν κανονικά σωστό να οριστεί μια ευρεία λιανική αγορά για εξερχόμενες κλήσεις. Ωστόσο, σημειώνει ότι ο στενότερος ορισμός των αγορών μπορεί να είναι ορθότερος όταν δεν είναι δυνατή η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει την καταλληλότητα ορισμού χωριστών αγορών οικιακών και μη οικιακών χρηστών για τις αγορές πρόσβασης και κλήσεων. Δηλώνει ότι είναι συνήθης αυτός ο διαχωρισμός, επειδή οι συμβατικοί όροι παροχής μπορεί να διαφέρουν. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί επίσης απίθανο να ανταποκριθεί ένας πάροχος στην αγορά μη οικιακών χρηστών σε αυξήσεις τιμών στην αγορά οικιακών χρηστών, διότι οι οικονομίες εξυπηρέτησης των διαφορετικών κατηγοριών πελατών

---

⁷¹ Οι τοπικές κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς

⁷² Για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης, ως εθνικές ορίζονται οι υπεραστικές κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς, οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς κινητούς αριθμούς και οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών

μπορεί να διαφέρουν σημαντικά. Κατά συνέπεια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει ότι είναι ορθό να οριστούν χωριστές κατηγορίες οικιακών και μη οικιακών πελατών για τις αγορές προϊόντων που ορίζονται.

Η αξιολόγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της παροχής δεδομένων και άλλων σχετικών υπηρεσιών επιβεβαιώνει ότι η πρόσβαση PSTN και η πρόσβαση μέσω γραμμών ISDN εξακολουθούν να είναι οι πιο συνήθεις μορφές πρόσβασης για τη λήψη/ αποστολή δεδομένων για οικιακούς χρήστες και μικρές επιχειρήσεις. Σημειώνει ότι οι πελάτες που απαιτούν πρόσβαση υψηλότερης χωρητικότητας (που επιτρέπει ταχύτερη μετάδοση μεγάλου όγκου δεδομένων) μπορούν να αποκτήσουν ευρυζωνική πρόσβαση (που είναι πιο ακριβή). Η Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές στη συνέχεια εξετάζει τις διαφορές ανάμεσα στις υπηρεσίες στενής ζώνης και στις ευρυζωνικές υπηρεσίες δεδομένων, σημειώνοντας τις λειτουργικές διαφορές (δηλαδή, οι ευρυζωνικές συνδέσεις είναι πάντοτε συνδεδεμένες ('always on'), παρέχουν υψηλότερη χωρητικότητα και μπορούν να υποστηρίξουν πρόσθετες υπηρεσίες με λειτουργικότητα που απαιτεί μεγαλύτερη χωρητικότητα), τις τιμολογιακές διαφορές (δηλαδή, η χρέωση ευρυζωνικών υπηρεσιών είναι κατά κανόνα με πάγιο (δηλαδή η τιμή δεν επηρεάζεται από τη χρήση) και πιο ακριβή από τις βασικές υπηρεσίες dial-up) και τις διαφορές στην ποιότητα της υπηρεσίας.

Η Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές της Επιτροπής ορίζει τις ακόλουθες τέσσερις σχετικές αγορές προϊόντων:

- Δημόσιες τοπικές και/ή εθνικές τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για οικιακούς πελάτες
- Δημόσιες διεθνείς τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για οικιακούς πελάτες
- Δημόσιες τοπικές και/ή εθνικές τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για μη οικιακούς πελάτες, και
- Δημόσιες διεθνείς τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για μη οικιακούς πελάτες

Η EETT εξέτασε την καταλληλότητα αυτών των ορισμών αγοράς και την κατάλληλη οριοθέτηση μεταξύ των σχετικών αγορών για την Ελλάδα.

3.2.3. Η Δομή της Αγοράς

Ο ΟΤΕ λειτουργεί ένα εθνικό δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών πλήρους κάλυψης. Παρά το γεγονός ότι το Δεκέμβριο 2005 υπήρχαν 16 αδειοδοτημένοι πάροχοι δημόσιων σταθερών δικτύων στην Ελλάδα, σύμφωνα με εκτίμηση της ΕΕΤΤ λιγότερο από το 1% των συνδέσεων σταθερής τηλεφωνίας παρέχονταν από παρόχους δικτύου εκτός του ΟΤΕ. Ενώ οι περισσότεροι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν σημεία παρουσίας ανά την Ελλάδα, η εναλλακτική υποδομή τοπικής πρόσβασης είναι περιορισμένη. Οι περισσότεροι εναλλακτικοί παρέχουν πρόσβαση και υπηρεσίες χρησιμοποιώντας αδεσμοποίητους τοπικούς βρόχους, μισθωμένες γραμμές και συνδέσεις σταθερής ασύρματης πρόσβασης.

Το Σεπτέμβριο 2005, υπήρχαν 24 πάροχοι με άδεια παροχής υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας,⁷³ 12 εκ των οποίων ήταν ενεργοί στην παροχή υπηρεσιών Επιλογής και Προεπιλογής Φορέα μέσω μισθωμένου ή ιδιόκτητου δικτύου.⁷⁴ Βάσει των λιανικών εσόδων όλων των σταθερών κλήσεων (δηλαδή κλήσεων στο Internet⁷⁵, τοπικών, υπεραστικών, διεθνών και κλήσεων σε κινητά), το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ το 2004 ήταν 75,6%,⁷⁶ το οποίο μειώθηκε σε 73,4% το πρώτο εξάμηνο του 2005.

Τα στοιχεία της ΕΕΤΤ σχετικά με την διάδοση της Επιλογής και της Προεπιλογής Φορέα από το 2001, παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Συνολικός Αριθμός Πελατών CS και CPS που αναφέρθηκαν (ως είχαν στο τέλος του εξαμήνου)

---

⁷³ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 'European Electronic Communications Regulation and Markets 2005 (11th Report)' [SEC(2006)193] - *εφεξής καλούμενη '11^η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής'*, Παράρτημα, Τόμος II, σελ.9. Σημειώνεται ότι ο ορισμός της Επιτροπής εξαιρεί τους απλούς μεταπωλητές, π.χ. τους παρόχους υπηρεσιών τηλεφωνίας μέσω προπληρωμένων καρτών.

⁷⁴ 11^η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Παράρτημα, Τόμος II, σελίδες 24-25 και Τόμος I, σελ.120.

⁷⁵ Εξαμηνίως των κλήσεων 801 στο Internet.

⁷⁶ 11^η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Παράρτημα, Τόμος II, σελ.18.

	2001		2002		2003		2004		2005
	30/06/2001	31/12/2001	30/06/2002	31/12/2002	30/06/2003	31/12/2003	30/06/2004	31/12/2004	30/06/2005
CS ^{1,2}	1.489	4.568	193.574	459.019	961.004	1.157.192	1.069.097	1.134.080	514.474
CPS ²					13.775	175.629	395.622	475.900	547.375
¹ Τα στοιχεία πελατών, έως και το 2004, παρουσιάζουν κάποιες ανακολουθίες, που προέκυψαν κυρίως από το γεγονός ότι μερικοί πάροχοι συμπεριέλαβαν και στις δύο κατηγορίες πελατών (CS και CPS) τους πελάτες τους με ταυτόχρονη δυνατότητα χρήσης και της προεπιλογής και της επιλογής, όπως συμπεριέλαβαν και κάποιους μη-ενεργούς συνδρομητές ή ανέφεραν αριθμούς συμβολαίων αντί για αριθμούς πελατών.									
² Οι μεταβλητές για το 2005 ορίστηκαν με μεγαλύτερη σαφήνεια ώστε να αφορούν συγκεκριμένα τον αριθμό των πελατών (και όχι τον αριθμό των συμβολαίων) και πιο συγκεκριμένα τον αριθμό των ενεργών συνδρομητών που ήταν εγγεγραμμένοι (για τις εν λόγω υπηρεσίες) στο τέλος του εξαμήνου (ένας συνδρομητής ορίστηκε ως «ενεργός» εάν είχε τιμολογηθεί τουλάχιστον μία φορά στους τελευταίους 3 μήνες του εξαμήνου). Επίσης, για την αποφυγή διπλομετρήσεων, συνδρομητής με τουλάχιστον μία γραμμή CPS (άσχετα αν είχε και γραμμές CS), έχει αναφερθεί μόνο ως συνδρομητής CPS.									

Επίσης, βάσει των στοιχείων της EETT, ο όγκος της εξερχόμενης κίνησης των έμμεσα συνδεδεμένων συνδρομητών (δηλαδή συνδρομητών μέσω CS και CPS) αυξήθηκε από 57 εκατ. λεπτά το πρώτο εξάμηνο του 2002, σε 1,196 και 2,560 δις τα πρώτα εξάμηνα του 2003 και 2004 αντίστοιχα και έφτασε τα 3,047 δις λεπτά το πρώτο εξάμηνο του 2005 (βλ. πίνακα κατωτέρω). Αυτό αντιπροσωπεύει μια αύξηση κατά 53 φορές στον όγκο αυτής της κίνησης.

Από τα ανωτέρω έπεται ότι τόσο ο ρυθμός αύξησης των πελατών CS/CPS όσο και του εξερχόμενου όγκου κίνησης μέσω CS/CPS, υπήρξαν σημαντικοί.

Όπως φαίνεται στον κατωτέρω πίνακα, ο εξερχόμενος όγκος κίνησης από σταθερό στην Ελλάδα ανήλθε το πρώτο εξάμηνο του 2005 σε 17,472 δις λεπτά. Εξ αυτών, 8,064 δις αφορούσαν τοπικές κλήσεις, 1,433 δις υπεραστικές, 1,244 δις κλήσεις σε κινητά, 285 εκατ. διεθνείς και 6,447 δις λεπτά κλήσεις στο Internet⁷⁷ (βλ. και «Εξέλιξη του όγκου κλήσεων» στην Ενότητα 2.6).

Εξερχόμενος όγκος κίνησης από σταθερό⁷⁸

	2002	2003	2004	2005
--	------	------	------	------

⁷⁷ Εξαμηνίως των κλήσεων 801 στο Internet.

⁷⁸ Τα νούμερα που αναφέρονται εδώ καλύπτουν τις ακόλουθες κατηγορίες κλήσεων: τοπικές, υπεραστικές, κλήσεις προς κινητά, διεθνείς και Internet (εξαμηνίως των κλήσεων 801 στο Internet). Όλες οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται.

	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1
Κίνηση άμεσα συνδεδεμένων συνδρομητών	16.353.981.550	15.886.917.493	16.424.861.488	15.316.115.819	15.812.145.646	14.252.621.004	14.425.154.466
Κίνηση έμμεσα συνδεδεμένων συνδρομητών	56.963.818	316.981.875	1.195.823.369	1.984.678.691	2.560.077.584	2.603.202.114	3.046.861.835
Σύνολο	16.410.945.368	16.203.899.368	17.620.684.857	17.300.794.510	18.372.223.230	16.855.823.118	17.472.016.301

Όσον αφορά τα λιανικά έσοδα, από τα στοιχεία της ΕΕΤΤ προκύπτει ότι από το σύνολο των €632,7 εκατ. που ξοδεύτηκαν στην Ελλάδα το πρώτο εξάμηνο του 2005 για υπηρεσίες κλήσεων σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας, 35,1% δαπανήθηκε σε τοπικές κλήσεις, 10,5% σε υπεραστικές, 37,6% σε κλήσεις σε κινητά, 10,8% σε διεθνείς κλήσεις και 6% σε κλήσεις στο Internet.⁷⁹

Οι λιανικές υπηρεσίες ευρείας ζώνης που παίρνουν οι οικιακοί χρήστες και οι μικρές εταιρείες παρέχονται κυρίως μέσω ADSL του ΟΤΕ, και δίνουν μέγιστη ταχύτητα ρυθμού καθόδου περίπου 384, 512 ή 1024 kbps.⁸⁰ Το μεγαλύτερο μέρος τους εύρους ζώνης χρησιμοποιείται για την λήψη δεδομένων, και δύναται να χρησιμοποιείται τόσο για κίνηση φωνής όσο και δεδομένων. Επί του παρόντος υπάρχει μόνο ένας ελάχιστος αριθμός γραμμών πρόσβασης άλλων τύπων DSL π.χ. SDSL.

Στην παρούσα εξέταση, η ΕΕΤΤ επεδίωξε να συνεκτιμήσει μια σειρά από παραμέτρους για την αξιολόγηση των σχετικών αγορών λιανικών υπηρεσιών τηλεφωνίας. Εξέτασε τα επενδυτικά κίνητρα των παρόχων καθώς και τις επιλογές κατασκευής ή αγοράς (build or buy) υποδομής που πρέπει να κάνουν οι νεοεισερχόμενοι. Τέλος, η ΕΕΤΤ έλαβε ιδιαίτερος υπόψη της την ανάγκη να διασφαλιστεί τη δυνατότητα των παρόχων να έχουν επαρκή απόδοση των επενδύσεών τους.

⁷⁹ Εξαιρουμένων των κλήσεων 801 στο Internet.

⁸⁰ Το τελευταίο διάστημα υπάρχουν αρκετές προσφορές (κυρίως από εναλλακτικούς παρόχους) στην αγορά με ακόμη μεγαλύτερες ταχύτητες ρυθμού καθόδου

3.2.4. Σχετικές αγορές προϊόντων δημόσιων υπηρεσιών τηλεφωνίας που παρέχονται σε σταθερή θέση

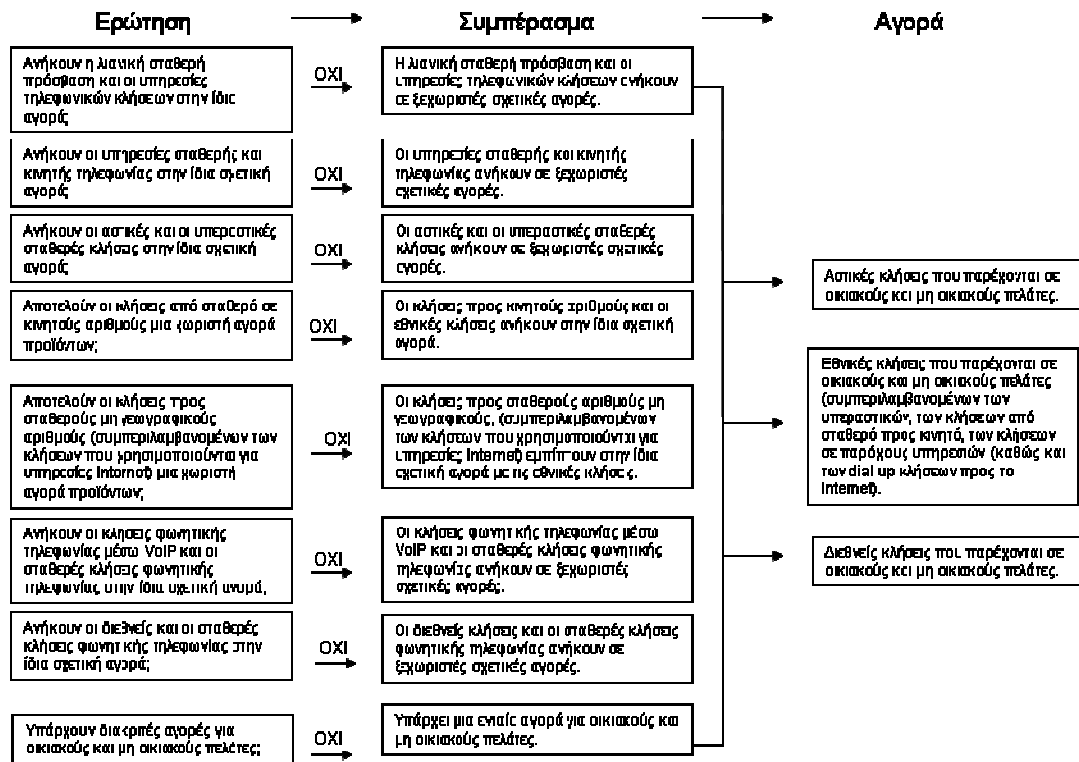
Η ΕΕΤΤ εξέτασε το εύρος των κατάλληλων λιανικών αγορών για την παροχή δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση (αγορές «κλήσεων»). Στα πλαίσια της ως άνω εξέτασης, εκτίμησε τα τεχνικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά των διάφορων εναλλακτικών υπηρεσιών λιανικής, την αντίληψη και συμπεριφορά των καταναλωτών, τις ιστορικές διακυμάνσεις των τιμών των πιθανών ανταγωνιστικών υπηρεσιών, τις μεταβολές των τιμών και τα σχετικά τιμολόγια, καθώς και τα κόστη μεταστροφής (είτε αυτά πηγάζουν από τεχνολογικές επενδύσεις ή από αποκλειστικές συμφωνίες και ποινικές ρήτρες σε συμβόλαια, ή από άλλες πηγές).

Ενόψει της υπάρχουσας δομής της αγοράς και των διαθέσιμων υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης, η ανάλυση του ορισμού αγορών της ΕΕΤΤ εξετάζει τα κάτωθι σημεία, τα οποία απεικονίζονται και στο Σχήμα 1 κατωτέρω:

- Ανήκουν οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;
- Ανήκουν οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;
- Ανήκουν οι αστικές και υπεραστικές σταθερές κλήσεις στην ίδια σχετική αγορά;
- Αποτελούν οι κλήσεις από σταθερό σε κινητούς αριθμούς μια χωριστή αγορά προϊόντων;
- Αποτελούν οι κλήσεις σε σταθερούς μη γεωγραφικούς αριθμούς (συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων προς αριθμούς που χρησιμοποιούνται για υπηρεσίες Internet) μια χωριστή αγορά προϊόντων;
- Ανήκουν οι κλήσεις φωνητικής τηλεφωνίας μέσω VoIP σε μία ξεχωριστή προϊόντων και υπηρεσιών
- Αποτελούν οι διεθνείς κλήσεις προς σταθερό μια χωριστή αγορά προϊόντων;
- Υπάρχουν διακριτές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;
- Ποια είναι η σχετική γεωγραφική αγορά;

Στα πλαίσια αυτά η EETT θα εξετάσει την υποκαταστασιμότητα από πλευρά ζήτησης και προσφοράς.

Δημόσια διαθέσιμες τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση

Σχήμα 1

3.2.5. Υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής πρόσβασης και των υπηρεσιών τηλεφωνικών κλήσεων

Πρωταρχικώς η EETT εξέτασε εάν στην Ελλάδα οι συνθήκες ζήτησης και προσφοράς στις υπηρεσίες πρόσβασης και στις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας είναι τέτοιες που να υποδεικνύουν ότι υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για υπηρεσίες πρόσβασης και τηλεφωνίας. Κατά την ως άνω άσκηση, η EETT εξέτασε την υποκατάσταση από

πλευράς ζήτησης στο επίπεδο λιανικής και την υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς στο επίπεδο χονδρικής.

3.2.5.1. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της ζήτησης

Η υποκατάσταση από πλευράς ζήτησης εκτιμά την έκταση στην οποία οι καταναλωτές προτίθενται να υποκαταστήσουν την υπό εξέταση υπηρεσία με άλλες υπηρεσίες.

Κατά την εκτίμηση της υποκαταστασιμότητας από πλευράς ζήτησης, η ΕΕΤΤ χρησιμοποίησε όλες τις σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τη λειτουργικότητα, τις μεταβολές των τιμών των πιθανών ανταγωνιστικών υπηρεσιών και τις σχετικές υπάρχουσες τιμολογιακές πληροφορίες. Εξέτασε επίσης εάν σημαντικά κόστη μεταστροφής (είτε αυτά πηγάζουν από τεχνολογικές επενδύσεις, αποκλειστικές ή ποινικές ρήτρες σε υπάρχοντα συμβόλαια ή από άλλες πηγές) εμποδίζουν τη δυνατότητα των πελατών να υποκαταστήσουν μια υπηρεσία συνεπεία μιας μικρής αλλά σημαντικής και μη παροδικής αύξησης της τιμής.

Λειτουργικότητα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων και οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης διαφοροποιούνται από πλευράς λειτουργικότητας. Ουσιαστικά, οι πελάτες χρειάζονται υπηρεσίες πρόσβασης ώστε να μπορούν να έχουν υπηρεσίες τηλεφωνίας (δηλ. η πρόσβαση αποτελεί προϋπόθεση της απόκτησης υπηρεσιών τηλεφωνίας). Επιπλέον, είναι απίθανο ότι ένας πελάτης θα αποκτούσε πρόσβαση χωρίς να επιθυμεί την απόκτηση υπηρεσιών τηλεφωνικών κλήσεων.

Έως την εισαγωγή της επιλογής φορέα το έτος 2002, η πρόσβαση και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας παρέχονταν ως ένα πακέτο (δηλ. πρόσβαση και κλήσεις). Ενώ η πρόσβαση και οι κλήσεις παρουσιάζονταν ως ξεχωριστές υπηρεσίες στους λογαριασμούς, παρέχονταν ως μια δέσμη υπηρεσιών.

Η επιλογή και η προεπιλογή φορέα, δίνουν τη δυνατότητα στους πελάτες να αποκτούν κλήσεις από έναν εναλλακτικό πάροχο υπηρεσιών (είτε επί τη βάση της κάθε πραγματοποιούμενης κλήσης ή για όλες τις κλήσεις που εμπίπτουν σε μια προκαθορισμένη κατηγορία). Οι εν λόγω κλήσεις (που εκκινούν από το δίκτυο του

παρέχοντας την πρόσβαση παρόχου) δρομολογούνται από το δίκτυο του παρέχοντος την πρόσβαση παρόχου στο σχετικό σημείο διασύνδεσης με τον πάροχο που παρέχει τις υπηρεσίες.

Σε ορισμένα Κράτη Μέλη, αλλά όχι επί του παρόντος στην Ελλάδα, είναι δυνατό οι εναλλακτικοί πάροχοι να ‘μεταπωλούν’ τις υπηρεσίες πρόσβασης (χρησιμοποιώντας χονδρική εκμίσθωση γραμμών (Wholesale line rental (WLR))). Ενώ οι εναλλακτικοί πάροχοι δεν έχουν τεχνικό ή λειτουργικό έλεγχο της σύνδεσης πρόσβασης, είναι σε θέση να τιμολογούν τον πελάτη για την σύνδεση πρόσβασης, και ως εκ τούτου έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν ‘ενιαίο λογαριασμό’ με τον ίδιο τρόπο με τον πάροχο που παρέχει πρόσβαση.

Λαμβάνοντας υπόψη τις υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω επιλογής και προεπιλογής φορέα και την μη παροχή της υπηρεσίας της χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών καθώς επίσης και την περιορισμένη εναλλακτική υποδομή τοπικής πρόσβασης στην Ελλάδα, είναι πιο πιθανό να αλλάξει κάποιος πάροχο τηλεφωνικών υπηρεσιών παρά πάροχο πρόσβασης.

Αριθμός πελατών

Το ανωτέρω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία της ΕΕΤΤ, τα οποία υποδεικνύουν ότι περισσότεροι πελάτες αποκτούν υπηρεσίες τηλεφωνίας παρά υπηρεσίες πρόσβασης από εναλλακτικούς παρόχους. Παραδείγματος χάριν, στα τέλη του 2004 λιγότερο από 1% των συνδρομητών λάμβαναν τοπική πρόσβαση από τους εναλλακτικούς παρόχους, ενώ την ίδια χρονική στιγμή το ποσοστό των συνδρομητών που χρησιμοποιούσαν τους εναλλακτικούς παρόχους για τοπικές κλήσεις ήταν 12,5% (από 3,8% στα τέλη του 2003), και 22% για υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις (από σχεδόν 14% στα τέλη του 2003).⁸¹

---

⁸¹ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 'European Electronic Communications Regulation and Markets 2005 (11^η Έκθεση)' [SEC(2006)193], Παράρτημα, Volume II, σελ. 22. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τη χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία, τα ποσοστά των συνδρομητών που αφορούν σε τοπικές κλήσεις προκύπτουν λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συνδρομητές των εναλλακτικών παρόχων που λαμβάνουν υπηρεσίες τοπικών κλήσεων (α) μέσω άμεσης πρόσβασης για φωνητική τηλεφωνία, και (β)

Υπάρχουν ξεκάθαρες λειτουργικές διαφορές μεταξύ της πρόσβασης και των τηλεφωνικών υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, είναι σαφές ότι οι πελάτες δεν δύνανται να ανταποκριθούν σε μια αύξηση της τιμής μιας εκ των υπηρεσιών και να μεταστραφούν στην άλλη ή να αποκτήσουν «περισσότερη» εκ της άλλης υπηρεσίας. Συνεπώς, οι τελικοί καταναλωτές δεν θα εδύναντο και δεν θα ανταποκρινόνταν σε μια αύξηση της τιμής των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου μεταστρεφόμενοι στις υπηρεσίες κλήσεων (και αντιστρόφως).

3.2.5.2. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της προσφοράς

Η υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς υποδεικνύει σε ποιες περιπτώσεις οι πάροχοι υπηρεσιών, πέραν των ήδη υπαρχόντων στην αγορά, θα μεταστρέφονταν (βραχυπρόθεσμα) στην παροχή εναλλάξιμων υπηρεσιών χωρίς να υποστούν σημαντικό επιπρόσθετο κόστος. Για την περίπτωση εκείνη όπου το συνολικό κόστος που απαιτείται για την μεταστροφή της παραγωγής είναι σχετικά αμελητέο, η εναλλακτική υπηρεσία δύναται να ενσωματωθεί στον ορισμό της σχετικής αγοράς. Το γεγονός ότι μια επιχείρηση δύναται να κατέχει τα απαραίτητα εφόδια για την παροχή μιας υπηρεσίας δε λαμβάνεται υπόψη εάν για την προσοδοφόρα είσοδο στην αγορά παροχής της υπηρεσίας θα απαιτούνταν σημαντικές επιπρόσθετες επενδύσεις.

Ενώ όλοι οι υφιστάμενοι πάροχοι υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης παρέχουν επίσης τηλεφωνικές υπηρεσίες, δεν ισχύει και το αντίστροφο. Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ εξέτασε την έκταση στην οποία οι υφιστάμενοι πάροχοι τηλεφωνικών υπηρεσιών θα

μέσω Προεπιλογής Φορέα. Τα ποσοστά ωστόσο των συνδρομητών που αφορούν σε υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις, προκύπτουν λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συνδρομητές των εναλλακτικών παρόχων που λαμβάνουν υπηρεσίες υπεραστικών και διεθνών κλήσεων μέσω των (α) και (β) ανωτέρω, και επιπρόσθετα (γ) τους μισούς συνδρομητές των εναλλακτικών παρόχων που λαμβάνουν υπηρεσίες υπεραστικών και διεθνών κλήσεων μέσω Επιλογής Φορέα. Διευκρινίζεται τέλος, ότι όλα τα ανωτέρω στοιχεία που αφορούν στα τέλη του 2003 βασίζονται σε στοιχεία της ΕΕΤΤ αλλά δεν περιλαμβάνονται στην 11^η Έκθεση.

άρχιζαν να παρέχουν υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης, συνεπεία μιας αύξησης της τιμής άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου της τάξης έως και 10%.

Λειτουργική υποκαταστασιμότητα

Για την παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης από τη μια πλευρά, και για την παροχή υπηρεσιών λιανικής τηλεφωνίας από την άλλη, απαιτούνται ξεχωριστές και διαφορετικές υποδομές/ υπηρεσίες. Για να είναι σε θέση κάποιος εναλλακτικός πάροχος να εισέλθει στην αγορά πρόσβασης συνεπεία μιας αύξησης της τιμής έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου, πρέπει να ελέγχει τις ευκολίες πρόσβασης είτε αυτές είναι ιδιοκτησία του, είτε υπό τον έλεγχο του (λχ αδεσμοποίητος τοπικός βρόχος) είτε αποτελούν προϊόν μεταπώλησης (λχ. WLR). Οι υποδομές/ υπηρεσίες χονδρικής τις οποίες αποκτούν, επί του παρόντος, οι εναλλακτικοί πάροχοι προκειμένου να είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες τηλεφωνίας (λχ εκκίνηση με προεπιλογή φορέα) δεν τους επιτρέπουν την παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης.

Παρομοίως, ένας πάροχος πρόσβασης ο οποίος ουσιαστικά δεν ελέγχει ή κατέχει ευκολίες πρόσβασης (λχ. ένας πάροχος ο οποίος μεταπωλεί πρόσβαση χρησιμοποιώντας μια χονδρική υπηρεσία όπως η χονδρική εκμίσθωση γραμμών (WLR)) χρειάζεται υποδομές πρόσβασης όπως επιλογή ή προεπιλογή φορέα και υπηρεσίες εκκίνησης κλήσεων προκειμένου να είναι σε θέση να παρέχει υπηρεσίες τηλεφωνίας.

Ως εκ τούτου, η EETT δεν θεωρεί ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας είναι λειτουργικά υποκατάστατα από πλευράς προσφοράς.

Τιμολόγηση

Το βασικό ερώτημα είναι εάν τα κόστη των υποδομών/ μέσων που απαιτούνται από υφιστάμενους παρόχους υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνίας αντίστοιχα, είναι τέτοια ώστε να επιτρέπουν την μεταστροφή στην παροχή της άλλης υπηρεσίας σε περίπτωση μιας αύξησης της τιμής έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου. Η EETT θεωρεί ότι οι πάροχοι υπηρεσιών τηλεφωνίας δεν θα μεταστρέφονταν στην παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης μέσω ευκολιών που είτε θα έπρεπε να εγκαταστήσουν είτε θα έπρεπε να αναλάβουν τον έλεγχο (λχ αδεσμοποίητος τοπικός βρόχος) συνεπεία μιας τέτοιας αύξησης της τιμής. Σε περίπτωση που οι χονδρικές υπηρεσίες επιλογής και προεπιλογής φορέα είναι διαθέσιμες σε κοστοστρεφείς τιμές, ένας υφιστάμενος πάροχος λιανικής πρόσβασης ενδεχομένως να ανταποκρινόταν σε μια

αύξηση της τιμής (έως και 10%) και να ξεκινούσε να παρέχει υπηρεσίες λιανικής τηλεφωνίας.

Η EETT θεωρεί ότι τα υπάρχοντα στοιχεία αναφορικά με τον αριθμό των πελατών επιβεβαιώνουν ότι εάν οι υποχρεώσεις επιλογής και προεπιλογής φορέα παραμείνουν σε ισχύ, οι πελάτες θα αντιδράσουν σε μια αύξηση των υπηρεσιών τηλεφωνίας άνω της ανταγωνιστικής τιμής αλλάζοντας πάροχο, και νέοι πάροχοι πιθανόν να εισέλθουν στην αγορά φωνητικής τηλεφωνίας. Αντιθέτως, τέτοιου είδους μεταστροφή δεν θα επέρχεται για την περίπτωση μιας αύξησης της τιμής έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου για τις υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης.

Συμπέρασμα

Η EETT θεωρεί ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας είναι συμπληρωματικές και όχι εναλλάξιμες υπηρεσίες. Ως εκ τούτου δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά.

3.2.6. Υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας

Κατά την εξέταση του εάν οι λιανικές υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά, η EETT εξέτασε κατά πόσο ένας τελικός χρήστης θα έκανε μια κλήση από κινητό αντί για μια κλήση από σταθερό και αντιστρόφως.

Ο βαθμός υποκατάστασης σταθερού-κινητού σχετίζεται, προφανώς άμεσα, με την διαθεσιμότητα των σταθερών και κινητών τηλεφώνων. Βάσει της έρευνας καταναλωτών της EETT που διενεργήθηκε τον Ιούλιο του 2005 σχετικά με την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην ελληνική επικράτεια (καλούμενη εφεξής "Έρευνα Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT), η διείσδυση της σταθερής τηλεφωνίας στα ελληνικά νοικοκυριά εκτιμήθηκε στο 87%, με το 58,7% του συνόλου των ερωτώμενων (ένας ενήλικας 18 ετών και άνω, ανά νοικοκυριό) να έχει δηλώσει την κατοχή σταθερού τηλεφώνου στο νοικοκυριό και παράλληλα την κατοχή (από τον ίδιο τον ερωτώμενο) προσωπικού κινητού

τηλεφώνου⁸². Το 28,3% δήλωσε την κατοχή μόνο σταθερού. Από το 13% των νοικοκυριών χωρίς σταθερό τηλέφωνο, περίπου το 90% (11,6% του συνόλου των νοικοκυριών) δήλωσε την κατοχή μόνο κινητού τηλεφώνου. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω εκτιμήσεις σε συνδυασμό με συγκεκριμένες απόψεις και συνήθειες των χρηστών τηλεφωνίας στην Ελλάδα (μέρος εκ των οποίων αποτυπώθηκαν μέσω της ίδιας έρευνας), στα πλαίσια της παρούσας ανάλυσής της η EETT θεώρησε και εξέτασε τις ακόλουθες κατηγορίες χρηστών: (α) τους χρήστες που μπορούν να κάνουν τόσο σταθερές όσο και κινητές κλήσεις (γιατί διαθέτουν και σταθερή σύνδεση και κινητό τηλέφωνο) και επιλέγουν να κάνουν τον έναν τύπο κλήσεων αντί του άλλου, (β) τους χρήστες που κάνουν μόνο κλήσεις από κινητό (γιατί δεν διαθέτουν γραμμή σταθερής πρόσβασης στο νοικοκυριό τους ή διαθέτουν αλλά δεν την χρησιμοποιούν για να κάνουν φωνητικές κλήσεις).

Επίσης, η EETT εξέτασε το βαθμό στον οποίο κάποιος πάροχος που παρέχει λιανικές σταθερές ή κινητές υπηρεσίες θα ξεκινούσε να παρέχει την άλλη υπηρεσία ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμών της τάξης του 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου.

3.2.6.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης

Λειτουργική υποκαταστασιμότητα

Σε σειρά αποφάσεών της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι υπάρχει μια αγορά για υπηρεσίες κινητής, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών κινητής πρόσβασης, οι οποίες δεν δύναται να αντιμετωπίζονται ως λειτουργικά εναλλάξιμες με τις υπηρεσίες σταθερής.⁸³ Η βασική λειτουργική διαφορά της είναι το στοιχείο της κινητικότητας που ενυπάρχει σε όλες τις υπηρεσίες κινητής. Ενώ επί τη βάση των τεχνολογικών εξελίξεων δύναται να παρέχονται παρόμοιες υπηρεσίες μέσω σταθερών και κινητών συνδέσεων, οι σταθερές συνδέσεις δεν διαθέτουν το

---

⁸² Σημειώνεται ότι η κατοχή κινητού τηλεφώνου στην Έρευνα Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT είχε την έννοια της κατοχής συνδρομής συμβολαίου ή προπληρωμένης κάρτας.

⁸³ Βλέπε για παράδειγμα υποθέσεις, *Telia/Telenor* Case No COMP/M.1439; *Vodafone/Mannesmann* Case No COMP/M.1795; *Telia/Sonera* Case No COMP/M.2803.

χαρακτηριστικό της κινητικότητας. Είναι πιθανόν να υπάρχει μονόπλευρη υποκαταστασιμότητα, καθόσον οι υπηρεσίες κινητής δεν μπορούν να υποκατασταθούν από υπηρεσίες σταθερές..

Παρά την πιθανή μονομερή υποκατάσταση, υφίστανται λειτουργικές διαφορές σχετικά με την ποιότητα υπηρεσίας και το εύρος ζώνης αναμετάδοσης. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την Έρευνα Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT, 29% των ερωτηθέντων που δήλωσαν κάτοχοι και σταθερού και κινητού τηλεφώνου, ισχυρίστηκαν ότι θα εξακολουθούσαν την χρήση του σταθερού τους τηλεφώνου στο σπίτι, ακόμα και αν οι χρεώσεις για κλήσεις από σταθερό και κινητό τηλέφωνο ήταν στο ίδιο επίπεδο. Επίσης, 56% των ερωτηθέντων με σταθερό και κινητό, συμφώνησαν απόλυτα ή απλώς συμφώνησαν ότι δεν πιστεύουν ότι το κινητό τους τηλέφωνο μπορεί να αντικαταστήσει το σταθερό τους τηλέφωνο. Κατά συνέπεια, οι καταναλωτές εξακολουθούν να αντιλαμβάνονται την ύπαρξη λειτουργικών διαφορών ανάμεσα στις σταθερές και κινητές συνδέσεις και κλήσεις.

Έρευνες καταναλωτών που διενεργήθηκαν ανά την Ευρώπη επεσήμαναν ότι οι τελικοί καταναλωτές θεωρούν την 'ποιότητα λήψης' ως μια εκ των σημαντικότερων παραμέτρων στα πλαίσια της απόφασής τους να χρησιμοποιήσουν σταθερή ή κινητή πρόσβαση.⁸⁴ Αντίστοιχα, σύμφωνα με την Έρευνα Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της EETT, 84% εκ των συμμετεχόντων που δήλωσαν κατοχή και σταθερού τηλεφώνου στο νοικοκυριό και προσωπικού κινητού τηλεφώνου, δήλωσαν επιπρόσθετα ότι η ποιότητα της κλήσης είναι είτε 'πολύ σημαντική' ή 'σημαντική' κατά την απόφασή τους να επιλέξουν αν θα πραγματοποιήσουν μία κλήση από κινητό ή από σταθερό τηλέφωνο. Η ποιότητα της κλήσης αποτέλεσε τον δεύτερο σημαντικότερο παράγοντα για τους καταναλωτές μετά την τιμή.⁸⁵ Επίσης, 53% εκ των συμμετεχόντων που διαθέτουν και σταθερό και κινητό τηλέφωνο, συμφώνησαν απόλυτα ή απλώς συμφώνησαν με

---

⁸⁴ Βλέπε για παράδειγμα, "SME Telecommunications Survey 2004 Report and Analysis", ComReg, 25 Ιανουαρίου 2005, σελ. 9 και "EU Telecoms Services Indicators", Ipsos, 2004, σελ 51.

⁸⁵ Βάσει της ίδιας έρευνας, η ποιότητα της κλήσης αξιολογήθηκε ως σημαντικότερος παράγοντας από την ευκολία και την ασφάλεια επικοινωνίας.

την πρόταση ότι ‘όσον αφορά στην ποιότητα τηλεφωνικών κλήσεων και το λόγο χρήσης σταθερού τηλεφώνου δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση πέρα από τη σταθερή τηλεφωνία’.

Μια λειτουργική διαφορά μεταξύ σταθερής και κινητής πρόσβασης πηγάζει από το εύρος ζώνης αναμετάδοσης. Επί του παρόντος, η σταθερή πρόσβαση PSTN και οι συνδέσεις BRA ISDN δύνανται να υποστηρίζουν συνδέσεις δεδομένων σε ταχύτητες έως και 128 Kbps. Οι συνδέσεις κινητής πρόσβασης στην Ελλάδα (2G και 2,5G) υποστηρίζουν θεωρητικά επί του παρόντος ταχύτητες δεδομένων έως και 115 Kbps. Ενώ η τεχνολογία 3G θα βελτιώσει την διαθέσιμη ταχύτητα της κινητής πρόσβασης, δεν είναι ξεκάθαρο στην EETT εάν η τεχνολογία αυτή θα έχει ουσιαστική επίδραση στον βαθμό υιοθέτησης των υπηρεσιών δεδομένων κινητής πρόσβασης μέσα στον χρονικό ορίζοντα της παρούσας εξέτασης. Η EETT θα συνεχίσει ωστόσο να παρακολουθεί τις εξελίξεις αναφορικά με το εν λόγω ζήτημα.

Εξέλιξη του όγκου κλήσεων

Η EETT εξέτασε τις εξελίξεις των εν λόγω κλήσεων για να εξάγει συμπεράσματα αναφορικά με την υποκαταστασιμότητα κινητών και σταθερών. Η διαχρονική εξέλιξη του όγκου των κλήσεων που εκκινούν από σταθερό και από κινητό τηλέφωνο παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες.

Εξερχόμενος όγκος κίνησης από σταθερό	H1 2002 (λεπτά)	H2 2002 (λεπτά)	H1 2003 (λεπτά)	H2 2003 (λεπτά)	H1 2004 (λεπτά)	H2 2004 (λεπτά)	H1 2005 (λεπτά)
Τοπική – βλ. Σημείωση α	8.913.571.318	7.998.189.370	8.350.855.156	7.638.789.787	8.313.673.483	7.389.836.483	8.063.556.823
Υπεραστική – βλ. Σημείωση β	1.177.957.655	1.218.185.305	1.236.781.129	1.312.450.062	1.374.715.621	1.365.869.461	1.432.985.953
Προς κινητό – βλ. Σημείωση γ	985.326.481	1.073.748.018	1.031.829.683	1.138.405.949	1.192.591.083	1.232.137.261	1.243.948.963

Διεθνής, συμπεριλαμβανομένης κίνησης μέσω καρτών	387.755.964	421.972.900	416.932.949	458.809.012	487.153.311	520.777.592	495.434.203
Σύνολο - βλ. Σημείωση δ	11.464.611.418	10.712.095.593	11.036.398.917	10.548.454.810	11.368.133.498	10.508.620.797	11.235.925.942
<i>Σημειώσεις:</i>							
α. Εξαιρείται η κίνηση μέσω καρτών. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη περιλαμβάνει τις (τοπικές) κλήσεις μεριζώμενης χρέωσης και freephone.							
β. Εξαιρείται η κίνηση μέσω καρτών. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη περιλαμβάνει τις (υπεραστικές) κλήσεις μεριζώμενης χρέωσης και freephone.							
γ. Εξαιρείται η κίνηση μέσω καρτών.							
δ. Τα νούμερα εδώ καλύπτουν τοπικές, υπεραστικές, κλήσεις προς κινητά και διεθνείς κλήσεις. Οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται για όλες τις κατηγορίες κλήσεων εκτός από τις διεθνείς..							

Εξεργάσιμος όγκος κίνησης από κινητό	H1 2002 (λεπτά)	H2 2002 (λεπτά)	H1 2003 (λεπτά)	H2 2003 (λεπτά)	H1 2004 (λεπτά)	H2 2004 (λεπτά)	H1 2005 (λεπτά)	H2 2005 (λεπτά)
On-net	695.167.706	929.446.209	1.167.159.014	1.531.281.035	1.720.657.807	1.906.432.880	2.125.667.367	2.677.736.702
Off-net	740.253.180	952.202.369	1.113.507.765	1.429.113.397	1.612.174.946	1.845.963.362	2.032.429.657	2.306.202.915
Προς σταθερό (ΟΤΕ και εναλλακτικοί πάροχοι)	514.500.993	600.632.343	623.718.329	729.625.572	745.310.657	822.552.622	820.755.671	915.631.318
Διεθνής	129.685.581	176.044.745	145.018.347	214.250.648	167.573.801	232.249.556	179.530.281	250.887.107
Σύνολο	2.079.607.460	2.658.325.666	3.049.403.455	3.904.270.652	4.245.717.211	4.807.198.420	5.158.382.976	6.150.458.042

Βάσει των ανωτέρω, ενώ ο ρυθμός μεταβολής του όγκου των κλήσεων από κινητό είναι μεγαλύτερος, ο ρυθμός μεταβολής από σταθερό δεν παρουσιάζει μείωση τέτοια που ενδεχομένως να υποδείκνυε υποκαταστασιμότητα. Ο όγκος των σταθερών τοπικών κλήσεων μειώθηκε κατά 6% μεταξύ του Η1 2002 και Η1 2003, κατά λιγότερο από 0.5% μεταξύ του Η1 2003 και του Η1 2004 και κατά 3% μεταξύ του Η1 2004 και Η1 2005. Η ΕΕΤΤ δεν πιστεύει ότι αυτή η μεταβολή στον όγκο των κλήσεων αντανακλά σημαντική υποκατάσταση.

Είναι επίσης σημαντικό να εξεταστεί εάν η αύξηση των κλήσεων από κινητό αντανακλά αύξηση στη συνολική ζήτηση για υπηρεσίες κλήσεων. Ο συνολικός όγκος κλήσεων (από σταθερό και κινητό) τα πρώτα εξάμηνα των ετών 2002-2005 και οι σχετικές ποσοστιαίες μεταβολές από έτος σε έτος παρουσιάζονται κατωτέρω:

Εξερχόμενος όγκος κίνησης (λεπτά)	Η1 2002	Η1 2003	Η1 2003/ Η1 2002 % μεταβολή	Η1 2004	Η1 2004/ Η1 2003 % μεταβολή	Η1 2005	Η1 2005/ Η1 2004 % μεταβολή
Από σταθερό – βλ. Σημείωση α	11.464.611.418	11.036.398.917	-4%	11.368.133.498	3%	11.235.925.942	-1%
Από κινητό βλ. Σημείωση β	2.079.607.460	3.049.403.455	47%	4.245.717.211	39%	5.158.382.976	21%
Σύνολο	13.544.218.878	14.085.802.372	4%	15.613.850.709	11%	16.394.308.918	5%
Σημειώσεις:							
α. Τα νούμερα καλύπτουν τοπικές, υπεραστικές, κλήσεις προς κινητά και διεθνείς κλήσεις. Οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται για όλες τις κατηγορίες κλήσεων εκτός από τις διεθνείς.							
β. Τα νούμερα καλύπτουν κλήσεις κινητό προς κινητό, κινητό προς σταθερό και διεθνείς κλήσεις.							

Κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, η αύξηση που παρατηρείται στον συνολικό όγκο των υπηρεσιών κλήσεων κατά την εξεταζόμενη περίοδο ενισχύει την άποψη

ότι οι υπηρεσίες κλήσεων από σταθερό και από κινητό είναι συμπληρωματικές και όχι υποκατάστατες υπηρεσίες. Την άποψη αυτή ενισχύουν και τα αποτελέσματα της Έρευνας Καταναλωτών Ιουλίου 2005 της ΕΕΤΤ, μέρος της οποίας αφορούσε συγκεκριμένα την συλλογή στοιχείων αναφορικά με την υποκαταστασιμότητα σταθερού-κινητού τηλεφώνου (βλ. σχετική συζήτηση στην Λειτουργική Υποκαταστασιμότητα ανωτέρω).

Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία που διαθέτει η ΕΕΤΤ, μόνο μια μειοψηφία των χρηστών τηλεφωνίας στην Ελλάδα κάνουν κλήσεις μόνο από κινητό τηλέφωνο (γιατί δεν διαθέτουν γραμμή σταθερής πρόσβασης στο νοικοκυριό τους ή διαθέτουν αλλά δεν την χρησιμοποιούν για να κάνουν φωνητικές κλήσεις). Κατά συνέπεια, άλλοι πελάτες (εξαιρουμένης δηλ. της μειοψηφίας) θα μπορούσαν να ανταποκριθούν σε μια αύξηση τιμών υποκαθιστώντας τις κλήσεις από κινητά.

Τιμολόγηση

Οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας έχουν εισάγει στην αγορά μεγάλο αριθμό πακέτων κινητής τηλεφωνίας έτσι ώστε να κάνουν οικονομικά πιο ελκυστική τη δυνατότητα του καταναλωτή να μοιράζει τις κλήσεις του από το γραφείο ή το σπίτι ανάμεσα στο σταθερό και κινητό του τηλέφωνο:

- Οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να κερδίσουν από εκπτώσεις για κλήσεις on-net, με αποτέλεσμα να γίνονται οι συγκεκριμένες κλήσεις συχνά πιο φθηνές από τις συνήθως ακριβότερες κλήσεις από σταθερό σε κινητό.
- Τα πακέτα κινητής τηλεφωνίας έχουν, συνήθως ενσωματωμένο χρόνο ομιλίας χωρίς χρέωση «free minutes», ο οποίος ίσως να μην αξιοποιείται πλήρως από τους καταναλωτές όσο αυτοί είναι εκτός σπιτιού ή γραφείου. Η μέση τιμή ανά λεπτό τέτοιων πακέτων είναι συνήθως πολύ χαμηλή για τους μεγάλους χρήστες. Για μερικές κλήσεις από το σπίτι ή το γραφείο είναι φθηνότερο να χρησιμοποιούμε την κινητή σύνδεση αντί για τη σταθερή.

- Πρέπει να σημειωθεί ότι στο χρόνο ομιλίας χωρίς χρέωση «free minutes» συμπεριλαμβάνονται μόνο κλήσεις εσωτερικού και όχι διεθνείς κλήσεις σε κινητά ή κλήσεις σε SPs, έτσι ώστε για αυτούς τους τύπους κλήσης να μην υπάρχει οικονομικό κίνητρο να χρησιμοποιήσεις το κινητό τηλέφωνο στο σπίτι αντί του σταθερού.

Εφαρμόζοντας το τεστ του υποθετικού μονοπωλίου (SSNIP) για τις κλήσεις σταθερής τηλεφωνίας στενής ζώνης είναι απίθανο να βρεθεί μία αρκετά μεγάλη απώλεια κίνησης σε μία υποθετική αύξηση της τιμής της κλήσης από σταθερό της τάξης του 5-10%, τέτοια ώστε να κάνει την αύξηση αυτή μη κερδοφόρα. Για κλήσεις εντός Ελλάδος, το οικονομικό κίνητρο να χρησιμοποιήσουν το κινητό αντί για το σταθερό τηλέφωνο στο σπίτι ή στο γραφείο περιορίζεται στους πολύ μεγάλους πελάτες. Ωστόσο η ποιότητα λήψης θα εμποδίσει πολλούς μεγάλους πελάτες να στραφούν στη χρήση κινητού ενώ βρίσκονται στο σπίτι ή στο γραφείο. Επίσης, οι πάροχοι σταθερής είναι σε θέση να εντοπίσουν ομάδες πελατών περισσότερο επιρρεπείς στην υποκατάσταση σταθερού από κινητό και να προσφέρουν ειδικά σε αυτούς πακέτα τιμών με εκπτώσεις όγκου. Επομένως, η ΕΕΤΤ, δεν θεωρεί ότι το ποσοστό των πελατών που θα έκαναν κλήσεις από κινητό αντί από σταθερό κατόπιν μίας αύξησης της τιμής των κλήσεων από σταθερό κατά 5-10% θα ήταν αρκετοί ώστε να κάνει μία αύξηση τιμής μη κερδοφόρα.

Για κλήσεις σε άλλες χώρες δεν υπάρχει συνήθως οικονομικό πλεονέκτημα αν χρησιμοποιήσει το κινητό του τηλέφωνο αντί για το σταθερό του. Ως αποτέλεσμα, το τεστ υποθετικού μονοπωλίου θα δείξει ότι οι πελάτες θα στραφούν σε ικανοποιητικό ποσοστό στη σταθερή τους γραμμή για διεθνείς κλήσεις.

3.2.6.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς δύναται να υπάρξει εάν ένας πάροχος δικτύου κινητής αντιδρούσε σε μια αύξηση της τιμής ενός υποθετικού μονοπωλιακού παρόχου σταθερών υπηρεσιών έως και 10% άνω του

ανταγωνιστικού επιπέδου, και άρχιζε να παρέχει παρόμοιες υπηρεσίες, και αντιστρόφως.

Δεδομένων των λειτουργικών διαφορών μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και κινητής, η ΕΕΤΤ δεν πιστεύει ότι οι πάροχοι υπηρεσιών σταθερής θα προχωρούσαν στη δημιουργία εναλλακτικών κινητών δικτύων πρόσβασης συνεπεία μιας τέτοιας αύξησης της τιμής της λιανικής τιμής κινητής, ενόψει μάλιστα και του κόστους, του απαιτούμενου χρόνου, και του καθεστώτος ρύθμισης της πρόσβασης στο σχετικό φάσμα. Επιπροσθέτως, δεν πιστεύει ότι μια τέτοια αύξηση θα οδηγούσε στη σύναψη συμφωνίας με τον υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο με όρους που θα διευκόλυναν τον ανταγωνισμό.

Ένας πάροχος δικτύου κινητής αντίθετα, θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την υπάρχουσα υποδομή του για να παρέχει υπηρεσίες σταθερών (αν όχι ενσύρματων) κλήσεων. Ωστόσο, θα έπρεπε να το κάνει με όρους (κυρίως τιμολογιακούς) που θα καθιστούσαν το συνολικό πακέτο κινητής εναλλάξιμο των υπηρεσιών σταθερής. Διαφορετικά, η υπηρεσία κινητής θα αποτελούσε μια συμπληρωματική υπηρεσία και όχι μια εναλλάξιμη υπηρεσία των αντίστοιχων σταθερών υπηρεσιών.

Επιπλέον, ένας πάροχος κινητής ο οποίος θα σκεπτόταν την είσοδο στην αγορά σταθερών υπηρεσιών, θα έπρεπε να κάνει αλλαγές στο δίκτυο πρόσβασής του, προκειμένου να αντιμετωπίσει το ζήτημα της ποιότητας υπηρεσίας/ ποιότητας λήψης που επισημάνθηκε ανωτέρω. Κάτι τέτοιο ωστόσο θα απαιτούσε ως ελάχιστο, κάποιες επενδύσεις προκειμένου να αυξήσει την ισχύ μετάδοσης του υπάρχοντος ραδιοεξοπλισμού και πιθανότατα, την εγκατάσταση επιπρόσθετων κεραιών προκειμένου να διασφαλισθεί η ποιότητα σε πυκνοκατοικημένες περιοχές.

Επιπροσθέτως, οι περισσότεροι πάροχοι κινητής θα έπρεπε να εγκαταστήσουν επιπλέον υποδομές στις γεωγραφικές περιοχές στις οποίες δεν έχουν επί του παρόντος κάλυψη. Οι περισσότεροι πάροχοι κινητής προβαίνουν στην δημιουργία των δικτύων τους λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό κάλυψης του πληθυσμού και όχι την γεωγραφική κάλυψη. Προκειμένου να ανταγωνιστούν ένα δίκτυο με πλήρη κάλυψη, οι εν λόγω πάροχοι κινητής θα έπρεπε να εγκαταστήσουν

επιπρόσθετες ευκολίες προκειμένου να καλύψουν τυχόν κενά όσον αφορά την κάλυψή τους.

Εκτός από τα επιπρόσθετα κόστη, οι πάροχοι δικτύων κινητής, θα έπρεπε να εξετάσουν τις επιπτώσεις της υιοθέτησης μιας ανταγωνιστικής λιανικής τιμολόγησης των υπηρεσιών σταθερής. Προβαίνοντας δε στην ως άνω ενέργεια θα έπρεπε να διασφαλίσουν ότι δεν θα διακινδυνεύσουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο για τις υπηρεσίες κινητής.

Η EETT θεωρεί ότι το κόστος για την επιπρόσθετη δημιουργία ευκολιών και για τις επενδύσεις που επισημάνθηκε ανωτέρω, σε συνδυασμό με τους περιορισμούς από οικονομίες σκοπού που πηγάζουν από το χαμηλότερο εύρος ζώνης των ραδιοδικτύων πρόσβασης, καθιστούν την υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς απίθανη κατά την διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση. Επί του παρόντος, το ως άνω συμπέρασμα δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι και οι τρεις λειτουργούντες στην Ελληνική επικράτεια πάροχοι κινητής κατέχουν άδειες ΣΑΠ, δεδομένου του περιορισμένου αριθμού των ευκολιών σταθερής πρόσβασης (αντίθετα με το δίκτυο κορμού και το backhaul) που αυτοί λειτουργούν επί της παρούσης. Ωστόσο, η EETT θα παρατηρεί προσεκτικά τις εξελίξεις όσον αφορά τα ανωτέρω.

Η EETT είναι ενήμερη ως προς τα προϊόντα σύγκλισης σταθερής/κινητής τηλεφωνίας που έχουν εισαχθεί σε άλλες χώρες και αναγνωρίζει ότι δύνανται να εισαχθούν σχετικά γρήγορα από παρόχους που έχουν πρόσβαση στις απαιτούμενες ευκολίες.⁸⁶ Ως εκ τούτου, προτίθεται να παρατηρεί στενά εάν θα υπάρξουν αντίστοιχες εξελίξεις στην αγορά κατά την διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση.

Συμπεράσματα

---

⁸⁶ Τέτοιου είδους υπηρεσίες είναι επί του παρόντος διαθέσιμες σε έναν αριθμό Κρατών Μελών, συμπεριλαμβανομένων της Γερμανίας και της Μ.Βρετανίας. Παρέχονται μέσω της χρήσης του Ραδιοδικτύου Πρόσβασης και των συσκευών κινητής. Τόσο οι σταθεροί όσο και οι κινητοί αριθμοί σχετίζονται με την συσκευή. Μέσα σε μία προκαθορισμένη ζώνη κοντά στην οικία, οι κλήσεις τερματίζουν σε (και εκκινούν από) σταθερό αριθμό, και χρεώνονται σε τιμές σταθερής. Εκτός της ζώνης, η συσκευή επανέρχεται στη συνήθη λειτουργία της ως κινητό.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι απίθανο επί του παρόντος ή στο άμεσο μέλλον ο τελικός καταναλωτής να μεταστραφεί στις υπηρεσίες κινητής, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση των τιμών των υπηρεσιών σταθερής έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου.

Επιπροσθέτως, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι επί του παρόντος ένας πάροχος κινητής τηλεφωνίας δεν δύναται να εισέλθει στην αγορά παρέχοντας τηλεφωνικές υπηρεσίες μέσω συνδέσεων σταθερής ασύρματης πρόσβασης (χρησιμοποιώντας είτε φάσμα GSM ή φάσμα LMDS) σε έναν σημαντικό αριθμό πελατών χωρίς να επωμισθεί σημαντικά κόστη και να διακινδυνεύσει το επιχειρηματικό του μοντέλο όσον αφορά τις λιανικές κλήσεις κινητής.

3.2.7. Αποτελούν οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις διακριτές αγορές προϊόντων;

Η Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές αναφέρει ότι οι πελάτες λιανικής δεν αντιλαμβάνονται τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις ως υποκατάστατα. Ωστόσο, αξιολογώντας τις δυναμικές από την πλευρά της προσφοράς, η Επιτροπή σημειώνει ότι μια αύξηση τιμών σε μια από τις υπηρεσίες από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο θα μπορούσε να οδηγήσει τους παρόχους της άλλης υπηρεσίας να εισέλθουν στην αγορά (υπό την προϋπόθεση διαθεσιμότητας των αναγκαίων υποδομών και υπηρεσιών χονδρικής). Επομένως, η υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς θα μπορούσε να εγγυηθεί τον ορισμό μιας ενιαίας σχετικής αγοράς προϊόντων.

3.2.7.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης

Η ΕΕΤΤ θα εξετάσει την υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης στο επίπεδο λιανικής (και θα εξετάσει ζητήματα χονδρικής στα πλαίσια της ανάλυσης της υποκατάστασης προσφοράς σε επίπεδο λιανικής). Η υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης παρέχει ένα τρόπο μέτρησης του βαθμού στον οποίο οι πελάτες είναι έτοιμοι να υποκαταστήσουν την υπό εξέταση υπηρεσία με άλλες υπηρεσίες. Αξιολογώντας την υποκατάσταση από πλευράς ζήτησης, η ΕΕΤΤ εξέτασε τις υφιστάμενες τιμές και τάσεις των τιμών για τις υπηρεσίες τοπικών και υπεραστικών κλήσεων, μαζί με τη λειτουργική υποκαταστασιμότητα.

Λειτουργικότητα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι σωστό να αξιολογηθεί η λειτουργικότητα από την πλευρά της ζήτησης ξεκινώντας από την πλησιέστερη δυνατή σχετική αγορά προϊόντων. Επομένως, δεν θεωρεί ότι είναι απαραίτητο ή σωστό να οριστούν σχετικές αγορές με βάση το συγκεκριμένο καλούμενο αριθμό (αν και θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι μια κλήση σε ένα συγκεκριμένο αριθμό δεν μπορεί να υποκαταστήσει την κλήση σε έναν άλλο συγκεκριμένο αριθμό). Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι πιο σωστό να εξεταστεί εάν οι κλήσεις μιας συγκεκριμένης κατηγορίας (π.χ. τοπικές κλήσεις) που παρέχονται υπό ομοιόμορφους όρους είναι λειτουργικά υποκατάστατα των κλήσεων άλλων κατηγοριών (π.χ. υπεραστικές κλήσεις) που παρέχονται υπό ομοιόμορφους όρους.

Η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική άποψη ότι οι τοπικές και υπεραστικές κλήσεις δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατα για τους πελάτες. Η λειτουργική υποκατάσταση μεταξύ των δύο υπηρεσιών είναι ανεπαρκής για να μπορεί ένας πελάτης να μεταστραφεί κάνοντας υπεραστικές κλήσεις, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμών έως και 10% από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο τοπικών κλήσεων (ή αντιστρόφως).

Τιμολόγηση

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν μια αύξηση τιμών έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή για τις υπεραστικές κλήσεις από έναν υποθετικό μονοπωλιακό

πάροχο θα οδηγούσε τους πελάτες να μεταστραφούν στις αστικές κλήσεις (και αντιστρόφως). Όπως περιγράφεται ανωτέρω, θεωρεί ότι η έλλειψη λειτουργικής υποκαταστασιμότητας αποκλείει αυτή τη μεταστροφή μεταξύ κλήσεων.

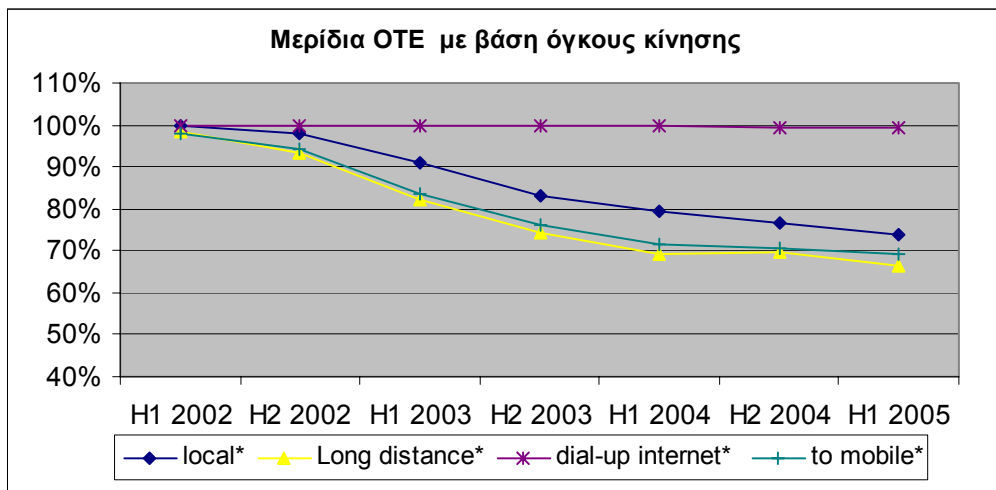
Κατά την άποψη της EETT, το κρίσιμο ζήτημα είναι εάν οι πελάτες θα άλλαζαν παρόχους μόνο σε σχέση με την κατηγορία κλήσεων που είναι αντικείμενο της αύξησης τιμών, και όχι για όλες τις εθνικές φωνητικές κλήσεις. Εάν οι πελάτες ήταν πιθανό να αλλάξουν μόνο για την κατηγορία κλήσεων που αποτελεί αντικείμενο της αύξησης, η EETT είναι πιθανότερο να διαπιστώσει ότι οι κατηγορίες κλήσεων ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές, με την επιφύλαξη ζητημάτων από την πλευρά της προσφοράς. Δεδομένου ότι οι δυνατότητες Προεπιλογής/ Επιλογής φορέα δεν επιτρέπουν την διαφοροποίηση μεταξύ υπεραστικών και αστικών κλήσεων η εξέταση των άνω ζητημάτων θα βασισθεί στα μερίδια του ΟΤΕ και των εναλλακτικών παρόχων αναφορικά με τις υπεραστικές και αστικές κλήσεις.

Ωστόσο, η παρατηρούμενη διαφορά στα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ βάσει του όγκου των εξερχόμενων αστικών και υπεραστικών κλήσεων (βλ. τρίτη και πέμπτη στήλη στον κατωτέρω πίνακα, καθώς επίσης και το σχετικό Διάγραμμα) υποδεικνύουν ότι οι πελάτες επιλογής / προεπιλογής στην Ελλάδα τείνουν να χρησιμοποιούν την επιλογή / προεπιλογή περισσότερο για υπεραστικές παρά για αστικές κλήσεις, ή/και ότι οι συνδρομές επιλογής / προεπιλογής είναι πιο δημοφιλείς στους καταναλωτές που κάνουν σημαντική υπεραστική κίνηση συγκριτικά με την αστική παρά σε αυτούς που κάνουν κυρίως τοπικές κλήσεις. Και στις δύο περιπτώσεις, αυτό πιθανότατα αντανακλά την αντίληψη των καταναλωτών ότι το όφελος που επιτυγχάνεται από την πραγματοποίηση μίας τοπικής κλήσης μέσω επιλογής / προεπιλογής είναι μικρότερο από αυτό που επιτυγχάνεται από την πραγματοποίηση μιας υπεραστικής.

	Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στις τοπικές κλήσεις βάσει λιανικών εσόδων – βλ. Σημείωση α	Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στις τοπικές κλήσεις βάσει εξερχόμενου όγκου – βλ. Σημείωση β	Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στις υπεραστικές κλήσεις βάσει λιανικών εσόδων – βλ. Σημείωση γ	Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στις υπεραστικές κλήσεις βάσει εξερχόμενου όγκου – βλ. Σημείωση δ
--	--	--	--	--

2002	99,15%	98,92%	97,07%	95,86%
2003	88,42%	87,06%	83,58%	78,13%
2004	79,10%	78,03%	74,53%	69,25%
H1 2005	74,96%	73,76%	72,31%	66,58%
Σημειώσεις				
<p>α. Για το 2002, τα έσοδα του ΟΤΕ που λήφθηκαν υπόψη περιλαμβάνουν επιπρόσθετα: (1) έσοδα από κλήσεις dial-up Internet ΕΠΑΚ, (2) έσοδα από υπηρεσίες σύντομων κωδικών, και (3) έσοδα από καλούντες για (τοπικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης. Για το H1 2003, τα έσοδα του ΟΤΕ που λήφθηκαν υπόψη περιλαμβάνουν τα (2) και (3) ανωτέρω. Για το H2 2003, περιλαμβάνουν το (3).</p>				
<p>β. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη περιλαμβάνει επιπρόσθετα τις (τοπικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης και freephone.</p>				
<p>γ. Για το 2002, τα έσοδα του ΟΤΕ που λήφθηκαν υπόψη περιλαμβάνουν επιπρόσθετα: (1) έσοδα από κλήσεις dial-up Internet ΠΕΑΚ και (2) έσοδα από καλούντες για (υπεραστικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης. Για το 2003, τα έσοδα του ΟΤΕ που λήφθηκαν υπόψη περιλαμβάνουν το (2) ανωτέρω.</p>				
<p>δ. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ περιλαμβάνει επιπρόσθετα τις (υπεραστικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης και freephone.</p>				

Η ΕΕΤΤ εξέτασε τις υφιστάμενες τιμές αστικών και υπεραστικών κλήσεων των παρόχων φωνητικής τηλεφωνίας στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των

προσφερόμενων εκπτώτικών πακέτων. Ενδεικτικά παρουσιάζονται κατώτερο τιμές αστικών και υπεραστικών κλήσεων:⁸⁷

Οι τιμές αστικών κλήσεων του ΟΤΕ:

Χρέωση	Δευτ - Παρ (0800–2000)	Δευ- Παρ (2000–0800)	Σάββατο	Κυριακή
Έως 2 λεπτά (χρέωση ανά λεπτό)	€0.026/ λεπτό	€0.026/ λεπτό	€0.026/ λεπτό	€0.026/ λεπτό
Μετά τα 2 λεπτά (χρέωση ανά δευτερόλεπτο)	€0.00043333/ sec (€0.026/ λεπτό)	€0.00041667/ sec (€0.025/ λεπτό)	€0.00041667/ sec (€0.025/ λεπτό)	€0.00040000/ sec (€0.024/ λεπτό)

Οι τιμές υπεραστικών του ΟΤΕ⁸⁸:

Χρέωση	Δευ - Παρ (0800–2000)	Δευ- Παρ (2000–0800)	Σάββατο	Κυριακή
Έως και 25 δευτερόλεπτα (χρέωση ανά 25 δευτερόλεπτα)	€0.026/ 25 δευτερόλεπτα	--	--	Χρεώνεται ως τοπική κλήση
Μετά τα 25 δευτερόλεπτα (χρέωση ανά δευτερόλεπτο)	€0,00103333/ δευτερόλεπτο (€0.062/ λεπτό)	--	--	

⁸⁷ Σύμφωνα με την Απόφαση 381/2.

⁸⁸ Οι υπεραστικές κλήσεις είναι οι κλήσεις μεταξύ κόμβων σε διαφορετικούς Νομούς, όπου η απόσταση μεταξύ των κόμβων είναι μεγαλύτερη από 45 km.

Έως και 28 δευτερόλεπτα (χρέωση ανά 28 δευτερόλεπτα)	--	€0.026/ 28 δευτερόλεπτο	€0.026/ 28 seconds
Μετά τα 28 δευτερόλεπτα (χρέωση ανά δευτερόλεπτο)	--	€0,0009167/ δευτερόλεπτο (€0.055/ λεπτό)	€0,0009167/δευτερόλεπτο (€0.055/ λεπτό)

Από την ανωτέρω εξέταση προέκυψαν τιμολογιακές διαφοροποιήσεις οι οποίες δεν επιτρέπουν, επί του παρόντος την ένταξη των αστικών και των υπεραστικών κλήσεων σε μια ενιαία σχετική αγορά προϊόντων. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι και η αυξανόμενη χρήση και ο περίπλοκος χαρακτήρας των πακέτων (ιδίως αυτών που συνδέονται με εκπτώσεις) μπορεί να οδηγήσουν στη διαμόρφωση της αντίληψης από τον πελάτη ότι οι υπηρεσίες πωλούνται ως πακέτο τοπικών και υπεραστικών κλήσεων. Επί του παρόντος, όμως, δεν μπορεί να αγνοηθεί ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις ότι οι τοπικές και οι άλλες κλήσεις ακολουθούν διαφορετικά μοντέλα αγοράς.

3.2.7.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

Οι εναλλακτικοί πάροχοι μπορούν να ξεκινήσουν την παροχή φωνητικών κλήσεων με δύο τρόπους: (1) μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη δική τους υποδομή ή (2) μπορούν να μεταπωλούν χωρητικότητα.

Δεν υπάρχουν τεχνικοί λόγοι που να αποτρέπουν έναν πάροχο που παρέχει εθνικές κλήσεις να παρέχει και τοπικές κλήσεις (ή αντιστρόφως). Για παράδειγμα, οι πάροχοι που προσφέρουν και τις δύο κατηγορίες κλήσεων χρειάζονται τα στοιχεία της εκκίνησης και του τερματισμού, μαζί με συνδεσιμότητα μεταξύ κέντρων. Για να είναι σε θέση να παρέχει αστικές κλήσεις, ένας πάροχος χρειάζεται τις ίδιες υποδομές και υπηρεσίες χονδρικής που απαιτούνται και για την παροχή υπεραστικών κλήσεων (και αντιστρόφως).

Ωστόσο, τα περιθώρια κέρδους μεταξύ αστικών και υπεραστικών κλήσεων μπορεί να διαφέρουν, εξαιτίας διαφόρων παραγόντων, περιλαμβανομένων αποφάσεων τακτικής σχετικά με την τοποθεσία και τη σύνθεση της πελατειακής βάσης στην οποία στοχεύουν, αποφάσεων σχετικών με τεχνικά ζητήματα όπως η μεταγωγή και τα σημεία παρουσίας ((PoP) καθώς και η τιμολόγηση σε επίπεδο χονδρικής (π.χ. οι τιμολογιακές διαφορές ανάμεσα στη εθνική και τοπική διασύνδεση).

Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι ένας πάροχος τοπικών φωνητικών κλήσεων θα ήταν σε θέση να μεταστραφεί στην παροχή υπεραστικών κλήσεων, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμών κατά 10% από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο. Ωστόσο το αντίστροφο ενώ από τεχνικής άποψης δύναται να είναι εφικτό η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις σε δικτυακή υποδομή προκειμένου τα επίπεδα κέρδους να κυμανθούν σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι τοπικές και υπεραστικές σταθερές κλήσεις ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων. Αν και οι απαιτούμενες επενδύσεις/υποδομές για την παροχή κάθε κατηγορίας κλήσεων δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις από την πλευρά της προσφοράς, το περιθώριο για αυτές τις διαφορετικές κατηγορίες κλήσεων διαφέρει.

3.2.8. Αποτελούν οι κλήσεις από σταθερό σε κινητούς διακριτή αγορά προϊόντων;

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν οι κλήσεις προς κινητούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές ή υπεραστικές κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο.

3.2.8.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης

Λειτουργικότητα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι σταθερές κλήσεις προς κινητά και οι σταθερές κλήσεις προς τοπικούς ή υπεραστικούς αριθμούς γίνονται όλο και περισσότερο λειτουργικά υποκαταστάσιμες για τους πελάτες. Τα στοιχεία του όγκου της κίνησης και η σημαντική

διείσδυση της κινητής τηλεφωνίας υποδεικνύουν ότι οι πελάτες είναι όλο και περισσότερο πρόθυμοι να κάνουν σταθερές κλήσεις προς κινητά αντί για τοπικές ή υπεραστικές κλήσεις προς σταθερούς αριθμούς (για να επικοινωνήσουν με το ίδιο καλούμενο μέρος). Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι ο αριθμός των κλήσεων αυτών δεν είναι πλέον *de minimis* και θα συνεχίσει να αυξάνεται κατά τη διάρκεια της παρούσας εξέτασης της αγοράς. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στον πρώτο πίνακα στην «Εξέλιξη του όγκου κλήσεων» στην Ενότητα 2.6, ο όγκος των κλήσεων από σταθερό σε κινητό αυξήθηκε σημαντικά από το 2002 έως τα μέσα του 2005.

Τιμολόγηση

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν μια αύξηση έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή για τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο θα οδηγούσε τους πελάτες να μεταστραφούν στην κλήση γεωγραφικών αριθμών (και αντιστρόφως).

Η ΕΕΤΤ εξέτασε τις υφιστάμενες χρεώσεις για κλήσεις προς κινητά. Οι ισχύουσες χρεώσεις (Ιούλιος 2006) του ΟΤΕ για κλήσεις από σταθερό σε κινητό παρουσιάζονται κατωτέρω (χωρίς ΦΠΑ):

Πάροχος τερματισμού	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>30 δευτερόλεπτα)
Cosmote	30 δευτερόλεπτα (€0.0770)	€0,00256723/ δευτερόλεπτο
Vodafone	30 δευτερόλεπτα (€0.0770)	€0,00256723/ δευτερόλεπτο
TIM	30 δευτερόλεπτα (€0.0795)	€0,00265042/ δευτερόλεπτο
Q-Telecom	30 δευτερόλεπτα	€0,00340000/

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

	(€0.1020)	δευτερόλεπτο
--	-----------	--------------

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι τιμές ενδεικτικών προγραμμάτων δύο εναλλακτικών παρόχων (όπως αναφέρονται στις ιστοσελίδες τους). Οι εναλλακτικοί πάροχοι μέσω CS/CPS για κάθε κλήση, χωρίς μηνιαία χρέωση, χρεώνουν ως εξής:

Πάροχος Α (χωρίς ΦΠΑ)

Πάροχος τερματισμού	Δευ-Παρ		Σαββατοκύριακο	
	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>60 δευτερόλεπτα)	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>60 δευτερόλεπτα)
Cosmote	60 δευτερόλεπτα (€0.1504)	€0,002507/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1387)	€0,002311/ δευτερόλεπτο
Vodafone	60 δευτερόλεπτα (€0.1504)	€0,002507/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1387)	€0,002311/ δευτερόλεπτο
TIM	60 δευτερόλεπτα (€0.1588)	€0,002647/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1504)	€0,002507/ δευτερόλεπτο
Q-Telecom	60 δευτερόλεπτα (€0.1840)	€0,003067/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1723)	€0,002871/ δευτερόλεπτο

Πάροχος Β (χωρίς ΦΠΑ)

Πάροχος τερματισμού	08:00 – 20:00		20:00 – 08:00	
	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>60 δευτερόλεπτα)	Ελάχιστη χρέωση	Χρέωση ανά δευτερόλεπτο (>60 δευτερόλεπτα)
Cosmote	60 δευτερόλεπτα (€0.1700)	€0,00283333/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1600)	€0,00266666/ δευτερόλεπτο

Vodafone	60 δευτερόλεπτα (€0.1700)	€0,00283333/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1600)	€0,00266666/ δευτερόλεπτο
TIM	60 δευτερόλεπτα (€0.1700)	€0,00283333/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.1600)	€0,00266666/ δευτερόλεπτο
Q-Telecom	60 δευτερόλεπτα (€0.2290)	€0,00381653/ δευτερόλεπτο	60 δευτερόλεπτα (€0.2290)	€0,00381653/ δευτερόλεπτο

Επομένως, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι η τιμολόγηση των κλήσεων προς κινητά επιβάλλει κάποιο περιορισμό στις κλήσεις προς σταθερά δίκτυα. Οι τιμές για κλήσεις από σταθερό προς κινητό είναι περίπου τρεις με τέσσερις φορές μεγαλύτερες από αυτές για υπεραστικές κλήσεις.

Κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, το κρίσιμο ζήτημα είναι εάν οι πελάτες θα άλλαζαν παρόχους μόνο για την κατηγορία κλήσεων που είναι αντικείμενο της αύξησης τιμών και όχι για όλες τις εθνικές κλήσεις. Εάν ήταν πιθανό οι πελάτες να αλλάξουν μόνο για την κατηγορία κλήσεων στην οποία έχει σημειωθεί η αύξηση τιμών, η ΕΕΤΤ θα ήταν πιθανότερο να διαπιστώσει ότι οι κατηγορίες κλήσεων ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές, με την επιφύλαξη ζητημάτων που σχετίζονται με την προσφορά. Δεδομένου ότι οι δυνατότητες Προεπιλογής/ Επιλογής φορέα δεν επιτρέπουν την διαφοροποίηση μεταξύ υπεραστικών και κλήσεων προς κινητούς αριθμούς η εξέταση των άνω ζητημάτων θα βασισθεί στα μερίδια του ΟΤΕ και των εναλλακτικών παρόχων αναφορικά με τις υπεραστικές κλήσεις και κλήσεις προς κινητά. Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα στην ενότητα 2.7 στο οποίο παρουσιάζεται η διαχρονική μεταβολή των μεριδίων των εναλλακτικών παρόχων, τα μερίδια των εναλλακτικών παρόχων αναφορικά με τις κλήσεις προς κινητούς και υπεραστικούς αριθμούς σχεδόν ταυτίζονται. Αυτό υποδεικνύει ότι οι πελάτες επιλογής / προεπιλογής στην Ελλάδα τείνουν να χρησιμοποιούν στο ίδιο βαθμό την επιλογή / προεπιλογή για υπεραστικές και για κλήσεις προς κινητούς αριθμούς

3.2.8.2. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος σταθερών μη τοπικών εθνικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς θα ήταν σε θέση να αυξήσει επικερδώς τις τιμές σε γεωγραφικούς αριθμούς κατά 10% πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο, χωρίς να εισέλθουν στην αγορά οι πάροχοι κλήσεων σε αριθμούς κινητών (και αντιστρόφως).

Τέτοιοι πιθανοί νεοεισερχόμενοι ήδη θα λαμβάνουν τα αναγκαία προϊόντα χονδρικής (μέσω της υφιστάμενης πρόσβασης και των συμφωνιών διασύνδεσης) για να ξεκινήσουν την παροχή τέτοιων υπηρεσιών. Συνεπώς, το κόστος της εισόδου θα είναι περιορισμένο και πιθανόν θα είναι εφικτό βραχυπρόθεσμα.

Ωστόσο, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι για τις υπεραστικές κλήσεις το κίνητρο εισόδου είναι στενά συνδεδεμένο με τα αντίστοιχα τιμολογιακά περιθώρια. Και πάλι, οι αποφάσεις τακτικής σχετικά με την τοποθεσία και τη σύνθεση της πελατειακής βάσης στην οποία στοχεύει ο πάροχος, και με τη δομή τιμολόγησης της χονδρικής και τις τεχνικές αποφάσεις παίζουν σημαντικό ρόλο. Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι ένας πάροχος υπεραστικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς θα ήταν σε θέση να ξεκινήσει την παροχή κλήσεων σε αριθμούς κινητής. Επίσης, φαίνεται ότι το ίδιο ισχύει και για τη μεταστροφή από κλήσεις σε κινητά σε υπεραστικές κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς.

Ωστόσο, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι αυτή η μεταστροφή είναι εξίσου βιώσιμη ανάμεσα σε αστικές κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς και κλήσεις από σταθερό σε κινητό.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική άποψη ότι οι κλήσεις από σταθερό προς κινητό και οι κλήσεις από σταθερό προς υπεραστικούς γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

3.2.9. Αποτελούν οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς διακριτή αγορά προϊόντων;

Οι σταθερές κλήσεις προς σταθερούς μη γεωγραφικούς αριθμούς μπορεί να μη είναι εξίσου λειτουργικά εναλλάξιμες, ιδίως εάν δεν μπορούν να διευκολύνουν κλήσεις προς το ίδιο καλούμενο μέρος με τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς. Οι αριθμοί αυτοί συνήθως χρησιμοποιούνται από παρόχους υπηρεσιών για σκοπούς πωλήσεων, προώθησης προϊόντων και εφαρμογές υποστήριξης πελατών.

Οι κλήσεις σε πολλούς τέτοιους αριθμούς, ιδίως όταν το καλούμενο μέρος εξακολουθεί να προσφέρει στους καλώντες και γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς (ή το έκανε στο παρελθόν ή αντικατέστησε ένα γεωγραφικό αριθμό με ένα μη γεωγραφικό αριθμό), μπορεί να θεωρηθούν υποκατάστατες από τους καλώντες πελάτες. Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι αυτό είναι ιδίως πιθανό σε σχέση με τους επονομαζόμενους μη γεωγραφικούς αριθμούς 'one phone' και freephone.

Η ΕΕΤΤ αντιλαμβάνεται ότι, ουσιαστικά, οι πελάτες αγοράζουν μια δέσμη μη τοπικών εθνικών κλήσεων από τον πάροχο. Κατά συνέπεια, δε φαίνεται να υπάρχουν χωριστές συμπεριφορές καταναλωτών για σταθερές κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς. Η ΕΕΤΤ δεν γνωρίζει κάποιες εξελίξεις που μπορεί να αλλάξουν τη συμπεριφορά του πελάτη στην επιλογή παρόχου σταθερών κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς στα χρονικά πλαίσια της παρούσας εξέτασης.

Τέλος, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι όροι και προϋποθέσεις (εκτός από τις τιμές) βάσει των οποίων παρέχονται οι σταθερές κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς δεν διαφέρουν σημαντικά από αυτούς που προσφέρονται για άλλες κατηγορίες μη τοπικών εθνικών κλήσεων.

3.2.9.1. Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος σταθερών μη τοπικών εθνικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς (συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων στο Internet) θα ήταν σε θέση να αυξήσει επικερδώς τις τιμές κατά 10% πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο, χωρίς οι πάροχοι σταθερών κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς να εισέλθουν στην αγορά (και αντιστρόφως).

Αυτοί οι πιθανοί νεοεισερχόμενοι, θα έχουν ήδη αποκτήσει τα αναγκαία προϊόντα και υπηρεσίες χονδρικής (μέσω της υφιστάμενης πρόσβασης και των συμφωνιών

διασύνδεσης) για να ξεκινήσουν την παροχή υπηρεσιών. Επομένως, το κόστος εισόδου θα είναι περιορισμένο και θα ήταν δυνατή βραχυπρόθεσμα η είσοδος νέων παρόχων (οι πιθανοί νεοεισερχόμενοι θα έπρεπε να επενδύσουν σε POPs, κτλ.).

Ωστόσο, η EETT θεωρεί ότι, όπως και για τις σταθερές υπεραστικές κλήσεις, τα κίνητρα εισόδου συνδέονται στενά με τα σχετικά περιθώρια κέρδους. Και πάλι, οι αποφάσεις τακτικής σχετικά με την τοποθεσία και τη σύνθεση της πελατειακής βάσης στην οποία στοχεύει ο πάροχος, μαζί με τη δομή της τιμολόγησης χονδρικής και τις τεχνικές αποφάσεις έχουν σημαντικό ρόλο. Η EETT πιστεύει ότι ο πάροχος υπεραστικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς θα ήταν σε θέση να ξεκινήσει την παροχή κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς. Επίσης φαίνεται ότι το ίδιο ισχύει στην περίπτωση της μεταστροφής της παροχής από κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς σε υπεραστικές κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς.

Ιδίως σχετικά με τις κλήσεις στο Internet, η δομή της τιμολόγησης χονδρικής, μαζί με τη σχέση ανάμεσα στη χονδρική και λιανική τιμολόγηση, παίζουν σημαντικό ρόλο. Για παράδειγμα, τα ισχύοντα λιανικά τέλη ΕΠΑΚ του ΟΤΕ είναι σημαντικά χαμηλότερα από τα τέλη για τοπικές κλήσεις και τα τέλη για λιανικές κλήσεις ΠΕΑΚ είναι επίσης χαμηλότερα από τα τέλη υπεραστικών φωνητικών κλήσεων. Συγχρόνως, οι χονδρικές υπηρεσίες έχουν τέτοια δομή που τα σχετικά εμπορικά πακέτα είναι βιώσιμα μόνο εάν ο πάροχος της υπηρεσίας (ISP – Internet Service Provider) έχει PoP στην περιφέρεια. Κατά συνέπεια, δεν είναι ξεκάθαρο για την EETT ότι τα περιθώρια κέρδους είναι επαρκή, δεδομένης της απαιτούμενης επένδυσης σε PoPs, για να εγγραφούν την είσοδο ως ανταπόκριση σε μία αύξηση τιμών όχι περισσότερο από 10%.

Τελικά, η EETT δεν πιστεύει ότι αυτή η μεταστροφή είναι εξίσου βιώσιμη ανάμεσα σε αστικές κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς και κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς.

Συμπέρασμα

Η EETT υιοθετεί την αρχική άποψη ότι οι κλήσεις από σταθερό σε μη γεωγραφικούς αριθμούς (περιλαμβανομένων κλήσεων στο Internet) και οι υπεραστικές κλήσεις από σταθερό σε γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

3.2.10. Ανήκουν οι κλήσεις VoIP σε ξεχωριστή σχετική αγορά;

Η EETT εξέτασε εάν οι φωνητικές κλήσεις μέσω Internet (περιλαμβανομένου του VoIP) ανήκουν σε αγορές που είναι χωριστές από τις σχετικές αγορές για υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας. Υπάρχουν διαφορετικές κατηγορίες τέτοιων υπηρεσιών που παρέχονται και λειτουργούν με διαφορετικούς τρόπους.

Voice over Internet Protocol (VoIP) είναι ένας γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη μεταφορά φωνής μέσω δικτύων δεδομένων σε πραγματικό χρόνο χρησιμοποιώντας μεταγωγή πακέτων (packet switching), σε αντίθεση με τη μεταγωγή κυκλώματος (circuit switching) που χρησιμοποιείται στη κλασική τηλεφωνία.

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες διαφέρουν σε πολυπλοκότητα, από απλή επικοινωνία μεταξύ χρηστών του Διαδικτύου (peer-to-peer), έως την παροχή σχεδόν όλων των λειτουργιών μιας κλασικής τηλεφωνικής γραμμής.

Υπηρεσίες που βασίζονται στο VoIP έχουν κάνει την εμφάνισή τους και στην Ελλάδα ήδη απ' το 2004, αν και η διείσδυση τους στην αγορά θεωρείται ακόμα πολύ περιορισμένη.

Η EETT διακρίνει δύο γενικά μοντέλα υπηρεσιών ανάλογα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους αν και εμπορικά ο διαχωρισμός δεν είναι τόσο σαφής. Σε κάθε περίπτωση ο συγκεκριμένος διαχωρισμός δεν πρέπει να θεωρείται δεσμευτικός για τους παρόχους στην περιγραφή της υπηρεσίας που θα παρέχουν στον καταναλωτή. Τα δύο μοντέλα υπηρεσιών είναι:

- Unmanaged VoIP service - σε αυτή την κατηγορία έχουμε παροχή ενός προϊόντος ή υπηρεσίας χωρίς όμως εξασφάλιση ποιότητας. Ο πάροχος δηλαδή δίνει στον χρήστη το εργαλείο για να πραγματοποιήσει κλήσεις VoIP, αλλά δεν διαθέτει τη δυνατότητα να εξασφαλίσει την ποιότητα της κλήσης από άκρο σε άκρο (end-to-end) και σε μερικές περιπτώσεις δεν δίνει τη δυνατότητα κλήσεων προς ή από το PSTN. Στην unmanaged τηλεφωνία VoIP επιτρέπεται η νομαδικότητα, δηλαδή η δυνατότητα του χρήστη να συνδέεται από οποιοδήποτε σημείο πρόσβασης στο Διαδίκτυο και να πραγματοποιεί και να δέχεται κλήσεις, είτε βρίσκεται σε ενσύρματο είτε σε ασύρματο δίκτυο. Η κατηγορία αυτή ονομάζεται και

Voice over Internet – VoI, αφού η κλήση δρομολογείται μέσω του Διαδικτύου.

- Managed VoIP service - σε αυτή τη κατηγορία έχουμε παροχή υπηρεσίας με την εξασφάλιση, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, της ποιότητας των κλήσεων. Ο πάροχος δίνει τον απαραίτητο εξοπλισμό στον χρήστη ανάλογα με τη μορφή που θα έχει η υπηρεσία και επιπλέον του παρέχει τη δυνατότητα κλήσεων προς και από το PSTN, όπως επίσης και υπηρεσίες που συνήθως διαθέτει κανείς όταν χρησιμοποιεί μια παραδοσιακή τηλεφωνική σύνδεση, όπως αναγνώριση αριθμού κλήσης, προσωπικός τηλεφωνητής, αναμονή και εκτροπή κλήσεων. Για κλήσεις προς άλλα δίκτυα ο πάροχος αναλαμβάνει τη σύνδεση του καλούμενου με το κατάλληλο gateway και πληρώνει τα τέλη τερματισμού στο δίκτυο του άλλου παρόχου.

3.2.10.1. Υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της ζήτησης

Λειτουργικές διαφορές

Υπάρχουν αρκετά λειτουργικά χαρακτηριστικά τα οποία διαφοροποιούν τις υπηρεσίες VoIP από την κλασσική τηλεφωνία στην αντίληψη ενός χρήστη. Οι λειτουργικές διαφορές εξαρτώνται κατά πολύ από το είδος της προσφερόμενης υπηρεσίας VoIP. Οι πιο σημαντικές είναι οι ακόλουθες:

- Δυνατότητα κλήσεων από/προς το δίκτυο κλασσικής τηλεφωνίας: Υπάρχουν υπηρεσίες VoIP που δεν επιτρέπουν τις κλήσεις από ή/και προς τα δίκτυα κλασσικής τηλεφωνίας.
- Νομαδικότητα: Ο VoIP χρήστης έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιεί και να δέχεται κλήσεις σε οποιοδήποτε μέρος κι αν βρίσκεται, ανεξάρτητα από τον κωδικό της κάθε περιοχής.
- Ποιότητα υπηρεσίας: Η ποιότητα μιας κλήσης VoIP σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι εγγυημένη και εξαρτάται από παράγοντες, όπως το είδος της σύνδεσης του τελικού χρήστη και οι συνθήκες κίνησης στο διαδίκτυο.

- Πρόσβαση σε αριθμούς εκτάκτου ανάγκης (emergency calls): Σε μερικές περιπτώσεις οι πληροφορίες που μεταφέρονται στο κέντρο διαχείρισης κλήσεων εκτάκτου ανάγκης είναι ελλιπείς, ενώ σε άλλες περιπτώσεις δεν παρέχεται καν η δυνατότητα κλήσης αριθμών εκτάκτου ανάγκης.
- Ακεραιότητα και διαθεσιμότητα δικτύου: Η διαθεσιμότητα της υπηρεσίας VoIP περιορίζεται λόγω της άμεσης εξάρτησης από την παροχή ρεύματος.
- Ασφάλεια των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων: Ιδιαίτερα στην περίπτωση δρομολόγησης μέσω του διαδικτύου, η ασφάλεια των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων είναι ένας τομέας στον οποίο υστερούν κατά πολύ ορισμένες υπηρεσίες VoIP.

Πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι υπάρχουν υπηρεσίες VoIP, κυρίως στην περίπτωση όπου παρέχονται από τον πάροχο της ευρυζωνικής πρόσβασης, οι οποίες προσφέρουν στον τελικό χρήστη σχεδόν όλες τις δυνατότητες της κλασσικής τηλεφωνίας. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, τέτοιες υπηρεσίες μπορεί να θεωρηθούν ως υποκατάστατο της κλασσικής τηλεφωνίας

Τιμολόγηση

Με δεδομένη την πολυπλοκότητα και την διαφορετικότητα των επιχειρηματικών μοντέλων που σχετίζονται με την προσφορά υπηρεσιών VoIP καθώς και το γεγονός ότι η διάθεση τέτοιων υπηρεσιών στην Ελλάδα βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, κάνει την εξαγωγή οποιουδήποτε συμπεράσματος σχετικά με την τιμολόγηση σχεδόν αδύνατη.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχουν συγκεκριμένες περιπτώσεις managed υπηρεσιών VoIP που παρέχονται στον χρήστη μαζί με την ευρυζωνική σύνδεση πάνω από αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο και οι οποίες να μπορούν να θεωρηθούν υποκατάστατα της κλασσικής τηλεφωνίας.

Με δεδομένο όμως το εμβρυακό στάδιο του συγκεκριμένου τύπου υπηρεσίας και τον μικρό αριθμό αδεσμοποίητων τοπικών βρόχων (λιγότεροι από 11000 βρόχοι τον Ιούλιο του 2006), η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι κλήσεις μέσω της συγκεκριμένης υπηρεσίας δεν αποτελούν ξεχωριστή αγορά.

Σε κάθε περίπτωση η ΕΕΤΤ θα παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και αν είναι απαραίτητο θα μεταβάλλει τον ορισμό της σε μελλοντική ανάλυση.

3.2.11. Αποτελούν οι διεθνείς κλήσεις από σταθερό διακριτή αγορά προϊόντων;

Η Σύσταση για τις σχετικές αγορές, ορίζει ότι οι καταναλωτές δεν θεωρούν τις αστικές, εθνικές και διεθνείς κλήσεις ως υποκατάστατα. Ωστόσο, αναφέρει αναλυτικά τις δυναμικές από πλευράς προσφοράς της παροχής των εν λόγω υπηρεσιών. Ειδικότερα, σημειώνει την πιθανότητα εισόδου στην αγορά υφιστάμενων παρόχων αστικών ή/και εθνικών κλήσεων συνεπεία μιας αύξησης της τιμής κατά 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο (υπό τον όρο της απόκτησης επιπρόσθετων χονδρικών στοιχείων για την παροχή διεθνών κλήσεων συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς χωρητικότητας στην προκειμένη δικαιοδοσία και τις συμφωνίες τερματισμού κλήσεων που είναι απαραίτητες για να τερματιστεί η κλήση). Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν υπάρχουν παράγοντες από πλευράς προσφοράς που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εκτίμηση του εάν οι υπηρεσίες διεθνών κλήσεων εμπίπτουν σε ξεχωριστή σχετική αγορά.

3.2.11.1. Υποκατάσταση από πλευράς Ζήτησης

Λειτουργικότητα

Κλήσεις σε έναν συγκεκριμένο διεθνή προορισμό δε μπορούν να τερματιστούν σε κάποιον άλλο προορισμό (ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι μικρού κόστους δρομολογήσεις ή χρησιμοποίηση μέσω δρομολόγησης είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να αποκτήσουν χωρητικότητα με το φθηνότερο δυνατό τρόπο). Ως εκ τούτου, ξεκάθαρα δεν υπάρχει πιθανότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης για τις διεθνείς και τις εθνικές υπηρεσίες κλήσεων.

Ωστόσο, η ΕΕΤΤ αντιλαμβάνεται ότι οι πελάτες τείνουν να χρησιμοποιούν τον ίδιο πάροχο για κλήσεις προς όλους τους διεθνείς προορισμούς (ή τουλάχιστον για την πλειοψηφία τους). Ενώ οι πελάτες δύνανται να έχουν τηλεφωνικές συνήθειες που είναι

αυξημένες προς ορισμένους προορισμούς, η EETT δεν έχει αποδείξει ότι αποκτούν υπηρεσίες από διαφορετικούς προμηθευτές για διαφορετικούς προορισμούς.

Ως εκ τούτου, η EETT θεωρεί ότι οι πελάτες επιλέγουν τον πάροχο τους για τις διεθνείς κλήσεις με αναφορά τις συνολικές απαιτήσεις τους για διεθνείς κλήσεις, ακόμα και εάν οι κλήσεις τιμολογούνται επί τη βάση προορισμών ή ‘ζωνών προορισμών’. Φαίνεται ότι κάνουν την επιλογή του προμηθευτή τους ανάλογα με τους όρους και τις προϋποθέσεις παροχής στις χώρες εκείνες που καλούν συχνότερα. Ωστόσο, η εν λόγω επιλογή εφαρμόζεται συνήθως για όλες τις διεθνείς οδούς.

Τιμολογιακή Δομή

Οι τιμές για διεθνείς κλήσεις ιστορικά είναι υψηλότερες στην Ελλάδα από αυτές των αστικών ή εθνικών κλήσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τιμές των διεθνών κλήσεων είναι πολλαπλάσιες αυτών των εθνικών κλήσεων. Ωστόσο, η EETT σημειώνει ότι οι τιμές των διεθνών κλήσεων έχουν μειωθεί με το χρόνο. Επιπλέον, σχεδόν όλοι οι νεοεισερχόμενοι πάροχοι στην Ελλάδα παρέχουν διεθνείς κλήσεις.

Όλοι οι πάροχοι διεθνών κλήσεων στην Ελλάδα τιμολογούν τις κλήσεις επί τη βάση «ομάδων προορισμών» (ή ‘ζωνών’). Υπάρχει κάποια διαφοροποίηση μεταξύ των παρόχων αναφορικά την ομαδοποίηση και τις σχετικές τιμές της κάθε ομάδας. Ωστόσο, αυτή η αρχή εφαρμόζεται από όλους ενιαία. Επιπλέον, όπως διαφαίνεται στον πίνακα κατωτέρω, οι πάροχοι τείνουν να ενσωματώνουν τις οδούς με τους υψηλότερους όγκους στις ομάδες με την χαμηλότερη τιμολόγηση.

Οι υφιστάμενες τιμές του ΟΤΕ⁸⁹ για τις διεθνείς κλήσεις παρατίθενται κατωτέρω:

Ζώνη	Χρέωση ανά λεπτό			
	Ώρες Αιχμής		Ώρες Μη-Αιχμής	
	Σε σταθερή γραμμή	Σε κινητή γραμμή	Σε σταθερή γραμμή	Σε κινητή γραμμή

⁸⁹ Ιστοσελίδα του ΟΤΕ – Ιούνιος 2006.

E.E.	€0.0034918	€0.0047242	€0.0034918	€0.0047242
Αλβανία	€0.0034918	€0.0041052	€0.0034918	€0.0041052
Ζώνη I	€0.0041052		€0.0041052	
Ζώνη II	€0.0048890		€0.0048890	
Ζώνη III	€0.0097800		€0.0087900	
Ζώνη IV	€0.0146700		€0.0136870	
Ζώνη V	€0.0195600		€0.0185770	
Ζώνη VI	€0.0317900		€0.0293460	

Επισημαίνεται ότι οι τιμές του ΟΤΕ για τις διεθνείς κλήσεις έχουν μειωθεί στη διάρκεια του χρόνου.

Οι υφιστάμενες τιμές των εναλλακτικών παρόχων⁹⁰ είναι πολύ ανταγωνιστικές αυτών του ΟΤΕ. Για παράδειγμα η τιμή της Vinodi για τις ώρες αιχμής στα 25 Κράτη Μέλη, τις ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Φιλιπίνες, Σιγκαπούρη και Βουλγαρία είναι €0.16504 ανά λεπτό (ή 0.003273€/δευτερόλεπτο). Οι τιμές της ACN για τους προορισμούς της Ζώνης 1 που αναγράφονται κατωτέρω είναι €0.24 (σε σταθερά) και €0.17 (σε κινητά) ή αντίστοιχα 0.004000€/δευτερόλεπτο και 0,0028333.

Αυτά τα τιμολογιακά στοιχεία επιβεβαιώνουν την αρχική άποψη της EETT ότι οι πελάτες επιλεγουν επιλέγουν τον προμηθευτή τους για τις διεθνείς κλήσεις με αναφορά στους όρους και προϋποθέσεις της παροχής (συμπεριλαμβανομένων των τιμών) στις βασικές οδούς. Οι τιμολογιακές δομές που ισχύουν επί του παρόντος στην Ελλάδα υιοθετούν κοινές ή ομοειδείς τιμές για τους πιο συνήθεις προορισμούς κλήσεων. Επιπλέον, οι τιμές δεν ασκούν τιμολογιακή πίεση στις τιμές για τις υπηρεσίες εθνικών (υπεραστικών) φωνητικών κλήσεων..

⁹⁰ Ως έχουν κατά τον Ιούνιο του 2006.

Στοιχεία λεπτών διεθνών κλήσεων τείνουν να επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των χαμηλότερων τιμών και των των προορισμών με τον υψηλότερο όγκο. Η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι αυτό αντισταθμίζει μια σειρά παραγόντων που επηρεάζουν. Πρώτον, οι οδοί υψηλότερων όγκων είναι πιο ελκυστικοί για τους νεοεισερχόμενους παρόχους. Δεύτερον, το κόστος παροχής επιπρόσθετης κίνησης χρησιμοποιώντας υπάρχουσες συμφωνίες για διεθνή χωρητικότητα, μεταγωγή και τελικό τερματισμό είναι χαμηλότερα από τα κόστη που απαιτούνται για να θεμελιωθούν τέτοιες συμφωνίες για νέους προορισμούς κλήσεων. Τρίτον, οι προορισμοί τερματισμού με υψηλούς όγκους είναι απελευθερωμένοι, το οποίο καθιστά ευκολότερο να εισέλθει κάποιος στις απαραίτητες συμφωνίες τερματισμού. Τέλος, οι αυξανόμενοι όγκοι συχνά μειώνουν τις πραγματικές χρεώσεις (είτε επί της βάσης των μετρήσεων ή αναφορικά με το εύρος ζώνης) για τη διεθνή μεταγωγή (εάν όχι και τον τερματισμό).

3.2.11.2. Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν θεωρήσεις/ υποθέσεις από την πλευρά της προσφοράς σχετικά με τις διεθνείς κλήσεις απαιτούν την επέκταση της σχετικής αγοράς ώστε να περιλαμβάνει τόσο τις εθνικές και διεθνείς κλήσεις. Επιπλέον εξέτασε εάν απαιτείται ο προσδιορισμός σχετικών ξεχωριστών αγορών για κλήσεις σε μεμονωμένους προορισμούς ή ομάδες προορισμών.

Όπως σημειώθηκε ανωτέρω, η παροχή υπηρεσιών διεθνών κλήσεων απαιτεί όπως ο πάροχος έχει συγκεκριμένες συμφωνίες για διεθνή μεταφορά/χωρητικότητα και τελικό τερματισμό. Ειδικότερα, ο εν λόγω πάροχος πρέπει να έχει εισέλθει σε τέτοιες συμφωνίες που να καθιστούν οικονομικά δυνατό να παρέχει υπηρεσίες διεθνών κλήσεων σε λιανικές τιμές που είναι αρκετά χαμηλές ώστε να προσελκύσουν επαρκείς όγκους κίνησης. Οι εν λόγω συμφωνίες δεν απαιτούνται για την παροχή εθνικών κλήσεων.

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι όροι και προϋποθέσεις της παροχής των χονδρικών προϊόντων που απαιτούνται για την παροχή διεθνών κλήσεων διαφέρουν ανάλογα με τη χώρα που γίνεται ο τερματισμός. Ως εκ τούτου, η παροχή υπηρεσιών φωνής σε διάφορες χώρες απαιτεί την χρήση διαφορετικών προϊόντων από την πλευρά της προσφοράς. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι δεν υπάρχουν πάροχοι διεθνών κλήσεων που να παρέχουν υπηρεσίες μόνο σε συγκεκριμένες χώρες τερματισμού. Συνεπώς, οι πάροχοι

πρέπει να αγοράσουν όλα τα απαραίτητα προϊόντα προκειμένου να είναι σε θέση να εισέλθουν στην αγορά.

Επιπλέον, οι ως άνω πάροχοι πρέπει είτε να κατασκευάσουν υποδομές εκκίνησης ή να χρησιμοποιήσουν επιλογή/προεπιλογή φορέα για να εκκινήσουν κλήσεις. Η πρώτη προσέγγιση πιθανόν να μην είναι οικονομικά βιώσιμη για την πλειοψηφία των παρόχων, ιδιαίτερα για αυτούς που θέλουν να παρέχουν μαζικές υπηρεσίες στην αγορά. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι υπάρχει μικρή διαφορά στους όρους των υπηρεσιών που αποκτώνται για την εκκίνηση εθνικών και διεθνών κλήσεων.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι υπάρχει μια διακριτή σχετική αγορά για τις διεθνείς κλήσεις φωνητικής τηλεφωνίας.

3.2.12. Εξέταση του εάν υπάρχουν διακριτές αγορές για τους οικιακούς και μη-οικιακούς χρήστες

Εξετάζοντας εάν οι λιανικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες εμπίπτουν σε μια ενιαία αγορά, η ΕΕΤΤ εκτίμησε εάν υπάρχουν διαφορές σχετικά με τους όρους παροχής των εν λόγω υπηρεσιών (τόσο από άποψη τιμής ή άλλους) που υποδεικνύουν ότι οι πελάτες δεν αντιμετωπίζουν τις υπηρεσίες που παρέχονται σε διάφορους τύπους πελατών ως υποκατάστατες.

Επιπλέον, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν υπάρχουν διαφορές στις δυναμικές της προσφοράς των υπηρεσιών λιανικών κλήσεων για τους οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες.

3.2.12.1. Υποκατάσταση από πλευράς Ζήτησης

Η ΕΕΤΤ εξέτασε την έκταση στην οποία διαφορές αναφορικά με την επιλογή πελατών, την τιμολόγηση, και άλλους όρους παροχής και αντίληψης από πλευράς τελικού καταναλωτή υποδεικνύουν ότι οι οικιακοί χρήστες θα ανταποκρίνονταν σε μια αύξηση της τιμής έως και 10% άνω της ανταγωνιστικής τιμής για τις υπηρεσίες λιανικών κλήσεων μεταπηδώντας σε μια υπηρεσία για μη οικιακούς χρήστες και αντίστροφα.

Οι υπηρεσίες λιανικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες είναι ουσιαστικά λειτουργικά υποκατάστατες.

Τιμολόγηση και επιλογή πελατών

Ο ΟΤΕ προσφέρει μια σειρά από εκπτώτικα πακέτα τα οποία όμως λόγω της μορφής που παρέχονται δεν δίνουν σαφή και ασφαλή κριτήρια στην ΕΕΤΤ για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, ούτε για τον χαρακτηρισμό ενός πελάτη ως οικιακού ή μη οικιακού. Πιο συγκεκριμένα, ο ΟΤΕ παρέχει τις διάφορες εκπτώσεις του για λιανικές κλήσεις σε όλους τους πελάτες. Επί της αρχής, τόσο οι οικιακοί όσο και οι μη οικιακοί χρήστες μπορούν να γίνουν συνδρομητές των εκπτώτικών του σχημάτων.

Συνοπτικά, ο ΟΤΕ παρέχει τα κάτωθι εκπτώτικα σχήματα:

- ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ (με κανένα επιπλέον κόστος);
- ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ δωρεάν χρόνος ομιλίας;
- STUDENT PACK για φοιτητές που έχουν σταθερή γραμμή (με κανένα επιπλέον κόστος)
- ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ 65+ για οικιακούς χρήστες που έχουν πάρει σύνταξη και είναι άνω των 65 ετών (με κανένα επιπλέον κόστος)
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑ ΟΙΚΙΑΚΟΥΣ ΠΕΛΑΤΕΣ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ
- ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ – εκπτώσεις για εταιρικούς πελάτες (με ένα τέλος €3.57); και
- ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ PLUS - εκπτώσεις για μεγάλους εταιρικούς πελάτες (με ένα τέλος €59.50).

Στα ανωτέρω σχήματα και εκπτώτικα επίπεδα οι πελάτες φαίνεται να επιλέγουν από μόνοι τους (με εξαίρεση το ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ PLUS). Η έρευνα καταναλωτών της ΕΕΤΤ που διεξήχθη τον Ιούλιο του 2005 επιβεβαιώνει ότι σχεδόν 75% των καταναλωτών δεν έχουν ακόμα εγγραφεί σε κάποιο εκπτώτικό σχήμα. Περίπου το 8%

των καταναλωτών εγγράφονται στο ΟΤΕΠΙΛΟΤΕΣ, λιγότερο από 3% στο ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ Ελεύθερος Χρόνος ομιλίας και λιγότερο από 2% στο ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ. Επιπλέον το 43% των συμμετεχόντων ήταν ενήμεροι του σχήματος ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ. Τέλος, περίπου το 1/8 των συνδρομητών του ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ δεν είναι ενήμεροι του πακέτου ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ.

Επιπροσθέτως, ενώ ο ΟΤΕ υποστηρίζει ότι δεν διακρίνει ούτε κατηγοριοποιεί τους πελάτες του ως οικιακούς ή μη-οικιακούς και συνεπώς δεν διαφοροποιεί από άποψη τιμής μεταξύ του εάν κάποιος πελάτης είναι οικιακός ή μη οικιακός ⁹¹, υπάρχει ένα τμήμα που ασχολείται αποκλειστικά με την διαχείριση των μεγάλων μη οικιακών πελατών. Σύμφωνα με τον ΟΤΕ, οι ως άνω πελάτες λαμβάνουν εξατομικευμένες υπηρεσίες διαχείρισης λογαριασμών και υποστήριξη. Ως εκ τούτου, δύναται να υπάρχει κάποιος βαθμός διαφοροποίησης όσον αφορά τους όρους (πέραν της τιμής) παροχής τηλεφωνικών υπηρεσιών σε μερικούς πελάτες.

Συμπέρασμα

Σε γενικές γραμμές, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι δυναμικές από πλευράς ζήτησης που παρουσιάζονται στην αγορά, δεν παρέχουν σαφή και ασφαλή κριτήρια στην ΕΕΤΤ για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, ούτε για τον χαρακτηρισμό ενός πελάτη ως οικιακού ή μη οικιακού και ως εκ τούτου δεν υποδεικνύουν τον ορισμό χωριστών σχετικών αγορών για υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας ανάλογα με το εάν αυτές αποκτώνται από οικιακούς ή μη-οικιακούς χρήστες. Ωστόσο η ΕΕΤΤ θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις των δυναμικών της ζήτησης κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση.

---

⁹¹ Ο ΟΤΕ δεν παρείχε στην ΕΕΤΤ στοιχεία αναφορικά με την κατηγοριοποίηση/ διαχωρισμό των πελατών σε οικιακούς/ μη οικιακούς για τους σκοπούς της ανάλυσης αγορών. Ωστόσο, πρόσφατα ο ΟΤΕ, στα πλαίσια του κοστολογικού ελέγχου, υποστηρίζει ότι έκανε κάποιες προσεγγίσεις για να κατηγοριοποιήσει τους πελάτες στις ως άνω κατηγορίες επαφίμενος στον εξ' ιδίους χαρακτηρισμό τους.

3.2.12.2. Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς

Η ΕΕ υπέδειξε ότι δύνανται να υπάρχουν διαφορές στα οικονομικά της παροχής λιανικών κλήσεων στους οικιακούς και στους μη οικιακούς πελάτες. Η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι η ΕΕ αναφέρεται στην πιθανότητα εκμετάλλευσης μεγαλύτερων οικονομικών κλίμακας και σκοπού.

Η ΕΕΤΤ συμφωνεί επί της αρχής ότι οι οικονομίες κλίμακας και σκοπού που είναι πιθανόν διαθέσιμες στους παρόχους υπηρεσιών κλήσεων σε πελάτες με μεγαλύτερο από το μέσο όρο επίπεδο κατανάλωσης, καθιστούν την είσοδο νέων τηλεπικοινωνιακών παρόχων για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών πιο θελκτική.

Ωστόσο, η εναλλακτική υποδομή, ιδιαίτερα η υποδομή για την παροχή πρόσβασης σε τελικούς χρήστες είναι εξαιρετικά περιορισμένη στην Ελλάδα. Επιπλέον υπάρχουν περιορισμένα κίνητρα για τους εναλλακτικούς να παρέχουν υπηρεσίες μόνο σε μη οικιακούς πελάτες σε περιοχές όπου έχουν εγκατεστημένες ευκολίες. Ενώ υπάρχουν περιοχές όπου η συγκέντρωση των μη οικιακών πελατών είναι υψηλή (βλέπε εμπορικές περιοχές της Αθήνας), τα κόστη που απαιτούνται για την εγκατάσταση πρόσθετων συνδέσεων μεταξύ ήδη εγκατεστημένων δικτύων (π.χ. σε οπτικούς δακτυλίους) δεν διαφοροποιούνται σημαντικά και για διαμερίσματα και για κτίρια επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ δεν έχει επαρκή στοιχεία και δεν δύναται να προβεί σε υποθέσεις αναφορικά με τις διαφορές οικονομικών κλίμακος και σκοπού όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της δεν υποδεικνύουν ότι υπάρχουν διαφορετικές δυναμικές προσφοράς όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών λιανικής φωνητικής τηλεφωνίας σε οικιακούς χρήστες από τη μια πλευρά και σε μη-οικιακούς χρήστες από την άλλη.

Ενόψει των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ διαμόρφωσε την αρχική άποψη ότι η παροχή φωνητικών κλήσεων σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες εμπίπτει στην ίδια σχετική αγορά.

3.2.13. Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά

Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή εκείνη στην οποία οι σχετικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και αγορά σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών αναφορικά με τις οποίες οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και δύνανται να διακριθούν από άλλες γειτονικές περιοχές.

Επί τη βάση αυτή, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για την παροχή λιανικών κλήσεων, είναι εθνική στο εύρος της και συνίσταται σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια. Η ως άνω θέση βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι ο ΟΤΕ παρέχει τις υπηρεσίες του μέσα στην ως άνω σχετική αγορά σε εθνική βάση, και με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις. Για την περίπτωση όπου άλλες υπηρεσίες δύνανται να παρέχονται από άλλους παρόχους σε κλίμακα μικρότερη της εθνικής, οι ως άνω υπηρεσίες ανταγωνίζονται τις υπηρεσίες του ΟΤΕ σε εθνικό κλίμακα.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ διαμόρφωσε την αρχική άποψη ότι υπάρχει μια εθνική γεωγραφική αγορά στην Ελλάδα για υπηρεσίες λιανικών φωνητικών κλήσεων η οποία καλύπτει όλη την Ελληνική επικράτεια.

3.2.14. Γενικά Συμπεράσματα

Η ΕΕΤΤ εξέτασε ένα ευρύ πλέγμα παραγόντων κατά τον ορισμό των αγορών λιανικών κλήσεων. Ειδικότερα, εξέτασε:

- Εάν η σταθερή πρόσβαση και οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές
- Εάν οι σταθερές και κινητές υπηρεσίες ανήκουν σε ξεχωριστές αγορές
- Εάν οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις (σε γεωγραφικούς αριθμούς) ανήκουν σε ξεχωριστές αγορές προϊόντων
- Εάν οι σταθερές κλήσεις σε κινητούς αριθμούς εμπίπτουν σε ξεχωριστές αγορές;

- Εάν οι σταθερές κλήσεις σε μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς (περιλαμβανομένων των κλήσεων προς αριθμούς που χρησιμοποιούνται για υπηρεσίες Internet) εμπίπτουν σε ξεχωριστές αγορές
- Εάν οι κλήσεις φωνητικής τηλεφωνίας μέσω VoIP ανήκουν σε ξεχωριστή σχετική αγορά προϊόντων
- Εάν οι διεθνείς κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστή σχετική αγορά προϊόντων
- Εάν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, και
- Το γεωγραφικό εύρος των σχετικών αγορών.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν παράγοντες από πλευράς προσφοράς και ζήτησης υποδεικνύουν ότι η οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων ανήκουν σε ξεχωριστές αγορές. Συμπεραίνοντας ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων είναι λειτουργικά διαφορετικές, η ΕΕΤΤ σημείωσε την σχετική φύση της ζήτησης για τις υπηρεσίες πρόσβασης. Η ΕΕΤΤ κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων ανήκουν σε διακριτές αγορές.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε περαιτέρω εάν οι κλήσεις από σταθερό και οι κλήσεις από κινητό ανήκουν σε διαφορετικές αγορές. Κατά την ανάλυσή της, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη της πελάτες που έχουν τόσο σταθερή όσο και κινητή σύνδεση (που μπορούν να κάνουν και τους δύο τύπους κλήσεων) και πελάτες χωρίς σταθερή σύνδεση (που μπορούν να κάνουν μόνο κλήσεις από κινητό). Έχοντας σημειώσει την πιθανότητα για μονόπλευρη υποκατάσταση μεταξύ υπηρεσιών κλήσεων από σταθερό και από κινητό, η ΕΕΤΤ εξέτασε το βαθμό στον οποίο λειτουργικές διαφορές (συμπεριλαμβανομένων ποιοτικών) επιδρούν στην ως άνω υποκατάσταση. Για αυτό το σκοπό παρακολούθησε τους όγκους κίνησης τα τελευταία χρόνια τόσο των σταθερών όσο και των κινητών εκκινουμένων κλήσεων (σε διάφορους τύπους καλούμενων μερών). Τα στοιχεία αυτά φαίνεται να αντικατοπτρίζουν συνολική αύξηση στον τομέα και όχι τόσο υποκατάσταση μεταξύ σταθερών και κινητών. Επιπλέον με εξαίρεση ορισμένους μεγάλους χρήστες κινητών (όταν κάνουν εθνικές κλήσεις) είναι πάντα φθηνότερο να καλεί κάποιος (είτε σταθερά είτε κινητά) από έναν σταθερό αριθμό. Η ΕΕΤΤ δεν διέγινωσε παράγοντες από πλευράς προσφοράς που να υποδεικνύουν την επέκταση της σχετικής αγοράς ώστε να περιλαμβάνει κλήσεις από κινητό.

Κατά την ανάλυσή της όπου προσδιόρισε διαφορετικές αγορές για αστικές και εθνικές κλήσεις, η EETT υιοθέτησε την αρχική άποψη ότι οι εν λόγω τύποι κλήσεων δεν θεωρούνται ως υποκατάστατα από τους πελάτες. Η EETT θεωρεί ότι οι τοπικές και υπεραστικές σταθερές κλήσεις ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων.

Η EETT κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς και οι υπεραστικές κλήσεις εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά. Ενώ οι σταθερές κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατα, τα στοιχεία της αγοράς που έχει στην κατοχή της η EETT τείνουν να επιβεβαιώνουν ότι οι πελάτες θεωρούν αυτές τις κλήσεις (μαζί με τις κλήσεις σε κινητά) να εμπίπτουν σε μια ευρύτερη ομάδα σταθερών εκκινούντων κλήσεων που οι πελάτες αποκτούν από έναν πάροχο.

Η EETT θεωρεί ότι οι κλήσεις μέσω VoIP δεν ανήκουν σε ξεχωριστή αγορά, αναγνωρίζοντας τις λειτουργικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε VoIP κλήσεις και κλήσεις μέσω της κλασσικής τηλεφωνίας καθώς επίσης και το εμβρυακό στάδιο του συγκεκριμένου τύπου υπηρεσίας. Σε κάθε περίπτωση η EETT θα παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και αν είναι απαραίτητο θα μεταβάλλει τον ορισμό της σε μελλοντική ανάλυση.

Η εξέταση από την EETT των υπηρεσιών διεθνών κλήσεων επιβεβαίωσε ότι οι εν λόγω κλήσεις δεν αποτελούν υποκατάστατα των υπηρεσιών εθνικών κλήσεων. Τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η EETT υπέδειξαν ότι οι πελάτες επιλέγουν τον πάροχο τους για διεθνείς κλήσεις επί τη βάση της τιμολόγησης των προορισμών εκείνων που χρησιμοποιούν περισσότερο. Επιπλέον, η EETT κατέληξε ότι από πλευράς υποκατάστασης προσφοράς, οι πάροχοι σε συγκεκριμένες οδούς αποκτούν τα απαραίτητα προϊόντα που θα τους επέτρεπαν να μεταστραφούν στην παροχή άλλων οδών. Ως εκ τούτου, η EETT θεωρεί ότι υπάρχει μια ενιαία αγορά για διεθνείς κλήσεις στην Ελλάδα.

Επιπλέον η EETT εξέτασε κατά πόσο υφίστανται διαφορετικές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες. Σε γενικές γραμμές, η EETT θεωρεί ότι οι δυναμικές από πλευράς ζήτησης που παρουσιάζονται στην αγορά, δεν παρέχουν σαφή και ασφαλή κριτήρια στην EETT για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, ούτε για τον χαρακτηρισμό ενός πελάτη ως οικιακού ή μη οικιακού

και ως εκ τούτου δεν υποδεικνύουν τον ορισμό χωριστών σχετικών αγορών για υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας ανάλογα με το εάν αυτές αποκτώνται από οικιακούς ή μη-οικιακούς χρήστες. Ωστόσο η ΕΕΤΤ θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις των δυναμικών της ζήτησης κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση.

Τέλος, η ΕΕΤΤ υιοθέτησε την άποψη ότι υπάρχει μία ξεχωριστή εθνική αγορά για κάθε σχετική αγορά προϊόντων. Αυτή η άποψη βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι ο ΟΤΕ παρέχει τις υπηρεσίες του σε εθνική βάση, και με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις.

3.3. Ανάλυση Αγοράς

3.3.1. Ιστορικό

Έχοντας πρώτα ορίσει τις σχετικές αγορές (βλέπε Ενότητα 2), η ΕΕΤΤ καλείται να προβεί σε ανάλυση σχετικά με το εάν οι σχετικές αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές με αναφορά στο εάν κάποια επιχείρηση ή επιχειρήσεις θεωρούνται ότι κατέχουν ΣΙΑ στις αγορές αυτές. Στο σημείο 27 του Προοιμίου της *Οδηγίας Πλαίσιο* αναφέρεται ότι η σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική “*όταν υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στην αγορά*”. Το Άρθρο 14 της *Οδηγίας Πλαίσιο*, που αντανακλά τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου, αναφέρει ότι:

“Μια επιχείρηση θεωρείται ότι κατέχει σημαντική ισχύ στην αγορά εφόσον, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, ευρίσκεται σε θέση ισοδύναμη προς δεσπόζουσα θέση, ήτοι σε θέση οικονομικής ισχύος που της επιτρέπει να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και, τελικά, τους καταναλωτές”.

Επιπλέον, στις περιπτώσεις εκείνες όπου μια επιχείρηση έχει σημαντική ισχύ σε μια συγκεκριμένη αγορά, δύναται να θεωρηθεί ως έχουσα σημαντική ισχύ σε μια στενά συνδεδεμένη αγορά, εάν οι δεσμοί μεταξύ των δύο αγορών είναι τέτοιοι ώστε να είναι δυνατή η επέκταση της ισχύος που κατέχει η επιχείρηση στην πρώτη αγορά στην συνδεδεμένη αγορά με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της ισχύος της εν λόγω επιχείρησης στην αγορά.⁹²

Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ καλείται να αξιολογήσει τη ΣΙΑ σύμφωνα με το Κοινοτικό δίκαιο και να λάβει υπόψη «στο μέγιστο δυνατό βαθμό» τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ.⁹³ Τα κριτήρια που θεωρούνται σημαντικά στο

---

⁹² Οδηγία Πλαίσιο, άρθρο 14(3).

⁹³ Οδηγία Πλαίσιο, άρθρο 16(1).

ζήτημα της ΣΙΑ στην παροχή σταθερών λιανικών κλήσεων αναλύονται κατωτέρω, και συμπεριλαμβάνουν:

- Τη σχετική ισχύ του ΟΤΕ στην αγορά με αναφορά στο μερίδιο αγοράς, τόσο σε σχέση με άλλους παρόχους όσο και εν όψει της εξέλιξης της αγοράς
- Την πιθανότητα ύπαρξης δυνητικού ανταγωνισμού ικανού να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση στον ΟΤΕ, ιδίως εν όψει των φραγμών εισόδου, των φραγμών μεταστροφής και των φραγμών επέκτασης, και
- Την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής δύναμης των πελατών.

3.3.2. Η δομή της Αγοράς

Όπως αναφέρθηκε στην Ενότητα 2 της παρούσας διαβούλευσης, οι λιανικές σταθερές κλήσεις δύνανται να παρέχονται με έναν από τους κάτωθι δύο τρόπους:

- Από έναν πάροχο πρόσβασης ο οποίος χρησιμοποιεί το δικό του δίκτυο για να μεταδώσει τις κλήσεις. Στην Ελλάδα, ο ΟΤΕ αποτελεί μακράν τον μεγαλύτερο πάροχο σε αυτό το μέρος της αγοράς. Υπάρχει πολύ περιορισμένη ανάπτυξη εναλλακτικών υποδομών στην Ελλάδα, πέραν αυτών των παρόχων κινητής.⁹⁴
- Από έναν έμμεσο πάροχο πρόσβασης, ειδικότερα από έναν πάροχο επιλογής ή προεπιλογής φορέα, ο οποίος πωλεί κλήσεις στον πελάτη ή σε κάποιον λιανέμπορο. Ο πελάτης, δύναται να επιλέξει να αγοράσει αστικές κλήσεις, εθνικές κλήσεις (συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων σε κινητά και σε άλλους μη γεωγραφικούς αριθμούς) και/ή διεθνείς κλήσεις από τον εναλλακτικό πάροχο ή να τις αγοράσει ανά κλήση.⁹⁵

---

⁹⁴ Βλέπε σχετική συζήτηση στη διαβούλευση σχετικά με τις αγορές λιανικής πρόσβασης. Επί του παρόντος υπάρχουν 24 αδειοδοτημένοι σταθεροί πάροχοι φωνητικής τηλεφωνίας που παρέχουν υπηρεσίες εκ των οποίων 13 προσφέρουν εμπορικά υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας μέσω μισθωμένων ή αυτοπαρεχόμενων δικτύων.

⁹⁵ Δώδεκα (12) εναλλακτικοί πάροχοι παρέχουν τις λιανικές υπηρεσίες φωνής τους μέσω προεπιλογής φορέα.

3.3.3. Μερίδια Αγοράς

Ο υπολογισμός των μεριδίων αγοράς αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κριτήριο στα πλαίσια της εκτίμησης του εάν υφίσταται ΣΙΑ - δεσπόζουσα θέση. Τα υψηλά μερίδια αγοράς χρησιμοποιούνται συχνά ως τεκμήριο αγοραστικής ισχύος. Αν και τα υψηλά μερίδια αγοράς δεν αρκούν θεωρητικώς από μόνα τους για να θεμελιώσουν την ύπαρξη ΣΙΑ (δεσπόζουσας θέσης), είναι απίθανο μια επιχείρηση η οποία δεν κατέχει ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς στην σχετική αγορά να βρίσκεται σε δεσπόζουσα θέση - ΣΙΑ.

Όπως υπογραμμίζεται στις ‘Κατευθυντήριες Γραμμές’ της Επιτροπής για την ύπαρξη ΣΙΑ, πολύ υψηλά μερίδια αγοράς άνω του 50% στην σχετική αγορά – εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις - συνιστούν ένδειξη ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης.⁹⁶ Ωστόσο οι ‘Κατευθυντήριες Γραμμές’ τονίζουν επίσης ότι η ύπαρξη ΣΙΑ δεν δύναται να θεμελιωθεί μόνο επί τη βάσει υψηλών μεριδίων αγοράς και οι ρυθμιστικές αρχές οφείλουν να διεξάγουν ανάλυση του συνόλου των οικονομικών χαρακτηριστικών της σχετικής αγοράς προτού καταλήξουν στο συμπέρασμα αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ.⁹⁷

Ο καθορισμός των μεριδίων αγοράς εξαρτάται από τον ακριβή ορισμό αγοράς που υιοθετείται. Όπως σημειώθηκε στην Ενότητα 2 της παρούσας διαβούλευσης, οι σχετικές αγορές, είναι αυτές των δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση στην Ελλάδα. Ειδικότερα:

Αγορές αστικών και εθνικών κλήσεων

- Αστικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς πελάτες και μη οικιακούς πελάτες
- Εθνικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς πελάτες και μη οικιακούς πελάτες (συμπεριλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν και τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ)

Αγορά Διεθνών κλήσεων

---

⁹⁶ Κατευθυντήριες Γραμμές, παράγραφος 75.

⁹⁷ Κατευθυντήριες Γραμμές, παράγραφος 78.

- Διεθνείς κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς χρήστες και μη οικιακούς χρήστες.

Αγορές Αστικών και Εθνικών κλήσεων

Βάσει του εξερχόμενου όγκου, το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ για το Η1 2005 ανέρχεται στο 73,76 % στην αγορά αστικών κλήσεων και στο 90,35% στην αγορά εθνικών κλήσεων (περιλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν και τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ-ΠΕΑΚ, τις κλήσεις μεριζόμενου κόστους 801, τις κλήσεις ατελούς χρέωσης 800, τις κλήσεις σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας και τις κλήσεις σε σύντομους κωδικούς).

Η διαχρονική εξέλιξη αυτών των μεριδίων του ΟΤΕ παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

	Μερίδιο ΟΤΕ στην αγορά αστικών κλήσεων εξερχόμενου όγκου - Σημείωση α	Μερίδιο ΟΤΕ στην αγορά εθνικών κλήσεων, βάσει του εξερχόμενου όγκου - βλ. Σημείωση β
2002	98,92%	98,83%
2003	87,06%	94,52%
2004	78,03%	91,83%
Η1 2005	73,76%	90,35%
Σημειώσεις:		
α. Έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη περιλαμβάνει επιπρόσθετα τις (τοπικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης και freephone.		
β. Εδώ περιλαμβάνονται: υπεραστικές, κλήσεις από σταθερό προς κινητό, κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ-ΠΕΑΚ, τις κλήσεις μεριζόμενου κόστους 801, τις κλήσεις ατελούς χρέωσης 800, τις κλήσεις σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας και τις κλήσεις σε σύντομους κωδικούς. Σημειώνεται ότι έως και το 2003, η κίνηση του ΟΤΕ που λήφθηκε υπόψη δεν περιλαμβάνει τις (τοπικές) κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης και freephone.		

Αγορές Διεθνών κλήσεων

Βάσει του εξερχόμενου όγκου (συμπεριλαμβανομένων κλήσεων με χρήση προπληρωμένων καρτών), το μερίδιο του ΟΤΕ στην αγορά διεθνών κλήσεων, εκτιμάται για το Η1 2005 στο 49,58%. Στην αγορά διεθνών κλήσεων τα αποτελέσματα της επιλογής και προεπιλογής φορέα φαίνεται να έγιναν περισσότερο αισθητά από ότι στις υπόλοιπες αγορές των δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, καθότι το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ για τις αγορές αυτές έχει υποστεί την μεγαλύτερη μείωση συγκριτικά με τα μερίδιά του στις υπόλοιπες αγορές. Το επίπεδο του μεριδίου αγοράς ωστόσο υποδηλώνει ξεκάθαρα ‘δεσπόζουσα θέση’ ελλείψει πειστικών αποδείξεων από άλλους παράγοντες ότι η αγορά υπόκειται σε ανταγωνισμό. Η διαχρονική εξέλιξη του μεριδίου αγοράς παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

	Μερίδιο ΟΤΕ στην αγορά διεθνών κλήσεων, βάσει του εξερχόμενου όγκου (συμπεριλαμβανομένων κλήσεων μέσω χρήσης προπληρωμένων καρτών)
2002	93,27%
2003	72,99%
2004	57,89%
Η1 2005	49,58%

3.3.4. Δυνητικός Ανταγωνισμός και Φραγμοί Εισόδου και Επέκτασης

Παρά την ύπαρξη πολύ υψηλών μεριδίων αγοράς, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του ΟΤΕ για κάθε μία από τις σχετικές αγορές, μπορεί θεωρητικά να υπάρξει ανταγωνιστικός περιορισμός εάν είναι εφικτή σημαντική είσοδος στην αγορά. Συνεπώς, η απειλή εισόδου στην αγορά, είτε μακροπρόθεσμα είτε βραχυπρόθεσμα, είναι ένας από τους βασικούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς για τους κοινοποιημένους φορείς, τουλάχιστον όταν η είσοδος είναι πιθανή (και όχι υποθετική), έγκαιρη και σημαντική. Η απειλή εισόδου μειώνεται από την ύπαρξη φραγμών εισόδου.

Δυνητικός Ανταγωνισμός/Φραγμοί Εισόδου

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι παραμένουν φραγμοί εισόδου στις αγορές των σταθερών λιανικών κλήσεων. Ενώ είναι δυνατόν να εισέλθει κάποιος στην αγορά χωρίς να προβεί σε σημαντικές επενδύσεις σε υποδομή, απαιτούνται επενδύσεις για τις πωλήσεις, για την προώθηση των προϊόντων και την τιμολόγησή τους, για την εξυπηρέτηση πελατών κοκ. Επιπροσθέτως, η σχέση που έχει δημιουργηθεί μεταξύ του πελάτη και του παρόχου που του παρέχει δίκτυο, δίνει τη δυνατότητα και τα μέσα στον τελευταίο να ‘ανακτήσει’ τους όποιους πελάτες αποχωρήσουν από αυτόν.⁹⁸ Η πιθανότητα να φύγουν οι πελάτες γρήγορα από κάποιον νεοεισερχόμενο αυξάνει περαιτέρω το κόστος του καθότι επιβάλλει την συνεχή ‘υπεράσπιση’ των πελατών του.

Σε ορισμένα άλλα Κράτη Μέλη, οι (Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές – EPA) επεδίωξαν να μειώσουν τους φραγμούς εισόδου που υφίστανται λόγω της μόνιμης σχέσης ‘πρόσβασης’ του δεσπόζοντος φορέα εκμετάλλευσης με τους πελάτες του, καθιστώντας υποχρεωτική τη Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών (WLR), μέσω της οποίας ένας πάροχος κλήσεων δύναται να παρέχει στους πελάτες του ένα πακέτο κλήσεων και πρόσβασης. Συχνά, το ως άνω ρυθμιστικό μέτρο επιβλήθηκε στα πλαίσια της εξέτασης της αγοράς χονδρικής εκκίνησης κλήσεων. Οι EPA θεωρούν ότι οι ως άνω προσφορές WLR παρέχουν όχι μόνο τη δυνατότητα επιλογής ενιαίας τιμολόγησης αλλά επιτρέπουν επίσης στον πάροχο κλήσεων να συνδυάζει διάφορες ελαστικές τιμολογιακές δομές και δέσμες πρόσβασης/κλήσεων. Η ΕΕΤΤ πρότεινε επίσης την ως άνω ρυθμιστική υποχρέωση στα πλαίσια της εξέτασης της αγοράς για τις αγορές λιανικής πρόσβασης, αν και η εν λόγω υποχρέωση είναι το ίδιο κατάλληλη και για τη χονδρική εκκίνηση κλήσεων. Όπως υποδεικνύουν τα ανωτέρω, η WLR δύναται να θεωρηθεί είτε ως μια υπηρεσία απαραίτητη για τη διευκόλυνση της παροχής λιανικής πρόσβασης από έναν πάροχο υπηρεσιών που δεν έχει τεχνικό έλεγχο της σύνδεσης πρόσβασης, ή ως μια υπηρεσία που αποτελεί το χαμηλότερο σκαλοπάτι στην σκάλα των επενδύσεων χονδρικής πρόσβασης.

Επιπροσθέτως, ο ΟΤΕ έχει πλεονεκτήματα κόστους έναντι των νεοεισερχόμενων λόγω των οικονομιών κλίμακος και σκοπού που πηγάζουν από τα κοινά στοιχεία και

---

⁹⁸Βλέπε επίσης συζήτηση στην 11^η Έκθεση όπου αναλύεται η αρνητική επίδραση της πολιτικής ‘επανάκτησης πελατών’..

προϊόντα για την παροχή των διαφόρων υπηρεσιών. Οι οικονομίες σκοπού σχετίζονται με την ύπαρξη μιας ευρείας γκάμας υπηρεσιών με κοινά κόστη καθώς ο πάροχος δύναται να ανακτήσει τα κοινά κόστη από την κάθε υπηρεσία. Οι οικονομίες κλίμακας σχετίζονται με την ύπαρξη μεγαλύτερων όγκων για την κάθε υπηρεσία καθώς το κόστος για την παροχή μιας μονάδας μειώνεται δεδομένου ότι ο πάροχος δύναται να μοιράσει τα κόστη ανάμεσα σε περισσότερες μονάδες.

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι η επίδραση των αποτελεσμάτων των οικονομιών κλίμακας και σκοπού, αν και σημαντική, είναι σχετικά πιο περιορισμένη στις αγορές κλήσεων από ότι στις αγορές πρόσβασης. Αυτό οφείλεται στο ότι ο εναλλακτικός πάροχος δύναται να χρησιμοποιήσει το δίκτυο του δεσπόζοντος φορέα εκμετάλλευσης χωρίς να χρειάζεται να υποστεί τα κόστη επένδυσης που συνδέονται με νέες υποδομές. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ τονίζει επίσης ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι κατάφεραν να αυξήσουν τα μερίδια αγοράς τους στις αγορές κλήσεων συνεπεία των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που τους επέτρεψαν να αποκτούν τα σχετικά προϊόντα χονδρικής σε κοστοστρεφείς τιμές.

Τονίζεται ότι οι φραγμοί εισόδου πιθανόν να ήταν πολύ χαμηλότεροι εάν ο ΟΤΕ υλοποιούσε πλήρως και συμμορφωνόταν με τις κανονιστικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε επίπεδο χονδρικής. Προς το παρόν οι φραγμοί εισόδου θεωρούνται επαρκώς υψηλοί ώστε να υποστηρίζεται το συμπέρασμα περί ΣΙΑ του ΟΤΕ δεδομένου ότι:

- ο ΟΤΕ δεν συμμορφώνεται επαρκώς με τις υποχρεώσεις του στις χονδρικές αγορές Διασύνδεσης (αγορές υπ. Αριθ. 8-9-10 της σχετικής Σύστασης), και για την παροχή ΑΠΤΒ και
- η Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών δεν εφαρμόζεται επί του παρόντος.

Δεδομένου ότι σημαντικές κανονιστικές υποχρεώσεις στο επίπεδο χονδρικής, πρόκειται να εφαρμοσθούν υπό το νέο καθεστώς, θα απαιτηθεί τουλάχιστον η πάροδος του χρονικού διαστήματος για το οποίο γίνεται η παρούσα ανάλυση προκειμένου να υπάρξει κάποια επίδραση στον ανταγωνισμό στο επίπεδο λιανικής.

Στην περίπτωση που εφαρμοσθούν αποτελεσματικά οι υποχρεώσεις που αφορούν την επιλογή και προεπιλογή φορέα, τη διασύνδεση, την ΑΠΤΒ καθώς και την Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών, η ΣΙΑ του ΟΤΕ μπορεί να εκλείψει.

Φραγμοί Μετακίνησης

Οι χαμηλοί φραγμοί μετακίνησης παρέχουν μια βάση επί της οποίας δύναται να αντικρουστεί το τεκμήριο δεσπόζουσας θέσης επί τη βάσει μεριδίων αγοράς. Επί τη βάσει στοιχείων που έχει συγκεντρώσει η ΕΕΤΤ φαίνεται ότι η ενημέρωση των πελατών αναφορικά με τη δυνατότητα εναλλακτικών κλήσεων χρησιμοποιώντας εναλλακτικούς παρόχους αυξάνεται, αλλά δεν έχει φτάσει να αγγίζει την πλειοψηφία στην αγορά των τελικών χρηστών. Επιπλέον, όπως συζητήθηκε στην Ενότητα 3.3 ανωτέρω, φαίνεται ότι οι διαφορές που παρατηρούνταν στο παρελθόν αναφορικά με την επιθυμία των τελικών χρηστών να αποκτήσουν επιλογή/προεπιλογή για διαφορετικά είδη κλήσεων, έχουν εξαφανιστεί με τον καιρό.

Δεδομένου ότι η τιμή εξακολουθεί να αποτελεί τον παράγοντα που καθορίζει τις επιλογές των πελατών αναφορικά με την απόφασή τους να αλλάξουν παρόχο κλήσεων⁹⁹, είναι πιθανόν ότι ένας νεοεισερχόμενος θα πρέπει να προσφέρει σημαντικές εκπτώσεις ή πολύ διαφοροποιημένες υπηρεσίες προκειμένου να ωθήσει τους πελάτες να μετακινηθούν σε αυτόν. Η πρώτη στρατηγική ωστόσο είναι δύσκολη δεδομένου ότι ο νεοεισερχόμενος εξαρτάται από τα χονδρικά προϊόντα του πρώην δεσπόζοντα φορέα εκμετάλλευσης προκειμένου να παρέχει τα λιανικά προϊόντα του. Επιπροσθέτως, η επικέντρωση των εναλλακτικών παρόχων σε ανταγωνισμό επί τη βάσει των τιμών έχει αρνητικές επιπτώσεις στη ικανότητά τους να αποκομίσουν σημαντικά έσοδα που θα τους επιτρέψουν να καλύψουν το κόστος εισόδου τους και να χρηματοδοτήσουν την αρχική υπηρεσία ή επιπλέον καινοτόμες υπηρεσίες ανά πελάτη ή την παροχή επιπρόσθετων υπηρεσιών.

3.3.5. Έλλειψη Αντισταθμιστικής Αγοραστικής Ισχύος

Εάν ένας πάροχος ασκεί πρακτικές που συνιστούν πιθανή εκμετάλλευση της αγοραστικής του ισχύος, οι πελάτες τους μπορεί να έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν αντισταθμιστική αγοραστική ισχύ έναντι των πρακτικών αυτών. Όταν οι αγοραστές είναι

---

⁹⁹ Σύμφωνα με την έρευνα καταναλωτών της ΕΕΤΤ που διεξήχθη τον Ιούλιο του 2005, οι 'χαμηλές χρεώσεις' θεωρούνται ως ο σημαντικότερος παράγοντας από τους καταναλωτές με σταθερή σύνδεση στο σπίτι τους.

μεγάλοι και ισχυροί, μπορεί να έχουν τη δυνατότητα να αντιδράσουν αποτελεσματικά σε μια απόπειρα αύξησης των τιμών από τους πωλητές. Η ΕΕΤΤ εξέτασε την πιθανότητα και/ή την ύπαρξη τέτοιας αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος αλλά κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς μπορεί να υπάρχει μόνο όπου οι μεγάλοι πελάτες έχουν τη δυνατότητα (εντός εύλογου χρόνου) να στραφούν σε αξιόπιστες εναλλακτικές (π.χ. να μην αγοράζουν καθόλου ή να αλλάξουν προμηθευτή) ως αντίδραση σε μια αύξηση τιμών ή απειλούμενη αύξηση τιμών.

Η ΕΕΤΤ δεν διαπίστωσε ενδείξεις αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος σε οποιαδήποτε εκ των αγορών λιανικών σταθερών φωνητικών κλήσεων για την παροχή αστικών, εθνικών και διεθνών κλήσεων. Οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας είναι σε μεγάλο βαθμό ομοιογενείς και υπάρχει περιορισμένο πεδίο για καινοτομίες από πλευράς προϊόντων και υπηρεσιών.

Ως εκ τούτου, οι διαπραγματεύσεις επικεντρώνονται αποκλειστικά στη τιμή. Σε αυτό το πλαίσιο, το γεγονός ότι υπάρχει περιορισμένη εναλλακτική υποδομή στην Ελλάδα σημαίνει ότι οι αξιόπιστοι εναλλακτικοί προμηθευτές στους οποίους δύνανται να σκεφτούν να μεταπηδήσουν οι πελάτες, πρέπει να αποκτήσουν χονδρικά προϊόντα από τον ΟΤΕ προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας. Η επιλογή και η προεπιλογή φορέα επιτρέπουν στους πελάτες να αποκτήσουν λιανικές υπηρεσίες από τους εναλλακτικούς παρόχους. Ωστόσο δεν έχουν επίδραση στο βαθμό στον οποίο οι εναλλακτικοί πάροχοι εξαρτώνται από τα χονδρικά προϊόντα του ΟΤΕ προκειμένου να μπορούν να παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες.

Αυτή η εξάρτηση έχει επίδραση στην ικανότητα των πελατών να απειλήσουν πειστικά να μεταπηδήσουν σε εναλλακτικούς παρόχους, καθότι ο ΟΤΕ μπορεί να επηρεάσει τόσο το είδος όσο και την ποιότητα των χονδρικών υπηρεσιών που είναι διαθέσιμες στους εναλλακτικούς παρόχους και μέσω της χονδρικής τιμολόγησης μπορεί να περιορίσει τα λιανικά τους περιθώρια.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχουν περιορισμένες ενδείξεις ότι ασκείται αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη.

3.3.6. Αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές

Μια σειρά καταγγελιών που έχουν υποβληθεί ενώπιον της ΕΕΤΤ αναφορικά με αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές του ΟΤΕ στην παροχή σταθερών τηλεφωνικών υπηρεσιών και συναφών υπηρεσιών, καθώς και οι συναφείς ακροάσεις που έχουν διεξαχθεί από την ΕΕΤΤ, υποδεικνύουν ότι ο ΟΤΕ είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τη δεσπόζουσα θέση του παρά την ύπαρξη διαφόρων υποχρεώσεων που του έχουν επιβληθεί επί τη βάση του προηγούμενου καθεστώτος. Ειδικότερα οι Πάροχοι κατήγγειλαν στην ΕΕΤΤ ότι ο ΟΤΕ προβαίνει σε:

- Παράνομη χρήση και αξιοποίηση προσωπικών δεδομένων/ στοιχείων συνδρομητών, τα οποία ο ΟΤΕ Α.Ε. έχει συλλέξει λόγω της υποβολής σε αυτόν αιτήσεων ενεργοποίησης της υπηρεσίας Προεπιλογής φορέα, στα πλαίσια επανακτητικής εκστρατείας-καμπάνιας (win back campaign) κατά παράβαση διατάξεων του ΥΠΔ 2003 (ΑΠ ΕΕΤΤ 278/64/15-4-2003, ΦΕΚ 457/Β/2003). Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των εταιρειών, ο ΟΤΕ Α.Ε., κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας, κάνει χρήση των στοιχείων που γνωρίζει από τη μεταξύ τους διασύνδεση, ενώ αντίθετα θα έπρεπε να μεριμνά ώστε να μην υφίσταται καμία επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τμημάτων χονδρικής και λιανικής του που διαχειρίζονται πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα συνδρομητών εναλλακτικών παρόχων.
- Στοχευμένη προσέγγιση συνδρομητών των Εταιρειών με χρήση προνομιακών πληροφοριών,
- Παραπλανητική πληροφόρηση συνδρομητών των Εταιρειών σχετικά αφενός με τις ισχύουσες διαφορές τιμολογίων τους και του ΟΤΕ και αφετέρου με την αξιοπιστία τους στην αγορά των τηλεπικοινωνιών.
- Παραβίαση της προβλεπόμενης διαδικασίας ενεργοποίησης και κατάργησης της υπηρεσίας προεπιλογής φορέα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα, όπως ίσχυε κατά

την ημερομηνία διεξαγωγής της εν λόγω ακρόασης¹⁰⁰, το Υπόδειγμα Προσφοράς Διασύνδεσης του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος για το έτος 2003 και σχετικό προσάρτημα σε αυτό σχετικά με την παροχή της Προεπιλογής Φορέα¹⁰¹. Συγκεκριμένα, οι εταιρείες κατήγγειλαν ότι ο ΟΤΕ, κατά παράβαση της προβλεπόμενης στον Κανονισμό Προεπιλογής Φορέα διαδικασίας, προβαίνει σε

- α) άρνηση ενεργοποίησης νέων αιτήσεων Προεπιλογής Φορέα, μετά από διενέργεια «ελέγχου βουλήσεως» του συνδρομητή, στο πλαίσιο σχετικής ανακοίνωσης του ΟΤΕ περί πραγματοποίησης δειγματοληπτικών ελέγχων πραγματικής δήλωσης των συνδρομητών να ενεργοποιήσουν Προεπιλογή Φορέα, και σε
  - β) μονομερή κατάργηση των αιτήσεων προεπιλογής, με λανθασμένη ενημέρωση των καταναλωτών ως προς τη διαδικασία κατάργησης προεπιλογής και μη ενημέρωση του δικτύου πωλήσεων από τον ΟΤΕ Α.Ε., αλλά και περαιτέρω μη γνωστοποίηση του αιτήματος κατάργησης από τον Προεπιλεγμένο στον ΟΤΕ Α.Ε.
- Μη σύνταξη Κώδικα Δεοντολογίας.

Στα ανωτέρω ασφαλιστικά μέτρα εξεδόθη προσωρινή διαταγή υπέρ των καταγγελλόντων εντούτοις τα ασφαλιστικά απορρίφθηκαν στη συνέχεια λόγω μη απόδειξης συνδρομής της προϋπόθεσης του κατ' επείγοντος. Με την προσωρινή διάταξη ο ΟΤΕ κλήθηκε όπως:

- Απέχει από κάθε ενέργεια κατάργησης προεπιλογής συνδρομητών κατά παράβαση της διαδικασίας κατάργησης προεπιλογής η οποία προβλέπεται στην Απόφαση της ΕΕΤΤ ΑΠ: 254/70/31-05-02 "Κανονισμός Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα στην Ελληνική Αγορά" (ΦΕΚ 773/Β/2002), όπως

---

¹⁰⁰ Απόφαση της ΕΕΤΤ 254/70/2002, τροποποιηθείσα.

¹⁰¹ ΑΠ ΕΕΤΤ 269/66/31-12-2002 «Έγκριση Προσαρτήματος στο Υπόδειγμα Προσφοράς Διασύνδεσης του ΟΤΕ σχετικά με την Παροχή της Προεπιλογής Φορέα»

ισχύει τροποποιηθείσα με την ΑΠ ΕΕΤΤ 339/32/30-12-2004 «Τροποποίηση του Κανονισμού Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα στην Ελληνική Αγορά», (ΦΕΚ 38/Β/2005), και συγκεκριμένα να προβαίνει στη σχετική κατάργηση μόνο εφόσον και αφότου αποσταλεί σε αυτόν από τον πάροχο η σχετική αίτηση του συνδρομητή και όπως

- Προβαίνει σε άρνηση ενεργοποίησης προεπιλογής συνδρομητών σε συνέχεια της υποβολής σε αυτόν σχετικής αίτησης συνδρομητή από πάροχο, μόνο για τους λόγους που περιοριστικά αναφέρονται στον ως άνω Κανονισμό.

Ενώ παράλληλα απειλήθηκε επιβολή διοικητικού προστίμου για κάθε κατάργηση ή άρνηση ενεργοποίησης προεπιλογής συνδρομητή κατά παράβαση της προσωρινής διάταξης¹⁰².

3.3.7. Εκπλήρωση των κριτηρίων που επιβάλλουν την «εκ των προτέρων» ρύθμιση σύμφωνα με το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Κανονιστικό Πλαίσιο

I. Εισαγωγή

Στις 28 Ιουνίου 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ένα *Σχέδιο Σύστασης για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση (η 'Σύσταση')*.¹⁰³ Το Σχέδιο Σύστασης το οποίο πρόκειται να αντικαταστήσει την υφιστάμενη Σύσταση, θέτει μεταξύ άλλων τρία

---

¹⁰²Επ' αυτού, διενεργήθηκε ακρόαση (κύρια διαδικασία) για το ενδεχόμενο κατάπτωσης του προβλεπόμενου στην Προσωρινή Διάταξη προστίμου καθώς και κύρια διαδικασία επί των ως άνω καταγγελιών επί των οποίων επίκειται η έκδοση της Απόφασης.

¹⁰³ Βλέπε Staff Working Document της Επιτροπής –Δημόσια Διαβούλευση στο Σχέδιο Σύστασης της Επιτροπής για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, SEC(2006) 837, 28 Ιουνίου 2006.

κριτήρια τα οποία θα πρέπει να αξιολογεί μια ΕΡΑ, εν προκειμένω η ΕΕΤΤ, κατά την εκτίμηση της αναγκαιότητας εκ των προτέρων κανονιστικής παρέμβασης σε μια επιμέρους αγορά προϊόντος (η οποία δεν περιλαμβάνεται σε αυτές που αναφέρονται συγκεκριμένα στη Σύσταση).

Για τις αγορές που περιλαμβάνονται στη Σύσταση, δημιουργείται για τις ΕΡΑ τεκμήριο ότι τα τρία κριτήρια πληρούνται. Εντούτοις, κάθε ΕΡΑ δικαιούται να επιλέξει να καθορίσει κατά πόσο τα εν λόγω κριτήρια πληρούνται ή όχι για τη συγκεκριμένη αγορά την οποία αναλύει. Περαιτέρω, κάθε ΕΡΑ δικαιούται, βάσει των διατάξεων της Σύστασης, να καθορίσει μια νέα σχετική αγορά προϊόντος εφόσον εντοπίζει μια περίπτωση στην οποία οι καταναλωτές υφίστανται ζημία η οποία δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί επαρκώς με την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων σε μια σχετική αγορά από αυτές που ορίζονται στη Σύσταση. Κατά τον ορισμό της νέας σχετικής αγοράς η ΕΡΑ οφείλει να διασφαλίσει ότι η εν λόγω αγορά:

- ορίζεται επί τη βάσει των αρχών του ανταγωνισμού όπως αυτές αναπτύσσονται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς στα πλαίσια του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού¹⁰⁴,
- συνάδει με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής¹⁰⁵ σχετικά με την ανάλυση αγορών και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά, και
- πληρεί τα τρία βασικά κριτήρια τα οποία περιγράφονται στη συνέχεια.

Στην αναθεωρημένη Σύσταση, η Επιτροπή *επισημαίνει ότι στις περιπτώσεις όπου προτείνεται ότι κάποιες από τις αγορές θα αφαιρεθούν από τη Σύσταση, στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα μεταξύ της δημοσίευσης του Σχεδίου Σύστασης και την τελική υιοθέτησή της, η κάθε ΕΡΑ οφείλει να προσαρτά στην ανάλυσή της το αιτιολογικό βάσει του οποίου θεωρεί ότι πληρούνται τα τρία κριτήρια. Μετά την τελική υιοθέτηση και θέση σε ισχύ*

---

¹⁰⁴ Βλέπε την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού.ΕΕ. [1997] C372/5.

¹⁰⁵ Βλέπει τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής σχετικά με την ανάλυση αγορών και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά σύμφωνα με το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο ηλεκτρονικών επικοινωνιών ΕΕ [2002] C165/6.

της τελικής Σύστασης οι ΕΡΑ δεν θα έχουν πλέον την υποχρέωση να αποδεικνύουν στην Επιτροπή την πλήρωση των τριών κριτηρίων για τις αγορές που ορίζονται στην Σύσταση.

II. Τα *Ex Ante* κριτήρια

Η Σύσταση προσδιορίζει τρία κριτήρια τα οποία όταν εκτιμάται ότι συντρέχουν σωρευτικά, θεωρούνται κατάλληλα για τον προσδιορισμό των αγορών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση, και συγκεκριμένα:

- (4) Η ύπαρξη υψηλών φραγμών εισόδου.
- (5) Η έλλειψη δυναμικού ανταγωνισμού πίσω από τους υφιστάμενους φραγμούς εισόδου.
- (6) Η έλλειψη αποτελεσματικότητας των *ex post* κανόνων του ανταγωνισμού προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες της αγοράς οι οποίες εντοπίστηκαν στην υπό εξέταση σχετική αγορά

Το κάθε ένα από τα κριτήρια αυτά εξετάζεται χωριστά στη συνέχεια.

(1) Το πρώτο κριτήριο επιβάλλει την εξέταση της ύπαρξης υψηλών και όχι μεταβατικών φραγμών εισόδου. Ιδιαίτερα σχετικοί σε αυτό το σημείο είναι δύο τύποι φραγμών εισόδου στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών: *δομικοί φραγμοί και νομικοί ή κανονιστικοί φραγμοί*. Δομικός φραγμός εισόδου υφίσταται όταν το επίπεδο της τεχνολογίας και η σχετική δομή κόστους, ή/και το επίπεδο της ζήτησης είναι τέτοια ώστε να δημιουργούν ασύμμετρες συνθήκες μεταξύ του δεσπόζοντος παρόχου και των νεοεισερχομένων οι οποίες δημιουργούν φραγμούς ή και περιορίζουν την είσοδο τους στην αγορά ή την επέκτασή τους σε αυτή. Ως παράδειγμα η Σύσταση θεωρεί ότι υψηλοί δομικοί φραγμοί μπορεί να εντοπισθούν στις περιπτώσεις που η αγορά χαρακτηρίζεται από απόλυτα πλεονεκτήματα κόστους, σημαντικές οικονομίες κλίμακας και/ ή οικονομίες σκοπού, περιορισμούς χωρητικότητας και υψηλά μη ανακτήσιμα κόστη. Οι νομικοί ή κανονιστικοί φραγμοί δεν προκύπτουν από οικονομικές συνθήκες αλλά είναι το αποτέλεσμα νομοθετικών, κανονιστικών ή άλλων κρατικών μέτρων τα οποία επηρεάζουν άμεσα τις συνθήκες εισόδου και /ή τη θέση των παρόχων στη σχετική αγορά. Σημαντικός νομικός ή κανονιστικός φραγμός εισόδου ενδέχεται να υπάρχει όταν η είσοδος σε μια συγκεκριμένη αγορά γίνεται μη βιώσιμη εξαιτίας κανονιστικών απαιτήσεων και εφόσον

η εν λόγω κατάσταση αναμένεται να διαρκέσει για ένα προβλέψιμο χρονικό διάστημα. Ως παράδειγμα τέτοιας περίπτωσης αναφέρεται η περίπτωση που υπάρχει νομικός περιορισμός του αριθμού των επιχειρήσεων που έχουν πρόσβαση στο φάσμα ραδιοσυχνοτήτων.

Σημαντική προϋπόθεση στο πρώτο κριτήριο είναι το εάν οι φραγμοί εισόδου είναι πιθανόν να είναι μη –προσωρινοί στα πλαίσια μιας "modified Greenfield approach" (εάν η σχετική υπό εξέταση αγορά δεν έχει ρυθμιστεί με βάση το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο, αλλά υφίσταται ρύθμιση εκτός του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου η οποία λαμβάνεται υπόψη).

(2) Το δεύτερο κριτήριο αναφέρεται στα δυναμικά χαρακτηριστικά της αγοράς βάσει των οποίων δεν τείνει σε βάθος χρόνου σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Το εν λόγω κριτήριο είναι δυναμικό, με την έννοια ότι λαμβάνει υπόψη έναν αριθμό χαρακτηριστικών δομής και συμπεριφοράς τα οποία από την πλευρά τους καταδεικνύουν κατά πόσο, στο χρονικό ορίζοντα της ανάλυσης, η σχετική αγορά έχει τα χαρακτηριστικά εκείνα τα οποία δικαιολογούν την επιβολή των κανονιστικών υποχρεώσεων που αναφέρονται στο ρυθμιστικό πλαίσιο. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η εφαρμογή του συγκεκριμένου κριτηρίου περιλαμβάνει την εξέταση πίσω από τους συγκεκριμένους φραγμούς εισόδου, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι όταν μια αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου, άλλοι δομικοί παράγοντες ή χαρακτηριστικά της αγοράς και εξελίξεις ενδέχεται να σημαίνουν ότι η αγορά τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Αυτό μπορεί να συμβαίνει σε αγορές στις οποίες ένας περιορισμένος αλλά επαρκής αριθμός επιχειρήσεων πίσω από τους φραγμούς εισόδου έχουν διαφορετικές δομές κόστους και αντιμετωπίζουν ελαστική από άποψη τιμών, αγοραστική ζήτηση. Στις περιπτώσεις που οι δυναμικές στην αγορά αλλάζουν με ταχείς ρυθμούς, πρέπει να δοθεί έμφαση ώστε να γίνει επιλογή της περιόδου εξέτασης η οποία αντικατοπτρίζει τις σχετικές εξελίξεις στην αγορά.

Ως γενικός κανόνας ισχύει ότι όσο αργότερα αναμένεται να πραγματοποιηθεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός, τόσο πιο πιθανό είναι να πληρούται το δεύτερο κριτήριο.

(3) Το τρίτο κριτήριο εξετάζει κατά πόσο το δίκαιο του ανταγωνισμού είναι επαρκές να αντιμετωπίσει την αποτυχία της αγοράς (χωρίς την επιβολή εκ των προτέρων ρύθμισης) λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η εκ των προτέρων ρύθμιση θεωρείται κατάλληλο συμπλήρωμα στο δίκαιο του ανταγωνισμού στις περιπτώσεις όπου η εφαρμογή του τελευταίου δεν αντιμετωπίζει επαρκώς την αποτυχία της αγοράς. Σύμφωνα με την Επιτροπή, τέτοια παραδείγματα αποτελούν περιπτώσεις όπου η απαιτούμενη ρυθμιστική υποχρέωση για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς δεν θα μπορούσε να επιβληθεί σύμφωνα με το δίκαιο του ανταγωνισμού (όπως υποχρεώσεις πρόσβασης υπό ορισμένες συνθήκες ή υποχρεώσεις κοστολόγησης) και είναι αναγκαία παρέμβαση για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς (π.χ. ανάγκη αναλυτικής λογιστικής για ρυθμιστικούς λόγους, εκτίμηση κόστους, παρακολούθηση όρων συμπεριλαμβανομένων τεχνικών παραμέτρων), στις περιπτώσεις που απαιτείται συχνή και έγκαιρη παρέμβαση, ή όπου είναι ουσιώδης η ύπαρξη νομικής βεβαιότητας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι διαφορές μεταξύ της εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού και της εκ των προτέρων ρύθμισης όσον αφορά στα μέσα που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς, δεν θα έπρεπε από μόνες τους να διαφοροποιούν την κατάσταση.

III Εφαρμογή των εκ των προτέρων κριτηρίων στην εν λόγω διαβούλευση

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι απαιτείται η προτεινόμενη εκ των προτέρων παρέμβαση της στις υπό εξέταση αγορές καθότι τα τρία κριτήρια που έχουν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πληρούνται τόσο επί του παρόντος, καθώς και μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Ειδικότερα:

1) Φραγμοί Εισόδου

Όπως αναλύεται στην ενότητα 3.4 της διαβούλευσης, ο ΟΤΕ απολαμβάνει σημαντικές οικονομίες κλίμακος στις αγορές σταθερών τηλεφωνικών κλήσεων, έστω και αν οι οικονομίες κλίμακος που απολαμβάνει ο ΟΤΕ στην αγορά πρόσβασης είναι υψηλότερες. Υπάρχει μικρή ή και μηδαμινή πιθανότητα, οι οικονομίες κλίμακος του ΟΤΕ να μειωθούν κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα της παρούσας εξέτασης χωρίς

την πραγματοποίηση επενδύσεων σε εναλλακτική υποδομή σταθερού δικτύου με πανελλαδική κάλυψη

2) Δυναμικός Ανταγωνισμός

Αν και ο ανταγωνισμός στην Ελλάδα για κλήσεις λιανικής είναι πιο έντονος απ' ό,τι στις περισσότερες άλλες αγορές, αυτό το επίπεδο ανταγωνισμού βασίζεται περισσότερο στη διαθεσιμότητα της δυνατότητας επιλογής/προεπιλογής φορέα (βλέπε σχετική συζήτηση στο τμήμα για τον Ορισμό Αγοράς της παρούσας διαβούλευσης), οι οποίες είναι ρυθμιστικές υποχρεώσεις που δύνανται να επιβάλλονται σύμφωνα με το νέο ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο, σε παρόχους με ΣΙΑ. Εν απουσία των εν λόγω *ex ante* κανονιστικών υποχρεώσεων στην Ελλάδα, είναι πολύ δύσκολο να διανοηθεί κανείς την ύπαρξη οποιουδήποτε ουσιαστικού περιορισμού στην τιμολογιακή πολιτική του ΟΤΕ τόσο στο εγγύς μέλλον όσο και μεσοπρόθεσμα. Σε κάθε περίπτωση, η EETT έχει ήδη προβλέψει τα σημεία όπου ο ανταγωνισμός είναι περισσότερο πιθανό να διαβρώσει τη ΣΙΑ του ΟΤΕ, και έχει ενισχύσει αυτή τη δυνατότητα με τις κατάλληλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις.

3) Κανόνες Ανταγωνισμού

Όπως επισημάνθηκε και στην ενότητα 3.6, μια σειρά καταγγελιών που έχουν υποβληθεί ενώπιον της EETT αναφορικά με αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές του ΟΤΕ στην παροχή σταθερών τηλεφωνικών υπηρεσιών και συναφών υπηρεσιών, καθώς και οι συναφείς ακροάσεις που έχουν διεξαχθεί από την EETT, υποδεικνύουν ότι ο ΟΤΕ παραμένει σε θέση να χρησιμοποιεί τη δεσπόζουσα θέση του παρά την ύπαρξη διαφόρων *ex ante* υποχρεώσεων που του έχουν επιβληθεί επί τη βάση του προηγούμενου καθεστώτος. Ενόψει των ανωτέρω συνάγεται ότι πληρούνται όλα τα τρία κριτήρια που αναφέρονται στην αναθεωρημένη Σύσταση ως βάση αξιολόγησης από μία ΕΡΑ για την εκτίμηση αναγκαιότητας εκ των προτέρων κανονιστικής παρέμβασης σε μία επιμέρους αγορά προϊόντων.

Πέρα όλων των ανωτέρω αξίζει να σημειωθεί ότι ο ΟΤΕ έχει συστηματικά προσβάλει την πλειοψηφία των Αποφάσεων της EETT ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων, και έχει λάβει αναστολή εκτέλεσης για της πλειοψηφία των διοικητικών προστίμων που έχουν επιβληθεί από την EETT κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, υποβαθμίζεται σημαντικά το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της άσκησης από την ΕΕΤΤ των περί ανταγωνισμού αρμοδιοτήτων της. Τέλος, όπως είναι προφανές από τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις που περιγράφονται σε αυτή τη Δημόσια Διαβούλευση, το πρωταρχικό ζήτημα ανταγωνισμού που πρέπει να αντιμετωπισθεί από την ΕΕΤΤ είναι η πιθανή υπερβολική τιμολόγηση, η οποία είναι αναμφισβήτητα η πιο δύσκολη περίπτωση υποθέσεων ανταγωνισμού για να αποδειχτεί, ιδίως όσον αφορά την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που αφορούν το βάρος απόδειξης.

Συμπέρασμα

Τα τρία κριτήρια τα οποία θα δικαιολογούσαν την επιβολή *ex ante* ρυθμιστικών υποχρεώσεων ικανοποιούνται για τις διάφορες αγορές προϊόντων που αναφέρονται σε αυτή τη διαβούλευση και θεωρείται ότι θα συνεχίσουν να ισχύουν για όλη τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα της παρούσας εξέτασης της αγοράς.

Εντούτοις, το ανωτέρω συμπέρασμα δεν περιορίζει την ΕΕΤΤ σε κάθε επόμενη ανάλυση αγοράς που μπορεί να διεξάγει.

3.3.8. Αρχικά Συμπεράσματα

Η εξέταση των στοιχείων της αγοράς από την ΕΕΤΤ, την οδήγησε στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι σχετικές αγορές για την παροχή σταθερών κλήσεων δεν είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστικές. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι ο ΟΤΕ πρέπει να καθορισθεί ως επιχείρηση με ΣΙΑ στις ακόλουθες σχετικές αγορές:

- Αστικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες
- Εθνικές κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες (συμπεριλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ)
- Διεθνείς κλήσεις που παρέχονται σε οικιακούς χρήστες και μη οικιακούς χρήστες.

Όπως συζητήθηκε στην Ενότητα 3.2 – 3.5, η EETT δεν θεωρεί ότι κάποιος υφιστάμενος πάροχος υπηρεσιών μπορεί να ασκήσει μια ανταγωνιστική πίεση στον ΟΤΕ στις ως άνω τρεις σχετικές αγορές, και δεν θεωρεί ότι η ως άνω κατάσταση ενδέχεται να αλλάξει κατά την διάρκεια της παρούσας εξέτασης.

Η ανάλυση για τις αγορές λιανικών αστικών κλήσεων και για τις αγορές λιανικών εθνικών κλήσεων υποδεικνύει ότι εν λόγω αγορές παρουσιάζουν αποτυχίες ανταγωνισμού και ελλείπει ρύθμισης, οι δυναμικές της αγοράς αδυνατούν να περιορίσουν τον ΟΤΕ στην τιμολόγησή των ως άνω κλήσεων.

Η ανάλυση αγοράς για τις διεθνείς κλήσεις υποδεικνύει επίσης ότι η λόγω αγορά παρουσιάζει επί του παρόντος αποτυχίες και ότι οι δυναμικές της αγοράς αδυνατούν να περιορίσουν τον ΟΤΕ στην τιμολόγησή των ως άνω κλήσεων ελλείπει ρύθμισης. Αυτό οφείλεται κυρίως στα πολύ υψηλά μερίδια του ΟΤΕ στις αγορές των διεθνών κλήσεων και στα οφέλη που έχει λόγω των οικονομιών κλίμακας και σκοπού. Ωστόσο, η EETT αναγνωρίζει ότι οι συνθήκες στην εν λόγω αγορά δύναται να μεταβληθούν με την πλήρη συμμόρφωση του ΟΤΕ με τις υποχρεώσεις του αναφορικά με την επιλογή και προεπιλογή φορέα έχουν μια επίδραση στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Η EETT σημειώνει συνεπώς ότι υφίσταται δυνατότητα ανάπτυξης αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο μέλλον στην αγορά διεθνών κλήσεων σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι στην αγορά των εθνικών (αστικών και υπεραστικών) κλήσεων αλλά σημειώνει ότι ακόμα και στις διεθνείς κλήσεις ο ανταγωνισμός δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως ακόμα. Ως εκ τούτου στα πλαίσια της μακροπρόθεσμης ανάλυσής της και κατά τον σχεδιασμό των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η EETT λαμβάνει υπόψη της την πιθανότητα να αναπτυχθεί περισσότερος ανταγωνισμός στην εν λόγω αγορά.

3.4.Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις – Αγορές Λιανικών Κλήσεων

3.4.1. Κανονιστικό Πλαίσιο

Όπως αναφέρθηκε στην Ενότητα 2 της παρούσας διαβούλευσης, η ΕΕΤΤ διαμόρφωσε την αρχική άποψη ότι υπάρχουν οι ακόλουθες λιανικές αγορές σταθερών κλήσεων στην Ελλάδα:

- Αστικές κλήσεις
- Εθνικές κλήσεις (συμπεριλαμβανομένων: των υπεραστικών κλήσεων, των κλήσεων από σταθερό προς κινητό, των κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, όπου οι τελευταίες εμπεριέχουν και τις κλήσεις dial-up προς το Internet μέσω της υπηρεσίας του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ)
- Διεθνείς κλήσεις

Η ανάλυση αγοράς στην Ενότητα 3 κατέληξε ότι υπάρχει έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού για όλες τις ως άνω λιανικές αγορές, και ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ σε κάθε μια σχετική αγορά.

Η ανάλυση των αγορών κλήσεων εκπονήθηκε με βάση την υπόθεση ότι μια σειρά χονδρικών ρυθμιστικών υποχρεώσεων θα διατηρηθούν ή θα επιβληθούν, όπως αναφέρθηκε και στα πλαίσια των αναλύσεων αγορών που διενέργησε η ΕΕΤΤ νωρίτερα ή παράλληλα με την παρούσα ανάλυση. Οι εν λόγω αναλύσεις αγοράς αφορούν:

- Τη χονδρική αγορά για αδεσμοποίητους τοπικούς βρόχους (Αγορά 11)
- Τη χονδρική αγορά για ευρυζωνική πρόσβαση (Αγορά 12)
- Τις χονδρικές αγορές για τα τερματικά και ζευκτικά τμήματα μισθωμένων γραμμών (Αγορές 13 και 14)
- Τις χονδρικές αγορές για τη διασύνδεση (εκκίνηση κλήσεων, διαβίβαση και τερματισμός) (Αγορές 8-10) και
- Τις λιανικές αγορές για σταθερή πρόσβαση στενής ζώνης (Αγορές 1-2).

Η ΕΕΤΤ συμπέρανε ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ σε όλες τις ως άνω σχετικές αγορές, και πρότεινε μια σειρά ρυθμιστικών υποχρεώσεων. Δεδομένου ότι αυτές οι κανονιστικές υποχρεώσεις δεν αναμένεται να επαρκούν για να δημιουργήσουν αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις λιανικές αγορές κλήσεων κατά τη χρονική περίοδο της παρούσας ανάλυσης, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να επιβάλει επιπλέον κανονιστικές υποχρεώσεις.

Η ΕΕΤΤ είναι υποχρεωμένη, σύμφωνα με το Άρθρο 8(2) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, όταν ένας πάροχος καθορίζεται ότι έχει ΣΙΑ, να επιβάλει στον πάροχο αυτό τις υποχρεώσεις που ορίζονται στα Άρθρα 9 έως 13 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, όπως κρίνει κατάλληλο η ΕΕΤΤ.

Επίσης, το Άρθρο 19 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* υποχρεώνει την ΕΕΤΤ να επιβάλει στις επιχειρήσεις που κοινοποιούνται ως έχουσες ΣΙΑ στην παροχή σύνδεσης και χρήσης του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου σε σταθερή θέση, σύμφωνα με το Άρθρο 16(3), να επιτρέπουν στους συνδρομητές τους να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες οποιουδήποτε διασυνδεδεμένου παρόχου δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών: (α) ανά κλήση πληκτρολογώντας έναν κωδικό επιλογής φορέα, και (β) μέσω προεπιλογής, βάσει συστήματος παράκαμψης των προεπιλογμένων επιλογών ανά κλήση, με πληκτρολόγηση προθέματος ή κωδικού επιλογής φορέα.

Τέλος, σύμφωνα με το Άρθρο 17 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία*. Η ΕΕΤΤ καλείται, όταν ορίζει ότι κάποια λιανική αγορά δεν είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστική και διαπιστώνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με την *Οδηγία για την Πρόσβαση* ή το Άρθρο 19 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* δεν θα οδηγούσε σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό, να επιβάλει τις υποχρεώσεις που κρίνει απαραίτητες για να επιτύχει τους σκοπούς αυτούς, στις επιχειρήσεις που έχουν καθοριστεί από την ΕΕΤΤ ως έχουσες ΣΙΑ σε μια συγκεκριμένη αγορά λιανικής.

3.4.2. Η ανάγκη *Ex ante* Ρύθμισης

Ο βασικός στόχος του Νέου Κανονιστικού Πλαισίου είναι να θεσπίσει εναρμονισμένο πλαίσιο για τη ρύθμιση υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συναφών ευκολιών και συναφών υπηρεσιών σε όλα τα Κράτη-Μέλη

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές¹⁰⁶ ορίζουν ότι ο σκοπός επιβολής *ex ante* υποχρεώσεων σε παρόχους που έχουν οριστεί ως έχοντες ΣΙΑ, είναι να διασφαλισθεί ότι οι πάροχοι αυτοί δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ισχύ τους στην αγορά με σκοπό είτε να περιορίσουν ή να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά, είτε να επεκτείνουν την ισχύ τους αυτή σε γειτονικές αγορές. Η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει *ex ante* υποχρεώσεις μόνο σε αγορές όπου υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με ΣΙΑ, και όπου τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει του Εθνικού και Κοινοτικού Δικαίου του ανταγωνισμού δεν κρίνονται ως επαρκή ή άμεσα προκειμένου να ξεπερασθεί πιθανή αποτυχία της αγοράς. Όταν οι αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές, η *ex post* εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές επαρκής για την αποτροπή της δημιουργίας δεσπόζουσας θέσης και καταχρηστικής εκμετάλλευσης από ένα ή περισσότερα μέρη. Όπου, για ιστορικούς λόγους, μια αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, και/ ή υπάρχουν υψηλοί μη παροδοικοί φραγμοί εισόδου, το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν θεωρείται επαρκές για να προωθήσει την ανάπτυξη ανταγωνισμού. Οι *ex ante* υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την ΕΕΤΤ σε επιχειρήσεις με ΣΙΑ αποσκοπούν στην εκπλήρωση των συγκεκριμένων στόχων που τίθενται στις σχετικές οδηγίες, ενώ οι ρυθμίσεις που επιβάλλονται βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού αποσκοπούν στην επιβολή κυρώσεων για συμφωνίες ή καταχρηστικές συμπεριφορές που περιορίζουν ή στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.

Οι *ex ante* ρυθμίσεις απαιτούνται στις υπό εξέταση συνθήκες προκειμένου να προωθήσουν και να διευκολύνουν την ανάπτυξη ανταγωνισμού, καθώς οι *ex post* ρυθμίσεις του δικαίου του ανταγωνισμού δεν είναι αποτελεσματικές προκειμένου να εδραιωθεί ένα επαρκές επίπεδο ανταγωνισμού, δεδομένου ότι οι αποτυχίες της αγοράς που σχετίζονται με την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης θα παραμείνουν.

---

¹⁰⁶ Κατευθυντήριες Γραμμές, Παράγραφος 16.

Οι *Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ* καθιστούν σαφές ότι μόνο ο ορισμός μιας επιχείρησης ως κατέχουσας ΣΙΑ σε μια συγκεκριμένη αγορά, χωρίς την επιβολή των κατάλληλων κανονιστικών υποχρεώσεων δεν συνάδει με τις διατάξεις του νέου κανονιστικού πλαισίου και ιδίως με το Άρθρο 16 (4) της *Οδηγίας Πλαίσιο*.¹⁰⁷ Στην πραγματικότητα, το Άρθρο 8 (2) της *Οδηγίας Πλαίσιο* ορίζει ότι οι ΕΡΑ θα πρέπει να επιβάλουν τουλάχιστον μία κανονιστική υποχρέωση στην επιχείρηση που έχει ορισθεί ως έχουσα ΣΙΑ.

Για τους λόγους που εξηγούνται στην Ενότητα 3 ανωτέρω, η ανάλυση της ΕΕΤΤ οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ στις εθνικές λιανικές αγορές σταθερών κλήσεων που καλύπτονται από την παρούσα Διαβούλευση.

3.4.3. Προβλήματα Ανταγωνισμού

Τα ζητήματα που αναφέρονται κατωτέρω περιγράφουν τα πραγματικά και πιθανά προβλήματα του ανταγωνισμού τα οποία μπορεί να εμφανισθούν στις αγορές λιανικών κλήσεων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απαρίθμηση των προβλημάτων αυτών δεν είναι αποκλειστική, αλλά ενδεικτική των προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν αντιμετωπίσει οι ρυθμιστές παγκοσμίως. Όπως συμβαίνει αρκετές φορές, ορισμένα από αυτά τα προβλήματα του ανταγωνισμού ή τις πιθανές αποτυχίες της αγοράς, μπορεί να φαίνονται υποθετικά στα πλαίσια μιας εξέτασης της αγοράς, κυρίως διότι έχουν ήδη αντιμετωπιστεί με τις υφιστάμενες ρυθμίσεις.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα προβλήματα ανταγωνισμού που ανακύπτουν λόγω της δεσπόζουσας θέσης του ΟΤΕ στις αγορές λιανικών κλήσεων εμπίπτουν σε τρεις γενικές κατηγορίες:

- Δεσπόζουσα θέση στην αγορά
- Κάθετη επέκταση
- Οριζόντια επέκταση

Τα προβλήματα ανταγωνισμού αναλύονται με αναφορά σε κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες.

---

¹⁰⁷ The *SMP Guidelines*, at Paragraph 114.

3.4.3.1. Δεσπόζουσα Θέση

Η δεσπόζουσα θέση στην αγορά μπορεί να δημιουργήσει τις ακόλουθες μορφές προβλημάτων:

- **Παρεμπόδιση εισόδου:** Η EETT σημειώνει ότι οι σημαντικές οικονομίες κλίμακος, σκοπού και πυκνότητας σε συνδυασμό με τα μη ανακτήσιμα κόστη που συνδέονται με την κατασκευή και λειτουργία δικτύων τοπικής πρόσβασης, λειτουργούν ως φραγμοί εισόδου αναφορικά με την παροχή κλήσεων από άμεσους παρόχους πρόσβασης. Ωστόσο, οι φραγμοί ελαττώνονται όταν εφαρμοσθεί αποτελεσματικά η αδεσμοποίηση πρόσβαση στον τοπικό βρόχο και η διασύνδεση και ο πάροχος με ΣΙΑ συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του για την πρόσβαση.
- **Καταχρηστική συμπεριφορά:** Η ισχύς στην αγορά μπορεί να επιτρέψει σε έναν πάροχο με ΣΙΑ να διατηρήσει τιμές που είναι υψηλότερες από αυτές που θα επικρατούσαν σε μια ανταγωνιστική αγορά.
- **Παραγωγική αναποτελεσματικότητα και χαμηλή ποιότητα υπηρεσίας:** Αντί να αντανακλάται σε υπερβολικά κέρδη, η ισχύς στην αγορά μπορεί να οδηγεί σε έλλειψη επενδύσεων, υπερβολικά κόστη και/ή ποιότητα υπηρεσίας χαμηλότερη από μία ανταγωνιστική αγορά.

3.4.3.2. Κάθετη Επέκταση

Η κάθετη επέκταση μπορεί να εμφανιστεί όταν μια εταιρία ελέγχει κάποια υποδομή που είναι ουσιώδης για μια δυναμικά ανταγωνιστική λιανική αγορά. Ο κάτοχος του προϊόντος ανωτέρου σταδίου μπορεί να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στην λιανική αρνούμενος την πρόσβαση ή περιορίζοντας την πρόσβαση στο προϊόν του χρησιμοποιώντας τιμολογιακές ή μη τιμολογιακές παραμέτρους. Η επέκταση αγοραστικής ισχύος με μη τιμολογιακά μέσα δύναται να περιλαμβάνει – διακριτική χρήση πληροφοριών ή την παρακράτηση πληροφοριών, τακτικές καθυστερήσεων, σύζευξη προϊόντων, διακρίσεις από πλευράς ποιότητας, στρατηγικό σχεδιασμό χαρακτηριστικών προϊόντων, και μη κατάλληλη χρήση πληροφοριών που αφορούν

ανταγωνιστές. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχουν αποδείξεις και δυνατότητες για κάθετη επέκταση ισχύος στις Ελληνικές λιανικές αγορές για κλήσεις από σταθερή θέση.

Πρώτον, ο ΟΤΕ μπορεί να επεκτείνει την ισχύ που κατέχει στη χονδρική αγορά τοπικών βρόχων στις λιανικές σταθερές αγορές κλήσεων στενής ζώνης. Από αυτή την άποψη, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι έχουν υπάρξει πολλές καθυστερήσεις στην αδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου συνεπεία της μη συμμόρφωσης του ΟΤΕ με τις Αποφάσεις της ΕΕΤΤ.¹⁰⁸ Η ΕΕΤΤ σημειώνει επίσης ότι έως τώρα, ο ΟΤΕ δεν παρέχει κάποιο προϊόν χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών (WLR) σε εναλλακτικούς παρόχους. Η χονδρική εκμίσθωση γραμμών (WLR) θα επέτρεπε ουσιαστικά σε παρόχους επιλογής/προεπιλογής φορέα να συνδέουν την πρόσβαση με τις κλήσεις, να αντιγράφουν τις τιμολογιακές επιλογές του κοινοποιημένου φορέα και να παρέχουν έναν ενιαίο λογαριασμό. Η ΕΕΤΤ έχει αναλύσει αυτό το πρόβλημα ανταγωνισμού στο κείμενο της ανάλυσης της Αγοράς 11, και στα πλαίσια των αγορών λιανικής πρόσβασης στενής ζώνης και έχει προτείνει τις κατάλληλες κανονιστικές υποχρεώσεις για την αντιμετώπισή του.

Δεύτερον, ο ΟΤΕ μπορεί να επεκτείνει την ισχύ που έχει στην αγορά σχετικά με τις χονδρικές γραμμές και τη διασύνδεση αρνούμενος την πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες χονδρικής ή περιορίζοντας την πρόσβαση με τιμολογιακή ή μη τιμολογιακά μέσα. Για παράδειγμα, ο ΟΤΕ έχει αρνηθεί να παρέχει σε εναλλακτικούς παρόχους τμηματικά κυκλώματα (PPCs) και μισθωμένες γραμμές διασύνδεσης υψηλής χωρητικότητας. Η ΕΕΤΤ σημειώνει επίσης ότι η συμπίεση περιθωρίου μεταξύ των τιμών κλήσεων λιανικής του ΟΤΕ και του κόστους της διασύνδεσης αποτελούν μια σημαντική απειλή για τα επιχειρηματικά πλάνα των εναλλακτικών παρόχων. Η ΕΕΤΤ έχει αναλύσει τα σχετικά προβλήματα ανταγωνισμού στην εξέταση των σχετικών αγορών για τις χονδρικές μισθωμένες γραμμές και τη διασύνδεση και πρότεινε κατάλληλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις για την αντιμετώπισή τους.

3.4.3.3. Οριζόντια Επέκταση

Οριζόντια επέκταση ισχύος λαμβάνει χώρα όταν μια επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση χρησιμοποιεί την ισχύ της σε μια αγορά προκειμένου να επεκτείνει την ισχύ της σε σχετικές αγορές. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ μπορεί να χρησιμοποιήσει τη δεσπόζουσα θέση του στις λιανικές αγορές κλήσεων από σταθερή θέση για να επηρεάσει καταχρηστικά άλλες αγορές, όπως τη λιανική αγορά ευρυζωνικών υπηρεσιών. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται γιατί ο ΟΤΕ έχει μια μεγάλη και σταθερή εγκατεστημένη πελατειακή βάση στις λιανικές αγορές σταθερών κλήσεων και μπορεί να χρησιμοποιήσει την παρουσία του στις αγορές για να ενισχύσει και να βελτιώσει τη θέση του σε άλλες αγορές.

3.4.4. Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Η Οδηγία για την Πρόσβαση και η Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία παρέχουν στην ΕΕΤΤ μια σειρά από κανονιστικές υποχρεώσεις που μπορεί να εφαρμόσει λόγω της αρχικής διαπίστωσης ύπαρξης ΣΙΑ στις λιανικές αγορές κλήσεων από σταθερή θέση.

Οι κανονιστικοί έλεγχοι των λιανικών υπηρεσιών πρέπει να επιβάλλονται μόνο εάν η ΕΕΤΤ συμπεραίνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση (υποχρεώσεις πρόσβασης) ή το Άρθρο 19 της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία (υποχρέωση επιλογής φορέα και προεπιλογής φορέα) δεν θα επιτύχουν τους στόχους που ορίζονται στο Άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο.

Αυτό σημαίνει ότι όταν η ΕΕΤΤ ορίζει ότι μια συγκεκριμένη λιανική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, πρέπει πρώτα να αξιολογήσει το βαθμό στον οποίο τα προβλήματα ανταγωνισμού που έχει εντοπίσει σε αυτή τη λιανική αγορά αντιμετωπίζονται με την επιβολή υποχρεώσεων σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση, ή σύμφωνα με το Άρθρο 19 της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία, σε οποιαδήποτε επιχείρηση έχει ορίσει ότι έχει σημαντική ισχύ σε αυτή την αγορά λιανικής.

3.4.4.1. Κανονιστικές Υποχρεώσεις Σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση

Η ΕΕΤΤ σημειώνει και πάλι ότι έχει προτείνει, ως αποτέλεσμα δύο προηγούμενων αναλύσεων αγοράς, κανονιστικές υποχρεώσεις χονδρικής σύμφωνα με

την Οδηγία για την Πρόσβαση σχετικά με την αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου, τη διασύνδεση και τις υπηρεσίες επιλογής φορέα / προεπιλογής φορέα. Καθώς αυτές οι κανονιστικές υποχρεώσεις δεν θεωρήθηκαν επαρκείς για να δημιουργήσουν αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις αγορές λιανικών κλήσεων, η EETT είναι υποχρεωμένη να επιβάλει επιπλέον υποχρεώσεις στον πάροχο με ΣΙΑ.

Οι υποχρεώσεις που μπορούν να επιβληθούν σύμφωνα με την Οδηγία για την Πρόσβαση περιλαμβάνουν τις εξής: διαφάνεια (άρθρο 9), μη διακριτική μεταχείριση (άρθρο 10), λογιστικό διαχωρισμό (άρθρο 11), πρόσβαση και χρήση ειδικών ευκολιών δικτύου (άρθρο 12), έλεγχος τιμών και κοστολόγηση (άρθρο 13). Η EETT δεν θεωρεί ότι υπάρχουν χονδρικές υποχρεώσεις πέραν των προτεινόμενων που θα αντιμετώπιζαν τα προβλήματα ανταγωνισμού που προσδιορίστηκαν στις αγορές λιανικών κλήσεων.

3.4.4.2. Κανονιστικές Υποχρεώσεις σύμφωνα με την Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία

Σύμφωνα με το Άρθρο 19 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* η EETT καλείται, όταν ορίζει ότι μια σχετική αγορά που περιλαμβάνει την παροχή σύνδεσης με και χρήσης του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου σε σταθερή θέση δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, να επιβάλει υποχρεώσεις σε παρόχους με ΣΙΑ για να επιτρέψει στους συνδρομητές τους να αποκτούν πρόσβαση στις υπηρεσίες οποιουδήποτε διασυνδεδεμένου παρόχου δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών: (α) ανά κλήση πληκτρολογώντας έναν κωδικό επιλογής φορέα, και (β) με προεπιλογή, βάσει συστήματος παράκαμψης των προεπιλεγμένων επιλογών ανά κλήση, με πληκτρολόγηση προθέματος ή κωδικού επιλογής φορέα. Η EETT σημειώνει ότι έχει ήδη προτείνει στα πλαίσια της εξέτασης της αγοράς χονδρικής εκκίνησης κλήσεων να διατηρηθεί η εν λόγω υποχρέωση. Διαπίστωσε ωστόσο επίσης στα πλαίσια της ανάλυσης της για τις διάφορες αγορές κλήσεων, ότι η ως άνω υποχρέωση δεν αρκεί ώστε να καταστεί η αγορά ανταγωνιστική.

Όταν η EETT συμπεραίνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με το Άρθρο 19 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* δεν θα οδηγήσουν στην επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο*, η EETT καλείται, σύμφωνα με

το Άρθρο 17 (1) της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* να επιβάλει τις κατάλληλες υποχρεώσεις στις επιχειρήσεις που έχουν ΣΙΑ στη σχετική λιανική αγορά.

Οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται μπορούν να περιλαμβάνουν την υποχρέωση οι κοινοποιημένες επιχειρήσεις να μη χρεώνουν υπερβολικές τιμές, να μην εμποδίζουν την είσοδο στην αγορά ή να μην εμποδίζουν τον ανταγωνισμό ορίζοντας ληστρικές τιμές, να μη δείχνουν αθέμιτη προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες ή να συνδέουν αδικαιολόγητα υπηρεσίες. Για να προστατεύσει τα συμφέροντα των τελικών χρηστών, ενώ προωθεί τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, η EETT μπορεί να επιβάλει στις επιχειρήσεις αυτές

- Μέτρα ανώτατου ορίου τιμών,
- Μέτρα για τον έλεγχο συγκεκριμένων τιμών, ή
- Μέτρα για προσανατολισμό των τιμών στο κόστος (υποχρέωση κοστοστρέφειας) ή σε τιμές σε συγκρίσιμες αγορές.

Επίσης, μια επιχείρηση που υπόκειται σε τιμολογιακές ρυθμίσεις ή άλλο αντίστοιχο έλεγχο λιανικής, σύμφωνα με το Άρθρο 17 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία*, καλείται να λειτουργεί και να διατηρεί ένα σύστημα κοστολόγησης που είναι, μεταξύ άλλων, κατάλληλο για να διασφαλίσει τη συμμόρφωση της επιχείρησης με τις υποχρεώσεις που της επιβάλλονται σύμφωνα με το Άρθρο 17 της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία*.

3.4.5. Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Προκειμένου να αξιολογηθεί καλύτερα η ανάγκη για συγκεκριμένες κανονιστικές υποχρεώσεις, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι υφιστάμενες κανονιστικές υποχρεώσεις που έχουν ήδη επιβληθεί στον ΟΤΕ σχετικά με υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και συναφείς υπηρεσίες.

Σύμφωνα με την προηγούμενη εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία (ONP) (ιδίως το νόμο 2867/2000 και το π.δ. 181/1999, που εκδόθηκε για τη μεταφορά της Οδηγίας 98/10/ΕΕ), επιβλήθηκαν στον ΟΤΕ όλες οι σχετικές υποχρεώσεις που περιγράφονται σε αυτά τα νομικά κείμενα όσον αφορά Οργανισμούς που παρέχουν σταθερά δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα (και / ή δημόσια διαθέσιμες τηλεφωνικές υπηρεσίες), καθώς και

αυτές που εφαρμόζονται σε αυτούς που παρέχουν σταθερά δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που έχουν καθοριστεί ως έχοντες ΣΙΑ.

Ειδικότερα, έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ οι ακόλουθες ιδίως υποχρεώσεις:

- Να παρέχει σύμβαση που ορίζει τις υπηρεσίες που θα παρέχονται ή θα παραπέμπει σε δημόσια διαθέσιμους όρους και προϋποθέσεις, όπως ορίζονται σύμφωνα με το Άρθρο 10 της Οδηγίας 98/10,
- Να δημοσιεύει επαρκείς και επίκαιρες πληροφορίες για τους καταναλωτές σχετικά με τους τυπικούς όρους και προϋποθέσεις σχετικά με την πρόσβαση και χρήση του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και/ή των δημόσια διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των τιμών για τους τελικούς χρήστες,
- Υποχρέωση να επιτυγχάνει συγκεκριμένη ποιότητα υπηρεσίας, και πιο συγκεκριμένα η υποχρέωση να επιτυγχάνει συγκεκριμένους στόχους απόδοσης, καθώς και να τηρεί ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με την απόδοσή του τις οποίες οφείλει να υποβάλει στην ΕΕΤΤ, σύμφωνα με την άδειά του,
- Να παρέχει στους χρήστες αναλυτικό λογαριασμό,
- Να παρέχει, εφόσον είναι τεχνικά εφικτά και οικονομικά βιώσιμο, τις ευκολίες που αναφέρονται στο Παράρτημα I, Μέρος 2 της Οδηγίας 98/10,
- Να παρέχει τις ευκολίες που αναφέρονται στο Παράρτημα I, Μέρος 3 της Οδηγίας 98/10,
- Να παρέχει φορητότητα αριθμών,
- Να παρέχει ειδική πρόσβαση δικτύου (να ανταποκρίνεται σε εύλογα αιτήματα από οργανισμούς που παρέχουν τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο σταθερή δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε τερματικά σημεία δικτύου εκτός των τερματικών σημείων δικτύου που παρέχονται συνήθως),
- Υποχρέωση Κοστοστρέφειας τιμών για τη χρήση του σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και των σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών υπηρεσιών, την οποία οφείλει να αποδεικνύει στα πλαίσια του ετήσιου κοστολογικού ελέγχου που διεξάγει η ΕΕΤΤ,

- Υποχρέωση τήρησης κοστολογικού συστήματος ΠΚΚ-ΤΚ για την κοστολόγηση των υπηρεσιών σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας,
- Υποχρέωσης υποβολής κοστολογικών στοιχείων στην ΕΕΤΤ για τον ετήσιο έλεγχο συμμόρφωσης με την υποχρέωση κοστοστρέφειας και τον έλεγχο τήρησης του συστήματος κοστολόγησης,
- Υποχρέωση διαφάνειας (που περιλαμβάνει τον επαρκή διαχωρισμό των τιμών για ευκολίες εκτός της παροχής σύνδεσης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο), και υποχρέωση διαφάνειας και αμεροληψίας σχετικά με τα εκπτώτικα πακέτα για χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών,
- Υποχρέωση δημοσιότητας ιδίως να τηρεί μια κατάλληλη περίοδο δημόσιας ανακοίνωσης που ορίζεται από την ΕΕΤΤ πριν την εφαρμογή αλλαγών τιμολογίων.

Στον ΟΤΕ επεβλήθη επίσης η υποχρέωση να ανταποκρίνεται σε κάθε εύλογο αίτημα για σύνδεση στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο και για πρόσβαση στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο και σε σταθερές δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες, έτσι ώστε να καλύπτεται ολόκληρη η Ελληνική επικράτεια (υποχρέωση Καθολικής Υπηρεσίας).

Σε αυτά τα πλαίσια , σύμφωνα με τις ανωτέρω υποχρεώσεις, η ΕΕΤΤ προέβη στην έκδοση μιας σειράς κανονιστικών Αποφάσεων στις οποίες ρυθμιζόταν οι λεπτομέρειες των ως άνω υποχρεώσεων.¹⁰⁹ Η κάτωθι λίστα είναι ενδεικτική:

XI. Απόφαση EETT 254/70, ΦΕΚ 773/2002, για την “Κανονισμός της Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα στην Ελληνική Αγορά ”. Η Απόφαση αυτή εισάγει την Προεπιλογή Φορέα στην Ελληνική αγορά. Τα βασικά σημεία της Απόφασης αυτής είναι τα ακόλουθα:

10. Οι Οργανισμοί με ΣΙΑ στην αγορά σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών υπηρεσιών έχουν την υποχρέωση να παρέχουν προεπιλογή.

---

¹⁰⁹ Οι εν λόγω υποχρεώσεις διατηρούνται σε ισχύ σύμφωνα με τα άρθρα 27 της Οδηγίας 2002/21/EK και το άρθρο 68(1) του Ν. 3431/2006.

11. Οι Οργανισμοί που έχουν ειδική άδεια, είναι διασυνδεδεμένοι με τον υπόχρεο πάροχο και τους έχουν εκχωρηθεί οι σχετικοί αριθμοδοτικοί πόροι, έχουν το δικαίωμα να παρέχουν υπηρεσίες μέσω προεπιλογής φορέα..
12. Οι δυνατότητες της Προεπιλογή είναι:
  - a. Δυνατότητα 1 : όλες οι διεθνείς κλήσεις,
  - b. Δυνατότητα 2: υπεραστικές και κλήσεις προς κινητά,
  - c. Δυνατότητα 3: διεθνείς, υπεραστικές, αστικές και κλήσεις προς κινητά.
13. Όλοι οι συνδρομητές PSTN και ISDN έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν προεπιλογή.
14. Η Απόφαση ορίζει τις μεθοδολογίες για τον υπολογισμό του κόστους παροχής Προεπιλογής:
15. Το κόστος ενεργοποίησης ανά γραμμή (κόστος υπόχρεου παρόχου για να παρέχει προεπιλογή) πρέπει να είναι κοστοστρεφές και εγκρίνεται από την EETT.
16. Ο υπόχρεος πάροχος δεν χρεώνει άμεσα τους συνδρομητές για την παροχή Προεπιλογής.
17. Περιγραφή των διαδικασιών για την παροχή Προεπιλογής.
18. Κανόνες για την υποβολή ετήσιων στοιχείων για την Προεπιλογή στην EETT.

XII. Απόφαση *EETT 366/48, ΦΕΚ 22/Β/17-1-2006, για την Τροποποίηση του Κανονισμού Προεπιλογής*. Η Απόφαση αυτή ήταν η δεύτερη τροποποίηση του Κανονισμού Προεπιλογής. Τα βασικά σημεία της νέας Απόφασης είναι:

4. Τροποποίηση των επιλογών Προεπιλογής:
  - a. Δυνατότητα 1 : όλες οι διεθνείς κλήσεις
  - b. Δυνατότητα 2: υπεραστικές και κλήσεις προς κινητά
  - c. Δυνατότητες 1,2: διεθνείς, υπεραστικές και κλήσεις προς κινητά
  - d. Δυνατότητα 3: όλες οι κλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς (εκτός των κλήσεων σε αριθμούς σειράς 807, δηλ. παρόχους τηλεφωνικών καρτών).

5. Όροι προστασίας του καταναλωτή.
6. Τροποποίηση των διαδικασιών ενεργοποίησης/αλλαγής/κατάργησης Προεπιλογής.

XIII. Απόφαση EETT ΑΠ. 394/21/6-7-06 "Αναβολή έναρξης εφαρμογής της υπ' αριθμόν τρία (3) Δυνατότητας Σχήματος Προεπιλογής Φορέα (όλες οι κλήσεις), όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 5, παρ. 1 της Απόφασης της EETT ΑΠ 366/48/8-12-2005 «Τροποποίηση και Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο του Κανονισμού Εισαγωγής της Προεπιλογής Φορέα στην Ελληνική Αγορά» (ΦΕΚ 22/Β/2006).:

XIV. Απόφαση EETT 233/34, ΦΕΚ 1501/Β/8-11-2001, για την Αναλυτική χρέωση. Η Απόφαση αυτή επέβαλε σε παρόχους φωνητικής τηλεφωνίας, την υποχρέωση να παρέχουν, μεταξύ άλλων, αναλυτικούς λογαριασμούς.

XV. Απόφαση EETT 254/71/31-5-2002, ΦΕΚ 791/Β/2002 "Κανονισμός Εισαγωγής της Φορητότητας στην Ελληνική Αγορά".

XVI. Απόφαση EETT 210/10/28-2-2001 "Έγκριση Επιχειρησιακού Κοστολογικού Συστήματος του ΟΤΕ". Η Απόφαση αυτή εγκρίνει το κοστολογικό σύστημα ΠΚΚ του ΟΤΕ ως κατάλληλο για την κοστολόγηση της πρόσβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο, καθώς και για τις σταθερές δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες και μισθωμένες γραμμές.

XVII. Απόφαση EETT 277/64, ΦΕΚ 514/Β/2-5-2003, "Κανονισμός διαδικασιών Ελέγχου, και υποχρεώσεις δημοσιότητας τιμολογίων παρόχων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών ή/και δικτύων". Η Απόφαση αυτή επιβάλλει μεταξύ άλλων στους παρόχους σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και/ή υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας γενικές υποχρεώσεις δημοσιότητας στο βαθμό που υποχρεούνται να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τους τιμοκαταλόγους τους στα σημεία πώλησης των υπηρεσιών τους, στα λιανικά καταστήματα, ή να λειτουργούν τηλεφωνικό κέντρο παροχής πληροφοριών τιμολόγησης και στην ιστοσελίδα της εταιρίας. Σύμφωνα με την ίδια Απόφαση, οι πάροχοι με ΣΙΑ έχουν πιο αυστηρές υποχρεώσεις δημοσιότητας

των τιμολογίων λιανικής. Υποχρεούνται να δημοσιεύουν σε τρεις εφημερίδες (2 πολιτικές και 1 οικονομική) και στο δικτυακό τους τόπο, τα νέα τιμολόγια, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών προσφορών και των όρων και προϋποθέσεων. Επίσης, πρέπει να τα κοινοποιούν στην ΕΕΤΤ. Οι τιμές εφαρμόζονται 10 ημέρες μετά τη δημοσίευσή τους (εκτός εάν περιλαμβάνουν μόνο μειώσεις τιμών, οπότε μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα με τη δημοσίευση). Επίσης, οι πάροχοι με ΣΙΑ στην πρόσβαση στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και/ή σε υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας πρέπει να κοινοποιούν τα εκπτώτικα πακέτα τους, τα οποία εφαρμόζονται 20 μέρες μετά τη δημοσίευσή τους (εκτός εάν η ΕΕΤΤ παρέμβει με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων εφόσον πιθανολογείται ότι οι εν λόγω εκπτώσεις παραβιάζουν τις άλλες υποχρεώσεις του παρόχου που προσφέρει εκπτώσεις (διαφάνεια, αμεροληψία, κοστοστρέφεια, συμμόρφωση με τις αρχές του ανταγωνισμού)).

Η ίδια Απόφαση προβλέπει τη διαδικασία για τον ετήσιο κοστολογικό έλεγχο των τιμολογίων του ΟΤΕ για τις υπό ρύθμιση υπηρεσίες, καθώς και του κοστολογικού συστήματος που εφαρμόζεται από τον πάροχο με ΣΙΑ. Η κοστολογική πολιτική του ΟΤΕ για την πρόσβαση στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και τις σταθερές δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες έχει αποτελέσει αντικείμενο μιας σειράς κανονιστικών παρεμβάσεων της ΕΕΤΤ, με τα ακόλουθα πιο πρόσφατα παραδείγματα:

XVIII. Απόφαση ΕΕΤΤ 339/31, ΦΕΚ 1973/ 31.12.2004. Η ΕΕΤΤ, με την απόφαση αυτή επέτρεψε στον ΟΤΕ να εφαρμόσει τις λιανικές τιμές φωνητικής τηλεφωνίας και τις αντίστοιχες εκπτώτικες προσφορές (ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ, ΟΤΕΠΙΛΟΓΕΣ), χωρίς να εγκρίνει σε καμία περίπτωση (ως κοστοστρεφείς) τις τιμές αυτές, καθώς ο ΟΤΕ δεν είχε υποβάλει, όπως όφειλε, τα στοιχεία κόστους που απαιτούνταν για τον έλεγχο του έτους 2005. Η ανωτέρω Απόφαση υποχρεώνει τον ΟΤΕ να παρέχει στην ΕΕΤΤ κάθε δύο μήνες όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα στην ΕΕΤΤ για να επιβεβαιώσει, την ex post συμμόρφωση των ανωτέρω τιμών, όπως εφαρμόζονται από τον ΟΤΕ, με τις

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού για κάθε κατηγορία πελατών, προκειμένου να καθορίσει τη συμμόρφωση με τους κανόνες αυτούς.

XIX. Απόφαση ΕΕΤΤ 381/1/3-4-2006, ΦΕΚ 681/Β/2006 “Αποτελέσματα Κοστολογικού Ελέγχου του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε. (ΟΤΕ Α.Ε.) Έτους 2005 (με απολογιστικά στοιχεία 2003)” και Απόφαση ΕΕΤΤ 381/2/3-4-2006, ΦΕΚ 558/Β/4-5-2006 “ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΤΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ, ΜΙΣΘΩΜΕΝΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ, ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΚΑΙ ΑΔΕΣΜΟΠΟΙΗΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΒΡΟΧΟ ”. Σύμφωνα με την πρώτη Απόφαση, η ΕΕΤΤ, μετά από τον ετήσιο έλεγχο για το έτος 2005, δημοσίευσε τα αποτελέσματα των κοστοστρεφών τιμών για υπηρεσίες φωνητικών κλήσεων (Αστική κλήση, υπεραστική κλήση, τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό προς κινητό, τέλος παρακράτησης για κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς, τέλος παρακράτησης για κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς). Σύμφωνα με την δεύτερη Απόφαση, η ΕΕΤΤ επέτρεψε στον ΟΤΕ να εφαρμόσει τις τιμές για τις υπηρεσίες λιανικών κλήσεων και κάποιες εκπτώτικές προσφορές (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥ ΟΜΙΛΙΑΣ και αναπροσαρμογή του υφιστάμενου πακέτου ΟΤΕΠΙΧΕΙΡΩ PLUS), χωρίς ωστόσο σε καμία περίπτωση να εγκρίνονται (ως κοστοστρεφείς) οι ανωτέρω τιμές, δεδομένου ότι ο ΟΤΕ δεν είχε υποβάλει, όπως όφειλε, τα στοιχεία κόστους που απαιτούνταν για τον έλεγχο του έτους 2006. Η ανωτέρω Απόφαση υποχρεώνει τον ΟΤΕ να παρέχει στην ΕΕΤΤ κάθε δύο μήνες όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα στην ΕΕΤΤ για να επιβεβαιώσει, την ex post συμμόρφωση των ανωτέρω τιμών, όπως εφαρμόζονται από τον ΟΤΕ, με τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού για κάθε κατηγορία πελατών, προκειμένου να καθορίσει τη συμμόρφωση με τους κανόνες αυτούς. Παράλληλα σημειώνεται ότι σημαντικές καθυστερήσεις του ΟΤΕ στην υποβολή των κοστολογικών στοιχείων και την επιβαλλόμενη απόδειξη της κοστοστρέφειας, έχει οδηγήσει

στην επιβολή προστίμων με Αποφάσεις της ΕΕΤΤ110 κατόπιν της διεξαγωγής σχετικών Ακροάσεων κατά του υπόχρεου Οργανισμού.

3.4.6. Κατευθύνσεις για την επιλογή Υποχρεώσεων

Κατά την επιλογή των κατάλληλων υποχρεώσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν εντοπιστεί, η ΕΕΤΤ έχει την υποχρέωση να λάβει υπόψη τους στόχους που αναφέρονται στο Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο* (την προώθηση του ανταγωνισμού, τη συνεισφορά στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών). Σύμφωνα με το Άρθρο 8 (4) της *Οδηγίας* για την Πρόσβαση, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις που θα επιβληθούν βασίζονται στη φύση του προβλήματος ανταγωνισμού που εντοπίζεται και είναι αναλογικές και αιτιολογημένες εν όψει των στόχων που τίθενται στο Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο* και επιβάλλονται μόνο μετά από διαβούλευση σύμφωνα με τα Άρθρα 6 και 7 της *Οδηγίας* αυτής.

Επίσης, σύμφωνα με τα Άρθρο 17(2) της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία*, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε έναν πάροχο σύμφωνα με το Άρθρο 17(1) της *Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία* βασίζονται στη φύση του προβλήματος που εντοπίζεται και είναι αναλογικές και αιτιολογημένες εν όψει των στόχων που τίθενται στο Άρθρο 8 της *Οδηγίας Πλαίσιο*.

Δεδομένων των πραγματικών και πιθανών προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν εντοπιστεί και προκύπτουν από τη ΣΙΑ στη λιανική αγορά κλήσεων, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να επιβάλει τις κατάλληλες κανονιστικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις που ορίζονται ως έχουσες σημαντική ισχύ σε μια συγκεκριμένη αγορά σύμφωνα με το Άρθρο 14 της *Οδηγίας Πλαίσιο*.

Όπως ορίστηκε προηγουμένως, η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι είναι απίθανο εντός της περιόδου της παρούσας εξέτασης να υπάρξει η πιθανότητα ανάπτυξης αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις αγορές λιανικών κλήσεων. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προτείνει την επιβολή των κατάλληλων υποχρεώσεων σε παρόχους με ΣΙΑ που η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι θα

---

¹¹⁰ ΕΕΤΤ ΑΠ.: 339/40/30.12.2004 και ΑΠ ΕΕΤΤ 392/025/22-06-2006

ενθαρρύνουν την αποτελεσματική επένδυση και καινοτομία και θα προωθήσει τον ανταγωνισμό στις αγορές λιανικών κλήσεων.

Όταν εντοπίζονται προβλήματα σε μια συγκεκριμένη αγορά και μια επιχείρηση έχει οριστεί ως έχουσα ΣΙΑ, η ΕΕΤΤ θα επιλέξει τις κανονιστικές υποχρεώσεις με βάση τη φύση των προβλημάτων. Όπου είναι δυνατό, θα εξεταστεί μια σειρά κανονιστικών υποχρεώσεων ώστε να επιλεγεί η λιγότερο επιβαρυντική κανονιστική υποχρέωση, ώστε να ακολουθείται η αρχή της αναλογικότητας.

Τέλος, οι κανονιστικές υποχρεώσεις που επιλέγονται θα πρέπει να είναι συμβατές με την παροχή κινήτρων. Αυτό σημαίνει ότι οι κανονιστικές υποχρεώσεις θα επιλεγούν και θα σχεδιαστούν με τρόπο που διασφαλίζει ότι η συμμόρφωση με τη ρύθμιση υπερβαίνει τα οφέλη της παράβασης.

3.4.7. Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις που έχουν ήδη προταθεί για τις σχετικές αγορές

Σύμφωνα με το Άρθρο 12(1) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση* μια ΕΡΑ μπορεί να επιβάλει υποχρεώσεις σε παρόχους να ικανοποιούν εύλογα αιτήματα πρόσβασης και χρήσης ειδικών υποδομών δικτύου και σχετικών ευκολιών, μεταξύ άλλων σε περιπτώσεις όπου η ΕΡΑ θεωρεί ότι η άρνηση πρόσβασης ή οι μη εύλογοι όροι και προϋποθέσεις που έχουν παρόμοιες συνέπειες, θα εμπόδιζαν την ανάπτυξη μιας βιώσιμης ανταγωνιστικής αγοράς στη λιανική ή δεν θα ήταν προς το συμφέρον των τελικών χρηστών.

Ένα σημαντικό εμπόδιο στην ανάπτυξη βιώσιμου ανταγωνισμού στις αγορές λιανικών κλήσεων είναι οι οικονομίες κλίμακος, σκοπού και πυκνότητας που συνδέονται με την κατασκευή και λειτουργία δικτύων τοπικής πρόσβασης, καθώς και τα σημαντικά μη ανακτήσιμα κόστη που συνδέονται με την είσοδο. Η είσοδος παρόχων σε επαρκή βαθμό ώστε να επιτευχθεί η αναπαραγωγή του υφιστάμενου δικτύου του ΟΤΕ είναι απίθανη κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση. Για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη βιώσιμου ανταγωνισμού και να ενθαρρυνθούν οι εναλλακτικοί πάροχοι να

προχωρήσουν στην κλίμακα επενδύσεων, θα πρέπει να επιβληθούν κανονιστικές υποχρεώσεις που να επιτρέπουν πρόσβαση στα προϊόντα χονδρικής του ΟΤΕ. Κατά την επιβολή των κανονιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ θα διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις αυτές είναι αναλογικές και έχουν λάβει υπόψη τα κίνητρα επενδύσεων

Στα πλαίσια της ανάλυσης αγορών που διεξάγεται παράλληλα στις οποίες η ΕΕΤΤ κατέληξε ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ, πρότεινε να του επιβληθούν υποχρεώσεις οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την υποχρέωση πρόσβασης, την υποχρέωση διαφάνειας, την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης, την υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού καθώς και την υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης. Οι εν λόγω υποχρεώσεις αφορούν μεταξύ άλλων:

- Παροχή χονδρικής πρόσβασης στον αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο (προτάθηκε στα πλαίσια της χονδρικής αγοράς για Αδεσμοποίητη Πρόσβαση στον Τοπικό Βρόχο),
- Χονδρική παροχή ζευκτικών και τερματικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών (προτάθηκε στην εξέταση για τις αγορές χονδρικών μισθωμένων γραμμών),
- Παροχή χονδρικής εκκίνησης κλήσεων, τερματισμού και διαβίβασης (προτάθηκε στα πλαίσια της εξέτασης των αγορών διασύνδεσης),
- Παροχή επιλογής και προεπιλογής φορέα (προτάθηκε στην εξέταση της χονδρικής αγοράς εκκίνησης κλήσεων),
- Παροχή χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών (προτάθηκε στην εξέταση της αγοράς σταθερής πρόσβασης στενής ζώνης αλλά δύναται επίσης να αντιμετωπίσει αποτυχίες της αγοράς στη χονδρική εκκίνηση κλήσεων).

Ενώ οι ως άνω υποχρεώσεις βάσει της Οδηγίας για την πρόσβαση προτάθηκαν για την αντιμετώπιση προβλημάτων ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές πρόσβασης, είναι επίσης κατάλληλες και ιδιαίτερα σημαντικές προκειμένου να αντιμετωπισθούν προβλήματα στις αγορές λιανικών κλήσεων και συνεπώς ορισμένες από αυτές επαναλαμβάνονται στο παρόν.

3.4.8. Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

Στην παρούσα Ενότητα, η EETT παραθέτει τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που προτείνει να επιβληθούν στον ΟΤΕ ενόψει των συνθηκών της αγοράς.

A. Έλεγχος Τιμών για Λιανικές Κλήσεις

Δεδομένης της δεσπόζουσας θέσης του ΟΤΕ στην παροχή λιανικών κλήσεων, ο εν λόγω οργανισμός δύναται να καταχράται την ως άνω θέση του χρεώνοντας υπερβολικές τιμές ή τιμές κάτω του κόστους ή προβαίνοντας σε συμπίεση περιθωρίου. Επί του παρόντος, το βασικό ρυθμιστικό μέτρο που προλαμβάνει τις ως άνω καταχρηστικές συμπεριφορές είναι η κοστοστρέφεια. Η κοστοστρέφεια αποτελεί μια γενική υποχρέωση που δύναται να εμποδίσει τον πάροχο με ΣΙΑ να χρεώνει υπερβολικές τιμές αλλά μπορεί να βοηθήσει επίσης στη διασφάλιση του ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν επιχειρεί να εμποδίσει την είσοδο στην αγορά ή να αποτρέψει τον ανταγωνισμό χρεώνοντας αδικαιολόγητα χαμηλές τιμές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό ή προβαίνοντας σε συμπίεση περιθωρίου.

Το άρθρο 17(2) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία, δίνει τη δυνατότητα στην EETT να εφαρμόσει κατάλληλα μέτρα ανώτατου ορίου τιμής σε επίπεδο λιανικής προκειμένου να ελέγχει συγκεκριμένες τιμές ή να εφαρμόσει μέτρα που να προσανατολίσουν τις τιμές στο κόστος ή σε τιμές που ισχύουν σε συγκρίσιμες αγορές προκειμένου να προστατεύσει τα συμφέροντα των τελικών χρηστών και να προωθήσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Οι υποχρεώσεις που θα εφαρμοσθούν δύνανται να εμπεριέχουν απαιτήσεις ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν χρεώνει υπερβολικές τιμές, δεν εμποδίζει την είσοδο στην αγορά ή παρεμποδίζει τον ανταγωνισμό χρεώνοντας τιμές κάτω του κόστους, δεν δείχνει προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες ή προβαίνει σε αδικαιολόγητη σύζευξη προϊόντων.

A1) Ανώτατο Όριο Τιμής (Price-Cap)

Η EETT προτείνει να επιβληθεί ένα ανώτατο όριο τιμής στις λιανικές αγορές κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση. Ο κύριος στόχος του ανώτατου ορίου τιμής είναι να εμποδισθεί ο πάροχος με δεσπόζουσα θέση – ΣΙΑ να χρεώνει υπερβολικές τιμές.

(i) Το εύρος της ρύθμισης του ανώτατου ορίου τιμής

Η EETT εξέτασε εάν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ανώτατα όρια τιμής για όλους τους τύπους των κλήσεων ή εάν η εφαρμογή τους θα πρέπει να είναι πιο περιορισμένη. Δεδομένου του επιπέδου ανταγωνισμού στις αγορές διεθνών κλήσεων, η EETT είναι της άποψης ότι για αυτού του είδους τις κλήσεις δεν θα απαιτηθεί κάποιο ανώτατο όριο τιμής. Η EETT θεωρεί ότι επί του παρόντος, δεν υπάρχει κίνδυνος ο ΟΤΕ να τιμολογεί υπερβολικά τις ως άνω κλήσεις. Σε περίπτωση που ο ΟΤΕ θα εφαρμόσει συμπίεση περιθωρίου ή τιμές κάτω του κόστους για τις διεθνείς κλήσεις προς συγκεκριμένες χώρες/ζώνες τερματισμού, η EETT θα χρησιμοποιήσει τις αρμοδιότητές της για εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού προκειμένου να αντιμετωπίσει το ως άνω πρόβλημα.

Η EETT θεωρεί επίσης ότι δεν θα ήταν κατάλληλο να εφαρμοσθεί ένα ανώτατο όριο τιμής για κλήσεις σε Παρόχους Υπηρεσιών (πλην των παρόχων υπηρεσιών internet) δεδομένης της μεγάλης διαφοροποίησης στο τύπο κλήσεων, στις σειρές αριθμών, στις τιμολογιακές σχέσεις και συμφωνίες καταμερισμού εσόδων, τα οποία θα ήταν δύσκολο να ενσωματωθούν σε ένα ανώτατο όριο τιμής. Για τις περιπτώσεις εκείνες όπου υπάρχει λόγος να θεωρηθεί ότι για συγκεκριμένους τύπους κλήσεων προς παρόχους υπηρεσιών, ο ΟΤΕ χρεώνει υπερβολικές τιμές ή προβαίνει σε συμπίεση περιθωρίου, η EETT θα παρέμβει επί τη βάση των αρμοδιοτήτων της για εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού.

Η EETT προτείνει συνεπώς να επιβληθεί ένα ξεχωριστό ανώτατο όριο τιμής για κάθε μία από τις ακόλουθες υπηρεσίες : ¹¹¹

8. Αστικές κλήσεις προς συνδρομητές του ΟΤΕ
9. Τέλος παρακράτησης για αστικές κλήσεις προς συνδρομητές εναλλακτικών παρόχων
10. Υπεραστικές κλήσεις προς συνδρομητές του ΟΤΕ

---

¹¹¹ Στα πλαίσια της παράλληλης εξέτασης της λιανικής πρόσβασης στενής ζώνης, η EETT πρότεινε επίσης να υποβληθεί η πρόσβαση (μίσθωση γραμμών και σύνδεση PSTN και ISDN) σε ένα ανώτατο όριο τιμής.

11. Τέλος παρακράτησης για υπεραστικές κλήσεις προς συνδρομητές εναλλακτικών παρόχων
12. Τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό σε κινητό
13. Κλήσεις dial-up προς το Internet (συμπεριλαμβανομένου του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) όταν ο πάροχος της υπηρεσίας (Internet Service Provider – ISP) φιλοξενείται/διασυνδέεται στο δίκτυο του ΟΤΕ
14. Τέλος παρακράτησης για κλήσεις dial-up προς το Internet όταν ο πάροχος της υπηρεσίας (ISP) φιλοξενείται/διασυνδέεται στο δίκτυο εναλλακτικού παρόχου

Συγκεκριμένα, θα εφαρμοσθεί ανώτατο όριο τιμής στη λιανική τιμή των υπό 1,3 και 6 υπηρεσιών όπως αυτές αναφέρονται ανωτέρω, ενώ θα εφαρμοστεί ανώτατο όριο τιμής στο τέλος παρακράτησης για τις υπόλοιπες υπηρεσίες (υπό 2, 4, 5 και 7 ανωτέρω).

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι ο ΟΤΕ ενδεχομένως να χρησιμοποιήσει την αγοραστική ισχύ του για να χρεώσει υψηλότερες λιανικές τιμές εάν οι κλήσεις τερματίζονται στο δίκτυο ενός εναλλακτικού παρόχου (σε σχέση με το εάν οι κλήσεις τερματίζονταν στο δίκτυο του ΟΤΕ). Μια τέτοια στρατηγική μπορεί να ακολουθηθεί προκειμένου να δοθεί ένα κίνητρο στους καταναλωτές ώστε να γίνουν συνδρομητές του ΟΤΕ (αντί κάποιου εναλλακτικού παρόχου) ή για να δοθεί κίνητρο στους ISPs ώστε να συνδεθούν με το δίκτυο του ΟΤΕ (αντί αυτό ενός εναλλακτικού παρόχου).

Η ΕΕΤΤ εξέτασε περαιτέρω, εάν τα ανώτατα όρια τιμής θα πρέπει να περιοριστούν στα βασικά τιμολόγια (αντίστοιχα τα τέλη παρακράτησης θα βασίζονται στα συνήθη τιμολόγια) ή εάν θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα τιμολόγια, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσιμων τιμολογίων. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι το να συμπεριληφθούν τα εκπτώσιμα τιμολόγια μαζί με τα συνήθη τιμολόγια θα αύξανε σημαντικά την πολυπλοκότητα των ανώτατων ορίων τιμής χωρίς να επιφέρει πρόσθετα οφέλη. Ο κύριος στόχος των ανώτατων ορίων τιμής είναι να διαφυλάσσουν από υπερβολικές τιμές. Τιμολόγια ωστόσο που παρέχουν εκπτώσεις όγκου ή εσόδων παρέχουν στους πελάτες καλύτερες προσφορές.

Ενδεχομένως βέβαια τα ως άνω τιμολόγια να εγείρουν ζητήματα ανταγωνισμού εάν έχουν ως αποτέλεσμα ληστρικές τιμές ή συμπίεση περιθωρίου σε ορισμένα τμήματα της αγοράς. Ωστόσο, τα ως άνω προβλήματα ανταγωνισμού είναι δύσκολο να αντιμετωπισθούν δια της επιβολής ενός ανώτατου ορίου τιμής, ιδιαίτερα εάν προκύπτουν σε στενά οριζόμενες αγορές. Για να αντιμετωπίσει αυτές τις περιπτώσεις, η EETT προτείνει να παρέμβει χρησιμοποιώντας και πληροφορίες που παρέχει ο ΟΤΕ στα πλαίσια των υποχρεώσεών του για υποβολή στοιχείων κόστους.

(ii) Καθορισμός των παραμέτρων του ανώτατου ορίου τιμής

Η EETT προτείνει να τεθούν τα ανώτατα όρια τιμών στο επίπεδο $CPI - X$, όπου CPI καθορίζει τον δείκτη τιμών του καταναλωτή (Consumer Price Index) και X είναι ο παράγοντας που αντικατοπτρίζει αναμενόμενες ετήσιες βελτιώσεις αποτελεσματικότητας στην παροχή του συγκεκριμένου τύπου κλήσης που καλύπτεται από το ανώτατο όριο τιμής ¹¹² και δύναται επίσης να περιλαμβάνει άλλους παράγοντες όπως η ανάγκη για περαιτέρω στάθμιση τιμών.

Ο παράγοντας X προτείνεται να είναι σταθερός για όλη τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής του ανώτατου ορίου τιμής και να ισούται με το μηδέν.

Το CPI θα αναθεωρείται μια φορά το χρόνο και σε σύντομο χρονικό διάστημα αφότου το ετήσιο CPI για το προηγούμενο έτος γίνει διαθέσιμο και θα προσδιορίζει το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο μεταβολής των τιμών των υπηρεσιών.

Η EETT προτείνει επίσης να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να κοινοποιεί στην EETT προς έγκριση τις όποιες τιμολογιακές αλλαγές, είτε αυτές αφορούν μεταβολές στη λιανική τιμή είτε μεταβολές σε τέλη παρακράτησης, ένα εύλογο διάστημα προτού αυτές τεθούν σε εφαρμογή, προκειμένου ο ΟΤΕ να συμμορφωθεί και με τις υποχρεώσεις διαφάνειας που του έχουν επιβληθεί, και να επιδείξει ότι οι τιμολογιακές αλλαγές τελούν σε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ανώτατου ορίου τιμής.

---

¹¹² Στη θεωρία, το X πρέπει να αντικατοπτρίζει τη διαφορά σε βελτιώσεις παραγωγικότητας της ρυθμιζόμενης επιχείρησης και στη βιομηχανία γενικώς.

A2) Υποβολή στοιχείων κόστους για τις υπηρεσίες λιανικών κλήσεων

Ο ΟΤΕ επί του παρόντος έχει υποχρέωση κοστοστρέφειας για τις αστικές και υπεραστικές λιανικές κλήσεις. Έχει επίσης υποχρέωση κοστοστρέφειας για το τέλος παρακράτησης για τις κλήσεις από σταθερό προς κινητό, για το τέλος παρακράτησης για τις κλήσεις προς μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς, και για το τέλος παρακράτησης για τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς. Το κοστολογικό σύστημα του ΟΤΕ ελέγχεται σε ετήσια βάση προκειμένου να εκτιμηθεί η συμμόρφωσή του με τις εγκεκριμένες από την ΕΕΤΤ μεθοδολογίες και προκειμένου να εγκριθούν οι κοστοστρεφείς τιμές των ρυθμιζόμενων υπηρεσιών. Η μεθοδολογία που έχει εγκρίνει η ΕΕΤΤ είναι αυτή του Πλήρως Κατανεμημένου Κόστους (μοντέλο Fully Distributed Cost - FDC) το οποίο χρησιμοποιεί ως βάση το τρέχον κόστος (ΠΚΚ-ΤΚ). Η υποχρέωση κοστοστρέφειας για τις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας επιβάλλεται συνεπώς με έναν λιγότερο περιοριστικό τρόπο από ότι η κοστοστρέφεια σε υπηρεσίες χονδρικής όπου έχει επιβληθεί η κοστολόγηση επί τη βάσει του Μέσου Μακροπρόθεσμου Επαυξητικού Κόστους με βάση το Τρέχον Κόστος (ΜΜΕΚ-ΤΚ) (Long Run Average Incremental Cost Current Cost Accounting - LRAIC/CCA).

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υφιστάμενες υποχρεώσεις του ΟΤΕ να περιλαμβάνει στο κοστολογικό σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ τα λιανικά προϊόντα κλήσεων (τέλη λιανικών κλήσεων και τέλη παρακράτησης ανάλογα με το που τερματίζει η κλήση) όπως αναφέρθηκαν αμέσως παραπάνω, πρέπει να διατηρηθούν και ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει στην ΕΕΤΤ ετησίως (ένα μήνα μετά την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων του από τη γενική συνέλευση) όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον προσδιορισμό του κόστους των ακόλουθων προϊόντων:

- Αστικές κλήσεις προς συνδρομητές του ΟΤΕ
- Τέλος παρακράτησης για αστικές κλήσεις προς συνδρομητές εναλλακτικών παρόχων
- Υπεραστικές κλήσεις προς συνδρομητές του ΟΤΕ
- Τέλος παρακράτησης για υπεραστικές κλήσεις προς συνδρομητές εναλλακτικών παρόχων
- Τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό σε κινητό,

- Κλήσεις dial-up προς το Internet (συμπεριλαμβανομένου του ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) όταν ο ISP φιλοξενείται/διασυνδέεται στο δίκτυο του ΟΤΕ
- Τέλος παρακράτησης για κλήσεις dial-up προς το Internet όταν ο ISP φιλοξενείται/διασυνδέεται στο δίκτυο εναλλακτικού παρόχου
- Τέλος παρακράτησης για κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών όταν αυτοί φιλοξενούνται/διασυνδέονται στο δίκτυο εναλλακτικού παρόχου

Η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα έχει ευρύτερο αποτέλεσμα (από ότι τα ανώτατα όρια τιμής), καθότι θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει να αποφευχθεί ο περιορισμός της εισόδου ανταγωνιστών στην αγορά δια της εφαρμογής αδικαιολόγητα χαμηλών τιμών ή δια της εφαρμογής συμπίεσης περιθωρίου. Η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα παραμένει απαραίτητο συμπληρωματικό στοιχείο του ανώτατου ορίου τιμής. Ενώ το ανώτατο όριο τιμής βοηθά να αποφευχθεί η υπερβολική τιμολόγηση, η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα διασφαλίζει ότι οι τιμές δεν είναι ούτε ληστρικές ούτε ικανές να οδηγήσουν σε συμπίεση περιθωρίου.

A3. Κοστολόγηση

Το Άρθρο 17(4) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία, προβλέπει ότι οι ΕΡΑ θα διασφαλίζουν ότι στις περιπτώσεις εκείνες όπου μια επιχείρηση υπόκειται σε ρύθμιση των λιανικών της τιμολογίων ή σε άλλους σχετικούς ελέγχους τιμών, θα εφαρμόζονται τα κατάλληλα κοστολογικά συστήματα. Οι ΕΡΑ δύνανται να ορίζουν τον τύπο και την μεθοδολογία κοστολόγησης που θα εφαρμοσθεί. Η συμμόρφωση με το σύστημα κοστολόγησης θα διασφαλίζεται από ανεξάρτητο εξειδικευμένο φορέα. Οι ΕΡΑ θα διασφαλίζουν ότι δημοσιεύεται ετησίως δήλωση αναφορικά με τη συμμόρφωση.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι στην περίπτωση που απαιτείται να υποβληθούν στοιχεία κόστους των υπό εξέταση προϊόντων, είναι απαραίτητο όπως η επιχείρηση με ΣΙΑ έχει κοστολογικά συστήματα τα οποία προσεγγίζουν, προσδιορίζουν, εκτιμούν και κατανέμουν τα σχετικά κόστη στις υπηρεσίες και προϊόντα σύμφωνα με τα

συμφωνηθείσες αρχές κοστολόγησης. Από αυτή την άποψη, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι αναφορικά με τις λιανικές αγορές κλήσεων φωνητικής τηλεφωνίας, η υφιστάμενη προσέγγιση που βασίζεται στο FDC-CC είναι κατάλληλη και πρέπει να διατηρηθεί.

Β. Λογιστικός Διαχωρισμός

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση κοστολόγησης για τα προϊόντα κλήσεων φωνητικής τηλεφωνίας (λιανικής) πρέπει να συμπληρώνεται με την υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού.

Κατά την επιλογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ πρέπει να διασφαλίσει ότι οι επιλεγόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις βασίζονται στη φύση του προσδιορισθέντος προβλήματος, ότι είναι εύλογες και αναλογικές και βοηθούν στην προώθηση του ανταγωνισμού ώστε να εδραιωθεί κάποια στιγμή αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην αγορά, και ότι συμβάλουν στα οφέλη του καταναλωτή. Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού είναι σχεδιασμένη ώστε να παρέχονται στοιχεία από τον ΟΤΕ που να βοηθούν στο να εκτιμηθεί εάν υπάρχει ή όχι συμπίεση περιθωρίου και η ΕΕΤΤ θεωρεί συνεπώς ότι η επιβολή της εν λόγω υποχρέωσης στον ΟΤΕ είναι δικαιολογημένη και βασίζεται στη φύση του προσδιορισθέντος προβλήματος της αγοράς.

Ο σκοπός της επιβολής της υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού είναι επίσης να παρέχεται ένα υψηλότερο επίπεδο λεπτομέρειας σε σχέση με τις πληροφορίες που άλλως θα προέκυπταν μόνο από τις υποχρεωτικές από τον νόμο οικονομικές καταστάσεις του ΟΤΕ, να παρατηρείται στενά η συμπεριφορά του ΟΤΕ ως προς την παροχή κλήσεων φωνητικής τηλεφωνίας (λιανικής) σαν αυτή να συνιστούσε μια ξεχωριστή επιχειρηματική πράξη από μόνη της, καθώς επίσης και να προλαμβάνεται πιθανή μη δίκαιη σταυροειδής επιδότηση.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι θα πρέπει να καταρτίζονται και να δημοσιεύονται οι ακόλουθες χρηματοοικονομικές πληροφορίες ενιαία για τις αστικές και εθνικές

κλήσεις (με την επιφύλαξη της αρχής του επιχειρηματικού απορρήτου και άλλων γενικών νομικών υποχρεώσεων).¹¹³

- Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως
- Κατάσταση απασχολούμενου κεφαλαίου (λεπτομερής μέθοδος υπολογισμού και τιμές των χρησιμοποιούμενων παραμέτρων)
- Ενοποίηση λογαριασμών και συμφωνία με προβλεπόμενους από το νόμο λογαριασμούς ή άλλες πηγές πληροφοριών κοστολόγησης
- Περιγραφή της μεθόδου κοστολόγησης, με αναφορά της βάσης και των προτύπων κόστους, των μεθόδων κατανομής και αποτίμησης, της αναγνώρισης και χειρισμού έμμεσου κόστους
- Παρατηρήσεις σχετικές με τη μη διακριτική μεταχείριση (λεπτομερή τέλη μεταφοράς προκειμένου να δικαιολογείται η συμμόρφωση με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης)
- Έκθεση λογιστικού ελέγχου
- Περιγραφή των πολιτικών λογιστικής και ρυθμιστικής προβλεπόμενων λογιστικών αρχών και
- Δήλωση συμμόρφωσης προς τους κανόνες του Ευρωπαϊκού και Εθνικού δικαίου.¹¹⁴

---

¹¹³ Παράρτημα της Σύστασης της Επιτροπής της 19^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 για το λογιστικό διαχωρισμό και τα συστήματα κοστολόγησης σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, (OJ L 266/64 of 11.10.2005).

¹¹⁴ Η Σύσταση της Επιτροπής, προβλέπει ότι η ετήσια δήλωση συμμόρφωσης πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- τα συμπεράσματα του ορκωτού ελεγκτή;

-όλες τις ασυμφωνίες που διαπιστώθηκαν;

- συστάσεις εκ μέρους του ορκωτού ελεγκτή (με περιγραφή των αντίστοιχων συνεπειών);

- πλήρης περιγραφή της μεθόδου επαλήθευσης που ακολουθήθηκε και

- ορισμένα συγκεντρωτικά χρηματοοικονομικά και λογιστικά δεδομένα (όπως για παράδειγμα προσαρμογές εκτίμησης τρέχοντος κόστους, βασικές παραδοχές των μεθόδων κατανομής, επίπεδο κατανεμόμενου κόστους και βαθμός διακριτότητας του μοντέλου).

Ωστόσο η ΕΕΤΤ, προτού λάβει την απόφασή της για τον ακριβή βαθμό του κάθετου και οριζόντιου λογιστικού διαχωρισμού που προτίθεται να επιβάλει στον ΟΤΕ, προτείνει να διαβουλευθεί περαιτέρω τις μεθοδολογίες λογιστικού διαχωρισμού. Για το ενδιάμεσο διάστημα και ωσότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες διαβούλευσης, η ΕΕΤΤ θα απαιτεί από τον ΟΤΕ τη συμμόρφωση με τις ισχύουσες υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού σύμφωνα με τις Αποφάσεις της ΕΕΤΤ ΑΠ. 211/3/2001 (ΦΕΚ Β/466/2001) και ΑΠ. ΕΕΤΤ 304/34/2004.

Ε. Μη Διακριτική Μεταχείριση

Υπάρχει κίνδυνος, ο πάροχος με ΣΙΑ να χρησιμοποιήσει την αγοραστική του δύναμη προκειμένου να προβεί σε διακριτική μεταχείριση που βλάπτει τον ανταγωνισμό. Το Άρθρο 17(2) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία δίνει την ευχέρεια στην ΕΕΤΤ να απαιτεί από τον πάροχο με ΣΙΑ να μην δείχνει αδικαιολόγητη προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες, παρέχοντάς τους επί παραδείγματι εκπτώσεις όταν υπάρχει ρίσκο να μεταπηδήσουν σε κάποιον ανταγωνιστή, και ως εκ τούτου να βλάπτει τον ανταγωνισμό.

Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης εμποδίζει τους παρόχους να εκμεταλλευθούν την αγοραστική τους δύναμη χρεώνοντας υψηλές τιμές για υπηρεσίες που δεν είναι ανταγωνιστικές και χαμηλές τιμές για τις ανταγωνιστικές υπηρεσίες. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να διασφαλισθεί ότι ο ΟΤΕ συμμορφώνεται με την υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης.

Περαιτέρω, η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης απαγορεύει στον πάροχο με ΣΙΑ να εφαρμόζει ανόμοιους όρους σε όμοιες περιστάσεις ή να εφαρμόζει όμοιους όρους σε ανόμοιες περιπτώσεις. Κάτι τέτοιο δε σημαίνει βέβαια ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν δύναται να παρέχει διαφορετικούς όρους και προϋποθέσεις σε διαφορετικές ομάδες πελατών, αλλά ότι οι όποιες διαφορές πρέπει να δικαιολογούνται αντικειμενικά. Στο επίπεδο λιανικής, βασική αιτιολογία διαφοροποιήσεων αποτελούν οι διαφορές κόστους.

Η δημοσίευση της δήλωσης συμμόρφωσης και των αποτελεσμάτων του λογιστικού ελέγχου πρέπει να υποβάλλεται σε μορφή εύκολα προσβάσιμη από τα ενδιαφερόμενα μέρη, εντύπως ή ηλεκτρονικά, ή να δημοσιεύονται στο δικτυακό τόπο του φορέα εκμετάλλευσης ή τον δικτυακό τόπο της ΕΕΤΤ.

Η EETT θεωρεί ότι η κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά των σταθερών λιανικών κλήσεων υποδεικνύει ότι το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί από μόνο του να αντιμετωπίσει αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές. Επιπλέον, τα μέτρα που έχουν υιοθετηθεί στο επίπεδο χονδρικής δύνανται να μην επαρκούν για να εμποδιστεί η αδικαιολόγητη διακριτική μεταχείριση στο επίπεδο λιανικής καθότι η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης στη χονδρική εφαρμόζεται γενικώς στη χονδρική σχέση.

Η EETT προτείνει συνεπώς να εφαρμόσει μια υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλους τους τύπους λιανικών κλήσεων του ΟΤΕ. Σύμφωνα με την ως άνω υποχρέωση θα απαγορεύεται στον ΟΤΕ να κάνει διακρίσεις ανάμεσα στους πελάτες του κατά την παροχή υπηρεσιών λιανικών κλήσεων. Η EETT προτείνει όπως η απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης εφαρμοσθεί σε όλες τις διαφορές που δύνανται να έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση του ανταγωνισμού. Η εν λόγω αρχή θα εφαρμόζεται επί μιας μακροπρόθεσμης βάσης.

Δ. Διαφάνεια: Κοινοποίηση και δημοσίευση των όρων και προϋποθέσεων

Το Άρθρο 21 της Οδηγίας για την Καθολική υπηρεσία, καθορίζει (για όλους τους παρόχους) τις πληροφορίες εκείνες που πρέπει να διατίθενται στους πελάτες. Αναφέρει ότι αποτελεί ρόλο της EETT να διασφαλίζει ότι οι τελικοί χρήστες έχουν στη διάθεσή τους διαφανείς και ενημερωμένες πληροφορίες για τις εφαρμοστέες τιμές και τιμολόγια. Σύμφωνα με το Άρθρο 21(2) η EETT δύναται να καθορίζει τις πληροφορίες που θα δημοσιεύονται για τα τιμολόγια αναφορικά με την πρόσβαση, τα τέλη χρήσης, τις εκπτώσεις και τα ειδικά τιμολογιακά σχήματα.

Προκειμένου να διασφαλίσει τη διαφάνεια, η EETT θεωρεί απαραίτητο οι πάροχοι υπηρεσιών να λειτουργούν επί τη βάσει συγκεκριμένων αρχών ως προς την παρουσίαση των τιμολογιακών τους πληροφοριών. Οι τιμολογιακές πληροφορίες θα πρέπει να είναι ακριβείς, κατανοητές και προσβάσιμες στους τελικούς χρήστες των δημόσιων διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών. Οι πάροχοι υπηρεσιών θα παρέχουν τιμολογιακές πληροφορίες κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος του καταναλωτή και θα παρέχουν μια άμεση σύνδεση στο δικτυακού τους τόπου για τις τιμολογιακές τους πληροφορίες.

Επί του παρόντος, οι πάροχοι με ΣΙΑ υπόκεινται σε υποχρεώσεις προηγούμενης κοινοποίησης αναφορικά με τις λιανικές τους τιμές. Υποχρεούνται να δημοσιεύουν σε τρεις εφημερίδες (δύο πολιτικές και μια οικονομική) να κοινοποιούν στην ΕΕΤΤ τις τιμές τους, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών προσφορών και όρων και προϋποθέσεων, 10 ημέρες πριν από την εφαρμογή τους (εκτός και εάν οι νέες τιμές αφορούν μόνο μειώσεις προηγούμενων τιμών όπου και εφαρμόζονται άμεσα).

Όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών/πρόσβασης φωνητικής τηλεφωνίας, υπόκεινται σε γενικές υποχρεώσεις δημοσίευσης λχ υποχρεούνται να δημοσιεύουν τιμές στα σημεία των λιανικών τους πωλήσεων και στο δικτυακό τους τόπο.

Στην παρούσα διαβούλευση αναφορικά με τις αγορές λιανικών κλήσεων, η ΕΕΤΤ εξετάζει εάν απαιτείται να επιβληθούν επιπρόσθετες υποχρεώσεις στους παρόχους με ΣΙΑ. Προηγούμενη δημοσίευση τιμών, όρων και προϋποθέσεων επωφελεί τους καταναλωτές και βοηθά τους ανταγωνιστές να διαπιστώσουν αντι-ανταγωνιστικές συμπεριφορές. Υπάρχει ωστόσο το ρίσκο ότι η προηγούμενη κοινοποίηση από τον πάροχο με ΣΙΑ να βοηθήσει άλλους παρόχους να ακολουθήσουν τις τιμολογιακές αλλαγές και να μειωθεί ως εκ τούτου η εισαγωγή από αυτούς επιθετικών ή καινοτόμων τιμών στην αγορά. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η παρούσα υποχρέωση κοινοποίησης και προηγούμενης δημοσίευσης συνεχίζει να είναι κατάλληλη.

Ε. Αλληλένδετη πώληση προϊόντων στη λιανική / Σύζευξη

Κατά την εκτίμηση των προβλημάτων ανταγωνισμού στη λιανική αγορά κλήσεων, η ΕΕΤΤ σημείωσε ότι η σύζευξη (bundling) προϊόντων λιανικής όπως λχ η σύζευξη πρόσβασης και κλήσεων, δύναται να παρεμποδίσει τον ανταγωνισμό, κυρίως δια της επέκτασης της αγοραστικής ισχύος σε γειτονικές αγορές και τον περιορισμό της ελευθερίας προσδιορισμού τιμών.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι προκειμένου να αντιμετωπισθεί κάτι τέτοιο πρέπει να επιβληθεί μια υποχρέωση αδεσμοποίησης. Ο κύριος στόχος της υποχρέωσης αδεσμοποίησης είναι να προληφθεί η παρεμπόδιση εισόδου στην αγορά που άλλως θα επέρχεται δια της επέκτασης της αγοραστικής ισχύος η οποία θα είχε καταστροφικά αποτελέσματα τόσο στους παρόχους όσο και στους καταναλωτές. Η

σύζευξη προϊόντων δύναται επίσης εκ της φύσης της να οδηγήσει σε έλλειψη διαφάνειας καθότι δύο ή περισσότερα προϊόντα πωλούνται ως ενιαίο πακέτο. Ωστόσο, η σύζευξη προϊόντων δύναται επίσης να οδηγεί σε οικονομίες κλίμακος και σκοπού με αποτέλεσμα να υπάρχει εξοικονόμηση για τους τελικούς καταναλωτές.

Οι απαιτήσεις για δημοσίευση και κοινοποίηση που αναφέρθηκαν ανωτέρω και οι γενικές υποχρεώσεις διαφάνειας που επιβλήθηκαν σε όλους τους παρόχους σύμφωνα με το Άρθρο 21 της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία θα ισχύουν και για τις περιπτώσεις σύζευξης προϊόντων και θα περιορίσουν την έκταση στην οποία η σύζευξη δύναται να περιορίσει τη διαφάνεια.

Το Άρθρο 10(1) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία που εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις που έχουν καθορισθεί ως πάροχοι ορισμένων υπηρεσιών καθολικής υπηρεσίας (ο ΟΤΕ είναι επί του παρόντος ο πάροχος Καθολικής Υπηρεσίας) προβλέπει μεταξύ άλλων ότι μια ‘καθορισμένη επιχείρηση θα.....καθορίζει όρους και προϋποθέσεις για την παροχή τέτοιων επιπρόσθετων ευκολιών και υπηρεσιών ώστε ο συνδρομητής να μην είναι υποχρεωμένος να πληρώνει για ευκολίες ή υπηρεσίες που δεν είναι απαραίτητες ή δεν απαιτούνται για την υπηρεσία που αυτός θέλει’. Επιπλέον, ο ΟΤΕ θα συνεχίσει βάσει του Άρθρου 10(1) της Οδηγίας για την Καθολική Υπηρεσία να διασφαλίζει ότι τα τιμολόγια για τις ευκολίες που είναι επιπρόσθετες για την παροχή σύνδεσης στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο είναι επαρκώς αδεσμοποιημένα έτσι ώστε οι χρήστες να μην υποχρεούνται να πληρώνουν για ευκολίες που δεν είναι απαραίτητες για την αιτούμενη υπηρεσία.

Η EETT προτείνει να επιβληθεί η υποχρέωση στον πάροχο με ΣΙΑ να μην προβαίνει σε σύζευξη προϊόντων. Η EETT θα θεωρεί ως μη εύλογη την σύζευξη προϊόντων ή υπηρεσιών που δεν επιτρέπει στον καταναλωτή να αγοράσει ένα προϊόν/υπηρεσία που επιθυμεί χωριστά παρά μόνο μαζί με το δεσμοποιημένο προϊόν. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι η EETT αναμένει από τον πάροχο με ΣΙΑ να παρέχει κάθε τύπο κλήσης που αποτελεί μέρος ενός δεσμοποιημένου προϊόντος ως χωριστό προϊόν.

Υποχρεώσεις που σχετίζονται με το πρόβλημα της υπερβολικής τιμολόγησης και υποχρεώσεις που έχουν τεθεί ώστε να προληφθεί η παρεμπόδιση

του ανταγωνισμού που προκαλείται από αδικαιολόγητα χαμηλές τιμές θα εφαρμόζονται και για τα δεσμοποιημένα προϊόντα με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζονται και για τα αδεσμοποίητα.

Περίληψη Προτεινόμενων Υποχρεώσεων

Προκειμένου να αντιμετωπισθεί η έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού αναφορικά με την παροχή λιανικών κλήσεων, η ΕΕΤΤ προτείνει όπως επιβληθούν στον ΟΤΕ οι ακόλουθες υποχρεώσεις:

11. Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης για όλες τις κλήσεις.
12. Υποχρεώσεις Διαφάνειας, υπό τη μορφή παροχής πληροφοριών τιμολογίων (συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων) προς το κοινό και προς την ΕΕΤΤ. Στην περίπτωση πακέτων υπηρεσιών υποχρέωση για δημοσίευση των τιμών των επιμέρους στοιχείων που απαρτίζουν το πακέτο.
13. Στην περίπτωση οποιουδήποτε πακέτου υπηρεσιών, υποχρέωση προς τον πάροχο ΣΙΑ να επιτρέπει στους πελάτες του να προμηθεύονται ξεχωριστά (αδεσμοποίητα) οποιαδήποτε από τα στοιχεία του πακέτου υπηρεσιών.
14. Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού ενιαία για τις αστικές και εθνικές κλήσεις.
15. Έλεγχος τιμών λιανικής, υπό τη μορφή:
  - a. Ανώτατο όριο τιμής στη λιανική τιμή των αστικών, υπεραστικών και κλήσεων dial-up προς internet (συμπεριλαμβανόμενου ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) που τερματίζουν στο δίκτυο του ΟΤΕ και ανώτατο όριο τιμής στο τέλος παρακράτησης για κλήσεις από σταθερό προς κινητό και στο τέλος παρακράτησης για αστικές, υπεραστικές και dial-up κλήσεις προς Internet που τερματίζουν στο δίκτυο εναλλακτικών παρόχων.
  - b. Υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους για τις υπηρεσίες των αστικών, υπεραστικών και dial-up κλήσεων προς Internet (συμπεριλαμβανόμενου ΕΠΑΚ/ΠΕΑΚ) που τερματίζουν στο

δίκτυο του ΟΤΕ, για το τέλος παρακράτησης κλήσεων από σταθερό σε κινητό και για τα τέλη παρακράτησης για αστικές, υπεραστικές, dial-up προς Internet και κλήσεις προς άλλους παρόχους υπηρεσιών στην περίπτωση που οι κλήσεις τερματίζουν στο δίκτυο εναλλακτικών παρόχων.

- ε. Υποχρέωση κοστολόγησης βάσει του υπάρχοντος ΠΚΚ-ΤΚ (FDC-CCA) μοντέλου.

Πίνακας: Προτεινόμενες 'ex ante' ρυθμιστικές υποχρεώσεις

Τύπος κλήσης	Μη-Διακριτική Μεταχείριση	Διαφάνεια	Λογιστικός Διαχωρισμός	Ανώτατο όριο τιμής	Υποβολή στοιχείων κόστους	Κοστολόγηση
Αστικές κλήσεις	Ναι	Ναι	Ενιαία	Ναι	Ναι	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Υπεραστικές κλήσεις	Ναι	Ναι		Ναι	Ναι	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Κλήσεις Σταθερό προς Κινητό	Ναι	Ναι		Ναι	Ναι	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Κλήσεις Internet dial-up	Ναι	Ναι		Ναι	Ναι	Ναι (υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ-ΤΚ)
Κλήσεις σε Παρόχους υπηρεσιών	Ναι	Ναι		Όχι	Όχι	Ναι (όταν οι πάροχοι φιλοξενούνται στο δίκτυο εναλλακτικού ή παρόχου)
Διεθνείς κλήσεις	Ναι	Ναι	Όχι	Όχι	Όχι	Όχι

3.5.Ερωτήσεις Διαβούλευσης

Ορισμός Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά που περιλαμβάνει τις υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας;

E2: Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

E3: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι αστικές κλήσεις και οι υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές;

E4: Συμφωνείτε ότι οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά;

E5: Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρότιμο να συμπεράνει κανείς ότι το VoIP ανήκει στην ίδια σχετική αγορά με τη φωνητική τηλεφωνία; Παρακαλούμε όπως παρέχετε στην EETT ότι στοιχεία έχετε στη διάθεσή σας αναφορικά με την εξέλιξη και έναρξη αυτών των υπηρεσιών (καθώς και για υπηρεσίες φωνής που παρέχονται μέσω πλατφόρμας IP δια της χρήσης ευρυζωνικών συνδέσεων) στην Ελλάδα.

E6: Συμφωνείτε ότι δεν υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες;

E7: Συμφωνείτε με το εύρος των σχετικών γεωγραφικών αγορών στην Ελλάδα;

Ανάλυση Αγοράς και Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

E8: Συμφωνείτε με την ανάλυση της EETT αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στις υπό εξέταση αγορές;

E9: Συμφωνείτε με τα προτεινόμενα ανώτατα όρια τιμής; Συμφωνείτε ότι δεν θα πρέπει να επιβληθούν ανώτατα όρια τιμής για τις κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών και τις διεθνείς κλήσεις;

E10: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους και την υποχρέωση κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ;

E11: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλες τις λιανικές κλήσεις;

E12: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης σχετικά με τις λιανικές κλήσεις;

E13: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις αστικές και εθνικές λιανικές κλήσεις;

E14: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να διασφαλίζει ότι δεν θα προβαίνει σε μη εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών του;

3.6. ΣΧΟΛΙΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΕΤΤ

3.6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 27-7-2006, η ΕΕΤΤ δημοσίευσε κείμενο δημόσιας διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση και τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, (αγορές υπ' αριθ. 3, 4, 5 και 6 της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.). Η ΕΕΤΤ προσκάλεσε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς να απαντήσουν στην ως άνω διαβούλευση εντός του χρονικού πλαισίου από 27-7-2006 έως 28-8-2006.

Η παρούσα Αναφορά παρουσιάζει την περίληψη των απαντήσεων των συμμετεχόντων στο Κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, καθώς και τις απόψεις της ΕΕΤΤ αναφορικά με τα βασικότερα σημεία των παρατηρήσεων των ως άνω συμμετεχόντων. Ειδικότερα, στην Ενότητα 2 της παρούσας αναφοράς παρατίθενται τα κυριότερα σχόλια των συμμετεχόντων στη Δημόσια Διαβούλευση καθώς και οι απαντήσεις της ΕΕΤΤ επί των σχολίων εκείνων που χρήζουν απάντησης. Στην ενότητα 3 της παρούσας αναφοράς παρουσιάζονται τυχόν προτεινόμενες τροποποιήσεις/ ενημερώσεις που πρέπει να γίνουν στο κείμενο ορισμού και ανάλυσης της αγοράς.

Τέλος, στην Ενότητα 4 παρατίθενται αυτούσιες οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων στη Διαβούλευση εξαιρουμένων των στοιχείων εκείνων των απαντήσεων τους που έχουν χαρακτηριστεί από τους συμμετέχοντες ως εμπιστευτικά.

3.6.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

3.6.2.1. Σχόλια επί της διαδικασίας

Τρεις συμμετέχοντες θεωρούν ιδιαίτερα αυστηρή τη συμπεριφορά της ΕΕΤΤ σχετικά με τη μη χορήγηση παράτασης στην προθεσμία απάντησης στη Δημόσια Διαβούλευση. Οι

εν λόγω συμμετέχοντες τονίζουν ότι εξαιτίας των σοβαρών ελλείψεων στο προσωπικό τους λόγω διακοπών την περίοδο της Διαβούλευσης το κείμενο δεν σχολιάστηκε επαρκώς και συνεπώς εκφράζουν τις επιφυλάξεις τους τόσο σχετικά με τις θέσεις που εξέφρασαν, όσο και με την συνολική αποτελεσματικότητα της Διαβούλευσης.

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι η παρούσα Διαβούλευση διήρκεσε από 27 Ιουλίου έως 28 Αυγούστου 2006, χρονικό διάστημα το οποίο κρίνεται επαρκές προκειμένου κάθε ενδιαφερόμενος να εκφράσει τις απόψεις του. Πρέπει να τονιστεί επίσης το γεγονός ότι η ΕΕΤΤ οφείλει, βάσει του Κοινοτικού Δικαίου, να ολοκληρώσει την ανάλυση των σχετικών αγορών εντός σαφώς καθορισμένου χρονικού περιθωρίου. Η ΕΕΤΤ δεν θα μπορούσε να ικανοποιήσει την συγκεκριμένη υποχρέωση σε περίπτωση χορήγησης παράτασης της περιόδου διαβουλεύσεων.

3.6.2.2. Ορισμός αγοράς

Ένσταση σχετικά με τον ορισμό

Ένας συμμετέχων θεωρεί μη επαρκώς θεμελιωμένα τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ σχετικά με την υπαγωγή των υπεραστικών κλήσεων και των κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς στην ίδια σχετική αγορά και τη μη υπαγωγή των αστικών και των υπεραστικών κλήσεων στην ίδια σχετική αγορά.

Ένας συμμετέχων θεωρεί ότι θα ήταν χρήσιμος ο διαχωρισμός μόνο μεταξύ εθνικών και διεθνών κλήσεων διότι υπάρχει τάση να μην διαφοροποιούνται τιμολογιακά ή σε οτιδήποτε άλλο οι αστικές από τις εθνικές κλήσεις.

Η ΕΕΤΤ διεξήγαγε την ανάλυσή της σχετικά με τον ορισμό των σχετικών αγορών ακολουθώντας πιστά τους κανόνες της νομοθεσίας περί ελεύθερου ανταγωνισμού για τον ορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντος / υπηρεσίας και ιδίως τα κριτήρια που τίθενται σχετικά από τις Κατευθυντήριες Αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι λόγοι στους

οποίους κατέληξε στα εν λόγω συμπεράσματα αναλύονται επαρκώς στις υπό-ενότητες 2.7-2.19 του κειμένου της Διαβούλευσης. Η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι κανείς από τους συμμετέχοντες πρόβαλε πειστικά επιχειρήματα που να επιβάλλουν την τροποποίηση του ως άνω ορισμού στον οποίο και εμμένει.

Υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας

Ένας συμμετέχων θεωρεί ότι στα αστικά κέντρα με μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις τα όρια των αγορών σταθερής πρόσβασης και τηλεφωνικών υπηρεσιών από σταθερή θέση δεν είναι ευδιάκριτα, με αποτέλεσμα η διάκριση των σχετικών αγορών να καθίσταται περιττή από την πλευρά της προσφοράς. Ο συμμετέχων στηρίζει την άποψη αυτή με βάση το γεγονός ότι τόσο ο ΟΤΕ όσο και οι εναλλακτικοί προσφέρουν τις συγκεκριμένες υπηρεσίες σε μορφή «πακέτου».

Η ΕΕΤΤ δεν δέχεται την τοποθέτηση ότι η πληθυσμιακή συγκέντρωση σχετίζεται με τα όρια των αγορών πρόσβασης και τηλεφωνικών υπηρεσιών. Υπάρχουν σαφέστατες λειτουργικές διαφορές μεταξύ των δύο αγορών, γεγονός που δεν αλλάζει από την προσφορά των δύο υπηρεσιών σαν «πακέτο». Επιπρόσθετα, τονίζεται ότι τα «πακέτα υπηρεσιών» δεν παρέχονται μόνο στα μεγάλα αστικά κέντρα με μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις, αλλά στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ο εν λόγω συμμετέχων, συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι το γεωγραφικό εύρος των αγορών για την παροχή λιανικών κλήσεων είναι η Ελληνική Επικράτεια και προτείνει ορισμό διαφορετικών αγορών για τις αγορές πρόσβασης (Αττική, Θεσσαλονίκη – Υπόλοιπη Ελλάδα), ενώ εν συνεχεία θεωρεί ότι στα αστικά κέντρα με μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις τα όρια των αγορών σταθερής πρόσβασης και σταθερής τηλεφωνικής πρόσβασης δεν είναι ευδιάκριτα. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι δεν είναι σαφές τι ακριβώς προτείνει ο συγκεκριμένος συμμετέχων σε σχέση με τον ορισμό των εν λόγω αγορών.

Με βάση τα ανωτέρω η ΕΕΤΤ εμμένει στο συμπέρασμα της ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά,

διάκριση η οποία είναι σύμφωνη και με την κατηγοριοποίηση που ακολουθείται στη σχετική Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Υποκατάσταση μεταξύ υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας

Ένας συμμετέχων θεωρεί ότι η κινητή τηλεφωνία μπορεί να θεωρηθεί στενό υποκατάστατο των υπηρεσιών που προσφέρει η σταθερή τηλεφωνία. Ο συμμετέχων στηρίζει την συγκεκριμένη θεώρηση ως εξής:

1. Σε αντίθεση με την σταθερή τηλεφωνία, οι συνδέσεις κινητής παρουσιάζουν συνεχή αυξητική πορεία, η οποία οφείλεται στην πλήρη υποκατάσταση της σταθερής γραμμής από κινητό τηλέφωνο για συγκεκριμένες ομάδες χρηστών (φοιτητές, εξοχικές κατοικίες, νέα νοικοκυριά, κλπ.).
2. Οι διαφορές σε επίπεδο υπηρεσιών μεταξύ κινητού και σταθερού (π.χ. δυσκολότερη πρόσβαση στο internet από κινητό), θα εκλείψουν λόγω της σύγκλισης των προϊόντων σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, η οποία βασίζεται στην ανάπτυξη των τεχνολογιών, των δικτύων και των συσκευών κινητής.
3. Με βάση τιμολογιακά στοιχεία συγκεκριμένων προσφερόμενων πακέτων υπηρεσιών, γίνεται φανερό ότι οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας στοχεύουν στην υποκατάσταση της σταθερής τηλεφωνίας.
4. Ο ρυθμός αύξησης του εξερχόμενου όγκου κλήσεων από κινητό, για όλες τις κατηγορίες κλήσεων είναι πολύ μεγαλύτερος από τον ρυθμό μεταβολής από σταθερό που μάλιστα σε ορισμένες κατηγορίες παρουσιάζει και μείωση.

Η ΕΕΤΤ δεν μπορεί να δεχθεί τον συγκεκριμένο συλλογισμό και δεν είναι σε θέση να υπολογίσει το βάθος χρόνου στο οποίο θα επιτευχθεί η εναλλαξιμότητα μεταξύ υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας. Πολλά από τα χαρακτηριστικά των κινητών και σταθερών τηλεφωνικών υπηρεσιών, που σήμερα χαρακτηρίζουν τις θεμελιώδεις διαφορές τους, θα αλλάξουν λόγω της επερχόμενης σύγκλισης των υπηρεσιών και καθώς τα δίκτυα επόμενης γενιάς (Next Generation Networks) αποτελούν το επόμενο βήμα τόσο για τα δίκτυα κινητής όσο και για τα δίκτυα σταθερής τηλεφωνίας. Τα αποτελέσματα όμως των συγκεκριμένων αλλαγών, παρότι πολύ

σημαντικά, θα φανούν σε επόμενη εξέταση των εν λόγω αγορών και όχι στην τρέχουσα. Επί του παρόντος η κινητικότητα αποτελεί την θεμελιώδη διαφορά μεταξύ των υπηρεσιών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας, ενώ και τα αντίστοιχα μοντέλα τιμολόγησης διαφέρουν σημαντικά.

Καθορισμός σχετικών αγορών για τις τοπικές, υπεραστικές και διεθνείς υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και τις υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι η σύγκριση των υπηρεσιών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας θα πρέπει να γίνει ξεχωριστά για κάθε μία σχετική αγορά σταθερής (τοπικές/ εθνικές/ διεθνείς σταθερές κλήσεις) και όχι αθροιστικά όπως έγινε στην συγκεκριμένη ανάλυση της ΕΕΤΤ. Ο εν λόγω συμμετέχων θεωρεί ότι, εάν επιμεριστούν οι σταθερές κλήσεις στις επιμέρους ομάδες και αντιμετωπιστούν ακολούθως ως ξεχωριστές αγορές, στην σχετική αγορά διεθνών κλήσεων η κινητή και σταθερή τηλεφωνία είναι εναλλάξιμες υπηρεσίες για τους τελικούς χρήστες, ενώ, παράλληλα, υπάρχει τάση υποκατάστασης και στις σχετικές αγορές για τις υπεραστικές και περιορισμένα για τις τοπικές υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε την ύπαρξη υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας και των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά, ιδίως ενόψει του γεγονότος ότι υπάρχει μόνο μονόπλευρη υποκαταστασιμότητα, δηλ. μόνο οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας μπορούν να υποκαταστήσουν τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και όχι το αντίθετο. Τονίζεται επίσης ότι στην περίπτωση των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας δεν έχει νόημα ο διαχωρισμός μεταξύ τοπικών και εθνικών κλήσεων αφού ο καλών συνδρομητής δεν γνωρίζει την θέση του καλούμενου. Επίσης, ειδικότερα για την σχετική αγορά διεθνών κλήσεων, με βάση στοιχεία που έχει στην διάθεσή της η ΕΕΤΤ και τα οποία έχουν συμπεριληφθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης (ενότητα 2.6), η αύξηση στις διεθνείς κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο κατά το διάστημα Α' εξάμηνο 2002 έως Α' εξάμηνο 2005 ήταν της τάξης του 30%, ενώ κατά την ίδια περίοδο η αύξηση στις διεθνείς κλήσεις από κινητό τηλέφωνο ήταν της τάξης του 40%. Η ταυτόχρονη

σημαντική αύξηση και των δύο κατηγοριών κλήσεων υποδηλώνει ότι δεν υφίσταται υποκατάσταση μεταξύ τους. Τέλος, Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι, από τα στοιχεία που έχει στην διάθεσή της, φαίνεται ότι όλοι οι Πάροχοι που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται σε όλες τις κατηγορίες κλήσεων (τοπικές, εθνικές, διεθνείς). Το γεγονός αυτό είναι σε συμφωνία με την θεώρηση της ΕΕΤΤ, όπως περιγράφεται στο κείμενο.

Βάσει όλων των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ εμμένει στην αρχική της άποψη, όπως εκφράστηκε στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης.

Υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς

Ένας συμμετέχων θεωρεί η ανάλυση της ΕΕΤΤ σχετικά με το εάν οι υπηρεσίες των μη γεωγραφικών σταθερών αριθμών αποτελεί διακριτή αγορά προϊόντων δεν αποτυπώνει σε καμία περίπτωση την πραγματική κατάσταση στην ελληνική αγορά. Αντίθετα οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς δεν είναι ούτε λειτουργικά, ούτε τιμολογιακά εναλλάξιμες, ούτε μεταξύ τους, ούτε με τις αστικές ή υπεραστικές κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο. Πιο συγκεκριμένα, ανά κατηγορία μη γεωγραφικών κλήσεων, θεωρεί ότι:

- Οι κλήσεις προς αριθμούς μεριζόμενης χρέωσης one phone (801) και freephone (800), θα μπορούσαν να είναι τιμολογιακά εναλλάξιμες με τις αστικές κλήσεις και όχι με τις υπεραστικές κλήσεις. Δεν θα μπορούσαν όμως να θεωρηθούν λειτουργικά υποκατάστατες των αστικών για τους καλούντες πελάτες. Παράλληλα οι κλήσεις προς αριθμούς της σειράς 801 για την υπηρεσία free internet ανήκουν σε κατηγορία κλήσεων περιεχομένου και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι εναλλάξιμες ούτε με αστικές ούτε με υπεραστικές κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο.
- Οι κλήσεις προς αριθμούς ΕΠΑΚ αποτελούν προϊόν λιανικής -και όχι χονδρικής- αποκλειστικά του ΟΤΕ εξαιτίας του γεγονότος ότι το τιμολόγιο των συγκεκριμένων κλήσεων είναι κάτω του πραγματικού κόστους της υπηρεσίας. Συνεπώς δεν είναι ορθός ο συλλογισμός της ΕΕΤΤ ότι οι σχετικές χονδρικές υπηρεσίες έχουν τέτοια δομή που τα σχετικά εμπορικά πακέτα είναι βιώσιμα

μόνο εάν ο πάροχος της υπηρεσίας (ISP – Internet Service Provider) έχει PoP στην περιφέρεια. Οι πελάτες της υπηρεσίας είναι οι ISPs οι οποίοι παρέχουν την υπηρεσία internet με συνδρομή και το κόστος της κλήσης πληρώνεται από τον συνδρομητή στον ΟΤΕ. Επίσης ο όγκος των κλήσεων της κατηγορίας αυτής είναι πολύ μεγάλος, ισοδύναμος με τον όγκο των αστικών κλήσεων (του ΟΤΕ) και κατά πολύ μεγαλύτερος των υπεραστικών. Συμπερασματικά, ο συμμετέχων υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατόν οι κλήσεις από σταθερό σε αριθμούς ΕΠΑΚ και οι υπεραστικές κλήσεις από σταθερό σε γεωγραφικούς αριθμούς να ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

- Οι κλήσεις προς αριθμούς προστιθέμενης αξίας της σειράς 90, και οι κλήσεις προς ορισμένες κατηγορίες ολιγοψήφων αριθμών αποτελούν καθαρά κλήσεις σε υπηρεσίες περιεχομένου, με ακριβότερα τιμολόγια ακόμα και από κλήσεις σε αρκετούς διεθνείς προορισμούς. Συνεπώς αποτελούν καθαρά διακριτή αγορά προϊόντων.

Για το καθορισμό του εύρους και του σκοπού της αγοράς η ΕΕΤΤ εξέτασε την περίπτωση υποκατάστασης από πλευρά προσφοράς, βασιζόμενη σε παράγοντες όπως το γεγονός χρήσης κοινών υποδομών για την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών. Η ΕΕΤΤ εξέτασε επίσης εάν οι πελάτες έχουν το κίνητρο αλλά και την δυνατότητα να αλλάξουν προμηθευτή κατά την περίπτωση αύξησης της τιμής μιας από τις αναφερόμενες υπηρεσίες. Αντίθετα, η θεώρηση που εκθέτει ο συγκεκριμένος συμμετέχων βασίζεται αποκλειστικά στην εξέταση της υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της ζήτησης.

Στο βαθμό που η θέση του συμμετέχοντος είναι ότι οι υπηρεσίες «περιεχομένου» δεν είναι λειτουργικά ισοδύναμες με τις φωνητικές υπηρεσίες, η ΕΕΤΤ συμφωνεί απόλυτα. Από την άλλη μεριά, η ανάλυση της ΕΕΤΤ επικεντρώνεται στην πιθανότητα αλλαγής παρόχου από ένα πελάτη σαν αποτέλεσμα μιας σημαντικής αύξησης στην τιμή μιας εκ των προαναφερόμενων υπηρεσιών, οι οποίες παρέχονται από όλους τους Παρόχους.

Υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι οι υπηρεσίες λιανικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη-οικιακούς πελάτες δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατες διότι οι υπηρεσίες έχουν διακριτά φυσικά χαρακτηριστικά (οριζόντια και κάθετα), τρόπο διάθεσης, τόπο διάθεσης και συνθήκες παροχής (π.χ. εκπτώσεις, κλπ.) ανάλογα με την κατηγορία πελατών στην οποία απευθύνονται. Ο εν λόγω συμμετέχων θεωρεί ότι μια ενδελεχής μελέτη από την πλευρά της ΕΕΤΤ θα κατέληγε στο συμπέρασμα ότι οι σχετικές αγορές μεταξύ οικιακών και μη οικιακών πελατών είναι διακριτές.

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι στο σχετικό ερωτηματολόγιό της αναφορικά με την ανάλυση αγορών, ο ΟΤΕ δεν έδωσε στοιχεία για διαφορετικές κατηγορίες πελατών. Σε κάθε περίπτωση, με βάση τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η ΕΕΤΤ δεν προκύπτει διαχωρισμός πελατών σε οικιακούς και μη οικιακούς στην ελληνική αγορά.

Γεωγραφική Αγορά

Ένας συμμετέχων αναφέρει ότι τα γεωγραφικά όρια μίας αγοράς δεν θα πρέπει να συγχέονται με τα διοικητικά όρια μίας χώρας, επειδή κάποιες χώρες με σημαντικά διαφορετική διοικητική διάρθρωση δύνανται να αποτελούν από κοινού μία αγορά εάν η εφαρμογή του «SSNIP test» αποδείξει ότι οι επιχειρήσεις μίας χώρας μπορούν να αποτελέσουν εν δυνάμει ανταγωνιστές υποκαθιστώντας τις επιχειρήσεις της έτερης χώρας. Συνεπώς, ο συμμετέχων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν έχει τεκμηριωθεί επαρκώς η γεωγραφική διάσταση της σχετικής αγοράς.

Ο ισχυρισμός ότι η σχετική γεωγραφική αγορά πρέπει να είναι ευρύτερη από την Ελληνική επικράτεια, δεν αιτιολογείται επί τη βάση των υπαρχόντων συνθηκών ζήτησης και προσφοράς, των προβλεπόμενων μελλοντικών εξελίξεων στην αγορά, τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και τη μέχρι τώρα πρακτική της Κοινότητας όπως αυτή προκύπτει επί των προηγούμενων αντίστοιχων αποφάσεων των άλλων Κρατών-Μελών.

3.6.2.3. Ανάλυση Αγοράς

Χρήση μη επικαιροποιημένων στοιχείων για τα μερίδια των αγορών

Ένας συμμετέχων τονίζει ότι η EETT δεν χρησιμοποίησε στην ανάλυση επικαιροποιημένα στοιχεία, γεγονός που μπορεί να στρεβλώσει σημαντικά τα συμπεράσματα ως προς το επίπεδο ανάπτυξης του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές και να οδηγήσουν σε επιβολή μην αναλογικών ρυθμιστικών μέτρων.

Η EETT κατά τον ορισμό και την ανάλυσή της, χρησιμοποίησε στοιχεία που καλύπτουν μέχρι και το πρώτο εξάμηνο του 2005, τα οποία ήταν τα πιο πρόσφατα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της κατά την έναρξη της δημόσιας διαβούλευσης. Το κείμενο ορισμού και ανάλυσης επικαιροποιήθηκε με στοιχεία του δεύτερου εξαμήνου του 2005 εφόσον. Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι και τα καινούργια στοιχεία επιβεβαιώνουν τις απόψεις της EETT και δεν μεταβάλλουν τα αποτελέσματα και συμπεράσματά της.

Εμπόδια εισόδου στις εξεταζόμενες αγορές

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι, κατά την ανάλυση θα έπρεπε να αξιολογηθούν τα εμπόδια εισόδου και, ειδικότερα, το χρηματοοικονομικό κόστος εισόδου, το αν απαιτούνται τεχνολογίες στις οποίες υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση, το κόστος αλλαγής παρόχου για τους πελάτες καθώς και η δύναμη του σήματος (brand name) και το πλεονέκτημα φήμης για την επιχείρηση που έχει το μεγαλύτερο μερίδιο.

Η EETT, στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης εξέτασε την ύπαρξη φραγμών εισόδων. Στα πλαίσια αυτά δεν αναφέρθηκε ειδικά στη δύναμη του σήματος (brand name) και το πλεονέκτημα φήμης για την επιχείρηση που έχει το μεγαλύτερο μερίδιο χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι εν λόγω παράγοντες δεν ελήφθησαν υπόψη. Σε κάθε περίπτωση η EETT εκτιμά ότι τα εν λόγω κριτήρια έχουν ως αποτέλεσμα περαιτέρω ενδυνάμωση του συμπεράσματός της.

Επίδραση της ρύθμισης των σχετικών χονδρικών αγορών

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη η αποτελεσματική ρύθμιση των χονδρικών αγορών διασύνδεσης (επιλογή, προεπιλογή, συλλογή, τερματισμός και διαβίβαση κλήσεων) και μισθωμένων γραμμών στο υπάρχον δίκτυο, η οποία έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση των φραγμών εισόδου.

Η ΕΕΤΤ έχει λάβει υπόψη της κατά την ανάλυσή της τόσο τα προβλήματα ανταγωνισμού που έχουν εντοπισθεί σε επίπεδο χονδρικής όσο και τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που έχουν επιλεγεί για την αντιμετώπισή τους καθώς και τη δυνατότητα ή όχι επίδρασης των εν λόγω υποχρεώσεων στα προβλήματα ανταγωνισμού που έχουν εντοπισθεί στις αγορές λιανικής.

Διαφωνία με τα συμπεράσματα της ανάλυσης της αγοράς

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι ο ΟΤΕ, παρόλο που κατέχει ένα σχετικά υψηλό μερίδιο σε σχέση με τις υπόλοιπες εταιρίες στις αστικές και υπεραστικές κλήσεις δεν έχει Σημαντική Ισχύ στην υπό εξέταση αγορά καθώς δεν έχει την δυνατότητα να προβεί μακροχρόνια σε αύξηση της τιμής του πολύ πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο εφόσον θα αντιμετωπίζει έντονο ανταγωνισμό όχι μόνο από τις ήδη υπάρχουσες ή από τις δυνητικά εισερχόμενες εταιρίες σταθερής τηλεφωνίας, αλλά και από τις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας (αυτό μπορεί να συμβεί είτε με την είσοδο των εταιριών αυτών στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας είτε με την στροφή των καταναλωτών σε μεγαλύτερη χρήση κινητών τηλεφώνων).

Παράλληλα, σχετικά με την αγορά διεθνών κλήσεων ο συμμετέχων θεωρεί ότι εκεί ο ανταγωνισμός έχει ήδη αναπτυχθεί.

Οι ανταγωνιστικές τιμές στις τηλεφωνικές υπηρεσίες σταθερού σημείου έχουν προκύψει κυρίως ως αποτέλεσμα ρυθμιστικής παρέμβασης. Η αγορά εκείνη που είναι πιθανότερο να καταστεί ανταγωνιστική είναι αυτή των διεθνών κλήσεων. Η ΕΕΤΤ έχει αναγνωρίσει το γεγονός αυτό στην ανάλυσή της και για το λόγο αυτό έχει προτείνει διαφορετικές ρυθμιστικές υποχρεώσεις.

Επιπρόσθετα, όπως αναφέρθηκε και αναλυτικά στην απάντηση του σχετικού σχολίου ανωτέρω, οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν αποτελούν επί του παρόντος υποκατάστατο των υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας.

3.6.2.4. Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

Υποχρέωση ανώτατων ορίων τιμής

Τρεις συμμετέχοντες γενικά συμφωνούν με την επιβολή της υποχρέωσης ελέγχου τιμής μέσω ανώτατων ορίων τιμής.

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι ο ΟΤΕ έχει χαμηλή ισχύ στις σχετικές αγορές και συνεπώς η ύπαρξη ισχυρών ανταγωνιστικών συνθηκών καθιστά επιτακτική ανάγκη τα ρυθμιστικά μέτρα που θα ληφθούν να είναι επιεική στο επίπεδο λιανικής, αφού δεν υπάρχει κίνδυνος υπερβολικής τιμολόγησης. Ο εν λόγω συμμετέχων προτείνει την ύπαρξη μόνο μέτρων που εστιάζονται απλά στην παρακολούθηση πιθανών επιθετικών τιμολογήσεων και συμπίεσης τιμών αλλά και την προστασία ευάλωτων καταναλωτών (ex post ρυθμιστική προσέγγιση). Σύμφωνα με τον ανωτέρω συμμετέχοντα ο δυνητικός/ τεχνολογικός ανταγωνισμός στις υπό μελέτη αγορές κρίνεται ως ισχυρός, καθώς παρατηρείται:

- Ραγδαία πτώση μεριδίων ΟΤΕ με είσοδο ιδιαίτερα μεγάλου αριθμού παρόχων
- Συνεχόμενες μειώσεις σε τιμές υπηρεσιών
- Ρύθμιση χονδρικής που εκμηδενίζει τα εμπόδια εισόδου και το κίνητρο για οικονομίες κλίμακας
- Αύξηση του ανταγωνισμού από υπηρεσίες βασισμένες σε ιδιόκτητα δίκτυα πρόσβασης

Ο συμμετέχων θεωρεί ότι ο καθορισμός ανώτατων ορίων τιμών, όπως αναπτύσσεται στο κείμενο της διαβούλευσης ακυρώνει την ίδια την φύση της εν λόγω προσέγγισης, γιατί αντί να θέτει μία μέγιστη τιμή που μπορούν να χρεώσουν οι

επιχειρήσεις για ένα καλάθι προϊόντων/υπηρεσιών (όπως κάνουν οι ΕΡΑ σε άλλα κράτη) ορίζει μέγιστη τιμή ανά μεμονωμένη υπηρεσία. Σύμφωνα με τον συμμετέχοντα, ο εν λόγω ορισμός είναι αντίθετος με την οικονομική θεωρία.

Η ΕΕΤΤ διαφωνεί με την άποψη του συμμετέχοντα για τα προτεινόμενα Ανώτατα Όρια Τιμών (Price Cap). Επί της αρχής, το καλάθι των υπηρεσιών, οι οποίες υπόκεινται σε Ανώτατα Όρια Τιμών πρέπει να ορίζεται όσο το δυνατόν ευρύτερα. Ωστόσο θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αποφυγή της δυνατότητας διεπιδόησης (cross-subsidisation) μεταξύ των υπηρεσιών με διαφορετικό επίπεδο ανταγωνισμού. Η διεπιδόηση αποφεύγεται είτε με την χρήση των sub-caps ή εναλλακτικά με τον ορισμό διαφορετικών Ανωτάτων Ορίων Τιμών (Price Cap) για καλάθια τα οποία έχουν οριστεί πιο στενά, συγκεκριμένα ανά υπηρεσία.

Αναφορικά με το δείκτη τιμών καταναλωτή (CPI) επισημαίνεται ότι για τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου τιμής θα χρησιμοποιείται ο δείκτης τιμών καταναλωτή που ανακοινώνεται από τη Στατιστική Υπηρεσία μετά το τέλος κάθε χρονιάς για την χρονιά που πέρασε. Τα τελευταία χρόνια δεν έχουν συμβεί σημαντικές μεταβολές στις τιμές του δείκτη τιμών καταναλωτή, ο οποίος για την περίοδο Αύγουστος 2005 – Αύγουστος 2006, υπολογίστηκε ότι είναι 3,5. Η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι οι μεταβολές από τη μία χρονιά στην άλλη δεν θα είναι σημαντικές και επομένως δεν απαιτείται η εισαγωγή ενός μηχανισμού διόρθωσης.

Υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους και κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ

Τέσσερις συμμετέχοντες γενικά συμφωνούν με την επιβολή της υποχρέωσης υποβολής στοιχείων κόστους και κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ.

Ένας συμμετέχων εκφράζει επιφυλάξεις για το κατά πόσο το σύστημα FDC/CCA οδηγεί στην ορθή αποτύπωση του ιστορικού κόστους που έχει πλήρως αποσβέσει ο

κυρίαρχος πάροχος, πολλώ δε μάλλον από τη στιγμή που το ιστορικό αυτό κόστος αναφέρεται σε μία υποδομή με χαρακτηριστικά μοναδικότητας.

Η ΕΕΤΤ εμμένει στην άποψη της ότι η υφιστάμενη προσέγγιση που βασίζεται στο κοστολογικό σύστημα FDC/CCA είναι κατάλληλη για τον προσδιορισμό του κόστους των υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας και για αυτό πρέπει να διατηρηθεί.

Ένας συμμετέχων, αν και συμφωνεί με τη μεθοδολογία κοστολόγησης ΠΚΚ-ΤΚ, θεωρεί ότι δεν είναι σαφής ο τρόπος που η ΕΕΤΤ προτίθεται να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία κόστους των υπηρεσιών για τις οποίες δεν υπάρχει υποχρέωση κοστοστρέφειας, ειδικά για τις υπηρεσίες αυτές που ο συμμετέχων έχει επιχειρηματολογήσει ότι ο ΟΤΕ δεν έχει Σημαντική Ισχύ στην αγορά. Στη Διαβούλευση αναφέρεται ότι «η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα διασφαλίζει ότι οι τιμές δεν είναι ούτε ληστρικές ούτε ικανές να οδηγήσουν σε συμπίεση περιθωρίου». Σύμφωνα με τον συμμετέχοντα, η διατύπωση όμως αυτή δεν προσφέρει συγκεκριμένες ενδείξεις αναφορικά με τον ακριβή τρόπο χρήσης των στοιχείων κόστους και δεν απαντά σε ερωτήματα που σχετίζονται με το ποσοστό ή ποσό απόκλισης από το κόστος που θα μπορούσαν να θεωρηθούν αποδεκτά από την ΕΕΤΤ.

Όπως αναφέρεται και στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα έχει ευρύτερο αποτέλεσμα (από ότι τα ανώτατα όρια τιμής), λειτουργώντας συνδυαστικά με τα ανώτατα όρια τιμής, στο βαθμό που επιτρέπει στην ΕΕΤΤ να συγκεντρώνει τα αναγκαία στοιχεία ώστε να προβαίνει σε έλεγχο ύπαρξης αδικαιολόγητα χαμηλών τιμών (predatory pricing) ή εφαρμογής συμπίεσης περιθωρίου (price squeeze) αποτρέποντας έτσι φαινόμενα που περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με τις λιανικές κλήσεις

Τέσσερις συμμετέχοντες γενικά συμφωνούν με την επιβολή της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με τις λιανικές κλήσεις.

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι η υποχρέωση αυτή δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ότι δεν θα μπορεί ο ΟΤΕ να προσφέρει διαφορετικούς όρους και συνθήκες σε διαφορετικές ομάδες πελατών, όταν δικαιολογούνται με βάση οικονομίες κλίμακας και σκοπού και έχουν ως αποτέλεσμα επιπλέον εκπτώσεις στους τελικούς καταναλωτές. Επιπρόσθετα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές για οικιακούς και μη-οικιακούς συνδρομητές και να δοθεί η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών με διαφορετικούς όρους για τις κατηγορίες αυτές. Τέτοιου είδους διαφοροποιήσεις εφαρμόζονται και σήμερα, κατόπιν εγκρίσεως της ΕΕΤΤ π.χ. τα οικονομικά προγράμματα ΟΤΕbusiness που απευθύνονται στην κατηγορία των επιχειρησιακών και εταιρικών πελατών. Ο συμμετέχων υποστηρίζει ότι θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στον ΟΤΕ να διαχωρίζει τις υπηρεσίες που παρέχει και τιμολογικά για τους οικιακούς και μη-οικιακούς συνδρομητές, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο ανταγωνισμός στους μη-οικιακούς συνδρομητές είναι ιδιαίτερα αυξημένος.

Όπως αναφέρεται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης, μεταξύ άλλων, απαγορεύει στον πάροχο με ΣΙΑ να εφαρμόζει ανόμοιους όρους σε όμοιες περιστάσεις ή να εφαρμόζει όμοιους όρους σε ανόμοιες περιπτώσεις. Κάτι τέτοιο δε σημαίνει βέβαια ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν δύναται να παρέχει διαφορετικούς όρους και προϋποθέσεις σε διαφορετικές ομάδες πελατών, αλλά ότι οι όποιες διαφορές πρέπει να δικαιολογούνται αντικειμενικά. Στο επίπεδο λιανικής, βασική αιτιολογία διαφοροποιήσεων αποτελούν οι διαφορές κόστους.

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι η υποχρέωση αυτή θα πρέπει να εξειδικεύεται με τέτοιο τρόπο, ώστε αφενός να μην διαφοροποιούνται αδικαιολόγητα οι τιμές των κλήσεων προς ανταγωνιστές του σε σύγκριση με τις τιμές των κλήσεων προς αριθμούς του δικτύου του και αφετέρου να μπορούν οι ανταγωνιστές του ΟΤΕ να παρέχουν τις λιανικές κλήσεις που παρέχει ο ΟΤΕ, με εύλογο περιθώριο κέρδους και σε κάθε περίπτωση, όχι με ζημία.

Ο ίδιος συμμετέχων αναφέρει ότι θα πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη ότι διακριτική μεταχείριση αποτελεί και η επιβολή όμοιων όρων σε ανόμιες περιπτώσεις. Ειδικότερα, αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του τέλους παρακράτησης του ΟΤΕ για κλήσεις προς αριθμούς που ανήκουν στο δίκτυο των εναλλακτικών παρόχων. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη διαβούλευση, ο ΟΤΕ καλείται να ορίσει ένα ενιαίο τέλος παρακράτησης για αστικές κλήσεις και ένα διαφορετικό τέλος παρακράτησης για υπεραστικές κλήσεις, ενώ δεν γίνεται αναφορά στο τέλος παρακράτησης για άλλες κλήσεις. Προκειμένου να αναδειχθεί η ανισότητα που δημιουργείται εάν καθοριστεί με αυτόν τον τρόπο το τέλος παρακράτησης πρέπει να εξεταστούν τα στοιχεία κόστους που περιλαμβάνονται στο τέλος αυτό. Συγκεκριμένα, το τέλος παρακράτησης περιλαμβάνει το κόστος τιμολόγησης, τις επισφάλειες και το δικτυακό κόστος (local, single ή double origination). Το κόστος τιμολόγησης και οι επισφάλειες δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με τον πάροχο στον οποίο δρομολογούνται οι κλήσεις (είτε πρόκειται για τον ΟΤΕ είτε για οποιονδήποτε εναλλακτικό πάροχο). Αντίθετα, το δικτυακό κόστος διαφέρει ανάλογα με την υποδομή του παρόχου στο δίκτυο του οποίου δρομολογούνται οι κλήσεις. Ένας πάροχος που έχει προβεί σε σημαντικές επενδύσεις και έχει αναπτύξει εκτεταμένο δίκτυο διαθέτει υποδομή που επιτρέπει στον ΟΤΕ να παραδίδει την κλήση σε σημείο πλησιέστερα στο σημείο εκκίνησης της κλήσης, σε αντίθεση με έναν πάροχο που διασυνδέεται με τον ΟΤΕ σε λιγότερα σημεία ή μόνο σε ένα σημείο, με αποτέλεσμα το δικτυακό κόστος του ΟΤΕ να είναι πολύ μεγαλύτερο για τις κλήσεις αυτές. Επομένως, ο καθορισμός ενός ενιαίου τέλους παρακράτησης για κάθε κατηγορία κλήσης, το οποίο θα ισχύει για κάθε πάροχο ανεξάρτητα από τη δικτυακή υποδομή του συνιστά επιδότηση των παρόχων που δεν προβαίνουν σε επενδύσεις από τους παρόχους που έχουν επενδύσει και έχουν αναπτύξει εκτεταμένο δίκτυο. Ουσιαστικά, το ενιαίο τέλος παρακράτησης έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους που οφείλει να επιδιώκει η ΕΕΤΤ με τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που επιβάλλει και συγκεκριμένα με το στόχο που ορίζεται στο άρθρο 8 παρ.2(γ) της Οδηγίας Πλαίσιο, καθώς δεν επιτρέπει στους παρόχους που επενδύουν να επωφεληθούν πλήρως από την επένδυσή τους, αλλά τους επιβαρύνει με τα κόστη που προκαλούνται στον ΟΤΕ από άλλους παρόχους με μικρότερες επενδύσεις. Για να αποφευχθεί το φαινόμενο αυτό

προτείνεται υιοθετηθεί ένα μοντέλο αντίστοιχο με αυτό που ισχύει για τις υπηρεσίες διασύνδεσης του ΟΤΕ, όπου η λιανική τιμή θα καθορίζεται από τον ΟΤΕ και θα ισχύει για όλες τις κλήσεις, αλλά οι χρεώσεις μεταξύ του ΟΤΕ και των παρόχων θα διαφοροποιούνται ανάλογα με το εάν η κίνηση παραδόθηκε σε επίπεδο local, single ή double. Με τον τρόπο αυτό θα καθορίζεται το τέλος παρακράτησης του ΟΤΕ χωριστά για κάθε πάροχο. Αντίστοιχα, η χρέωση του παρόχου προς τον ΟΤΕ θα διαφοροποιείται ανάλογα με το σημείο στο οποίο παραδίδεται η κλήση. Με τον τρόπο αυτό η λιανική τιμή παραμένει πάντοτε σταθερή, ενώ οι χρεώσεις μεταξύ των παρόχων είναι ανάλογες του πραγματικού κόστους τους. Τέλος, ο συμμετέχων αναφέρει ότι το ΥΠΔ 2003 ορθώς προβλέπει την υποχρέωση του ΟΤΕ να παραδίδει τις κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς των εναλλακτικών παρόχων στο σημείο διασύνδεσης που βρίσκεται πλησιέστερα στο σημείο εκκίνησης της κλήσης. Προκειμένου να ενισχυθούν τα κίνητρα επενδύσεων των παρόχων, είναι αναγκαίο η υποχρέωση αυτή να επιβληθεί και για τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς των παρόχων.

Τα αναφερόμενα από τον ανωτέρω συμμετέχοντα θα ληφθούν υπόψη από την ΕΕΤΤ κατά την εξέταση των σχετικών θεμάτων. Σε κάθε περίπτωση η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι ο μηχανισμός ρύθμισης του τέλους παρακράτησης θα πρέπει να είναι πρακτικός και εύκολα εφαρμόσιμος. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η πρόταση του συμμετέχοντα θα δημιουργούσε ένα εξαιρετικά περίπλοκο μηχανισμό ρύθμισης τιμών των κλήσεων προς εναλλακτικούς παρόχους.

Υποχρέωση διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης σχετικά με τις λιανικές κλήσεις

Τρεις συμμετέχοντες γενικά συμφωνούν με την επιβολή της υποχρέωσης διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης αναφορικά με τις λιανικές κλήσεις.

Ένας συμμετέχων συμφωνεί εν μέρει με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης, αλλά θεωρεί ότι η υποχρέωση δημοσίευσης των τιμών χονδρικής θα πρέπει να συνοδεύεται και από την απαγόρευση δημοσίευσης των λιανικών

τιμών του ΟΤΕ σε διάστημα μικρότερο του 1 μηνός από τη δημοσίευση των τιμών διασύνδεσης. Στο διάστημα του ενός μηνός ο ΟΤΕ μπορεί να υποβάλει στην ΕΕΤΤ τις τιμές που επιθυμεί να εφαρμόσει στη λιανική και να αναμένει την έγκριση αυτών μετά από έλεγχο τήρησης των υποχρεώσεων που μπορεί να του επιβληθούν σχετικά με τον έλεγχο τιμών λιανικής, ενώ παράλληλα θα ελέγχεται και η περίπτωση συμπίεσης περιθωρίου κέρδους των ανταγωνιστών του. Επιπροσθέτως, ο ανωτέρω συμμετέχων υποστηρίζει ότι ο ισχύον κανονισμός που επιτρέπει στον ΟΤΕ να εφαρμόζει τις λιανικές του τιμές την επόμενη ημέρα της δημοσίευσης εφόσον οι νέες τιμές είναι χαμηλότερες των προηγούμενων δεν επιτρέπει στην ΕΕΤΤ να ελέγξει εγκαίρως εάν προκύπτει πρόβλημα συμπίεσης περιθωρίου κέρδους. Επιπλέον, ο έλεγχος του περιθωρίου κέρδους που προκύπτει με κάθε αλλαγή των τιμών χονδρικής ή λιανικής, θα πρέπει να ελέγχεται εκ των προτέρων με την επιβολή των αναγκαίων ρυθμιστικών υποχρεώσεων κοινοποίησης στον ΟΤΕ και όχι εκ των υστέρων, όταν πλέον έχει δημιουργηθεί στους καταναλωτές η εντύπωση ότι ο ΟΤΕ προτίθεται να προβεί σε μειώσεις αλλά αυτές απαγορεύονται ή αναιρούνται από την ΕΕΤΤ. Τέλος, ο εν λόγω συμμετέχων υποστηρίζει ότι θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικές υποχρεώσεις για τις ειδικές προσφορές που γίνονται προς μεγάλους εταιρικούς πελάτες. Οι προσφορές αυτές δεν δημοσιοποιούνται, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτός εκ των προτέρων ο έλεγχος της συμμόρφωσης του ΟΤΕ με τις υποχρεώσεις του, όταν προβαίνει σε τέτοιες προσφορές. Θεωρεί, λοιπόν, αναγκαίο να θεσπιστεί υποχρέωση του ΟΤΕ να γνωστοποιεί στην ΕΕΤΤ τους όρους και τις τιμές που προσφέρονται στους μεγάλους πελάτες, θέτοντας ένα όριο ετήσιων εσόδων ανά πελάτη, άνω του οποίου είναι υποχρεωτική η κοινοποίηση στην ΕΕΤΤ των σχετικών συμβάσεων και των τιμολογίων που εφαρμόζονται.

Η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην Δημόσια Διαβούλευση, θα τροποποιήσει την διαδικασία δημοσιοποίησης/έγκρισης των όποιων τιμολογιακών αλλαγών.

Ένας συμμετέχων θεωρεί ότι δεν υπάρχει θέμα επιβολής σχετικής υποχρέωσης και ότι αντίστοιχη διαδικασία με αυτή που ακολουθεί επί του παρόντος ο ΟΤΕ (σύμφωνα

με τον κανονισμό της ΕΕΤΤ περί δημοσιότητας τιμολογίων) πρέπει να τηρούν όλοι οι πάροχοι, ώστε να είναι ενήμεροι τόσο οι καταναλωτές, όσο και η ρυθμιστική αρχή.

Η ΕΕΤΤ υπενθυμίζει ότι με την παρούσα ανάλυση εκτιμάται στο σύνολό της η ανάγκη άρσης, διατήρησης των υφισταμένων ή και επιβολής νέων κανονιστικών υποχρεώσεων στον πάροχο ο οποίος κρίνεται ότι έχει ΣΙΑ στη σχετική αγορά. Οι υφιστάμενες υποχρεώσεις (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων διαφάνειας) διατηρούνται στο μεταβατικό στάδιο μέχρι τη λήψη της σχετικής απόφασης της ΕΕΤΤ

Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού

Πέντε συμμετέχοντες γενικά συμφωνούν με την επιβολή της υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού.

Υποχρέωση σχετικά με τη με εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών

Τέσσερις συμμετέχοντες γενικά συμφωνούν με την επιβολή της υποχρέωσης σχετικά με τη μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών.

Ένας συμμετέχων σημειώνει ότι η υποχρέωση του ΟΤΕ να διασφαλίζει ότι δεν προβαίνει σε μη εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών του πρέπει να αφορά όχι μόνο τις υπηρεσίες του ΟΤΕ, αλλά και τις υπηρεσίες των θυγατρικών εταιριών του.

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι πρέπει να απαγορευθεί στον ΟΤΕ οποιαδήποτε σύζευξη υπηρεσιών η οποία δεν μπορεί να προσφερθεί από τους ανταγωνιστές του και ιδίως η σύζευξη υπηρεσιών που ανήκουν σε αγορές με εξαιρετικά περιορισμένο ανταγωνισμό (π.χ. αγορά λιανικής πρόσβασης) με υπηρεσίες που ανήκουν σε πιο ανταγωνιστικές αγορές (π.χ. αγορά λιανικών κλήσεων).

Ένας συμμετέχων εκφράζει απορία για το περιεχόμενο που αποδίδει η ΕΕΤΤ στον όρο «εύλογο ή μη bundling». Επιπλέον, θεωρεί ότι είναι προβληματική η πρόθεση της ΕΕΤΤ να προβεί στην ανωτέρω διατύπωση, γιατί ο λογιστικός διαχωρισμός θα πρέπει να αποδίδει στοιχεία κόστους ξεχωριστά για κάθε προϊόν και υπηρεσία των εν λόγω αγορών, σαφώς προτού -για λόγους εμπορικής ή άλλης επιχειρηματικής πολιτικής- γίνει bundling αυτών.

Ένας πάροχος υποστηρίζει ότι η ζεύξη προϊόντων δύναται να οδηγεί σε οικονομίες κλίμακας και σκοπού με αποτέλεσμα να υπάρχει εξοικονόμηση για τους τελικούς καταναλωτές και συνεπώς ο ΟΤΕ θα πρέπει να έχει την δυνατότητα να παρέχει συζευγμένα λιανικά προϊόντα/ υπηρεσίες (tied), ενώ παράλληλα θα παρέχει τα προϊόντα αυτά ως χωριστά προϊόντα/ υπηρεσίες, μεταφέροντας τις οικονομίες κλίμακας ως εκπτώσεις στους καταναλωτές. Η εμπορική αυτή πρακτική επικρατεί στον τομέα των τηλεπικοινωνιών καθώς δίνει την δυνατότητα στους τελικούς καταναλωτές να επιλέγουν πρόσθετες υπηρεσίες με χαμηλότερο συνολικό κόστος και βοηθούν στην εξάπλωση των νέων υπηρεσιών.

Όλα αυτά που αναφέρονται από τους ανωτέρω συμμετέχοντες έχουν ληφθεί υπόψη από την ΕΕΤΤ κατά την ανάλυσή της και θα λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση «ex post» τυχόν προτεινόμενων από τον ΟΤΕ αλληλένδετων πωλήσεων. Όσον αφορά στον όρο «εύλογο bundling», η ΕΕΤΤ παραπέμπει το συμμετέχοντα στο άρθρο 17 της Οδηγίας 2002/22/ΕΚ η οποία αναφέρεται στο περιεχόμενο των ρυθμιστικών ελέγχων στις λιανικές αγορές, στην παράγραφο 2 της οποίας προβλέπεται ρητά ότι οι επιβαλλόμενες υποχρεώσεις μπορούν να περιλαμβάνουν ιδίως την υποχρέωση των επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στην αγορά, ... να μην...δεσμοποιούν χωρίς εύλογη αιτία τις υπηρεσίες (unreasonably bundle services). Ομοίως προβλέπεται και στο άρθρο 38 παρ. 2 του Ν. 3431/2006).

3.6.3. Προτάσεις αναθεώρησης

Κατόπιν αναλυτικής εξέτασης των απαντήσεων των συμμετεχόντων επί της διαβούλευσης και έχοντας λάβει υπόψη τα υποβληθέντα σχόλια/παρατηρήσεις τους, η ΕΕΤΤ επικαιροποίησε το κείμενο ορισμού και ανάλυσης αναφορικά με:

- Τους πίνακες για την εξαγωγή των μεριδίων αγοράς, οι οποίοι έχουν επικαιροποιηθεί με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία (Β εξάμηνο 2005)
- Τη διαδικασία τροποποίησης/έγκρισης τιμολογίων.

Αναφορικά με τα λοιπά σημεία της διαβούλευσης η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι χρήζουν αναθεώρησης. Το αναθεωρημένο κείμενο του ορισμού και της ανάλυσης αγοράς δημοσιεύεται παράλληλα με το παρόν κείμενο.

**3.6.4. ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ**

1	VIVODI
2	HELLAS ON LINE
3	ALTEC
4	FORTHNET
5	TIM
6	OTE
7	ALGONET
8	TELLAS

3.6.4.1. VIVODI

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό Αγοράς

E.1. Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά που περιλαμβάνει τις υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας;

Συμφωνούμε με τα συμπεράσματα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά που περιλαμβάνει τις υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας.

E.2. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

E.3. Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι αστικές κλήσεις και οι υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές;

Συμφωνούμε με τα συμπεράσματα της EETT ότι οι αστικές κλήσεις και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές.

E.4. Συμφωνείτε ότι οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά;

Συμφωνούμε ότι οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά.

E.5. Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρώιμο να συμπεράνει κανείς ότι το VoIP ανήκει στην ίδια σχετική αγορά με τη φωνητική τηλεφωνία; Παρακαλούμε όπως παρέχετε στην EETT ότι στοιχεία έχετε στη διάθεσή σας αναφορικά με την εξέλιξη και έναρξη αυτών των υπηρεσιών (καθώς και για υπηρεσίες φωνής που παρέχονται μέσω πλατφόρμας IP δια της χρήσης ευρυζωνικών συνδέσεων) στην Ελλάδα.

Ε.6. Συμφωνείτε ότι δεν υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες;

Συμφωνούμε ότι δεν υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες.

Ε.7. Συμφωνείτε με το εύρος των σχετικών γεωγραφικών αγορών στην Ελλάδα;

Συμφωνούμε με το εύρος των σχετικών γεωγραφικών αγορών.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με την Ανάλυση Αγοράς και τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις

Ε.8. Συμφωνείτε με την ανάλυση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στις υπό εξέταση αγορές;

Συμφωνούμε με την ανάλυση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ.

Ε.9. Συμφωνείτε με τα προτεινόμενα ανώτατα όρια τιμής; Συμφωνείτε ότι δεν θα πρέπει να επιβληθούν ανώτατα όρια τιμής για τις κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών και τις διεθνείς κλήσεις;

Συμφωνούμε με τη σχετική πρόταση της Επιτροπής.

Ε.10. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους και την υποχρέωση κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ;

Συμφωνούμε με την προτεινόμενη υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους και την υποχρέωση κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ.

Ε.11. Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλες τις λιανικές κλήσεις;

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Συμφωνούμε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλες τις λιανικές κλήσεις.

E.12. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της EETT αναφορικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης σχετικά με τις λιανικές κλήσεις;

Συμφωνούμε με την προτεινόμενη προσέγγιση της EETT αναφορικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης σχετικά με τις λιανικές κλήσεις.

E.13. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις αστικές και εθνικές λιανικές κλήσεις;

Συμφωνούμε με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις αστικές και εθνικές λιανικές κλήσεις.

E.14. Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να διασφαλίζει ότι δεν θα προβαίνει σε μη εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών του;

Συμφωνούμε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να διασφαλίζει ότι δεν θα προβαίνει σε μη εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών του.

3.6.4.2. HELLAS ON LINE

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ HELLAS ON LINE στην

«Δημόσια Διαβούλευση της EETT για τον ορισμό, την ανάλυση και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις αναφορικά με τις αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται

σε σταθερή θέση (αγορές υπ' αριθ. 3,4,5 και 6, της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής)» (εφεξής «η Διαβούλευση»).

Γενική Επιφύλαξη: Λαμβανομένου υπόψη ότι: (α) το κείμενο της παρούσας Διαβούλευσης δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα της EETT στις 29 Ιουλίου 2006 και η ημερομηνία λήξης για την υποβολή παρατηρήσεων ήταν 28 Αυγούστου 2006 και ώρα 10:00, δηλαδή όλη η προθεσμία για την μελέτη του κειμένου συνέπεσε με τις καθιερωμένες καλοκαιρινές άδειες του προσωπικού της Εταιρίας με αποτέλεσμα να μην έχουμε την δυνατότητα εσωτερικού σχολιασμού του κειμένου από διάφορες ειδικότητες (τεχνικούς, οικονομολόγους, εμπειρογνώμονες της αγοράς κ.λ.π.), (β) η Εταιρία μας όπως και αρκετοί άλλοι πάροχοι ζήτησαν παράταση της προθεσμίας για την υποβολή των απαντήσεων κατά 48 ώρες, αίτημα το οποίο απορρίφθηκε από την EETT, υποβάλουμε τις απαντήσεις μας στις ερωτήσεις του κειμένου της διαβούλευσης με κάθε επιφύλαξη ότι οι απαντήσεις που περιλαμβάνονται στο παρόν θα δεσμεύουν καθ' οιονδήποτε τρόπο την Εταιρία μας σε μελλοντικές της θέσεις.

Απαντήσεις:

E1. Συμφωνούμε.

E2. Συμφωνούμε.

E3. Θεωρούμε ότι ο διαχωρισμός θα ήταν χρήσιμο να γίνει μεταξύ εθνικών και διεθνών κλήσεων διότι η τάση είναι οι αστικές και εθνικές κλήσεις να μην διαφοροποιούνται τιμολογιακά ή άλλως πως. Θεωρούμε ότι η τάση αυτή θα επικρατήσει στην Ελλάδα πολύ σύντομα.

E4. Διαφωνούμε.

E5. Συμφωνούμε. Τα σχετικά στοιχεία θα σας παρασχεθούν εμπιστευτικά εντός 8 ημερών από σήμερα.

E6. Συμφωνούμε.

E7. Συμφωνούμε.

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Ε8. Συμφωνούμε.

Ε9. Συμφωνούμε.

Ε10. Συμφωνούμε.

Ε11. Συμφωνούμε.

Ε12. Συμφωνούμε.

Ε13. Συμφωνούμε.

Ε14. Συμφωνούμε, όχι μόνο σε σχέση με τις υπηρεσίες ΟΤΕ αλλά και σε σχέση με τις υπηρεσίες θυγατρικών εταιριών του.

3.6.4.3. ALTECTELECOMS

Συμφωνούμε με την ανάλυση της ΕΕΤΤ , διαφοροποιούμαστε όμως στην ερώτηση 6 αναφορικά με τη θέσπιση δύο αγορών για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες εφόσον αυτό θα συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση του ΟΤΕ από πλευράς χονδρικών τιμολογίων.

Αναφορικά με το λογιστικό διαχωρισμό, θεωρούμε απαραίτητη την επιβολή του για τους λόγους που παραθέσαμε και στη διαβούλευση αναφορικά με τις αγορές λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση.

3.6.4.4. FORTHNET

Σχετικά με την διαβούλευση για τις αγορές 1 και 2 και τη διαβούλευση για τις αγορές 3-6 αναφερόμαστε σχετικά στην από επιστολή μας.

Εκφράζουμε τη λύπη μας, ότι το παραπάνω αίτημά μας ουδέποτε απαντήθηκε, καθώς επίσης και για τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζετε την απόφασή Σας με αριθμό 375/10/16.3.2006 ΦΕΚ Β 314, ο οποίος χαρακτηρίζεται από ανελαστικότητα και έλλειψη διάθεσης αντιμετώπισης των ιδιαιτεροτήτων των συγκεκριμένων διαβουλεύσεων, της διανυόμενης χρονικής περιόδου και εξέτασης της βασιμότητας των προβαλλόμενων επιχειρημάτων για ολιγοήμερη αναβολή.

Έχουμε τη γνώμη, ότι η ΕΕΤΤ οφείλει να εξετάζει με μεγαλύτερη κατανόηση αιτήματα αναβολής, όπως το υποβληθέν από την εταιρία μας και νομίζουμε από το σύνολο σχεδόν της τηλεπικοινωνιακής αγοράς.

Σας υπενθυμίζουμε, ότι η προθεσμία για την συμμετοχή στις υπόψη διαβουλεύσεις είναι αμφίβολης νομιμότητας, αφού σύμφωνα με το άρθρο 17 του ν. 3431/2006 η προθεσμία που τάσσεται πρέπει να είναι εύλογη, σύμφωνα δε με την παραπάνω απόφασή Σας, η ΕΕΤΤ δεν δικαιούται να ορίσει προθεσμία μικρότερη των 30 ημερών. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η προθεσμία που τάχθηκε δεν είναι ούτε εύλογη, ούτε στην πραγματικότητα 30 ημερών, αν ληφθεί υπόψη, ότι ορίστηκε να λήγει στις 10.00 το πρωί της σημερινής ημέρας, 28.8.2006 και η ανακοίνωσή της έλαβε χώρα στις 27.7.2006. Λαμβανομένου επομένως υπόψη, του γεγονότος των αργιών του Σαββάτου και Κυριακής που παρεμβλήθηκαν δεν δόθηκε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις καν διάστημα 30 ημερών, αφού επίσης κατά τα παγίως ισχύοντα η ημέρα της ανακοίνωσης **δεν λαμβάνεται υπόψη !**

Εξάλλου όμως η προθεσμία που τάχθηκε έστω και κατά παράβαση του νόμου δεν είναι εύλογη, διότι, όπως εκθέσαμε και στην επιστολή μας δεν πρόκειται για μια αλλά για δύο διαβουλεύσεις, ανακοινώθηκαν ενώ βρισκόταν ήδη σε εξέλιξη Τρίτη Δημόσια Διαβούλευση για την αγορά 15 στην οποία η εταιρία μας συμμετέσχε κανονικά, η

διανυόμενη περίοδος είναι ουσιαστικά νεκρή, ως μήνας διακοπών, γεγονός μάλιστα από αναγνωρίζεται γενικότερα από το σύστημα δικαίου μας που ορίζει, ότι κατά τον μήνα Αύγουστο αναστέλλεται σχεδόν κάθε προθεσμία, ενώ από ουσιαστική άποψη τα σημαντικότερα στελέχη μας που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν το έργο της συμμετοχής ήσαν ή είναι σε άδεια. Η ακαμψία ώστε που η ΕΕΤΤ επιδεικνύει πιστεύουμε ότι οδηγεί σε μειωμένης αποτελεσματικότητας διαβούλευση και αποβλέπουμε με αυτή την ευκαιρία να επανεξεταστεί ο τρόπος διεξαγωγής των επόμενων δημόσιων διαβουλεύσεων.

Μια αναφορά και στις προθεσμίες που τάσσονται σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα καταδείξει τις άδικες συνθήκες που διεξάγονται στην χώρα μας από την ΕΕΤΤ.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, θεωρώντας ως γνωστά όλα τα εντοπισμένα προβλήματα ανταγωνισμού που σημειώνονται στην Ελλάδα για τις υπόψη αγορές, τα οποία και θεωρούμε ιδιαίτερα γνωστά και στην ΕΕΤΤ, ανεξάρτητα από το γεγονός, ότι δεν καταγράφονται αναλυτικά, πιστεύουμε, ότι οι ανάλογες κανονιστικές υποχρεώσεις που πρέπει να επιβληθούν διακρίνονται σε υποχρεώσεις σε επίπεδο χονδρικής και σε επίπεδο λιανικής, ότι πρέπει κατά βάση να κινηθούν στα πλαίσια που προτείνει η ΕΕΤΤ, διατηρούμε δε την επιφύλαξη να παρέμβουμε με μεταγενέστερο αναλυτικό κείμενό μας σε συμπληρωματικές προτάσεις, τόσο σε επίπεδο Εθνικό, όσο και ενώπιον της Επιτροπής του άρθρου 7 της Επιτροπής, στο βαθμό που η εταιρία μας θα κρίνει σκόπιμο.

Υπογραμμίζουμε εν τούτοις τα τεράστιας έκτασης προβλήματα ανταγωνισμού που βιώνει τα τελευταία χρόνια η ελληνική αγορά η-επικοινωνιών και στις συγκεκριμένες αγορές, χονδρικής και λιανικής με τις πρακτικές του ΟΤΕ αθέμιτης προσέλκυσης πελατείας, μη αναγνώρισης της χονδρικής μίσθωσης γραμμών (WLR) τις πολιτικές bundling προϊόντων από διαφορετικές αγορές, αδιάλειπτες συνεχείς προσφορές από τον Όμιλο του ΟΤΕ, Κανονισμό Προεπιλογής που είναι διάτρητος και βρίσκεται εκκρεμής ενώπιον της Δικαιοσύνης κατόπιν προσφυγών, την έλλειψη οποιωνδήποτε ελέγχων στα συστήματα κοστολόγησης του ΟΤΕ κλπ

3.6.4.5. TIM HELLAS

Επί των ερωτήσεων που τίθενται από τη δημόσια διαβούλευση, αναφορικά με τον ορισμό και την ανάλυση της σχετικής αγοράς.

Ορισμός Αγοράς

Αναφορικά με την υπό Ε1 ερώτηση: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά που περιλαμβάνει τις υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας;

Το συμπέρασμα της Ε.Ε.Τ.Τ.¹¹⁶ ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας είναι συμπληρωματικές και όχι εναλλάξιμες και επομένως δεν εμπίπτουν στην ίδια αγορά, είναι ορθό, τόσο από απόψεως κανονιστικού πλαισίου, όσο και από απόψεως αναλύσεως της αγοράς. Πολλώ δε μάλλον, σε συνέχεια της επισήμανσης που γίνεται στη δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τη χονδρική εκμίσθωση γραμμών¹¹⁷ (WLR) και παράλληλως με δημόσια διαβούλευση για τις κανονιστικές υποχρεώσεις που προτίθεται η Ε.Ε.Τ.Τ. να λάβει αναφορικά με τις σχετικές αγορές 1 & 2 της Σύστασης, αποδεικνύεται άνευ άλλου ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης δεν μπορούν να λειτουργήσουν ως λειτουργικά υποκατάστατα στις υπηρεσίες τηλεφωνίας¹¹⁸.

Αναφορικά με την υπό Ε2 ερώτηση: Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

---

¹¹⁶ Βλ. Κεφάλαιο 2.5.2. παράγραφος τελευταία της δημόσιας διαβούλευσης.

¹¹⁷ Βλ. Κεφάλαιο 2.5.1. της δημόσιας διαβούλευσης (σελ. 20, παρ. 4^η).

¹¹⁸ Βλ. και Κεφάλαιο 2.5.2. της δημόσιας διαβούλευσης (σελ. 22, παρ. τελευταία).

Το ως άνω συμπέρασμα είναι ορθό, η δε ανάλυση της υποκαταστασιμότητας από πλευράς προσφοράς και ζήτησης στην οποία προβαίνει η Ε.Ε.Τ.Τ.¹¹⁹ είναι πλήρης και σύμφωνη με τα πορίσματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Σύστασης¹²⁰ για τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Αναφορικά με την υπό Ε3 ερώτηση: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές κλήσεις και οι υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές;

Αναφορικά με την υπό Ε4 ερώτηση: Συμφωνείτε ότι οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά;

Εν προκειμένω, τα συμπεράσματα της Ε.Ε.Τ.Τ., είναι κατ' ελάχιστον ανεπαρκώς τεκμηριωμένα, αν όχι εσφαλμένα. Συμφωνούμε επί της αρχής, ότι οι υπεραστικές κλήσεις δεν λειτουργούν για τους καταναλωτές ως λειτουργικά υποκατάστατα, πλην όμως αυτό ισχύει μόνο επί του λιανικού επίπεδου της αγοράς και εφόσον παραβλέψουμε τον όρο της τεχνολογικής ουδετερότητας. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι η εφαρμογή του SSNIP test ακόμα και για τις σχετικές αγορές της Σύστασης που αναφέρονται σε λιανικό επίπεδο, οφείλει να λαμβάνει την σε οικονομικούς όρους παρακίνηση (επενδυτική ευκαιρία) των εν δυνάμει ανταγωνιστών να υποκαταστήσουν τον υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο. Ως εκ τούτου, η υποκατάσταση, ακόμα και όταν αναφέρεται στις λιανικές αγορές, απαιτεί τη διερεύνηση της αγοράς σε ανώτερο -ήτοι χονδρικό- επίπεδο, υπό τον όρο ανάπτυξης ενός επιτυχημένου σε οικονομικούς όρους business plan που θα δύναται λειτουργικά να παράγει ισοδύναμα αποτελέσματα σε επίπεδο υπηρεσιών, με αυτές που καλείται να υποκαταστήσει. Η θέση αυτή επιβεβαιώνεται από το συμπέρασμα της Ε.Ε.Τ.Τ.¹²¹ -κατά τη μελέτη της υποκαταστασιμότητας από πλευράς προσφοράς- ότι: «Δεν υπάρχουν τεχνικοί λόγοι που να αποτρέπουν έναν πάροχο που παρέχει εθνικές

---

¹¹⁹ Βλ. Κεφάλαιο 2.6.

¹²⁰ Βλ. Σύσταση 2003/311/ΕΚ.

¹²¹ Βλ. Κεφάλαιο 2.7.2. παράγραφος 2^η της δημόσιας διαβούλευσης.

κλήσεις να παρέχει και τοπικές...». Ας σημειωθεί δε, ότι δεν γνωρίζουμε να υφίσταται σε κανονιστικό ή οικονομοτεχνικό κείμενο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με την ανάλυση της εν λόγω αγοράς, θέση που να τεκμηριώνει το αρχικό πόρισμα της Ε.Ε.Τ.Τ. ότι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές, αν και ο προβληματισμός αυτός και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης συναντάται συχνά.

Συμπερασματικά, επιθυμούμε να καταγράψουμε την ένσταση της Εταιρίας μας επί του ως άνω πορίσματος και παραλλήλως να ευαισθητοποιήσουμε την Ε.Ε.Τ.Τ. για την αναγκαιότητα να επανέλθει επί του θέματος αυτού με σκοπό, αν όχι να μεταβάλλει τη θέση της, να προβεί σε διεξοδικότερη διερεύνηση προκειμένου να θεμελιώσει τη θέση της με πιο εμπειριστατωμένο επιστημονικά τρόπο, καθιστώντας τη άνευ άλλου αποδεδειγμένη.

Αναφορικά με την υπό Ε5 ερώτηση: Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρότιμο να συμπεράνει κανείς ότι το VoIP ανήκει στην ίδια σχετική αγορά με τη φωνητική τηλεφωνία; Παρακαλούμε όπως παρέχετε στην ΕΕΤΤ ότι στοιχεία έχετε στη διάθεσή σας αναφορικά με την εξέλιξη και έναρξη αυτών των υπηρεσιών (καθώς και για υπηρεσίες φωνής που παρέχονται μέσω πλατφόρμας IP δια της χρήσης ευρυζωνικών συνδέσεων) στην Ελλάδα.

Εν προκειμένω, θεωρούμε ότι είναι ευχερέστερο και πλέον κατάλληλο μεθοδολογικά να αναζητήσει κανείς απαντήσεις επί του ερωτήματος αυτού από την ανάλογη δημόσια διαβούλευση που έχει διεξαγάγει η Ε.Ε.Τ.Τ. ειδικότερα για το VoIP¹²² και παραπέμπουμε στο γενικότερο προβληματισμό που κατέθεσαν όλοι οι συμμετέχοντες σε αυτή, αναφορικά με τον ορισμό των ισότιμων και μη ισότιμων υπηρεσιών.

Αναφορικά με την υπό Ε6 ερώτηση: Συμφωνείτε ότι δεν υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες;

---

¹²² Βλ. Δημόσια Διαβούλευση σχετικά με την Παροχή Υπηρεσιών VoIP, από 19.5 έως 19.6.2006.

Συμφωνούμε με το ως άνω πόρισμα της Ε.Ε.Τ.Τ., θεωρούμε δε την τεκμηρίωση από πλευράς της Ρυθμιστικής Αρχής¹²³ επαρκή.

Αναφορικά με την υπό Ε7 ερώτηση: Συμφωνείτε με το εύρος των σχετικών γεωγραφικών αγορών στην Ελλάδα;

Ως προς το θέμα της γεωγραφικής διάστασης της αγοράς επανερχόμαστε σε όσα έχουμε αναφέρει και σε προηγούμενες δημόσιες διαβουλεύσεις¹²⁴ και θεωρούμε ότι αν και σαφώς η υπαγωγή της σχετικής αγοράς σε γεωγραφικά όρια επί της αρχής αναφέρεται στην περιοχή όπου οι επιχειρήσεις-παίκτες της σχετικής αγοράς δραστηριοποιούνται από την πλευρά της προσφοράς και της ζήτησης των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών και υπό τον όρο ότι οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς, τα δε τα γεωγραφικά όρια μίας αγοράς δεν πρέπει να περιλαμβάνουν γειτονικές γεωγραφικές περιοχές στις οποίες οι συνθήκες του ανταγωνισμού δύνανται διαφέρουν σημαντικά¹²⁵, δεν πρέπει καθ' ουδένα λόγω τα γεωγραφικά όρια μίας αγοράς να συγχέονται με τα διοικητικά όρια μίας χώρας. Πολλώ δε μάλλον χώρες με σημαντικά διαφορετική διοικητική διάρθρωση δύνανται να συναποτελούν μία αγορά, όταν επιχειρήσεις της μίας χώρας μπορούν να αποτελέσουν εν δυνάμει ανταγωνιστές υποκαθιστώντας τις επιχειρήσεις της έτερης χώρας κατά την εφαρμογή του SSNIP test¹²⁶. Επί τη βάση της θεώρησης αυτής, πιστεύουμε ότι και σε

---

¹²³ Βλ. Κεφάλαιο 2.12. της δημόσιας διαβούλευσης.

¹²⁴ Βλ. Δημόσια Διαβούλευση αναφορικά με τον ορισμό, ανάλυση της αγοράς και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις για την Αγορά Χονδρικής Πρόσβασης και Εκκίνησης Κλήσεων στα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας (αγορά υπ' αριθμ. 15 της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

¹²⁵ United Brands v. Commission [1978] ECR 207

¹²⁶ Ως εκ τούτου κατά την οριοθέτηση της γεωγραφικής αγοράς θα πρέπει να συνυπολογίζονται ο παράγοντας των εισαγωγών και εν προκειμένω το cross border subsidization, τα κόστη μεταφοράς καθώς και άλλα δυναμικά στοιχεία της αγοράς όπως οι καταναλωτικές συνήθειες, οι οποίες για παράδειγμα στη βιομηχανία του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου οριοθετούν πάντα τη σχετική αγορά στο πλαίσιο των κυριαρχικών ορίων.

αυτή τη δημόσια διαβούλευση δεν έχει τεκμηριωθεί επαρκώς η γεωγραφική διάσταση της σχετικής αγοράς.

Ανάλυση Αγοράς και Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

Αναφορικά με την υπό Ε8 ερώτηση: Συμφωνείτε με την ανάλυση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στις υπό εξέταση αγορές;

Συμφωνούμε, τόσο με την ανάλυση, όσο και με τα πορίσματα της Ε.Ε.Τ.Τ., ως προς την ύπαρξη επιχειρήσεων με ΣΙΑ στις υπό εξέταση αγορές. Κρίνουμε δε σκόπιμο να επισημάνουμε ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης ως προς τη δομή της αγοράς, τα μερίδια σε αυτή, το επίπεδο του ανταγωνισμού, την ύπαρξη αντισταθμιστικής πίεσης και αντι-ανταγωνιστικών παθογενών πρακτικών¹²⁷ είναι συντριπτικά και άνευ άλλου επιβάλλουν στην Ε.Ε.Τ.Τ. να λάβει κανονιστικού χαρακτήρος μέτρα για να απορυθμίσει τις εν λόγω σχετικές αγορές. Το γεγονός δε της μονοπωλιακής δύναμης του κυρίαρχου παρόχου δεν αποδεικνύεται μόνο επί τη βάση των μεριδίων στην αγορά που διαπιστώνεται να κατέχει αυτός στην παρούσα χρονική συγκυρία, αλλά είναι το σύνολο των χαρακτηριστικών -τα περισσότερα των οποίων τα καταγράφει η Ε.Ε.Τ.Τ.-, τα οποία ανταποκρίνονται στο σύνολο της παθογένειας που μπορεί να παρουσιάσει μία αγορά, όταν ο ανταγωνισμός όχι απλώς δεν λειτουργεί, αλλά ουσιαστικά δεν υφίστατο ουδέποτε στο παρελθόν.

Εν προκειμένω, αν και το θεμελιώδες χαρακτηριστικό που αποτυπώνει τη Σημαντική Ισχύ -σύμφωνα με το άρθρο 14 της Οδηγίας Πλαίσιο- μίας επιχείρησης -σε δεδομένη αγορά- είναι το γεγονός ότι αυτή δύναται να απολαμβάνει θέση οικονομικής ισχύος και κατ' επέκταση να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες της και εν τέλει τους καταναλωτές¹²⁸, η κατάχρηση της

---

¹²⁷ Βλ. Κεφάλαια 3.2., 3.3., 3.4., 3.5. και 3.6. της δημόσιας διαβούλευσης.

¹²⁸ Βλ. 27/26 United Brands κατά Επιτροπής (1978).

δεσπόζουσας θέσης διαπιστώνεται επί τη βάσει μίας σειράς κριτηρίων¹²⁹ που ξεπερνούν τον προσδιορισμό των μεριδίων του κυρίαρχου παρόχου στη συγκεκριμένη αγορά¹³⁰ και τα οποία ανάγλυφα αποτυπώνουν την καταχρηστική δύναμη που αυτός μπορεί να ασκήσει σε αυτή και να τιθασεύσει τους επίδοξους ανταγωνιστές του. Ως εκ τούτου, τα μερίδια αγοράς που καταγράφει η Ε.Ε.Τ.Τ.¹³¹ είναι μόνο η πρώτη ένδειξη, η οποία εν προκειμένω δεν αφήνει περιθώρια για παρερμηνείες καθόσον αγγίζει το απόλυτο, ήτοι 73,76% για την αγορά αστικών και 90,35% για την αγορά εθνικών κλήσεων, πολλώ δε μάλλον διαπιστώνουμε ότι τα μερίδια αυτά δεν έχουν διαμορφωθεί συγκυριακά, αλλά ιστορικά παραμένουν το ίδιο υψηλά, γεγονός που αποτελεί σαφή ένδειξη της ακαταπόνητης δυναμικής του κυρίαρχου παρόχου, ο οποίος έχει επιτύχει το απόλυτο. Επιπρόσθετα, αν και έχει παρατηρηθεί ιστορικά ότι η απορύθμιση και φιλελευθεροποίηση μίας μονοπωλιακής αγοράς οδηγεί αναπόδραστα -ως natural effect- τον ιστορικά μονοπωλιακό παίκτη σε απώλεια μεριδίων, χωρίς βέβαια αυτό να συνεπάγεται και άνευ άλλου απώλεια της ΣΙΑ που ιστορικά αυτός διαθέτει¹³², εν προκειμένω, η υπερδεκαετής απορύθμιση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στη χώρα μας και η δραστηριοποίηση περί των 25 εναλλακτικών παρόχων έχει προκαλέσει στον

---

¹²⁹ Βλ. 2002/C 165/03, παρ. 78επ..

¹³⁰ Με threshold το ποσοστό 40%, επί τη βάση και μόνον του οποίου δύναται μία επιχείρηση να κατέχει ΣΙΑ.

¹³¹ Βλ. Κεφάλαιο 3.3. της δημόσιας διαβούλευσης.

¹³² Βλ. Σκέψη 27 της Οδηγίας Πλαίσιο 2002/27/ΕΚ: «Είναι απαραίτητο οι εκ των προτέρων κανονιστικές υποχρεώσεις να μην επιβάλλονται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν υπάρχει ουσιαστικός ανταγωνισμός, δηλαδή σε αγορές στις οποίες μια ή περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά, και όπου τα μέτρα αποκατάστασης, στο πλαίσιο του εθνικού και κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση του προβλήματος. ... Οι εθνικές κανονιστικές αρχές θα πρέπει να αναλύουν κατά πόσο μια αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών είναι πράγματι ανταγωνιστική σε έναν συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο .... Στην ανάλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να περιλαμβάνεται ανάλυση του κατά πόσον η αγορά έχει ανταγωνιστικές προοπτικές και, κατά συνέπεια, κατά πόσον η τυχόν έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα έχει διάρκεια. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα αντιμετωπίσουν επίσης το θέμα των αναδυόμενων αγορών, όπου, εκ των πραγμάτων, η εταιρεία που ηγείται της αγοράς είναι πιθανό να διαθέτει σημαντικό μερίδιο της αγοράς αλλά δεν θα πρέπει να της επιβάλλονται άτοπες υποχρεώσεις. ...».

κυρίαρχο πάροχο απώλεια μεριδίων μόλις της τάξης του 27% για τις αστικές και 9% για τις εθνικές κλήσεις, γεγονός που μόνον απορίες προκαλεί.

Αναφορικά με την υπό E9 ερώτηση: Συμφωνείτε με τα προτεινόμενα ανώτατα όρια τιμής; Συμφωνείτε ότι δεν θα πρέπει να επιβληθούν ανώτατα όρια τιμής για τις κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών και τις διεθνείς κλήσεις;

Αναφορικά με την υπό E10 ερώτηση: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους και την υποχρέωση κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ;

Αναφορικά με την υπό E11 ερώτηση: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλες τις λιανικές κλήσεις;

Αναφορικά με την υπό E12 ερώτηση: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της EETT αναφορικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης σχετικά με τις λιανικές κλήσεις;

Αναφορικά με την υπό E13 ερώτηση: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις αστικές και εθνικές λιανικές κλήσεις;

Αναφορικά με την υπό E14 ερώτηση: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να διασφαλίζει ότι δεν θα προβαίνει σε μη εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών του;

Αναφορικά με τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις που προτίθεται να θέσει η Ε.Ε.Τ.Τ. στον κυρίαρχο πάροχο επιθυμούμε να τονίσουμε συνοπτικά τα εξής:

- (i) Ως προς την επιβολή ανώτατου ορίου τιμών στις λιανικές αγορές, το μέτρο αυτό ελάχιστα θα επηρεάσει το επίπεδο του ανταγωνισμού και την ελαστικότητα της αγοράς, καθόσον ο ανταγωνισμός μεταξύ του κυρίαρχου παρόχου και των εν δυνάμει ανταγωνιστών του κρίνεται (βλ. υποκαταστασιμότητα) σε επίπεδο χονδρικής και υποδομών. Εν προκειμένω, σας παραπέμπουμε στην απάντηση της

Εταιρίας μας¹³³ στη δημόσια διαβούλευση για την λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών -η οποία παρουσιάζει ανάλογα χαρακτηριστικά με τη δομή των ως άνω αγορών 3, 4, 5, & 6 της Σύστασης-, όπου αναλύαμε σε οικονομικούς και εμπορικούς όρους το πώς ένας επί της ουσίας μονοπωλιακός πάροχος με πρόσβαση σε μοναδικότητες -όπως η υποδομή- δύναται ακολουθώντας αντι-ανταγωνιστική τιμολογιακή πολιτική σε επίπεδο λιανικής να οδηγήσει τους εν δυνάμει ανταγωνιστές του σε οικονομικές αναποτελεσματικότητες (ζημίες) και κατ' επέκταση σε εμπορική αποτυχία (εφαρμογή του Efficient Component Pricing Rule¹³⁴ σε καθεστώς τιμολογιακής ανισότητας¹³⁵).

Εν προκειμένω, με ικανοποίηση διακρίνουμε ότι η ως άνω παρατήρηση δεν έχει διαφύγει του συλλογισμού της Ε.Ε.Τ.Τ. η οποία καταλήγει: *«Ωστόσο, τα ως άνω προβλήματα ανταγωνισμού είναι δύσκολο να αντιμετωπισθούν δια της επιβολής ενός ανώτατου ορίου τιμής, ιδιαίτερα εάν προκύπτουν σε στενά οριζόμενες αγορές. Για να αντιμετωπίσει αυτές τις περιπτώσεις, η ΕΕΤΤ προτείνει να παρέμβει χρησιμοποιώντας και πληροφορίες που παρέχει ο ΟΤΕ στα πλαίσια των υποχρεώσεών του για υποβολή στοιχείων κόστους».*

Τέλος, χαιρετίζουμε το γεγονός ότι η Ε.Ε.Τ.Τ. στην παρούσα δημόσια διαβούλευση αναγνωρίζει¹³⁶ για πρώτη φορά, αυτό που και σε άλλες διαβουλεύσεις έχουμε επισημάνει, ότι το καθεστώς εκπτώσεων γενικότερα,

---

¹³³ Βλ. Κεφάλαια II, III, V, της από 24.7.2006 απάντησης της Εταιρίας μας (αριθμ. πρωτ. Ε.Ε.Τ.Τ. 26872).

¹³⁴ Βλ. Willig R.D. *“The theory of network access pricing”* Issues in Public Utility Regulation, Michigan State University Press, Baumol W., Ordover J.A. & Willig R.D. *“Parity pricing and its critics: A necessary condition for efficiency in the provision of bottleneck services to competitors”* Yale Journal of Regulation & Baumol W., Panzar J. & Willig R.D. *“Contestable Markets and the theory of industry structure”* Harcourt, Brace Javanovich.

¹³⁵ Βλ. Ν. Βέττα και Γ. Κατσουλάκο «Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική», σελ 422 επ..

¹³⁶ Βλ. σελ. 103, παρ. τελευταία της δημόσιας διαβούλευσης.

δύναται να χρησιμοποιηθεί από τον κυρίαρχο πάροχο μίας σχετικής αγοράς ως εργαλείο ασκήσεως τιμολογιακής πίεσης στον ανταγωνισμό, πολλώ δε μάλλον όταν αναφερόμαστε σε αγορές σε επίπεδο λιανικής και οι προσφερόμενες εκπτώσεις είναι ανεξάρτητες αντικειμενικών κριτηρίων και εποπτείας.

- (ii) Ως προς το θέμα της υποχρέωσης κοστολόγησης επί τη βάση του FDC-CC, επαναλαμβάνουμε τις επιφυλάξεις μας¹³⁷ αναφορικά με το κατά πόσο η μεθοδολογία αυτή οδηγεί στην ορθή αποτύπωση του ιστορικού κόστους που έχει πλήρως αποσβέσει ο κυρίαρχος πάροχος, πολλώ δε μάλλον από τη στιγμή που το ιστορικό αυτό κόστος αναφέρεται σε μία υποδομή με χαρακτηριστικά μοναδικότητας.

Εν προκειμένω, θεωρούμε ότι η Ε.Ε.Τ.Τ. είναι θεμελιώδες, σε όλες τις διαβουλεύσεις που αφορούν αγορές όπου βασικός παράγοντας ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος είναι το μοναδικό δίκτυο του κυρίαρχου παρόχου, να λάβει υπόψη της κατά την ανάλυση της αγοράς την ιστορικά προνομιακή θέση του κυρίαρχου παρόχου έναντι του ανταγωνισμού η οποία πραγματώνεται με την προνομιακή και συχνά αποκλειστική πρόσβαση αυτού σε υποδομές με μοναδικά χαρακτηριστικά και η οποία συνεχίζει να υφίσταται ως τέτοια. Το FDC μπορεί μεθοδολογικά να είναι «απλό» να υπολογιστεί επί τη βάσει απολογιστικών οικονομικών στοιχείων, πολλώ δε μάλλον σε έναν πάροχο που εφαρμόζει λογιστικό διαχωρισμό και έχει δομημένα top-down κέντρα κόστους, όμως παραγνωρίζεται:

- (α) πρώτον, ότι η μέθοδος αυτή επιμερισμού του κόστους τυγχάνει εν πολλύς αυθαίρετη¹³⁸ καθόσον δεν αντανakλά τις αιτίες του κόστους,

---

¹³⁷ Βλ. Κεφάλαιο V της από 24.7.2006 απάντησης της Εταιρίας μας (αρίθμ. πρωτ. Ε.Ε.Τ.Τ. 26872).

¹³⁸ Βλ. Ν. Βέττας και Γ. Κατσουλάκος «Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική», σελ 233 επ..

- (β) δεύτερον, ότι σε περιπτώσεις όπου μεγάλο μέρος του κόστους είναι σταθερό και αναφέρεται σε ιστορικές επενδύσεις (sunk costs) -όπως κυρίως συμβαίνει στις τηλεπικοινωνίες και ιδίως όταν αναφερόμαστε στις υποδομές του πρώην μονοπωλιακού κυρίαρχου παρόχου- η δυνατότητα επιμερισμού του κόστους είναι κατ' ουσία αδύνατη, διότι ιστορικά τα κέντρα κόστους έχουν αλλάξει, πολύ δε περισσότερο έχουν αλλάξει τα τελικά προϊόντα και υπηρεσίες του κυρίαρχου παρόχου,
- (γ) τρίτον, ότι αντίθετα με άλλες μεθόδους κοστολόγησης, το FDC υπολογίζει το κόστος μονοσήμαντα, χωρίς δυνατότητα υπολογισμού ενός εύρους κόστους ανάλογα με τις παραδοχές που θα γίνουν για τον επιμερισμό του σταθερού κοινού και ομαδικού κόστους (βλ. EDC & LRIC),
- (δ) τέταρτον, ότι το FDC είναι κατάλληλο να εφαρμοστεί σε παρόχους με ανύπαρκτη ή ελάχιστη κοστολογική υποδομή, επιχείρημα που δεν μπορεί να υποστηριχτεί για τον κυρίαρχο πάροχο,
- (ε) πέμπτον, ότι στερείται κινήτρων για τον κυρίαρχο πάροχο να περιορίσει το κόστος του¹³⁹, εφόσον του υπερκαλύπτει το ιστορικό κόστος του.

Ως εκ τούτου, εκ περισσού εκφράζουμε και στην παρούσα διαβούλευση την απορία μας, με ποιους όρους θα αποτυπώσει η Ε.Ε.Τ.Τ. την ευκολία και τα προνόμια που απολάμβανε ο κυρίαρχος πάροχος όταν εγκαθιστούσε ως μονοπώλιο, άνευ αδειών και άλλων περιορισμών και διοικητικών προβλημάτων¹⁴⁰, την υποδομή που σήμερα εκμεταλλεύεται. Παραγνορίζεται επομένως ότι το κόστος μίας υποδομής διαφέρει σημαντικά, ανάλογα:

---

¹³⁹ Πολύ περισσότερο όταν στο κατώτερο-ζευκτικό κομμάτι της αγοράς παραμένει κυρίαρχος και γνωρίζει ότι επ' άπειρον θα εισπράττει το κόστος πρόσβασης από τους εν δυνάμει ανταγωνιστές του.

¹⁴⁰ Είναι χαρακτηριστική η ευκολία ακόμη και σήμερα με την οποία ο κυρίαρχος πάροχος προβαίνει σε έργα πολιτικού μηχανικού (π.χ. επιχωματώσεις, οπτική ίνα) χωρίς να αντιμετωπίζει κανένα πρόβλημα από τη δημόσια διοίκηση, ενώ αντίθετα ο ανταγωνισμός καταδιώκεται ως/σαν να προσβάλει το δημόσιο συμφέρον.

- με τη χρονική στιγμή που αυτό το έργο θα εκτελεστεί,
- το κανονιστικό πλαίσιο που ισχύει και
- τα προνόμια ή μη που απολαμβάνει ο ιδιοκτήτης της υποδομής.

(iii) Τέλος, αναφορικά με το bundling υπηρεσιών, εκφράζουμε την απορία μας για το περιεχόμενο που αποδίδει η Ε.Ε.Τ.Τ. στον όρο «*εύλογο ή μη bundling*». Εν προκειμένω, υφίστανται μία σειρά από πρακτικές που τυγχάνουν και έχουν κριθεί κανονιστικά ως παθογενείς και αντι-ανταγωνιστικές. Η κανονιστική παρέμβαση του Εθνικού Ρυθμιστή οφείλει να εξασφαλίζει ασφάλεια δικαίου, σταθερούς όρους επιχειρηματικής δράσης και ομοίως να μειώνει συνεχώς το ρυθμιστικό κίνδυνο των επενδεδυμένων κεφαλαίων (Regulatory Risk on capital employed¹⁴¹), τα οποία στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες τυγχάνουν ιδιαίτερας υψηλά. Ως εκ τούτου κρίνουμε κατ' ελάχιστο ανεπαρκή τη διατύπωση του ως άνω όρου, θεωρούμε δε προβληματική την πρόθεση της Ε.Ε.Τ.Τ. να προβεί στην ανεπιτυχή αυτή διατύπωση, καθόσον είναι άνευ άλλου αδιαπραγμάτευτο ότι ο λογιστικός διαχωρισμός θα πρέπει να αποδίδει στοιχεία κόστους ξεχωριστά για κάθε προϊόν και υπηρεσία των εν λόγω αγορών, σαφώς προτού - για λόγους εμπορικής ή άλλης επιχειρηματικής πολιτικής- γίνει bundling αυτών.

---

¹⁴¹ Ο εν λόγω δείκτης με τη σειρά του επηρεάζει σημαντικά το risk premium του επενδεδυμένου κεφαλαίου και κατ' επέκταση το κόστος κεφαλαίου (Wacc) μίας τηλεπικοινωνιακής επιχείρησης.

3.6.4.6. ΟΤΕ

Α. Γενικές Παρατηρήσεις

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι το υπό Δημόσια Διαβούλευση κείμενο της ΕΕΤΤ αποτελεί μια απλουστευμένη προσέγγιση της δυναμικής της αγοράς κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση. Το κείμενο αγνοεί συστηματικά σημαντικούς παράγοντες που μεταβάλλουν την εκτίμηση της δεσπόζουσας θέσης με βάση τα κριτήρια: φραγμοί εισόδου και δυνητικός ανταγωνισμός καθώς και της δυναμικής δομής της αγοράς η οποία να μπορεί να αντισταθμίσει την δεσπόζουσα θέση, συνεπώς και το εύρος των ρυθμιστικών μέτρων που θα πρέπει να επιβληθούν.

Συγκεκριμένα, ο ΟΤΕ θεωρεί και τεκμηριώνει στο κείμενο των απαντήσεων του αναλυτικά ότι:

- **Οι κλήσεις προς αριθμούς 800 και 801, ΕΠΑΚ, 90 και οι ολιγοψήφιοι αποτελούν διακριτές αγορές τόσο μεταξύ τους όσο και μεταξύ των σχετικών αγορών των αστικών, υπεραστικών και διεθνών κλήσεων.** Συγκεκριμένα για τις κλήσεις προς τους αριθμούς 801 πάνω από το 92% του συνόλου των κλήσεων αποτελεί κλήσεις προς υπηρεσίες “free internet” που αποτελούν καθαρά κλήσεις περιεχομένου και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι εναλλάξιμες ούτε με αστικές ούτε με υπεραστικές κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο. Σχετικά με τις κλήσεις προς τους αριθμούς ΕΠΑΚ, είναι γνωστό ότι το τιμολόγιο των κλήσεων προς αριθμούς ΕΠΑΚ παρέχεται από τον ΟΤΕ κάτω του πραγματικού κόστους της υπηρεσίας, πολύ χαμηλότερο του κόστους των τοπικών κλήσεων, για λόγους που έχουν σχέση καθαρά με την εθνική πολιτική για την ανάπτυξη του internet στην Ελλάδα. Είναι προφανές ότι ανταγωνισμός σε αυτή την κατηγορία των κλήσεων με αυτούς τους όρους δεν είναι δυνατόν να αναπτυχθεί. Τέλος ως προς τις κλήσεις προς αριθμούς προστιθέμενης αξίας της σειράς 90, καθώς και οι κλήσεις προς ορισμένες κατηγορίες ολιγοψήφιων αριθμών αποτελούν καθαρά κλήσεις σε υπηρεσίες περιεχομένου, τα τιμολόγια των οποίων είναι κατά πολύ ακριβότερα από αυτά των αστικών, υπεραστικών και των περισσότερων διεθνών προορισμών, κυρίως ως αναφορά τις κλήσεις προς αριθμούς 90 και συνεπώς αποτελούν καθαρά διακριτή αγορά προϊόντων.
- *Στην σχετική αγορά διεθνών κλήσεων ότι η κινητή και σταθερή τηλεφωνία είναι εναλλάξιμες υπηρεσίες για τους τελικού χρήστες, ενώ για υπάρχει τάση υποκατάστασης και στις σχετικές αγορές για τις υπεραστικές και περιορισμένα για*

τις τοπικές υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας (με βάση τα τιμολογιακά προϊόντα κινητής τηλεφωνίας) από την κινητή τηλεφωνία.

- Υπάρχουν διαφορετικές δυναμικές προσφοράς όσον αφορά την παροχή συνδέσεων λιανικής πρόσβασης σε οικιακούς χρήστες και σε μη-οικιακούς χρήστες, οι οποίες θα έπρεπε να είχαν αποτυπωθεί από την ρυθμιστική αρχή, η οποία είναι ο φορέας που έχει την δυνατότητα να συλλέξει στοιχεία από όλους τους παρόχους και να προχωρήσει σε βαθύτερη μελέτη. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι εάν είχε πραγματοποιηθεί μία τέτοια ενδελεχής μελέτη θα είχαν προκύψει αρκετά στοιχεία που να στοιχειοθετήσουν ότι οι σχετικές αγορές μεταξύ οικιακών και μη οικιακών πελατών είναι διακριτές.
- Τέλος, πέρα από τον βαθμό συγκέντρωσης σε κάθε σχετική αγορά αυτό που έχει επίσης ιδιαίτερη σημασία είναι να εξεταστεί η δυναμική εξέλιξη των συνθηκών αγοράς. Συνεπώς στις υπό εξέταση αγορές για τηλεφωνικές υπηρεσίες πρέπει να αξιολογηθούν τα εμπόδια εισόδου και, ειδικότερα, το χρηματοοικονομικό κόστος εισόδου, το αν απαιτούνται τεχνολογίες στις οποίες υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση, ποιο είναι το κόστος αλλαγής παρόχου για τους συνδρομητές κλπ.

Θα πρέπει να τονιστεί επίσης ότι τα στοιχεία που παραθέτει η ΕΕΤΤ, με βάση τα οποία γίνεται η ανάλυση της αγοράς είναι στοιχεία του α' εξαμήνου του 2005, ενώ ήδη βρισκόμαστε στο β' εξάμηνο του 2006, δηλαδή παλαιότερα του ενός έτους. Η πραγματοποίηση ανάλυσης αγορών με στοιχεία που δεν επικαιροποιημένα είναι δυνατόν να στρεβλώσουν σημαντικά τα συμπεράσματα ως προς το επίπεδο ανάπτυξης του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές και να οδηγήσουν σε επιβολή μην αναλογικών ρυθμιστικών μέτρων.

Με βάση τα παραπάνω ο ΟΤΕ θεωρεί ότι δεν έχει σημαντική ισχύ στην αγορά των κλήσεων προς διεθνείς προορισμούς, ενώ στις υπόλοιπες αγορές η ύπαρξη ισχυρών ανταγωνιστικών συνθηκών καθιστούν επιτακτική ανάγκη τα ρυθμιστικά μέτρα που θα ληφθούν να είναι επιεική στο επίπεδο λιανικής. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο κίνδυνος υπερβολικής τιμολόγησης δύναται να ελέγχεται από τον ανταγωνισμό, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού παικτών που δραστηριοποιούνται ήδη στην αγορά με την προσφορά πληθώρας επιλογών για τηλεφωνικές υπηρεσίες προς τους καταναλωτές η αγορά μπορεί να εγγυηθεί τον υγιή ανταγωνισμό, ως αναφορά των κίνδυνο της υπερβολικής τιμολόγησης. Οποιαδήποτε προσπάθεια παρόχου, και του ΟΤΕ, να αυξήσει τις τιμές χρέωσης θα οδηγήσει σε στροφή των καταναλωτών προς τους ανταγωνιστές του που θα παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες σε πολύ χαμηλότερη τιμή. Είναι συνεπώς περιττό να απαιτείται επιβολή ανώτατου ορίου όταν η ίδια αγορά δεν παρέχει κανένα κίνητρο ανόδου τιμής σε κανέναν πάροχο. Για τον λόγο αυτό προτείνουμε μέτρα να εστιάζονται απλά στην παρακολούθηση πιθανών επιθετικών τιμολογήσεων και συμπίεσης τιμών αλλά και την προστασία ευάλωτων καταναλωτών (ex post ρυθμιστική προσέγγιση).

EETT

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

B. Απαντήσεις στις Ερωτήσεις της Δημόσιας Διαβούλευσης

Ερωτήσεις Διαβούλευσης σχετικά με τον Ορισμό Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά που περιλαμβάνει τις υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας;

Όσον αφορά την ανάλυση της EETT ως προς την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς της πρόσβασης σε σταθερή θέση σε σχέση με την αγορά τηλεφωνικών υπηρεσιών από σταθερή θέση πρέπει να τονιστεί ότι, ανεξάρτητα της διαφορετικής βασικής λειτουργικότητας των δύο αγορών και συνεπώς μη υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης, στην υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς παρατηρείται μια τάση προσφοράς των δύο υπηρεσιών ως ενιαίο «πακέτο» υπηρεσιών. Η τάση αυτή είναι αποτέλεσμα κυρίως της εμπορικής πολιτικής των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας η οποία σταδιακά μεταφέρεται στην σταθερή τηλεφωνία. Η παροχή υπηρεσιών σε μορφή «πακέτου» έχει ξεκινήσει να προσφέρεται τα τελευταία έτη από εναλλακτικούς παρόχους μέσω εναλλακτικών τεχνολογιών πρόσβασης όπως ΣΑΠ (π.χ. Forthnet) ή ADSL (μέσω Αδεσμοποίησης του Τοπικού Βρόχου – Telepassport και Vivodi) στις συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές στις οποίες δραστηριοποιούνται ενώ πρόσφατα προσφέρεται και από τον ΟΤΕ. Γενικά, αν και δεν μπορεί να θεωρηθεί η υποκατάσταση της προσφοράς ικανή να απειλήσει την τιμολογιακή αύξηση ενός υποθετικού μονοπωλητή στην τιμή πρόσβασης από σταθερή θέση στο σύνολο της χώρας, δεν μπορεί να υποστηριχθεί το ίδιο, τουλάχιστον για το προσεχές μέλλον με την επέκταση των εναλλακτικών τεχνολογιών πρόσβασης, κυρίως στα αστικά κέντρα με μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις. ***Στα συγκεκριμένα τμήματα αγοράς, τα όρια των δυο αγορών δεν είναι διακριτά με αποτέλεσμα η διάκριση των σχετικών αγορών να καθίσταται περιττή από πλευράς προσφοράς.***

E2: Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

α. Σύγκριση σταθερού κινητού ως προς την λειτουργική υποκαταστασιμότητα

Όσον αφορά το διαχωρισμό της αγοράς της σταθερής από αυτή της κινητής τηλεφωνίας, παρατηρείται σταδιακή μετάβαση ενός τμήματος της αγοράς σταθερής τηλεφωνικής σύνδεσης σε κινητό τηλέφωνο, εγκαταλείποντας εξ ολοκλήρου τις υπηρεσίες του σταθερού δικτύου. Αυτό αντικατοπτρίζεται στο γεγονός ότι ο αριθμός της αύξησης των νοικοκυριών δεν συνεπάγεται και μια ισόποση αύξηση στις συνδέσεις

σταθερής τηλεφωνίας, αλλά μείωση. Συνεπώς υπάρχει στην πραγματικότητα μία μεγαλύτερη μείωση του συνόλου των PSTN/ISDN συνδέσεων, η οποία οφείλεται στην πλήρη υποκατάσταση της σταθερής γραμμής από κινητό τηλέφωνο για συγκεκριμένες ομάδες χρηστών, π.χ. φοιτητές, εξοχικές κατοικίες, νέα νοικοκυριά. Σε αριθμούς συνδέσεων αυτό εκφράζεται σε μία συνεχή αυξητική πορεία των συνδέσεων κινητής όπου το Δεκέμβριο του 2005 προσέγγισαν συνολικά τα 12,5 εκατομμύρια, ενώ αντίστοιχα η πορεία της σταθερής τηλεφωνίας (PSTN και ISDN) χαρακτηρίζεται από πτωτικές τάσεις τα τελευταία 4 έτη.

Οι συγκεκριμένες ομάδες χρηστών που επιλέγουν κινητή τηλεφωνία αντί σταθερής, χρησιμοποιεί το κινητό τηλέφωνο ως υποκατάστατο απολαμβάνοντας το πρόσθετο στοιχείο της κινητικότητας που παρέχει η κινητή τηλεφωνία σε σχέση με την σταθερή, στερούμενος όμως άλλων σημαντικών υπηρεσιών όπως πρόσβαση στο internet, οι οποίες δεν είναι διαθέσιμες τουλάχιστον με την ίδια ευκολία όπως στην σταθερή τηλεφωνία. Εδώ θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το ποσοστό διείσδυσης του internet στην Ελλάδα, όπως φαίνεται και από την σχετική μελέτη που πραγματοποίησε το ΕΔΕΤ είναι μόλις το 19,5% του πληθυσμού, συνεπώς το 80% του πληθυσμού δεν διαθέτει σήμερα πρόσβαση στο internet. Επιπρόσθετα λαμβάνοντας υπόψη ότι τα τελευταία έτη παρατηρείται μια τάση σύγκλισης των προϊόντων σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, τόσο από πλευράς ανάπτυξης δικτύων όσο και συσκευών, καθώς και ότι η ανάπτυξη 3G κινητών δικτύων καθώς και στο προσεχές μέλλον η εμφάνιση λύσεων 4G και η τεχνολογική σύγκλιση των τεχνολογιών WiFi, 3G και WiMax θα μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες φωνής και δεδομένων στον κάτοχο ενός κινητού τηλεφώνου, *η κινητή τηλεφωνία μπορεί να θεωρηθεί στενό υποκατάστατο των υπηρεσιών που προσφέρει η σταθερή τηλεφωνία.*

β. Σύγκριση σταθερού κινητού ως προς τα τιμολόγια και την εξέλιξη όγκου κίνησης

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΟΤΕ, αλλά και όπως ορθά αναφέρεται στην κείμενο της διαβούλευσης, οι καταναλωτές έχουν κατά τη διαδικασία επιλογής σύνδεσης **ως πρώτη προτεραιότητα την τιμή**, δεύτερη τη ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας και στη συνέχεια την ευκολία επικοινωνίας.

Η κινητή πρόσβαση πωλείται είτε ως μέρος μιας δέσμης υπηρεσιών πρόσβασης και κλήσεων είτε ως προπληρωμένη υπηρεσία που δεν περιλαμβάνει ένα περιοδικό τέλος χρέωσης καθιστώντας δύσκολη την συγκρισιμότητά της με αυτή της σταθερής, όμως οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας ήδη παρουσιάζουν προσφορές με τις οποίες η υποκατάσταση με την σταθερή τηλεφωνία γίνεται τιμολογιακά πραγματικότητα. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά:

Vodafone: “και στο σπίτι σταθερά με Vodafone” (<http://www.vodafone.gr>)

Κάνετε κλήσεις προς σταθερά τηλέφωνα αλλά λόγω κόστους περιμένετε να πάτε στο σπίτι για να τις κάνετε από το σταθερό; Τώρα ακόμα και όταν είστε σπίτι μπορείτε να καλείτε από το κινητό σας τα σταθερά τηλέφωνα, χωρίς να σκέφτεστε το κόστος. Η Vodafone ανατρέπει ακόμα μια φορά τα δεδομένα στην κινητή παρουσιάζοντας το νέο πρόγραμμα συμβολαίου για κλήσεις προς σταθερά τηλέφωνα. Το νέο πρόγραμμα προσφέρει: 500 λεπτά για κλήσεις προς σταθερά τηλέφωνα (όλα τα δίκτυα σταθερής τηλεφωνίας) μόνο με 16,50€ το μήνα.

TIM: “Επιλογή TIM προς Σταθερά” (www.tim.gr)

Η TIM προσφέρει αποκλειστικά, σε εσάς τους συνδρομητές των Ευέλικτων Προγραμμάτων, τη νέα Υπηρεσία “Επιλογή TIM προς Σταθερά”. Η υπηρεσία σας παρέχει 420 λεπτά επιπλέον κάθε μήνα για κλήσεις προς εθνικά δίκτυα σταθερής τηλεφωνίας, με μηνιαίο πάγιο μόνο 13,90 € (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 19%). Με την ‘Επιλογή TIM προς Σταθερά’ απολαμβάνετε χαμηλές χρεώσεις στις κλήσεις που πραγματοποιείτε από το κινητό σας τηλέφωνο TIM προς τα σταθερά τηλέφωνα όλης της χώρας, έχοντας ίδια χρέωση και για τα αστικά αλλά και για τα υπεραστικά σας τηλεφωνήματα

Cosmote: «Cosmote προς Σταθερά» (www.cosmote.gr)

Η υπηρεσία “Cosmote προς Σταθερά” παρέχει τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ δύο (2) πακέτων δωρεάν χρόνου ομιλίας, για κλήσεις προς Εθνικά Δίκτυα Σταθερής Τηλεφωνίας, και προσφέρεται με μηνιαίο πάγιο, ως ακολούθως: Cosmote προς Σταθερά 420 με δωρεάν χρόνο ομιλίας 420 λεπτά και μηνιαίο πάγιο 14 ευρώ και Cosmote προς Σταθερά 900 με 900 λεπτά ομιλίας και μηνιαίο πάγιο 28 ευρώ. Η νέα υπηρεσία αφορά τους συνδρομητές των προγραμμάτων συμβολαίου Cosmote 120, 180, 240, 360, 480, 600 και 1000.

Επιπλέον, παρατηρώντας τη διαχρονική εξέλιξη του όγκου των κλήσεων που εκκινούν από σταθερό και από κινητό τηλέφωνο, βλέπουμε ότι ο ρυθμός αύξησης του εξερχόμενου όγκου κλήσεων από κινητό, για όλες τις κατηγορίες κλήσεων είναι πολύ μεγαλύτερος από τον ρυθμό μεταβολής από σταθερό που μάλιστα σε ορισμένες κατηγορίες παρουσιάζει και μείωση.

γ. Καθορισμός σχετικών αγορών για τις τοπικές, υπεραστικές και διεθνείς υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και τις υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας

Η ανάλυση της EETT σχετικά με την υποκαταστασιμότητα των κινητών και σταθερών δεν λαμβάνει υπόψη της το συμπέρασμα ότι οι τοπικές, οι υπεραστικές και οι διεθνείς σταθερές κλήσεις ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων, με αποτέλεσμα να συγκρίνει την εξέλιξη του όγκου της κίνησης αθροιστικά. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι θα πρέπει η σύγκριση των υπηρεσιών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας να γίνει ξεχωριστά για κάθε μία σχετική αγορά σταθερής.

Ο διαχωρισμός μεταξύ του όγκου των κλήσεων και των τιμολογίων για τις τοπικές και υπεραστικές κλήσεις δεν είναι εφικτός για τις κλήσεις που ξεκινούν από κινητά. Είναι όμως εφικτή η σύγκριση του όγκου των κλήσεων και των τιμολογίων όσον αφορά τις διεθνείς κλήσεις. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της EETT *οι εξερχόμενες κλήσεις από κινητά προς διεθνείς προορισμούς αντιπροσωπεύουν περί το 50% του συνόλου των κλήσεων που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο.*

Θεωρώντας ότι το μεγαλύτερο μέρος των κατόχων σταθερού τηλεφώνου διαθέτουν και κινητό τηλέφωνο, είναι πιθανό ότι ένας τελικός χρήστης ο οποίος επιθυμεί να καλέσει ένα άλλο τελικό χρήστη έχει την δυνατότητα να επιλέξει μεταξύ ποιας πρόσβασης θα πραγματοποιήσει την κλήση αυτή, αλλά και ποια υπηρεσία πρόσβασης του καλούμενου θα επιλέξει. Συνεπώς εάν θέλει να πραγματοποιήσει μία κλήση προς έναν υπεραστικό προορισμό θα μπορεί να επιλέξει είτε να καλέσει τον συνδρομητή που επιθυμεί στο σταθερό του τηλέφωνο, είτε στο κινητό του. Συνεπώς θα πρέπει να συγκριθούν τα τιμολόγια για κλήσεις από κινητό σε κινητό και από σταθερό σε σταθερό για υπεραστικές κλήσεις. Η σύγκριση αυτή καταδεικνύει ότι με βάση τα υφιστάμενα τιμολόγια είναι οικονομικότερο να καλέσει κανείς από κινητό σε κινητό παρά από σταθερό ή κινητό σε σταθερό για υπεραστικές κλήσεις. Με βάση τα τιμολόγια αυτά είναι πιθανό να υπάρχει υποκατάσταση.

Συμπερασματικά η γενικότερη μεταβολή του όγκου των εξερχομένων κλήσεων από σταθερό και κινητό αντανακλά την αύξηση στην συνολική ζήτηση για υπηρεσίες. Οι αύξηση αυτή δεν διανέμεται μεταξύ σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, αλλά την καρπώνεται στο μεγαλύτερο μέρος της η κινητή τηλεφωνία. Ειδικότερα, εάν εξαιρεθούν από την σύγκριση οι τοπικές κλήσεις, για τις οποίες το κόστος από σταθερό σε σταθερό είναι χαμηλότερο αλλά και ο όγκος συγκριτικά με τις άλλες κατηγορίες είναι ιδιαίτερα μεγάλος, για το σύνολο σταθερών και κινητών κλήσεων για διεθνείς προορισμούς η αύξηση είναι καθαρά υπέρ των κινητών, ενώ ο όγκος των offnet κλήσεων των κινητών καθώς και των κλήσεων από κινητό προς σταθερό ΟΤΕ, οι οποίοι αυξάνουν σημαντικά, είναι συγκρίσιμοι με τον όγκο των υπεραστικών κλήσεων οι οποίοι παρουσιάζουν οριακή αύξηση.

Με βάση τα παραπάνω εάν επιμεριστούν οι κλήσεις στις επιμέρους ομάδες και αντιμετωπιστούν ακολούθως ως ξεχωριστές αγορές μπορεί καθαρά να υποστηριχθεί *στην σχετική αγορά διεθνών κλήσεων ότι η κινητή και σταθερή τηλεφωνία είναι εναλλάξιμες υπηρεσίες για τους τελικούς χρήστες*, ενώ για υπάρχει τάση υποκατάστασης και στις σχετικές αγορές για τις υπεραστικές και περιορισμένα για τις τοπικές υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας (με βάση τα τιμολογιακά προϊόντα κινητής τηλεφωνίας που παρουσιάστηκαν παραπάνω) από την κινητή τηλεφωνία.

Ε3: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές κλήσεις και οι υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές;

Είναι σαφές ότι δεν μπορεί γενικά να θεωρηθεί ότι υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης μεταξύ τοπικών και εθνικών κλήσεων, όπως βέβαια είναι ιδιαίτερα περιορισμένη έως ελάχιστη η δυνατότητα υποκατάστασης ανάμεσα σε δύο οποιαδήποτε τηλεφωνήματα με διαφορετικούς αποδέκτες. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ στην προσπάθειά της να αποδείξει ότι οι υπάρχουν τιμολογιακές διαφοροποιήσεις που δεν επιτρέπουν την ένταξη αστικών και υπεραστικών κλήσεων σε μία ενιαία αγορά υπηρεσιών, κάνει χρήση των κοστολογικών στοιχείων του ΟΤΕ και μόνο χωρίς να παρουσιάσει τις χρεώσεις εναλλακτικών ώστε να παραθέσει μια πιο σφαιρική εικόνα των επικρατουσών τιμών για τους τελικούς καταναλωτές. Όπως είναι αναμενόμενο η τιμή της εθνικής κλήσης να εμφανίζεται υψηλότερη από αυτή της τοπικής για τον ΟΤΕ εφόσον αυτή αντανακλά το πραγματικό κόστος διάθεσης των εν λόγω υπηρεσιών ακολουθώντας την υποχρέωση κοστοστρέφειας στα τιμολόγια που του έχουν ήδη επιβληθεί. Αυτό όμως δεν ισχύει στον ίδιο βαθμό για τα τιμολόγια των άλλων παρόχων οι οποίοι παρέχουν flat rate τιμολόγια για όλες τις κλήσεις (τοπικές και υπεραστικές), αλλά και τα τιμολόγια των παρόχων κινητής τηλεφωνίας για κλήσεις προς σταθερές θέσεις. Συνεπώς, η απορρέουσα εντύπωση περί διαφοροποίησης τιμολογίων διαφοροποιείται σημαντικά αν ληφθεί υπόψη το σύνολο των παρόχων που δραστηριοποιούνται στην παροχή των εν λόγω υπηρεσιών.

Αποτέλεσμα είναι να θεωρηθεί ότι εν τέλει, το κατά πόσο οι δύο αυτές αγορές πρέπει να θεωρούνται ως διακριτές ή μη, εξαρτάται από τις δυνατότητες υποκατάστασης που επιτρέπουν οι διαθέσιμες τεχνολογίες και οι άλλες συνθήκες στις αγορές από την πλευρά της προσφοράς. Γενικά, και ιδιαίτερα με τα δεδομένα της Ελλάδας, μια επιχείρηση που δραστηριοποιείται επιτυχώς για παράδειγμα στην αγορά για υπεραστικές τηλεφωνικές υπηρεσίες αλλά όχι στις τοπικές, δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι θα βρει επικερδές να μπει στην αγορά για τοπικά τηλεφωνήματα αν υπάρχει μια SSNIP για τα τελευταία από έναν υποθετικό μονοπωλητή, παρόλο που τα απαιτούμενα περιουσιακά στοιχεία για την παροχή αστικής τηλεφωνίας για κάποιον που προσφέρει υπεραστική τηλεφωνία, μπορούν να αποκτηθούν χωρίς ιδιαίτερα σημαντικό κόστος (αν ήδη δεν υπάρχουν). Ο σημαντικότερος λόγος έγκειται στο ότι τα ποσοστά κέρδους φαίνονται χαμηλότερα στην αγορά για τοπικές υπηρεσίες από ότι για εθνικές καθώς η τεχνολογία στην δεύτερη περίπτωση επιτρέπει μικρότερη εξάρτηση από το υπάρχον δίκτυο του υφιστάμενου παρόχου, άρα ένα σημαντικότερο μέρος των εσόδων, και συνακόλουθα των κερδών, παραμένει στην επιχείρηση που προσφέρει την υπηρεσία. Συνεπώς, οι συνθήκες ανταγωνισμού δεν κρίνονται ακόμη ως ομοιογενείς ανάμεσα στις αγορές. Αξίζει όμως να αναφερθεί ότι όλες οι επιχειρήσεις που εισήλθαν στην αγορά τηλεφωνικών υπηρεσιών τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα προσφέρουν τώρα και υπηρεσίες τοπικής τηλεφωνίας. Όπως επίσης αναφέρει έκθεση της OFTEL για την Μ. Βρετανία «το επιχείρημα ότι πρέπει να θεωρηθούν ως διακριτές οι αγορές για τοπικές και υπεραστικές κλήσεις ήταν περισσότερο ισχυρό από ότι σήμερα – στις σημερινές συνθήκες η δραστηριοποίηση στην

αγορά για τοπικές κλήσεις είναι επικερδής». Παρόλο αυτά η ΟΦΤΕΛ διατηρεί το διαχωρισμό μεταξύ των αγορών που ισχύει έως και σήμερα. Οι δύο παρατηρήσεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στο προσεχές μέλλον και στην Ελλάδα είναι πολύ πιθανόν ότι θα ισχύει το τεστ της σχεδόν καθολικής υποκατάστασης από πλευράς προσφοράς για τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις. Ωστόσο, η παρούσα οικονομική κατάσταση κρίνεται τέτοια ώστε να δικαιολογεί τον διαχωρισμό των δύο αγορών.

E4: Συμφωνείτε ότι οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά;

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η ανάλυση της ΕΕΤΤ σχετικά με το εάν οι υπηρεσίες των μη γεωγραφικών σταθερών αριθμών αποτελεί διακριτή αγορά προϊόντων δεν αποτυπώνει σε καμία περίπτωση την πραγματική κατάσταση στην ελληνική αγορά. Συγκεκριμένα οι σταθερές κλήσεις προς σταθερούς μη γεωγραφικούς αριθμούς μπορούν να διακριθούν σε διαφορετικές κατηγορίες, οι οποίες δεν είναι ούτε λειτουργικά, ούτε τιμολογιακά εναλλάξιμες, ούτε μεταξύ τους, ούτε με τις αστικές ή υπεραστικές κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο. Συγκεκριμένα υπάρχουν οι παρακάτω κατηγορίες:

- Οι υπηρεσίες που προσφέρονται με την χρήση των αριθμών μεριζώμενης χρέωσης one phone (801) και freephone (800), αναπτύχθηκαν με στόχο να διευκολύνουν κλήσεις προς το ίδιο καλούμενο μέρος με τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς, κυρίως για παρόχους υπηρεσιών για σκοπούς πωλήσεων, προώθησης προϊόντων και εφαρμογές υποστήριξης πελατών. Οι χρεώσεις προς τους αριθμούς αυτούς είναι αστική και χωρίς χρέωση αντίστοιχα. Συνεπώς οι κλήσεις προς τους αριθμούς αυτούς θα μπορούσαν να είναι τιμολογιακά εναλλάξιμες με τις αστικές κλήσεις και όχι με τις υπεραστικές κλήσεις. Ακόμη και σε αυτή την περίπτωση οι κλήσεις προς τους αριθμούς 800 και 801 δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν λειτουργικά υποκατάστατες των αστικών για τους καλούντες πελάτες. Συγκεκριμένα εάν εξετάζαμε κατά πόσο μη γεωγραφικοί αριθμοί, Freephone και Onephone, μπορούν να θεωρηθούν ως λειτουργικά εναλλάξιμες των τηλεφωνικών υπηρεσιών από σταθερή θέση, τότε από πλευράς ζήτησης, οποιαδήποτε δυνατότητα υποκατάστασης κρίνεται ανέφικτη εφόσον δεν ικανοποιούν τους ίδιους σκοπούς. Η κατηγορία Freephone αφορά αριθμούς από 800 που έχουν σχεδόν αποκλειστικά επιχειρήσεις και πληρώνει ο παραλήπτης ενώ η κατηγορία Onephone αριθμούς από 801 όπου αυτός που καλεί πληρώνει αστική χρέωση και ο παραλήπτης το υπόλοιπο. Συνεπώς μια SSNIP ενός υποθετικού μονοπωλητή τοπικών/εθνικών τηλεφωνικών υπηρεσιών από σταθερή θέση δεν θα προκαλέσει καμία μετακίνηση των χρηστών σε κλήσεις προς τους συγκεκριμένους μη γεωγραφικούς αριθμούς.
- Όμως τα τελευταία δύο περίπου χρόνια μία καινούργια υπηρεσία, γνωστή ως free internet, αναπτύχθηκε η οποία χρησιμοποιεί τους αριθμούς της σειράς 801 και την ιδιότητα τους η χρέωση προς την σειρά αυτή να είναι αντίστοιχη με την αστική. Οι

υπηρεσίες αυτές είναι υπηρεσίες πρόσβασης στο internet, δεν αποτελούν κλήσεις μεριζώμενης χρέωσης αν και κάνουν χρήση αριθμού της σειράς αυτής, καθώς το κόστος της κλήσης το επωμίζεται εξ ολοκλήρου ο καλών και στο τιμολόγιο της κλήσης προς τους αριθμούς αυτούς περιλαμβάνεται τόσο το κόστος της κλήσης προς το internet, όσο και το κόστος της «συνδρομής» στο internet. Οι κλήσεις αυτές αποτελούν πλέον **πάνω από το 92%** του συνόλου των κλήσεων προς αριθμούς 801 και ο όγκος των κλήσεων προς τους αριθμούς αυτούς αυξάνεται με αλματώδεις ρυθμούς. Συγκεκριμένα ο όγκος των κλήσεων προς τους αριθμούς “free internet” για το α’ εξάμηνο του 2006 έχει ανέλθει στα 567 εκατ. λεπτά περίπου, ενώ το α’ εξάμηνο του 2005 ήταν στα 253 εκατ. δηλαδή διπλασιάστηκε, ενώ οι κλήσεις προς τους άλλους αριθμούς 801 το α’ εξάμηνο του 2006 έχει ανέλθει στα 48 εκατ. λεπτά περίπου, ενώ το α’ εξάμηνο του 2005 ήταν στα 44 εκατ. Οι κλήσεις προς την κατηγορία αυτών των αριθμών αποτελούν καθαρά κατηγορία κλήσεων περιεχομένου και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι εναλλάξιμες ούτε με αστικές ούτε με υπεραστικές κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο.

- Οι κλήσεις προς αριθμούς ΕΠΑΚ, αποτελούν ειδική κατηγορία αριθμών που παρέχουν πρόσβαση στο internet. *Τα ισχύοντα λιανικά τέλη ΕΠΑΚ του ΟΤΕ είναι σημαντικά χαμηλότερα από τα τέλη για τοπικές κλήσεις.* Η ΕΕΤΤ αναφέρει ότι «η δομή της τιμολόγησης χονδρικής, μαζί με τη σχέση ανάμεσα στη χονδρική και λιανική τιμολόγηση, παίζουν σημαντικό ρόλο και οι χονδρικές υπηρεσίες έχουν τέτοια δομή που τα σχετικά εμπορικά πακέτα είναι βιώσιμα μόνο εάν ο πάροχος της υπηρεσίας (ISP – Internet Service Provider) έχει PoP στην περιφέρεια. Κατά συνέπεια, δεν είναι ξεκάθαρο για την ΕΕΤΤ ότι τα περιθώρια κέρδους είναι επαρκή, δεδομένης της απαιτούμενης επένδυσης σε PoPs, για να εγγυηθούν την είσοδο ως ανταπόκριση σε μία αύξηση τιμών όχι περισσότερο από 10%». Η αναφορά αυτή δεν είναι ακριβής. Πάροχος της υπηρεσίας ΕΠΑΚ είναι ο ΟΤΕ, η υπηρεσία αυτή αποτελεί λιανικό προϊόν του ΟΤΕ και όχι προϊόν χοντρικής. Οι πελάτες της υπηρεσίας είναι οι ISPs οι οποίοι παρέχουν την υπηρεσία internet με συνδρομή. Το κόστος της κλήσης πληρώνεται από τον συνδρομητή στον ΟΤΕ. Είναι γνωστό στην ΕΕΤΤ, ότι το τιμολόγιο των κλήσεων προς αριθμούς ΕΠΑΚ παρέχεται από τον ΟΤΕ κάτω του πραγματικού κόστους της υπηρεσίας, για λόγους που έχουν σχέση καθαρά με την εθνική πολιτική για την ανάπτυξη του internet στην Ελλάδα. Η ΕΕΤΤ δεν έχει προσπαθήσει να επιβάλλει αυξήσεις στις τιμές αυτές, ώστε να μην δημιουργείται αυτή η στρέβλωση στην αγορά και να αναπτυχθεί ο ανταγωνισμός, αλλά αντίθετα όταν ο ΟΤΕ είχε προτείνει την αύξηση της τιμής του ΕΠΑΚ, είχε συστήσει στον ΟΤΕ με ανακοίνωσή της να μην πραγματοποιήσει τις σχετικές αυξήσεις (Δελτίου Τύπου 17/11/2005 ΕΕΤΤ: η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι «η απότομη αύξηση του κόστους σε όσους πολίτες χρησιμοποιούν σήμερα υπηρεσία ΕΠΑΚ δε συμβαδίζει με την προαγωγή της χρήσης του Διαδικτύου στην Ελλάδα, υπό την παρούσα κατάσταση. Επίσης, κρίνει άστοχο να επιβαρύνονται όσοι δεν έχουν άλλη επιλογή πρόσβασης επειδή είναι εγκατεστημένοι σε περιοχές στις οποίες δεν παρέχεται σήμερα η

δυνατότητα ευρυζωνικής σύνδεσης»). Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που ο ΟΤΕ δεν παρέχει την υπηρεσία αυτή χονδρικά. Ο ΟΤΕ έχει παραστεί σε ακροάσεις, ύστερα από καταγγελίες από άλλους παρόχους, για την μη παροχή της υπηρεσίας σε επίπεδο χονδρικής και έχει δικαιωθεί. *Είναι προφανές ότι ανταγωνισμός σε αυτή την κατηγορία των κλήσεων με αυτούς τους όρους δεν είναι δυνατόν να αναπτυχθεί.* Επίσης ο όγκος των κλήσεων της κατηγορίας αυτής είναι πολύ μεγάλος, ισοδύναμος με τον όγκο των αστικών κλήσεων (του ΟΤΕ) και κατά πολύ μεγαλύτερος των υπεραστικών. Συγκεκριμένα για το α' εξάμηνο του 2006 ο όγκος της διάρκειας των κλήσεων (σε λεπτά) προς αριθμούς ΕΠΑΚ ήταν 5,4 δισεκατ περίπου, ενώ το α' εξάμηνο του 2005 ήταν 6,4 δισεκατ. Ο όγκος των κλήσεων αυτών μειώνεται κυρίως λόγω της αύξησης της διείσδυσης του ADSL. Με βάση τα παραπάνω δεν είναι δυνατόν οι κλήσεις από σταθερό σε αριθμούς ΕΠΑΚ και οι υπεραστικές κλήσεις από σταθερό σε γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων ***Το να συμπεραίνει η EETT ότι η κατηγορία των κλήσεων ΕΠΑΚ και οι υπεραστικές κλήσεις από σταθερό σε γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων, φαίνεται ως μία εσκεμμένη προσπάθεια της EETT να αποδείξει ότι το μερίδιο του ΟΤΕ στην αγορά των υπεραστικών κλήσεων είναι υπέρογκο, υπερεκτιμώντας την εκτίμηση της δεσπόζουσας θέσης του για να επιβάλλει αυστηρότερα ρυθμιστικά μέτρα.***

- Οι κλήσεις προς αριθμούς προστιθέμενης αξίας της σειράς 90, καθώς και οι κλήσεις προς ορισμένες κατηγορίες ολιγοψήφιων αριθμών αποτελούν καθαρά κλήσεις σε υπηρεσίες περιεχομένου, τα τιμολόγια των οποίων είναι κατά πολύ ακριβότερα από αυτά των αστικών, υπεραστικών και των περισσότερων διεθνών προορισμών, κυρίως ως αναφορά τις κλήσεις προς αριθμούς 90 και συνεπώς **αποτελούν καθαρά διακριτή αγορά προϊόντων.**

Συμπερασματικά ο ΟΤΕ θεωρεί ότι οι κλήσεις προς αριθμούς:

- 800 και 801
- ΕΠΑΚ
- 90 και οι ολιγοψήφιοι

αποτελούν διακριτές αγορές τόσο μεταξύ τους όσο και μεταξύ των σχετικών αγορών των αστικών, υπεραστικών και διεθνών κλήσεων.

E5: Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρότιμο να συμπεράνει κανείς ότι το VoIP ανήκει στην ίδια σχετική αγορά με τη φωνητική τηλεφωνία; Παρακαλούμε όπως παρέχετε στην EETT ότι στοιχεία έχετε στη διάθεσή σας αναφορικά με την εξέλιξη και έναρξη αυτών των υπηρεσιών (καθώς και για υπηρεσίες φωνής που παρέχονται μέσω πλατφόρμας IP δια της χρήσης ευρυζωνικών συνδέσεων) στην Ελλάδα.

Σχετικά με την ανάλυση και τα συμπεράσματα της ανάλυσης της EETT για τις υπηρεσίες VoIP και το κατά πόσον οι υπηρεσίες αυτές είναι ή όχι λειτουργικά υποκατάστατες των υπηρεσιών της σταθερής τηλεφωνίας, η EETT έχει διεξάγει ήδη σχετική διαβούλευση, όπου ο ΟΤΕ είχε παρουσιάσει μία εκτεταμένη τοποθέτηση, αλλά τα αποτελέσματα της διαβούλευσης δεν έχουν γίνει γνωστά.

Το μεγαλύτερο μέρος του κειμένου της διαβούλευσης για την ανάλυση των σχετικών αγορών 3-6, στο σχετικό κεφάλαιο είναι μεταφορά των βασικότερων συμπερασμάτων της διαβούλευσης αναφορικά με την Παροχή Υπηρεσιών “Voice Over Internet Protocol (VoIP)”. Ο ΟΤΕ έχει τεκμηριώσει ότι ο διαχωρισμός που κάνει η EETT μεταξύ managed και unmanaged είναι απλουστευτικός και δεν μπορεί να γενικευτεί. Τα περισσότερα ευρυζωνικά δίκτυα (είτε μέσω χαλκού είτε ασύρματα) δεν αποκλείουν την νομαδικότητα, συνεπώς η πληροφορία CLI δεν επαρκεί στον εντοπισμό της θέσης ανεξάρτητα εάν η υπηρεσία είναι managed ή unmanaged.

Ειδικότερα όσον αφορά τις υπηρεσίες VoIP που παρέχονται μέσω της ευρυζωνικής πρόσβασης του δικτύου του ΟΤΕ, έτσι όπως αυτό έχει σχεδιαστεί και αναπτυχθεί, δεν είναι δυνατόν να περιοριστεί η νομαδικότητα και ούτε να εξασφαλιστεί η σωστή παροχή των πληροφοριών θέσης του καλούντος συνδρομητή στο κέντρο διαχείρισης κλήσεων εκτάκτου ανάγκης (emergency calls). Αυτός είναι ο βασικότερος λόγος, μεταξύ άλλων, για τους οποίους δεν είναι δυνατόν οι υπηρεσίες VoIP που παρέχονται μέσω της ευρυζωνικής πρόσβασης του ΟΤΕ, να προσφέρουν στον τελικό χρήστη τις δυνατότητες της κλασικής τηλεφωνίας. Είναι πραγματικά δυνατόν, όπως αναφέρει και η EETT να υπάρχουν συγκεκριμένες περιπτώσεις managed υπηρεσιών VoIP που παρέχονται στον χρήστη μαζί με την ευρυζωνική σύνδεση πάνω από αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο και οι οποίες να μπορούν να θεωρηθούν υποκατάστατα της κλασικής τηλεφωνίας και οι περιπτώσεις αυτές είναι περιορισμένες. Συνεπώς το συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις μέσω της συγκεκριμένης υπηρεσίας δεν αποτελούν ξεχωριστή αγορά, αφορά μόνο την κατηγορία των κλήσεων VoIP μέσω ευρυζωνικής σύνδεσης πάνω από αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο, ο αριθμός των οποίων είναι πολύ χαμηλός, ενώ οι υπόλοιπες υπηρεσίες VoIP δεν μπορούν να ενταχθούν στην αγορά αστικών ή υπεραστικών ή διεθνών κλήσεων. Με βάση τα παραπάνω θα ήταν σωστότερο εάν οι VoIP κλήσεις δεν εντάσσονταν σε μία από τις υπό διαβούλευση σχετικές αγορές, ενώ παράλληλα η EETT θα πρέπει να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και αν είναι απαραίτητο θα μεταβάλλει τον ορισμό της σε μελλοντική ανάλυση.

E6: Συμφωνείτε ότι δεν υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες;

Η Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τις Σχετικές Αγορές προτείνει κατ’ αρχήν τη διάκριση μεταξύ οικιακών και μη-οικιακών πελατών βασιζόμενη

στις διαφοροποιήσεις των όρων παροχής των υπηρεσιών αυτών καθώς και στη δυνατότητα εκμετάλλευσης μεγαλύτερων οικονομικών κλίμακας και σκοπού εκ μέρους των παρόχων στοχεύοντας σε πελάτες με υψηλότερες δαπάνες ανά σύνδεση πρόσβασης. Βασιζόμενοι σε αυτή την καταρχήν τοποθέτηση πρέπει να εξετάσουμε τις αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες ως προς την υποκατάσταση τόσο από πλευράς ζήτησης όσο και από πλευράς προσφοράς.

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες λιανικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη-οικιακούς πελάτες δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατες διότι οι υπηρεσίες έχουν διακριτά φυσικά χαρακτηριστικά (οριζόντια και κάθετα), τρόπο διάθεσης, τόπο διάθεσης και συνθήκες παροχής ανάλογα με την κατηγορία πελατών στην οποία απευθύνονται.

Οι πάροχοι δραστηριοποιούνται στην αγορά των μη οικιακών πελατών εγκαθιστώντας υποδομή στις περιοχές όπου η συγκέντρωση των μη-οικιακών πελατών είναι υψηλή, όπως φαίνεται και από τα αστικά κέντρα του ΟΤΕ, τόσο της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, που έχουν επιλέξει οι πάροχοι να προχωρήσουν σε συνεγκαταστάσεις (π.χ. Αμπελόκηποι 13, Αθηνάς 11, Δ.Μ.ΟΤΕ 9, Καλλιθέας 7, Χαλάνδρι 7, Ακρόπολη 6, Ερμού Θεσσαλονίκης 6 κλπ.), όχι γιατί τα κόστη που απαιτούνται για την εγκατάσταση πρόσθετων συνδέσεων μεταξύ ήδη εγκατεστημένων δικτύων είναι χαμηλότερα, αλλά γιατί μπορούν να προσεγγίσουν με σημαντικά εκπτώτικα τιμολόγια μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων με υψηλότερες δαπάνες ανά σύνδεση πρόσβασης. Επιπρόσθετα οι εναλλακτικοί πάροχοι παρέχουν σε επιχειρήσεις υπηρεσίες μέσω συνδέσεις ΣΑΠ. Με βάση δημόσια διαθέσιμα στοιχεία της Forthnet και Tellas οι συνδέσεις αυτές αριθμούσαν γύρω στις 600 το 2004 (την πλειονότητα των οποίων προσφέρει η Forthnet) και αφορούν αποκλειστικά τις περιοχές της Αθήνας και Θεσσαλονίκης σε μη-οικιακούς πελάτες.

Οι εναλλακτικοί πάροχοι παρέχουν τιμολογιακά πακέτα με σημαντικές εκπτώσεις σε μη οικιακούς χρήστες μέσω της υπηρεσίας επιλογής/ προεπιλογής φορέα. Σε περίπτωση που παρέχουν υπηρεσίες μέσω υποδομών πρόσβασης την οποία οι ίδιοι μπορούν να ελέγξουν (π.χ. μέσω ΣΑΠ, ή αδεσμοποιημένου τοπικού βρόχου ή μισθωμένης γραμμής) χρησιμοποιούν νέες τεχνολογίες (π.χ IP) για την δρομολόγηση των κλήσεων, επιτυγχάνοντας ακόμη περισσότερο διαφοροποιημένες τιμολογιακά υπηρεσίες. Ο βασικός παράγοντας για τις διαφοροποιήσεις αυτές είναι ο μεγάλος όγκος της κίνησης τον οποίο επιτυγχάνουν κατά κανόνα οι μη-οικιακοί πελάτες.

Οι συνθήκες παροχής υπηρεσιών σε οικιακούς και μη-οικιακούς πελάτες διαφοροποιούνται σημαντικά δεδομένου ότι τόσο ο τομέας των πωλήσεων όσο και το μάρκετινγκ όλων των παρόχων προσεγγίζουν με διαφορετική στρατηγική κάθε επιμέρους κατηγορία πελατών (π.χ. διαφορετική παραπομπή στην ιστοσελίδα των παρόχων, διαφορετικά διαφημιστικά φυλλάδια, ώρες και όρους εξυπηρέτησης κ.ά.).

Με βάση τα παραπάνω θεωρούμε ότι η ΕΕΤΤ θα έπρεπε να έχει μελετήσει διεξοδικά τις διαφορές σχετικά με τις οικονομίες κλίμακας και σκοπού για την παροχή υπηρεσιών σε οικιακούς και μη-οικιακούς πελάτες, συλλέγοντας στοιχεία από όλους τους παρόχους προκειμένου να βγάλει τα σχετικά συμπεράσματα. Ήδη ο ΟΤΕ, όπως αναφέρει στο κείμενο της διαβούλευσης η ΕΕΤΤ, έχει διαθέσει κάποια στοιχεία σχετικά με την διαφοροποίηση οικιακών και μη-οικιακών πελατών ενώ στα πλαίσια του κοστολογικού του ελέγχου έκανε κάποιες προσεγγίσεις κατηγοριοποιώντας τους πελάτες τους βάσει των «εξ' ιδίους» χαρακτηρισμό τους. Για να θεωρηθούν αντικειμενικά τα κριτήρια, μέσω των οποίων οι πάροχοι κατηγοριοποιούν τους πελάτες σε οικιακούς ή μη-οικιακούς η ΕΕΤΤ θα έπρεπε να έχει προβεί σε περιγραφή αντικειμενικών κριτηρίων, έτσι ώστε όλοι οι πάροχοι συμπεριλαμβανομένου και του ΟΤΕ να ακολουθούσαν τις εγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές και να παρείχαν τα απαιτούμενα στοιχεία.

Τέλος, ο ΟΤΕ δεν διακρίνει τους πελάτες τους σε οικιακούς μη-οικιακούς ως προς τα τιμολόγια διότι είναι πάροχος Καθολικής Υπηρεσίας και έχει υποχρέωση να έχει γεωγραφικά εξομοιωμένα τιμολόγια σε όλη την ελληνική επικράτεια. Η διαφοροποίηση προκύπτει έμμεσα από την διαφοροποίηση των εκπτώσεων που προσφέρει στα εκπτώτικα πακέτα που διαθέτει, όπου ο πελάτης μπορεί να επωφεληθεί με βάση τις κατηγορίες των κλήσεων που πραγματοποιεί καθώς και τον όγκο της κίνησης για κάθε κατηγορία. Π.χ. ένας μη οικιακός πελάτης πραγματοποιεί περισσότερες διεθνείς κλήσεις συνεπώς θα ενδιαφερθεί από τα πακέτα εκπτώσεων που προσφέρουν εκπτώσεις για τις κλήσεις προς διεθνείς προορισμούς.

Συμπερασματικά ο ΟΤΕ θεωρεί ότι υπάρχουν διαφορετικές δυναμικές προσφορές όσον αφορά την παροχή συνδέσεων λιανικής πρόσβασης σε οικιακούς χρήστες και σε μη-οικιακούς χρήστες, οι οποίες θα έπρεπε να είχαν αποτυπωθεί από την ρυθμιστική αρχή, η οποία είναι ο φορέας που έχει την δυνατότητα να συλλέξει στοιχεία από όλους τους παρόχους και να προχωρήσει σε βαθύτερη μελέτη. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι εάν είχε πραγματοποιηθεί μία τέτοια ενδελεχής μελέτη θα είχαν προκύψει αρκετά στοιχεία που να στοιχειοθετήσουν ότι οι σχετικές αγορές μεταξύ οικιακών και μη οικιακών πελατών είναι διακριτές.

E7: Συμφωνείτε με το εύρος των σχετικών γεωγραφικών αγορών στην Ελλάδα;

Ο ΟΤΕ συμφωνεί ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για την παροχή λιανικών κλήσεων, είναι εθνική στο εύρος της και συνίσταται σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης σχετικά με την Ανάλυση Αγοράς και τις Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

Ε8: Συμφωνείτε με την ανάλυση της EETT αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στις υπό εξέταση αγορές;

Ο ΟΤΕ δεν συμφωνεί με την ανάλυση των σχετικών αγορών της EETT για τις σχετικές αγορές των υπεραστικών και των διεθνών κλήσεων. Συγκεκριμένα:

α. Ανάλυση της αγοράς των υπεραστικών κλήσεων

Η EETT για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς των υπεραστικών κλήσεων, συμπεριλαμβάνει εκτός των υπεραστικών κλήσεων προς γεωγραφικούς αριθμούς και κλήσεις προς άλλες κατηγορίες άλλων αριθμών, συγκεκριμένα 800 και 801, ΕΠΑΚ, 90 και ολιγοψήφιους. Ο ΟΤΕ θεωρεί, όπως παρουσίασε αναλυτικά στην τοποθέτηση του ως αναφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς υπεραστικών κλήσεων, ότι η επιχειρηματολογία της EETT που προτείνει την ενσωμάτωση των κλήσεων προς τις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω των αριθμών αυτών στην σχετική αγορά των υπεραστικών κλήσεων, δεν ευσταθεί. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η σχετική αγορά των υπεραστικών κλήσεων δεν περιλαμβάνει τις κλήσεις προς τους μη γεωγραφικούς σταθερούς αριθμούς και περιορίζεται μόνο στις κλήσεις προς γεωγραφικούς προορισμούς με υπεραστική χρέωση.

Ως αναφορά την σχετική αγορά διεθνών κλήσεων, ο ΟΤΕ ανέλυσε ότι η κινητή και σταθερή τηλεφωνία είναι εναλλάξιμες υπηρεσίες για τις κλήσεις προς διεθνείς προορισμούς για τους τελικούς χρήστες.

Με βάση την πρόταση του ΟΤΕ για τον ορισμό των σχετικών αγορών, το μερίδιο του ΟΤΕ με βάση τον όγκο κίνησης ανήλθε το α' εξάμηνο του 2005 για τις αγορές αστικής, υπεραστικής και διεθνούς κίνησης σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Α' εξάμηνο 2005	% ΟΤΕ
Αστική	73.55
Υπεραστική	66.46
Διεθνής, συμπεριλαμβανομένης κίνησης μέσω καρτών και κίνησης που εκκινεί από κινητό προς διεθνείς προορισμούς	36.39

Θα πρέπει να τονιστεί επίσης ότι τα στοιχεία που παραθέτει η ΕΕΤΤ, με βάση τα οποία γίνεται η ανάλυση της αγοράς είναι στοιχεία του α' εξαμήνου του 2005, ενώ ήδη βρισκόμαστε στο β' εξάμηνο του 2006, δηλαδή παλαιότερα του ενός έτους. Η πραγματοποίηση ανάλυσης αγορών με στοιχεία που δεν επικαιροποιημένα είναι δυνατόν να στρεβλώσουν σημαντικά τα συμπεράσματα ως προς το επίπεδο ανάπτυξης του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές και να οδηγήσουν σε επιβολή μην αναλογικών ρυθμιστικών μέτρων. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι, σύμφωνα και με τα στοιχεία της ΕΕΤΤ ο εξερχόμενος όγκος κίνησης από κινητό προς διεθνείς προορισμούς αυξήθηκε από 179.530.281 λεπτά το α' εξάμηνο του 2005 σε 250.887.107 το β' εξάμηνο του 2005, δηλαδή αύξηση της τάξης του 40%.

Αν και ο απορρέων βαθμός συγκέντρωσης κρίνεται υψηλός κυρίως στην αγορά αστικών κλήσεων αυτό που έχει επίσης ιδιαίτερη σημασία είναι να εξεταστεί η δυναμική εξέλιξη των συνθηκών αγοράς. Συνεπώς στις υπό εξέταση αγορές για τηλεφωνικές υπηρεσίες πρέπει να αξιολογηθούν τα εμπόδια εισόδου και, ειδικότερα, το χρηματοοικονομικό κόστος εισόδου, το αν απαιτούνται τεχνολογίες στις οποίες υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση, ποιο είναι το κόστος αλλαγής παρόχου για τους πελάτες καθώς και η δύναμη του σήματος (brand name) και το πλεονέκτημα φήμης για την επιχείρηση που έχει το μεγαλύτερο μερίδιο. Μια τέτοια ανάλυση είναι σημαντική για την αξιολόγηση των μελλοντικών προοπτικών ανάπτυξης ανταγωνισμού στην αγορά τηλεφωνικών υπηρεσιών τόσο για οικιακούς όσο και μη οικιακούς χρήστες.

Γενικά, για την αξιολόγηση των εμποδίων εισόδου, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι υπάρχει αποτελεσματική ρύθμιση των χονδρικών αγορών διασύνδεσης (επιλογή, προεπιλογή, συλλογή, τερματισμός και διαβίβαση κλήσεων) και μισθωμένων γραμμών στο υπάρχον δίκτυο, **τα εμπόδια εισόδου στη λιανική αγορά υπηρεσιών που αφορούν στις απαιτούμενες τεχνολογίες και υποδομές, κρίνονται χαμηλά, η ένταση δηλαδή του δονητικού/ τεχνολογικού ανταγωνισμού είναι μεγάλη.** Με την επιβολή ρυθμιστικών μέτρων στις αγορές αυτές σε επίπεδο χοντρικής, οι συνδρομητές του δικτύου πρόσβασης του ΟΤΕ είναι προσβάσιμοι από τους διάφορους εναλλακτικούς παρόχους, ενώ το κόστος που χρειάζεται να αναληφθεί από την πλευρά των διαφόρων παρόχων για την απόκτηση των τεχνολογιών που απαιτούνται για την παροχή τηλεφωνικών υπηρεσιών τοπικών/ εθνικών και διεθνών κλήσεων μπορεί να μετριαστεί καθώς δεν είναι απαραίτητο να διαθέτουν άκρο-προς-άκρο ιδιόκτητες υποδομές. Συνεπώς οι πάροχοι μπορούν να κάνουν χρήση του υπάρχοντος δικτύου κορμού του ΟΤΕ χωρίς να είναι αναγκαίο να προβούν οι ίδιοι σε επιπλέον πολυδάπανες επενδύσεις.

Σχετική με την παραπάνω διαπίστωση είναι και η παρατήρηση ότι, σε σύγκριση με το κόστος εισόδου στην αγορά πρόσβασης, το κόστος εισόδου στην αγορά υπηρεσιών, δεδομένης της εξασφάλισης της πρόσβασης είναι μικρότερο. Τόσο οι χρηματοοικονομικές απαιτήσεις μιας τέτοιας εισόδου είναι χαμηλότερες, όσο και το

κόστος αλλαγής παρόχου για τους καταναλωτές (οι οποίοι μπορούν να προ- επιλέξουν, χωρίς πρόσθετες επενδύσεις για τους ίδιους, έναν εναλλακτικό πάροχο για τμήμα των τηλεφωνικών υπηρεσιών, π.χ. κλήσεις προς κινητά, και έναν άλλο πάροχο για κάποιες άλλες υπηρεσίες). Χαρακτηριστικά, είναι γεγονός ότι οι υπάρχουσες ρυθμίσεις απλοποιούν την διαδικασία Προεπιλογής Φορέα καθιστώντας την μετάβαση από έναν πάροχο σε έναν άλλο πολύ εύκολη. Έτσι το αρχικό κόστος που θα πρέπει να υποστεί κάποιος αν θελήσει να αλλάξει πάροχο είναι πολύ μικρό έως μηδενικό και επιπλέον δεν υπάρχουν μακροπρόθεσμα δεσμευτικά συμβόλαια ή οποιοσδήποτε άλλου τύπου δεσμεύσεις που να καθιστούν την αλλαγή παρόχου χρονοβόρα η δαπανηρή.

Από έρευνα του ΟΤΕ, παρατηρείται μία σχετικά αυξανόμενη τάση των νοικοκυριών να επιλέγουν κάποιον άλλο πάροχο τηλεφωνικών υπηρεσιών θεωρώντας ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι προσφέρουν καλύτερες τιμές/ εκπτώσεις σε σύγκριση με αυτές του ΟΤΕ, καθώς και καλύτερες προσφορές/ εκπτώσεις για διεθνείς κλήσεις, κλήσεις προς κινητά καθώς και υπεραστικές κλήσεις. Στο γεγονός αυτό σημαντικό ρόλο παίζει το γεγονός ότι η Προεπιλογή Φορέα γίνεται πλέον πάρα πολύ εύκολα, εκμηδενίζοντας τον όποιο τύπο φραγμού στην εναλλαγή («switching cost»). Με δεδομένες τις ανωτέρω διαπιστώσεις, εφόσον υπάρχει ρύθμιση που επιτρέπει χρήση του δικτύου, κρίνεται ότι το σημαντικότερο μέρος του κόστους εισόδου αφορά δαπάνες διαφήμισης και προώθησης, ιδιαίτερα για να αντισταθμιστεί το πλεονέκτημα φήμης του ΟΤΕ.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί και ο δυνητικός ανταγωνισμός που αντιμετωπίζει ένας πάροχος υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας από έναν πάροχο κινητής τηλεφωνίας. Πέρα από την μεγάλη εξάπλωση του αριθμού συνδέσεων της κινητής τηλεφωνίας γεγονός είναι ότι τα κινητά δεν χρησιμοποιούνται από τους χρήστες μόνο όταν αυτοί βρίσκονται σε κίνηση και όχι σε σταθερή θέση, αλλά ανταγωνίζονται την σταθερή τηλεφωνία και μέσα στο σπίτι σε αξιοσημείωτο ποσοστό (20% ή και περισσότερο) για τις αστικές, υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις, ενώ για τις κλήσεις προς κινητά το ποσοστό αυτό είναι κατά πολύ μεγαλύτερο (περίπου 60%). Έτσι, παρόλο που ακόμη οι τιμές των κλήσεων από κινητά κυμαίνονται σε υψηλότερα επίπεδα από αυτά της σταθερής τηλεφωνίας, τα διάφορα πακέτα κινητής τηλεφωνίας γίνονται ολοένα και περισσότερο ελκυστικά στους καταναλωτές φτάνοντας ακόμη και στο σημείο να συμφέρει κάποιον χρήστη που πραγματοποιεί μεγάλο όγκο τηλεφωνημάτων να κάνει χρήση μόνο κινητού τηλεφώνου. Επιπλέον, εμφανής είναι και η προσπάθεια των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας να προσφέρουν προϊόντα με χαρακτηριστικά σταθερής τηλεφωνίας, όπως αυτά που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα “και στο σπίτι σταθερά με Vodafone”, “Επιλογή TIM προς Σταθερά”, “Cosmote προς Σταθερά”.

Επιπρόσθετα όπως είχαμε αναφέρει στην προηγούμενη ενότητα, σε διάφορες χώρες υπάρχει ήδη μια τάση σύγκλισης των προϊόντων σταθερής και κινητής τηλεφωνίας. Η ανάπτυξη 3G κινητών δικτύων μπορεί να επηρεάσει το κατά πόσο τα κινητά δίκτυα μπορούν να παρέχουν μια ποικιλία φωνητικών υπηρεσιών και υπηρεσιών

δεδομένων χρησιμοποιώντας μία και μόνο πλατφόρμα. Επιπλέον, στο μέλλον, η περαιτέρω εξέλιξη της τεχνολογίας θα μπορεί να παρέχει υπηρεσίες φωνής και δεδομένων στον κάτοχο ενός κινητού τηλεφώνου καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο το κινητό στενό υποκατάστατο των υπηρεσιών που προσφέρει η σταθερή τηλεφωνία κάτι που θα σήμαινε ότι θα αυξάνονταν σημαντικά η υποκαταστασιμότητα των σταθερών και των κινητών τηλεφωνικών υπηρεσιών.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι στην περίπτωση των μη-οικιακών χρηστών, υπό την υπόθεση ρύθμισης της αντίστοιχης χονδρικής, τα εμπόδια εισόδου κρίνονται ως χαμηλά και εστιάζονται κυρίως στο κόστος για την απόκτηση ενός ισχυρού brand name το οποίο είναι απαραίτητο ιδιαίτερα για την προσέγγιση μεγάλων μη-οικιακών πελατών. Είναι γεγονός ότι η πολύχρονη παρουσία του ΟΤΕ στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία μιας πολύ καλής σχέσης με τους πελάτες του. Παρόλο αυτά η δυναμική είσοδος νέων επιχειρήσεων και σε αυτήν την αγορά είναι πραγματικότητα. Έτσι, αρκετές εταιρίες έχουν καταφέρει να αποσπάσουν ένα αρκετά μεγάλο μέρος της αγοράς των μεγάλων μη-οικιακών πελατών, παρά το μικρό χρονικό διάστημα που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον χώρο, και όχι μόνο έχουν την δυνατότητα να το διατηρούν αλλά από τα διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται ότι διαχρονικά το αυξάνουν με σημαντικούς ρυθμούς. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η Tellas έχει το α' εξάμηνο του 2005 μερίδιο 8% όσον αφορά τα έσοδα, παρουσιάζοντας 117% αύξηση σε σχέση με το β' εξάμηνο του 2003.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειώσουμε ότι για την προσφορά ενός ολοκληρωμένου φάσματος υπηρεσιών σε μεγάλους μη-οικιακούς πελάτες είναι προτιμότερη η απόκτηση, από την πλευρά των εναλλακτικών παρόχων, δικτύου πρόσβασης (SDSL ή ΣΑΠ ή Οπτικές Ίνες) κάτι το οποίο απαιτεί αρκετά μεγαλύτερο κόστος. Επίσης, όσον αφορά το κόστος εναλλαγής αυτό το οποίο ισχύει είναι ότι το κόστος αλλαγής προμηθευτή ανά μονάδα χρήσης είναι χαμηλότερο για μεγαλύτερους χρήστες. Επίσης ένα πολύ σημαντικό σημείο είναι ότι οι πάροχοι αναζητούν κατά πρώτο λόγο τους μεγάλους μη-οικιακούς χρήστες.

Τέλος, όσον αφορά το δυνητικό ανταγωνισμό, όπως και στην περίπτωση της αγοράς τοπικών/ εθνικών τηλεφωνικών υπηρεσιών για οικιακούς και μικρούς μη-οικιακούς χρήστες, και αυτή η αγορά απειλείται από την αγορά κινητής τηλεφωνίας, αλλά και από τις εξελίξεις της τεχνολογίας όσον αφορά τις κλήσεις μέσω αξιοποίησης του internet. Είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός ότι τα διάφορα πακέτα/ προγράμματα των παρόχων κινητής τηλεφωνίας έχουν γίνει πολύ ελκυστικά για τους μεγάλους μη-οικιακούς χρήστες, προσφέροντας δωρεάν χρόνο ομιλίας, χαμηλές χρεώσεις προς σταθερά τηλέφωνα, δωρεάν ενδοεταιρική επικοινωνία, ακόμη και δυνατότητα για λήψη fax, σύνδεση on line και πολλές άλλες υπηρεσίες που προσφέρονταν μόνο μέσω σταθερής τηλεφωνίας.

Επιπρόσθετα θα πρέπει να εξετάσουμε αν η δύναμη των αγοραστών είναι τέτοια ώστε να αποτελεί ένα ισχυρό περιορισμό στη επιθυμία μιας επιχείρησης να αυξήσει τις τιμές των προϊόντων/ υπηρεσιών της. Η ισχύς του ΟΤΕ και των υπολοίπων εναλλακτικών παρόχων στις αγορές τηλεφωνικών υπηρεσιών στους οικιακούς και μικρούς μη-οικιακούς χρήστες, αναμένεται γενικά να είναι μεγαλύτερη από ότι στους μεγάλους μη-οικιακούς, στο βαθμό που οι πρώτοι δεν έχουν μεγάλη αγοραστική (και άρα διαπραγματευτική) δύναμη. Αυτή η διαπραγματευτική δύναμη εκφράζεται κυρίως μέσω του σχετικά χαμηλότερου κόστους αναζήτησης και αλλαγής προμηθευτή που έχουν οι μεγάλοι μη-οικιακοί χρήστες, οι οποίοι μπορούν να αναζητούν και «πακέτα» υπηρεσιών αλλά και να επιλέγουν προμηθευτή ανάλογα με την κάθε υπηρεσία που αγοράζουν. Για αυτόν τον λόγο η ΣΙΑ στην αγορά για μεγάλους μη-οικιακούς αναμένεται να είναι σχετικά μικρότερη.

Από όλα τα παραπάνω θεωρούμε ότι υπό καθεστώς ρύθμισης των χονδρικών αγορών διασύνδεσης και μισθωμένων γραμμών, η ένταση του δυνητικού/ τεχνολογικού ανταγωνισμού στην αγορά αστικών και υπεραστικών κλήσεων είναι πολύ υψηλή, χαρακτηριζόμενη από χαμηλά εμπόδια εισόδου. Αυτό συνεπάγεται ότι ο ΟΤΕ παρόλο που κατέχει ένα σχετικά υψηλό μερίδιο σε σχέση με τις υπόλοιπες εταιρίες δεν έχει Σημαντική Ισχύ στην υπό εξέταση αγορά καθώς δεν θα έχει την δυνατότητα να προβεί μακροχρόνια σε αύξηση της τιμής του πολύ πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο εφόσον θα αντιμετωπίζει έντονο ανταγωνισμό όχι μόνο από τις ήδη υπάρχουσες ή από τις δυνητικά εισερχόμενες εταιρίες σταθερής τηλεφωνίας, αλλά και από τις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας (αυτό μπορεί να συμβεί είτε με την είσοδο των εταιριών αυτών στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας είτε με την στροφή των καταναλωτών σε μεγαλύτερη χρήση κινητών τηλεφώνων).

Όσον αφορά την αγορά διεθνών κλήσεων θεωρούμε ότι εκεί ο ανταγωνισμός έχει ήδη αναπτυχθεί και αναμένεται να αναπτυχθεί περαιτέρω, καθώς νέοι πάροχοι θα εισέρχονται και οι υπάρχοντες θα εδραιώνονται, αλλά όχι με δραστικές αλλαγές όπως αυτές που σημειώθηκαν κατά την αρχική είσοδο εναλλακτικών παρόχων στην αγορά. Η παράμετρος που κατά πάσα πιθανότητα θα επηρεαστεί περισσότερο θα είναι η τιμολόγηση, αφού είναι ήδη εμφανείς οι πιέσεις για χαμηλότερες χρεώσεις μεταξύ των παρόχων. Μια τέτοια εξέλιξη θα επηρεάσει μειωτικά και το μέγεθος της αγοράς σε έσοδα, τάση που θα μπορούσε να αντισταθμιστεί από αύξηση στην κίνηση μόνο μέσω χρονοκαρτών, ενώ αναμένεται μια σχετική επέκταση των μειώσεων που οφείλονται σε υποκατάσταση των διεθνών κλήσεων από σταθερό τηλέφωνο με κλήσεις από κινητά ή γενικότερα με επικοινωνία μέσω Internet (messaging και email). Αξιοσημείωτη είναι εδώ, η ραγδαία μείωση του μεριδίου του ΟΤΕ που λόγω του έντονου δυνητικού ανταγωνισμού, ο οποίος σύμφωνα με τα στοιχεία της EETT μειώθηκε μέσα σε λιγότερο από τρία χρόνια από 93,27% το 2002 σε 49,58% το α' εξάμηνο του 2005 και εάν συμπεριληφθεί και ο όγκος κίνησης που εκκινεί από κινητό προς διεθνείς προορισμούς τότε αντιστοιχεί για το α' εξάμηνο του 2005 στο 36.39%. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η δραστική

αυτή μείωση του μεριδίου του στην σχετική αγορά των κλήσεων προς διεθνείς προορισμούς είναι καταφανής απόδειξη ότι η αγορά υπόκειται σε ανταγωνισμό και ο ΟΤΕ δεν διαθέτει σε καμία περίπτωση Σημαντική Ισχύ στην αγορά αυτή. Αναφορές της ΕΕΤΤ, με βάση τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο κείμενο της ανάλυσης ότι «το επίπεδο του μεριδίου αγοράς ωστόσο υποδηλώνει ξεκάθαρα ‘δεσπόζουσα θέση’ ελλείπει πειστικών αποδείξεων από άλλους παράγοντες ότι η αγορά υπόκειται σε ανταγωνισμό» προκαλεί τουλάχιστον έκπληξη με την απλοϊκότητά του και την έλλειψη οποιασδήποτε επιχειρηματολογίας!

E9: Συμφωνείτε με τα προτεινόμενα ανώτατα όρια τιμής; Συμφωνείτε ότι δεν θα πρέπει να επιβληθούν ανώτατα όρια τιμής για τις κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών και τις διεθνείς κλήσεις;

Στην αγορά «Δημοσίως διαθέσιμων αστικών και εθνικών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση», τόσο για οικιακούς, όσο και για μη-οικιακούς χρήστες, το μερίδιο του ΟΤΕ, τόσο σε όρους κίνησης όσο και σε όρους εσόδων μειώνεται συνεχώς και η μείωση αυτή αφορά όλες τις κατηγορίες των κλήσεων, ιδιαίτερα δε των μη-οικιακών. Είναι γεγονός ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι μπήκαν δυναμικά στις υπό εξέταση αγορές, κατακτώντας σε ένα σχετικά μικρό χρονικό διάστημα ένα αρκετά μεγάλο μέρος τους. Επίσης, ο δυναμικός/ τεχνολογικός ανταγωνισμός στις υπό μελέτη αγορές κρίνεται ως ισχυρός, καθώς παρατηρείται:

- Ραγδαία πτώση μεριδίων ΟΤΕ με είσοδο ιδιαίτερα μεγάλου αριθμού παρόχων
- Συνεχόμενες μειώσεις σε τιμές υπηρεσιών
- Ρύθμιση χονδρικής που εκμηδενίζει τα εμπόδια εισόδου και το κίνητρο για οικονομίες κλίμακας
- Αύξηση του ανταγωνισμού από υπηρεσίες βασισμένες σε ιδιόκτητα δίκτυα πρόσβασης

Θεωρούμε λοιπόν ότι ο ΟΤΕ έχει εν δυνάμει χαμηλή ισχύ στις συγκεκριμένες αγορές. Έτσι, έχοντας υπόψη μας ότι στις δύο αυτές αγορές που εξετάζουμε, εφόσον οι αγορές χονδρικής διασύνδεσης και μισθωμένων γραμμών ρυθμίζονται, η πρόσβαση στο δίκτυο του ΟΤΕ μέσω των υπηρεσιών επιλογής και προ-επιλογής είναι υποχρεωτική, και τα κόστη εναλλαγής των καταναλωτών είναι μηδαμινά, καθώς επίσης και το γεγονός ότι δεν υπάρχουν ιδιαίτερα υψηλά εμπόδια εισόδου αφού δεν απαιτούνται υψηλές αναπόκτητες δαπάνες για την δραστηριοποίηση κάποιου παρόχου σε αυτές τις αγορές, **προτείνεται να υιοθετηθούν μέτρα που να ενθαρρύνουν τις αποτελεσματικές επενδύσεις και επιπλέον να προωθούν τον ανταγωνισμό και την καινοτομία στις λιανικές αγορές τηλεφωνικών υπηρεσιών.**

Η προτεινόμενη από την ΕΕΤΤ συνέχιση δημοσίευσης κοστολογικών στοιχείων και ο συνδυασμός της με κατώφλια τιμών για κάθε κατηγορία κλήσεων προκαλεί μια σειρά επισημάνσεων:

1. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο κίνδυνος υπερβολικής τιμολόγησης δύναται να ελέγχεται από τον ανταγωνισμό, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού παικτών που δραστηριοποιούνται ήδη στην αγορά με την προσφορά πληθώρας επιλογών για τηλεφωνικές υπηρεσίες προς τους καταναλωτές η αγορά μπορεί να εγγυηθεί τον υγιή ανταγωνισμό, ως αναφορά των κίνδυνου της υπερβολικής τιμολόγησης. Συνεπώς ποιος ο λόγος επιβολής price cap στις τηλεφωνικές υπηρεσίες; Οποιαδήποτε προσπάθεια πάροχου, συμπεριλαμβανομένου και του ΟΤΕ, να αυξήσει τις τιμές χρέωσης θα οδηγήσει σε στροφή των καταναλωτών προς τους ανταγωνιστές του που θα παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες σε πολύ χαμηλότερη τιμή. Είναι συνεπώς περιττό να απαιτείται επιβολή ανώτατου ορίου όταν η ίδια αγορά δεν παρέχει κανένα κίνητρο ανόδου τιμής σε κανέναν πάροχο. **Για τον λόγο αυτό προτείνουμε μέτρα να εστιάζονται απλά στην παρακολούθηση πιθανών επιθετικών τιμολογήσεων και συμπίεσης τιμών αλλά και την προστασία ευάλωτων καταναλωτών (ex post ρυθμιστική προσέγγιση).**

2. Ο καθορισμός των κατωφλίων τιμών, όπως αναπτύσσεται στο κείμενο της διαβούλευσης, για τις διαφορετικές κατηγορίες κλήσεων ακυρώνει την ίδια την φύση της εν λόγω προσέγγισης. Σύμφωνα με τον οικονομικό ορισμό το price cap αφορά την ρύθμιση που θέτει μια μέγιστη τιμή που μπορούν να χρεώσουν οι επιχειρήσεις για ένα πακέτο προϊόντων/ υπηρεσιών. Η επιβολή ανώτατης τιμής για κάθε τηλεφωνική υπηρεσία χωριστά δεν φαίνεται να εξυπηρετεί την όλη ιδέα της προσέγγισης και περαιτέρω φέρνει σε δυσμενέστερη θέση τον ρυθμιζόμενο πάροχο συγκριτικά με την επιβολή price cap σε μια δέσμη υπηρεσιών εφόσον το προβλεπόμενο περιθώριο κέρδους που θα προκύψει ανά τηλεφωνική υπηρεσία θα είναι πολύ πιο χαμηλό. Ενδεικτική είναι και η στρατηγική των υπόλοιπων κρατών μελών που έχουν εφαρμόσει price cap σε ένα καλάθι τηλεφωνικών υπηρεσιών και όχι σε μεμονωμένες υπηρεσίες (σύμφωνα με στοιχεία της Cullen International). Η ρυθμιζόμενη επιχείρηση μέσω της ελευθερίας που της δίνεται εμφανίζει υψηλό κίνητρο για παραγωγική αποτελεσματικότητα προκειμένου να καρπωθεί τη διαφορά μεταξύ της τιμής που μπορεί να χρεώσει και η οποία ορίζεται ως $CPI - X$ και του κόστους της. Επίσης σύμφωνα με την οικονομική θεωρία το price cap προβλέπει την ρυθμιζόμενη επιχείρηση να μπορεί να επιλέγει ελεύθερα τις τιμές των προϊόντων της υπό τον

περιορισμό ότι κάποιος δείκτης των τιμών αυτών δεν θα υπερβαίνει κάποια συγκεκριμένη οροφή που τίθεται από τον ρυθμιστή.

[...] ¹⁴²

Αναφορικά με την αγορά «Δημοσίως Διαθεσίμων Διεθνών Τηλεφωνικών Υπηρεσιών που Παρέχονται σε Σταθερή Θέση» το μερίδιο του ΟΤΕ ακολουθεί μια συνεχόμενη πτωτική πορεία. Αντίθετα, το μερίδιο των εναλλακτικών σε όρους κίνησης αυξάνεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς. Ο δυνητικός / τεχνολογικός ανταγωνισμός κρίνεται ως ισχυρός (με ρύθμιση χονδρικής διασύνδεσης) καθώς παρατηρείται:

- Ραγδαία πτώση μεριδίων ΟΤΕ
- Αυξημένος ανταγωνισμός από χρονοκάρτες με πολύ χαμηλές χρεώσεις
- Συνεχόμενες μειώσεις σε τιμές υπηρεσιών
- Επίγνωση κόστους από καταναλωτές
- Μερική υποκατάσταση από κινητά πακέτα
- Ρύθμιση χονδρικής εκκίνησης που εκμηδενίζει τα εμπόδια εισόδου

Συμπερασματικά θεωρούμε ότι ο ΟΤΕ έχει χαμηλή ισχύ στις συγκεκριμένες αγορές. Η ύπαρξη ισχυρών ανταγωνιστικών συνθηκών καθιστούν επιτακτική ανάγκη τα ρυθμιστικά μέτρα που θα ληφθούν να είναι επιεική στο επίπεδο λιανικής. Για τον λόγο αυτό προτείνουμε μέτρα που εστιάζονται απλά στην παρακολούθηση πιθανών επιθετικών τιμολογήσεων και συμπίεσης τιμών αλλά και την προστασία ευάλωτων καταναλωτών (ex post ρυθμιστική προσέγγιση), αντίστοιχα με την μη εφαρμογή της υποχρέωσης price cap στην παροχή διεθνών κλήσεων, η οποία και κρίνεται ορθή αφού οι συνθήκες αγοράς έχουν ευνοήσει ιδιαίτερα την δράση πολλών παρόχων.

E10: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους και την υποχρέωση κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ;

Ο ΟΤΕ συμφωνεί ότι η κατάλληλη μέθοδος κοστολόγησης για τις υπηρεσίες δημοσίως διαθέσιμων τοπικών και εθνικών κλήσεων είναι η μεθοδολογία ΠΚΚ-ΤΚ. Επίσης, το κοστολογικό σύστημα Ε.ΚΟ.Σ του ΟΤΕ είναι ένα αποτελεσματικό σύστημα για τον ορθό υπολογισμό του κόστους των επιμέρους υπηρεσιών.

Στο κοστολογικό σύστημα (Ε.ΚΟ.Σ) του ΟΤΕ μπορεί να ενσωματωθούν οι νέες υπηρεσίες που προβλέπονται στο πλαίσιο της παρούσας Διαβούλευσης και πιο συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες “Τέλος παρακράτησης για κλήσεις dial – up προς το internet όταν ο ISP φιλοξενείται/ διασυνδέεται στο δίκτυο εναλλακτικού παρόχου”, “Τέλος

¹⁴² Εμπιστευτικό κείμενο

παρακράτησης για κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών όταν αυτοί φιλοξενούνται /διασυνδέονται στο δίκτυο εναλλακτικού παρόχου”, για τις οποίες θα πρέπει να υποβάλλονται κοστολογικά στοιχεία στην ΕΕΤΤ. Η ενσωμάτωσή τους όμως απαιτεί την ύπαρξη μία μεταβατικής περιόδου τουλάχιστον 6 μηνών για την υλοποίησή της.

Ωστόσο, παρόλη τη δυνατότητα υλοποίησης των προτεινόμενων αλλαγών στο Ε.ΚΟ.Σ δεν είναι σαφής ο τρόπος που η ΕΕΤΤ προτίθεται να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία κόστους των υπηρεσιών για τις οποίες δεν υπάρχει υποχρέωση κοστοστρέφειας, ειδικά για τις υπηρεσίες αυτές που ο ΟΤΕ έχει επιχειρηματολογήσει ότι δεν έχει Σημαντική Ισχύ στην αγορά. Στη Διαβούλευση αναφέρεται ότι «η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα διασφαλίζει ότι οι τιμές δεν είναι ούτε ληστρικές ούτε ικανές να οδηγήσουν σε συμπίεση περιθωρίου». Η διατύπωση όμως αυτή δεν προσφέρει συγκεκριμένες ενδείξεις αναφορικά με τον ακριβή τρόπο χρήσης των στοιχείων κόστους και δεν απαντά σε ερωτήματα που σχετίζονται με το ποσοστό ή ποσό απόκλισης από το κόστος που θα μπορούσαν να θεωρηθούν αποδεκτά από την ΕΕΤΤ.

E13: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις αστικές και εθνικές λιανικές κλήσεις;

Η επιβολή της υποχρέωσης του λογιστικού διαχωρισμού απαιτεί την μελέτη και την συνεργασία με την ρυθμιστική αρχή, μέσω διαβουλεύσεων, αναφορικά με τις κατάλληλες μεθοδολογίες Λογιστικού Διαχωρισμού

Ο ΟΤΕ θεωρεί απαραίτητο σε κάθε περίπτωση που επιβάλλονται ρυθμιστικά μέτρα που επιφέρουν διαρθρωτικές αλλαγές το κοστολογικό σύστημα του ΟΤΕ, να δίνεται μία μεταβατική περίοδος για την υλοποίηση των αλλαγών αυτών. Σχετικά με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού θεωρούμε ότι απαιτούνται κατ’ ελάχιστον 6 μήνες από την ημερομηνία απόφασης της αλλαγής μέχρι το χρόνο υλοποίησης του νέου Λογιστικού Διαχωρισμού, προκειμένου το νέο σύστημα Λογιστικού Διαχωρισμού να ενσωματώσει τις σχετικές πληροφορίες που θα αφορούν την αγορά των αστικών και εθνικών κλήσεων, περίοδος απαραίτητη προκειμένου να προηγηθούν οι απαιτούμενες αλλαγές στο Ε.ΚΟ.Σ.

E11: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλες τις λιανικές κλήσεις;

E12: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης σχετικά με τις λιανικές κλήσεις;

E14: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να διασφαλίζει ότι δεν θα προβαίνει σε μη εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών του;

Ο ΟΤΕ τηρεί την υποχρέωση για αμεροληψία και δεν εφαρμόζει διαφορετικές συνθήκες σε ισοδύναμες συναλλαγές ούτε εφαρμόζει ίδιες συνθήκες σε συναλλαγές που δεν είναι ισοδύναμες. Αυτό δεν θα πρέπει να ταυτίζεται με ότι δεν θα μπορεί να προσφέρει διαφορετικούς όρους και συνθήκες σε διαφορετικές ομάδες πελατών, όταν δικαιολογούνται με βάση οικονομίες κλίμακας και σκοπού και έχουν ως αποτέλεσμα επιπλέον εκπτώσεις στους τελικούς καταναλωτές. Επιπρόσθετα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές για οικιακούς και μη-οικιακούς συνδρομητές και να δοθεί η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών με διαφορετικούς όρους για τις κατηγορίες αυτές. Τέτοιου είδους διαφοροποιήσεις εφαρμόζονται και σήμερα, κατόπιν εγκρίσεως της ΕΕΤΤ π.χ. τα οικονομικά προγράμματα ΟΤΕbusiness που απευθύνονται στην κατηγορία των επιχειρησιακών και εταιρικών πελατών.

Ο ΟΤΕ τηρεί τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την Διαφάνεια-Δημοσίευση και κοινοποίηση όρων και προϋποθέσεων: Ο ΟΤΕ λειτουργεί σύμφωνα με τον κανονισμό της ΕΕΤΤ περί δημοσιότητας τιμολογίων, και παρουσιάζει τις πληροφορίες που αφορούν τις χρεώσεις του. Επιπλέον ο ΟΤΕ έχει αναρτημένα στην ιστοσελίδα του www.oteshop.gr τα τιμολόγια όλων των προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχει και φροντίζει να εκδίδει δελτία τύπου ή/ και ανακοινώσεις προκειμένου να ενημερωθούν τουλάχιστον 10 ημέρες ενωρίτερα οι πελάτες του για την οποιαδήποτε τροποποίηση στην τιμολόγηση μιας υπηρεσίας. Αντίστοιχη διαδικασία θα πρέπει να τηρούν όλοι οι πάροχοι, ώστε να είναι ενήμεροι τόσο οι καταναλωτές, όσο και η ρυθμιστική αρχή. Συνεπώς ο ΟΤΕ θεωρεί ότι δεν υπάρχει θέμα επιβολής σχετικής υποχρέωσης.

Η σύζευξη προϊόντων δύναται να οδηγεί σε οικονομίες κλίμακας και σκοπού με αποτέλεσμα να υπάρχει εξοικονόμηση για τους τελικούς καταναλωτές. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να έχει την δυνατότητα να παρέχει συζευγμένα λιανικά προϊόντα/ υπηρεσίες (tied), ενώ παράλληλα θα παρέχει τα προϊόντα αυτά ως χωριστά προϊόντα/ υπηρεσίες, μεταφέροντας τις οικονομίες κλίμακας ως εκπτώσεις στους καταναλωτές. Η εμπορική αυτή πρακτική επικρατεί στον τομέα των τηλεπικοινωνιών καθώς δίνει την δυνατότητα στους τελικούς καταναλωτές να επιλέγουν πρόσθετες υπηρεσίες με χαμηλότερο συνολικό κόστος και βοηθούν στην εξάπλωση των νέων υπηρεσιών.

Επίσης θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στον ΟΤΕ να διαχωρίζει τις υπηρεσίες που παρέχει και τιμολογιακά για τους οικιακούς και μη-οικιακούς συνδρομητές, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο ανταγωνισμός στους μη-οικιακούς συνδρομητές είναι ιδιαίτερα αυξημένος.

3.6.4.7. ALGONET

ΑΠΟΨΕΙΣ ΑΛΓΟΝΕΤ ΑΕ

στα πλαίσια της Δημόσιας Διαβούλευσης για τις Αγορές δημοσίως διαθέσιμων τοπικών, εθνικών και διεθνών τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση (αγορές 3-6)

Η μελέτη της διαβούλευσης των Αγορών 3-6 δεν ήταν εξαντλητική λόγω του μικρού διαθέσιμου χρόνου, όμως κατ' αρχήν οι θέσεις της εταιρείας μας έχουν ως εξής.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης Αγορών 3-6

Ορισμός Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά που περιλαμβάνει τις υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας;

ΝΑΙ

E2: Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

ΝΑΙ

E3: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι αστικές κλήσεις και οι υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές;

ΝΑΙ, βέβαια σταδιακά οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας θα μπορούσαν να ενοποιηθούν σε μία αγορά (αστική χρέωση σ' όλη την Ελλάδα).

E4: Συμφωνείτε ότι οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά;

Ίσως θα έπρεπε να εξαιρεθούν από την αγορά αυτή ορισμένες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας (πχ περιεχομένου).

E5: Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρότιμο να συμπεράνει κανείς ότι το VoIP ανήκει στην ίδια σχετική αγορά με τη φωνητική τηλεφωνία; Παρακαλούμε όπως παρέχετε στην EETT ότι στοιχεία έχετε στη διάθεσή σας αναφορικά με την εξέλιξη και έναρξη αυτών των υπηρεσιών (καθώς και για υπηρεσίες φωνής που παρέχονται μέσω πλατφόρμας IP δια της χρήσης ευρυζωνικών συνδέσεων) στην Ελλάδα.

Σχετική είναι η θέση της εταιρείας μας στην διαβούλευση για το VoIP. Η εξέλιξη των υπηρεσιών αυτών είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εξέλιξη του ADSL στην χώρα. Η εκτίμηση μας είναι ότι εντός του 2007 θα αρχίσει η εμπορική ανάπτυξη των υπηρεσιών VoIP από αρκετούς Παρόχους.

E6: Συμφωνείτε ότι δεν υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες;

ΝΑΙ

E7: Συμφωνείτε με το εύρος των σχετικών γεωγραφικών αγορών στην Ελλάδα;

ΝΑΙ

Ανάλυση Αγοράς και Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

E8: Συμφωνείτε με την ανάλυση της EETT αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στις υπό εξέταση αγορές

ΝΑΙ

E9: Συμφωνείτε με τα προτεινόμενα ανώτατα όρια τιμής; Συμφωνείτε ότι δεν θα πρέπει να επιβληθούν ανώτατα όρια τιμής για τις κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών και τις διεθνείς κλήσεις;

NAI, περιλαμβανομένων όμως και των κλήσεων προς παρόχους.

E10: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους και την υποχρέωση κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ;

NAI

E11: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλες τις λιανικές κλήσεις;

NAI

E12: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της EETT αναφορικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης σχετικά με τις λιανικές κλήσεις;

NAI

E13: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις αστικές και εθνικές λιανικές κλήσεις;

NAI

E14: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να διασφαλίζει ότι δεν θα προβαίνει σε μη εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών του;

NAI

3.6.4.8. TELLAS

Ερωτήσεις Διαβούλευσης

Ορισμός Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά που περιλαμβάνει τις υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά που περιλαμβάνει τις υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας.

E2: Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με το συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

E3: Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της EETT ότι οι αστικές κλήσεις και οι υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με το συμπέρασμα ότι οι αστικές κλήσεις και οι υπεραστικές κλήσεις ανήκουν σε ξεχωριστές σχετικές αγορές.

E4: Συμφωνείτε ότι οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με το συμπέρασμα ότι οι υπεραστικές υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά, αν και θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η σημαντική διαφοροποίηση που υπάρχει υπό τις παρούσες συνθήκες αναφορικά με το επίπεδο ανταγωνισμού στις υπηρεσίες αυτές. Ειδικότερα, οι υπεραστικές κλήσεις περιλαμβάνονται στις κλήσεις που παρέχονται μέσω προεπιλογής, με αποτέλεσμα να είναι εφικτή η παροχή τους από εναλλακτικούς παρόχους σε πελάτες που διαθέτουν προεπιλογή. Αντίθετα, οι λοιπές κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς (εκτός των κλήσεων σε κινητά) δεν

παρέχονται μέσω προεπιλογής ούτε περιλαμβάνονται στις υπηρεσίες που μπορούν να μεταπωλήσουν οι εναλλακτικοί πάροχοι βάσει της χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών (WLR).

Η εταιρεία μας έχει ήδη διατυπώσει την πρότασή της σχετικά με την παροχή κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς από εναλλακτικούς παρόχους προτείνοντας να ενταχθούν οι κλήσεις αυτές στα προϊόντα που θα παρέχει ο ΟΤΕ μέσω της χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών στους εναλλακτικούς παρόχους. Η ένταξη των κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς στην προεπιλογή δημιουργεί σοβαρά τεχνικά και οικονομικά ζητήματα τα οποία απαιτούν σημαντικές επενδύσεις και τροποποιήσεις των μοντέλων χρεώσεων των κλήσεων αυτών για να επιλυθούν, όπως αυτά έχουν ήδη εκτενώς αναλυθεί από την εταιρεία μας, τόσο στην επιστολή της σχετικά με την τροποποίηση του Κανονισμού Προεπιλογής Φορέα, όσο και στη διαβούλευση αναφορικά με τις αγορές 8-10.

Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και εάν ορίζονταν χωριστές αγορές για τις κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς, θα έπρεπε αυτές να συνιστούν σχετικές αγορές και να επιβληθούν ρυθμιστικές υποχρεώσεις στον πάροχο με σημαντική ισχύ.

E5: Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρότιμο να συμπεράνει κανείς ότι το VoIP ανήκει στην ίδια σχετική αγορά με τη φωνητική τηλεφωνία; Παρακαλούμε όπως παρέχετε στην EETT ότι στοιχεία έχετε στη διάθεσή σας αναφορικά με την εξέλιξη και έναρξη αυτών των υπηρεσιών (καθώς και για υπηρεσίες φωνής που παρέχονται μέσω πλατφόρμας IP δια της χρήσης ευρυζωνικών συνδέσεων) στην Ελλάδα.

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί ότι θα ήταν πρότιμο να κρίνει η EETT σχετικά με το εάν το VoIP ανήκει στη ίδια ή σε χωριστή σχετική αγορά με τη φωνητική τηλεφωνία. Θεωρούμε ότι οι μελλοντικές εξελίξεις της αγοράς, καθώς και οι εξελίξεις του ρυθμιστικού πλαισίου θα επιτρέψουν στα πλαίσια της επόμενης ανάλυσης της σχετικής αγοράς τη διαμόρφωση ξεκάθαρης θέσης από την πλευρά της EETT και των παρόχων σχετικά με το εάν το VoIP ανήκει στην ίδια σχετική αγορά με τη φωνητική τηλεφωνία.

E6: Συμφωνείτε ότι δεν υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με το συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν ξεχωριστές αγορές για τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας που παρέχονται σε οικιακούς και σε μη-οικιακούς χρήστες. Εντούτοις, θεωρούμε ότι είναι πιθανό οι εξελίξεις της αγοράς να οδηγήσουν στο μέλλον σε διαφορετικό συμπέρασμα. Επομένως, η EETT θα πρέπει να παρακολουθεί τις εξελίξεις της αγοράς σχετικά με τις προσφορές προς οικιακούς και μη-οικιακούς συνδρομητές και να παρέμβει σε περίπτωση που απαιτηθεί ειδικότερη ρύθμιση στις προσφορές προς οικιακούς ή μη οικιακούς χρήστες.

E7: Συμφωνείτε με το εύρος των σχετικών γεωγραφικών αγορών στην Ελλάδα;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με το εύρος των σχετικών γεωγραφικών αγορών στην Ελλάδα.

Ανάλυση Αγοράς και Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

Ε8: Συμφωνείτε με την ανάλυση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στις υπό εξέταση αγορές;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με την ανάλυση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στις υπό εξέταση αγορές.

Ε9: Συμφωνείτε με τα προτεινόμενα ανώτατα όρια τιμής; Συμφωνείτε ότι δεν θα πρέπει να επιβληθούν ανώτατα όρια τιμής για τις κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών και τις διεθνείς κλήσεις;

Απ: Ειδικότερα σχετικά με τις κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών, θα πρέπει πρώτα η ΕΕΤΤ να διασφαλίσει ότι όλοι οι πάροχοι έχουν τη δυνατότητα παροχής στους συνδρομητές τους κλήσεων προς τους παρόχους υπηρεσιών και μόνο υπό την προϋπόθεση αυτή να επιτρέψει στον ΟΤΕ να καθορίζει ελεύθερα την τιμή για τις κλήσεις αυτές. Επίσης, θα πρέπει να διασφαλιστεί στα πλαίσια της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης, ότι ο ΟΤΕ δεν προβαίνει σε διακρίσεις όσον αφορά τις τιμές για κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών που χρησιμοποιούν αριθμούς του ΟΤΕ και σε παρόχους υπηρεσιών που χρησιμοποιούν αριθμούς ανταγωνιστών του ΟΤΕ. Υπενθυμίζεται ότι τον Μάρτιο του 2006, ο ΟΤΕ αποπειράθηκε να αυξήσει κατά 50% τις κλήσεις προς τους αριθμούς 801 των ανταγωνιστών του, μέσω των οποίων παρέχεται η υπηρεσία ελεύθερης πρόσβασης στο internet. Εάν επιτρεπόταν στον ΟΤΕ να εφαρμόσει τις τιμές αυτές, η παροχή της υπηρεσίας δεν θα ήταν πλέον εμπορικά βιώσιμη, με αποτέλεσμα να στερούνται οι συνδρομητές μια σημαντική διευκόλυνση και να προκληθούν σημαντικές ζημίες στους εναλλακτικούς παρόχους που προσφέρουν την υπηρεσία αυτή.

Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως είναι οι αριθμοί της σειράς 801, υπάρχουν περιορισμοί που δεν προκύπτουν από τον έλεγχο κοστοστρέφειας, αλλά από τον Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης. Ενδεικτικά, η χρέωση για κλήσεις προς αριθμούς 801 δεν πρέπει να ξεπερνά τη χρέωση της αστικής κλήσης.

Επομένως, δεν είναι ορθό να οριστεί γενικά ότι δεν υπάρχουν ανώτατα όρια τιμής για κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών, αλλά θα πρέπει κάθε κατηγορία κλήσεων να αντιμετωπιστεί χωριστά και να ρυθμιστεί ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε υπηρεσίας. Για τους αριθμούς της σειράς 90 (που είναι κοινώς αντιληπτό ότι πρόκειται για αριθμούς αυξημένης χρέωσης) δεν είναι αναγκαία η επιβολή ανώτατου ορίου τιμής. Οι αριθμοί της σειράς 800 χρησιμοποιούνται για την παροχή υπηρεσιών Freephone, επομένως δεν τίθεται ζήτημα ρύθμισης της λιανικής τιμής. Η ανώτατη τιμή των κλήσεων προς αριθμούς της σειράς 801 ρυθμίζεται ήδη, καθώς δεν πρέπει να ξεπερνά την αστική κλήση και θα ήταν λάθος να αρθεί ο περιορισμός αυτός. Τέλος, οι κλήσεις ΕΠΑΚ δεν παρέχονται από τους εναλλακτικούς παρόχους, ενώ η παροχή τους από τον ΟΤΕ γίνεται σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του ΟΤΕ σε τιμή κάτω του κόστους. Εντούτοις, προκειμένου να παρέχονται και από εναλλακτικούς παρόχους θα πρέπει να υπάρξει ρύθμιση των τιμών αυτών, με τρόπο που να επιτρέπει την παροχή κλήσεων ΕΠΑΚ, χωρίς η υπηρεσία αυτή να παρέχεται με ζημία του παρόχου.

Συνεπώς, η εταιρεία μας συμφωνεί να μην επιβληθούν ανώτατα όρια τιμών σε καμία από τις κατηγορίες κλήσεων προς παρόχους υπηρεσιών, μόνο εφόσον είναι εφικτή η παροχή των υπηρεσιών αυτών από τους ανταγωνιστές του ΟΤΕ υπό όρους και τιμές που δεν καθιστούν ζημιόγωνα την παροχή των υπηρεσιών αυτών και μόνο εφόσον η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τον κίνδυνο ο ΟΤΕ να καθιστά ελκυστικότερες τις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω αριθμών που ανήκουν στον ίδιο έναντι υπηρεσιών που παρέχονται μέσω αριθμών άλλων παρόχων.

Τέλος, ανεξάρτητα από τον καθορισμό ή μη ανωτάτου ορίου συνολικής λιανικής τιμής, η EETT θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να επιβάλει στον ΟΤΕ την εφαρμογή κοστοστρεφούς τέλους παρακράτησης για τις κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών (στις κατηγορίες κλήσεων για τις οποίες ο ΟΤΕ δικαιούται τέλος παρακράτησης). Εάν επιτραπεί στον ΟΤΕ να καθορίζει ελεύθερα το τέλος παρακράτησης για κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών, δεδομένου ότι οι κλήσεις αυτές παρέχονται σήμερα σε ποσοστό που προσεγγίζει το 100% από τον ΟΤΕ, αυτό θα σημαίνει ότι ο ΟΤΕ είναι σε θέση να καθορίζει την εμπορική βιωσιμότητα κάθε υπηρεσίας που παρέχεται από τους ανταγωνιστές τους μέσω κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς. Ειδικότερα, σχετικά με το τέλος παρακράτησης και την ανάγκη καθορισμού του βάσει του κόστους για όλες τις κατηγορίες κλήσεων στις οποίες αυτό παρακρατείται, γίνεται εκτενέστερη αναφορά στα σχόλια σχετικά με την υποχρέωση διακριτικής μεταχείρισης (E11). Βάσει του προηγούμενου ρυθμιστικού πλαισίου, ο ΟΤΕ είχε σαφή υποχρέωση να αποδείξει την κοστοστρέφεια του τέλους παρακράτησης, χωρίς να εξαιρείται το τέλος παρακράτησης για κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς. Η άρση της υποχρέωσης αυτής, όταν ο ΟΤΕ εξακολουθεί να παρέχει σχεδόν το 100% των κλήσεων προς παρόχους υπηρεσιών, θα ήταν προφανώς αδικαιολόγητη και αντίθετη με το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο.

E10: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους και την υποχρέωση κοστολόγησης με βάση το υπάρχον σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με την επιβολή υποχρέωσης υποβολής στοιχείων κόστους και την υποχρέωση κοστολόγησης με βάση το σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ. Εντούτοις, επιφυλασσόμαστε να υποβάλουμε συγκεκριμένες παρατηρήσεις επί των κοστολογικών συστημάτων στη δημόσια διαβούλευση που έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενες διαβούλευσης ότι θα διεξαχθεί σχετικά με τα συστήματα κοστολόγησης.

E11: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλες τις λιανικές κλήσεις;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης αναφορικά με όλες τις λιανικές κλήσεις. Η υποχρέωση αυτή θα πρέπει να εξειδικεύεται με τέτοιο τρόπο, ώστε αφενός να μην διαφοροποιούνται αδικαιολόγητα οι τιμές των κλήσεων προς ανταγωνιστές του σε σύγκριση με τις τιμές των κλήσεων προς αριθμούς του δικτύου του και αφετέρου να μπορούν οι ανταγωνιστές του

ΟΤΕ να παρέχουν τις λιανικές κλήσεις που παρέχει ο ΟΤΕ, με εύλογο περιθώριο κέρδους και σε κάθε περίπτωση, όχι με ζημία. Η ΕΕΤΤ θα πρέπει να εξετάσει ιδιαίτερα το τελευταίο ζήτημα και να αποφύγει τη δημιουργία συνθηκών που θα επιτρέπουν μεν στους εναλλακτικούς παρόχους να παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες με τον ΟΤΕ, αλλά με ζημία. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι στην περίπτωση της Δυνατότητας 3 (όπως ορίζεται στο νέο Κανονισμό Προεπιλογής Φορέα, πριν την τελευταία αναθεώρηση με την οποία παρατάθηκε ο χρόνος εφαρμογής) οι εναλλακτικοί πάροχοι ουσιαστικά υποχρεώθηκαν να παρέχουν μέσω προεπιλογής όλες τις κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς χωρίς να έχουν προηγηθεί οι απαραίτητες τροποποιήσεις των μοντέλων χρέωσης των κλήσεων αυτών που θα καθιστούσαν βιώσιμη την παροχή των υπηρεσιών αυτών από τους εναλλακτικούς παρόχους.

Εντούτοις, θα πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη ότι διακριτική μεταχείριση αποτελεί και η επιβολή όμοιων όρων σε ανόμιες περιπτώσεις. Ειδικότερα, αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του τέλους παρακράτησης του ΟΤΕ για κλήσεις προς αριθμούς που ανήκουν στο δίκτυο των εναλλακτικών παρόχων. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη διαβούλευση, ο ΟΤΕ καλείται να ορίσει ένα ενιαίο τέλος παρακράτησης για αστικές κλήσεις και ένα διαφορετικό τέλος παρακράτησης για υπεραστικές κλήσεις, ενώ δεν γίνεται αναφορά στο τέλος παρακράτησης για άλλες κλήσεις. Προκειμένου να αναδειχθεί η ανισότητα που δημιουργείται εάν καθοριστεί με αυτόν τον τρόπο το τέλος παρακράτησης πρέπει να εξεταστούν τα στοιχεία κόστους που περιλαμβάνονται στο τέλος αυτό. Συγκεκριμένα, το τέλος παρακράτησης περιλαμβάνει το κόστος τιμολόγησης, τις επισφάλειες και το δικτυακό κόστος (local, single ή double origination). Το κόστος τιμολόγησης και οι επισφάλειες δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με τον πάροχο στον οποίο δρομολογούνται οι κλήσεις (είτε πρόκειται για τον ΟΤΕ είτε για οποιονδήποτε εναλλακτικό πάροχο). Αντίθετα, το δικτυακό κόστος διαφέρει ανάλογα με την υποδομή του παρόχου στο δίκτυο του οποίου δρομολογούνται οι κλήσεις. Ένας πάροχος που έχει προβεί σε σημαντικές επενδύσεις και έχει αναπτύξει εκτεταμένο δίκτυο διαθέτει υποδομή που επιτρέπει στον ΟΤΕ να παραδίδει την κλήση σε σημείο πλησιέστερα στο σημείο εκκίνησης της κλήσης, σε αντίθεση με έναν πάροχο που διασυνδέεται με τον ΟΤΕ σε λιγότερα σημεία ή μόνο σε ένα σημείο, με αποτέλεσμα το δικτυακό κόστος του ΟΤΕ να είναι πολύ μεγαλύτερο για τις κλήσεις αυτές. Επομένως, ο καθορισμός ενός ενιαίου τέλους παρακράτησης για κάθε κατηγορία κλήσης, το οποίο θα ισχύει για κάθε πάροχο ανεξάρτητα από τη δικτυακή υποδομή του συνιστά επιδότηση των παρόχων που δεν προβαίνουν σε επενδύσεις από τους παρόχους που έχουν επενδύσει και έχουν αναπτύξει εκτεταμένο δίκτυο. Ουσιαστικά, το ενιαίο τέλος παρακράτησης έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους που οφείλει να επιδιώκει η ΕΕΤΤ με τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που επιβάλλει και συγκεκριμένα με το στόχο που ορίζεται στο άρθρο 8 παρ.2(γ) της Οδηγίας Πλαίσιο, καθώς δεν επιτρέπει στους παρόχους που επενδύουν να επωφεληθούν πλήρως από την επένδυσή τους, αλλά τους επιβαρύνει με τα κόστη που προκαλούνται στον ΟΤΕ από άλλους παρόχους με μικρότερες επενδύσεις.

Για να αποφευχθεί το φαινόμενο αυτό προτείνεται υιοθετηθεί ένα μοντέλο αντίστοιχο με αυτό που ισχύει για τις υπηρεσίες διασύνδεσης του ΟΤΕ, όπου η λιανική τιμή θα καθορίζεται από τον ΟΤΕ και θα ισχύει για όλες

τις κλήσεις, αλλά οι χρεώσεις μεταξύ του ΟΤΕ και των παρόχων θα διαφοροποιούνται ανάλογα με το εάν η κίνηση παραδόθηκε σε επίπεδο local, single ή double. Με τον τρόπο αυτό θα καθορίζεται το τέλος παρακράτησης του ΟΤΕ χωριστά για κάθε πάροχο. Αντίστοιχα, η χρέωση του παρόχου προς τον ΟΤΕ θα διαφοροποιείται ανάλογα με το σημείο στο οποίο παραδίδεται η κλήση. Με τον τρόπο αυτό η λιανική τιμή παραμένει πάντοτε σταθερή, ενώ οι χρεώσεις μεταξύ των παρόχων είναι ανάλογες του πραγματικού κόστους τους.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ΥΠΔ 2003 ορθώς προβλέπει την υποχρέωση του ΟΤΕ να παραδίδει τις κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς των εναλλακτικών παρόχων στο σημείο διασύνδεσης που βρίσκεται πλησιέστερα στο σημείο εκκίνησης της κλήσης. Προκειμένου να ενισχυθούν τα κίνητρα επενδύσεων των παρόχων, είναι αναγκαίο η υποχρέωση αυτή να επιβληθεί και για τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς των παρόχων.

E12: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της EETT αναφορικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης σχετικά με τις λιανικές κλήσεις;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί εν μέρει με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, κοινοποίησης και δημοσίευσης. Εντούτοις, θα θέλαμε να προσθέσουμε τα εξής:

Όπως ήδη αναφέρθηκε στην απάντησή μας στη δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τις αγορές 8-10, η υποχρέωση δημοσίευσης των τιμών διασύνδεσης θα πρέπει να συνοδεύεται και από την απαγόρευση δημοσίευσης των λιανικών τιμών του ΟΤΕ σε διάστημα μικρότερο του 1 μήνα από τη δημοσίευση των τιμών διασύνδεσης. Η απαγόρευση αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής, διότι ο ΟΤΕ, γνωρίζοντας τις τιμές διασύνδεσης που πρόκειται να δημοσιευθούν είναι σε θέση να διαμορφώσει ανάλογα με αυτές νέες προσφορές λιανικής. Αυτό δίνει στον ΟΤΕ ένα σημαντικό χρονικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών του στην αγορά λιανικής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα νέα πακέτα λιανικής του ΟΤΕ που δημοσιεύθηκαν το 2006 πριν την έγκριση των τελών διασύνδεσης από την EETT, δηλαδή τη στιγμή που οι ανταγωνιστές του δεν ήταν σε θέση να προβούν σε μια αντίστοιχη κίνηση, καθώς δεν γνώριζαν το κόστος τους.

Επομένως, προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτή η ανισότητα ανάμεσα στον ΟΤΕ και τους ανταγωνιστές του, σε ό,τι αφορά την πρόσβαση σε πληροφορίες, είναι αναγκαίο να οριστεί ένα χρονικό διάστημα (προτείνεται διάστημα 1 μήνα) από τη δημοσίευση των τελών διασύνδεσης εντός του οποίου ο ΟΤΕ δεν θα μπορεί να διαφημίζει και να προωθεί νέα προϊόντα που διαμόρφωσε αξιοποιώντας τις πληροφορίες που διαθέτει σχετικά με τα τέλη διασύνδεσης.

Στο διάστημα αυτό, ο ΟΤΕ μπορεί να υποβάλει στην EETT τις τιμές που επιθυμεί να εφαρμόσει στη λιανική και να αναμένει την έγκριση αυτών μετά από έλεγχο τήρησης των υποχρεώσεων που μπορεί να του επιβληθούν σχετικά με τον έλεγχο τιμών λιανικής, ενώ παράλληλα θα ελέγχεται και η περίπτωση συμπίεσης περιθωρίου κέρδους των ανταγωνιστών του, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις δημοσιευμένες τιμές διασύνδεσης και τις προτεινόμενες τιμές λιανικής.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον ισχύοντα κανονισμό, ο ΟΤΕ δικαιούται να εφαρμόσει τις λιανικές του τιμές την επόμενη ημέρα της δημοσίευσης εφόσον οι νέες τιμές είναι χαμηλότερες των προηγούμενων. Η ρύθμιση αυτή, δεν επιτρέπει στην ΕΕΤΤ να ελέγξει εγκαίρως εάν προκύπτει πρόβλημα συμπίεσης περιθωρίου κέρδους. Εάν η ΕΕΤΤ θεωρεί ως υπερβολικά επαχθή την υποχρέωση του ΟΤΕ να δημοσιεύει τις νέες λιανικές τιμές που πρόκειται να εφαρμόσει κάποιο χρονικό διάστημα πριν την εφαρμογή τους, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να κοινοποιεί τις τιμές αυτές στην ΕΕΤΤ, πριν τη δημοσίευσή τους και σε χρόνο που θα επιτρέπει στην ΕΕΤΤ να ελέγξει την περίπτωση συμπίεσης περιθωρίου. Εάν δεν δίνεται στην ΕΕΤΤ ο απαραίτητος χρόνος για τον έλεγχο αυτό, τυχόν συμπίεση περιθωρίου κέρδους θα διαπιστώνεται μόνο εκ των υστέρων και αφού έχει δημιουργηθεί στους συνδρομητές η εντύπωση ότι ο ΟΤΕ είναι ο μόνος που μπορεί να προσφέρει τόσο χαμηλές τιμές, πλήττοντας με τον τρόπο αυτό τη φήμη των ανταγωνιστών του. Επομένως, ο έλεγχος του περιθωρίου κέρδους που προκύπτει με κάθε αλλαγή των τιμών χονδρικής ή λιανικής, θα πρέπει να ελέγχεται εκ των προτέρων με την επιβολή των αναγκαίων ρυθμιστικών υποχρεώσεων κοινοποίησης στον ΟΤΕ και όχι εκ των υστέρων, όταν πλέον έχει δημιουργηθεί στους καταναλωτές η εντύπωση ότι ο ΟΤΕ προτίθεται να προβεί σε μειώσεις αλλά αυτές απαγορεύονται ή αναιρούνται από την ΕΕΤΤ. Η υποχρέωση προηγούμενης ενημέρωσης της ρυθμιστικής αρχής για κάθε αλλαγή στην τιμολογιακή πολιτική του παρόχου με ΣΙΑ αποτελεί κοινή πρακτική και επιβάλλεται στα περισσότερα Κράτη Μέλη της Ε.Ε.

Τέλος, θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικές υποχρεώσεις για τις ειδικές προσφορές που γίνονται προς μεγάλους εταιρικούς πελάτες. Οι προσφορές αυτές δεν δημοσιοποιούνται, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτός εκ των προτέρων ο έλεγχος της συμμόρφωσης του ΟΤΕ με τις υποχρεώσεις του, όταν προβαίνει σε τέτοιες προσφορές. Θεωρούμε αναγκαίο να θεσπιστεί υποχρέωση του ΟΤΕ να γνωστοποιεί στην ΕΕΤΤ τους όρους και τις τιμές που προσφέρονται στους μεγάλους πελάτες, θέτοντας ένα όριο ετήσιων εσόδων ανά πελάτη, άνω του οποίου είναι υποχρεωτική η κοινοποίηση στην ΕΕΤΤ των σχετικών συμβάσεων και των τιμολογίων που εφαρμόζονται.

E13: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις αστικές και εθνικές λιανικές κλήσεις;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά τις αστικές και εθνικές λιανικές κλήσεις.

E14: Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να διασφαλίζει ότι δεν θα προβαίνει σε μη εύλογη σύζευξη των υπηρεσιών του;

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με την υποχρέωση αυτή. Ειδικότερα, θα πρέπει να απαγορευθεί στον ΟΤΕ οποιαδήποτε σύζευξη υπηρεσιών η οποία δεν μπορεί να προσφερθεί από τους ανταγωνιστές του και ιδίως η

σύζευξη υπηρεσιών που ανήκουν σε αγορές με εξαιρετικά περιορισμένο ανταγωνισμό (π.χ. αγορά λιανικής πρόσβασης) με υπηρεσίες που ανήκουν σε πιο ανταγωνιστικές αγορές (π.χ. αγορά λιανικών κλήσεων). Επομένως, κρίνεται αναγκαίο να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να κοινοποιεί εκ των προτέρων στην ΕΕΤΤ προϊόν σύζευξης υπηρεσιών, προκειμένου η ΕΕΤΤ να μπορεί εκ των προτέρων να ελέγξει εάν είναι εφικτή τεχνικά και οικονομικά η παροχή αντίστοιχων προσφορών από τους εναλλακτικούς παρόχους (replicability test).